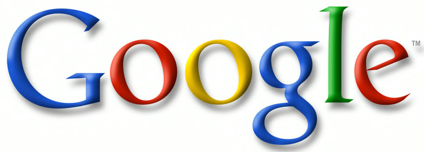

JOODSCHE BRIEVEN,

GESPREKKEN EN VERHALEN,

UIT DEN TIJD DES

ZALIGMAKERS.

JOODSCHE BRIEVEN,

GESPREKKEN EN VERHALEN,

UIT DEN TIJD DES

ZALIGMAKERS;

DOOR

J. C. PFENNINGER.

Op nieuw uit het Hoogduitsch vertaald,

DOOR

P. H. HUGENHOLTZ,
Theol. Doct. en Predikant te Rotterdam.

TWEEDE DEEL.

TE ROTTERDAM, BIJ
VAN DER MEER & VERBRUGGEN.
1839.

M.E.T.

INHOUD

VAN HET

TWEEDE DEEL.

ZESDE AFDEELING.

Tot het gezantschap, door JOHANNES den Dooper aan JEZUS gezonden.

ZEVENDE AFDEELING (*).

Tot het ter dood brengen van den Dooper.

(*) Lees op Bladz. 55: *Zevende Afd.* voor *Zesde.*

ACHTSTE AFDEELING.

Tot het tijdstip der vermindering van JEZUS' leerlingen.

NEGENDE AFDEELING.

Van de vermindering van JEZUS' aanhang tot Zijne reis naar het Loofhuttenfeest.

TIENDE AFDEELING.

Van de reis naar het Loofhuttenfeest tot de gisting op het Feest der Tempelvernieuwing.

ELFDE AFDEELING.

Van de gisting op het Feest der tempelvernieuwing tot aan de laatste reis naar Jeruzalem.

TWAALFDE AFDEELING.

De omweg uit Samarië door Peréa.

DERTIENDE AFDEELING.

Van de genezing eener kranke vrouw op een' Sabbat tot de reiniging der tien melaatschen.

JOODSCHE BRIEVEN,

VERHALEN, GESPREKKEN, ENZ.

UIT DEN TIJD DES

ZALIGMAKERS.

ZESDE AFDEELING.

TOT HET GEZANTSCHAP, DOOR JOHANNES DEN DOOPER AAN JEZUS GEZONDEN.

I.

HARIF, DE ZOON VAN NEBAI, ONDER ZIJNE VRIENDEN (*).

(Mattheüs VIII: 1—4; Markus I: 40—44; Lukas V: 12—14.)

Een der vrienden. Waarom komt gij zoo laat?

HARIF. Mijn vader hield mij op.

Allen te zamen. Uw vader?

AZGAD. Uwe liefde voor uw' vader zal u nog eens ongelukkig maken.

H. Dat zal zij zeker niet; — mijn vader is rein!

Allen. Rein?

H. Ja, hij is mij komen opzoeken. De Profeet heeft hem genezen.

Vol verwondering, geloovende, twijfelende, en brandende van nieuwsgierigheid, verzoeken zij hem, dat hij verhale.

(*) Het zijn de jongelingen, welke JEZUS' bergrede hadden opgeschreven. Zie D. I, bl. 369.

H. (*verhaalt.*) Gij weet, hoe lang ik reeds mijn' vader mis, hoe lang hij leed aan de ergste melaatschheid, en daar zoo even kwam hij mij opzoeken, vrolijk, frisch, gezond, rein, en weêr met die schoone heldere kleur, die hij te voren had. Vrolijk en liefdevol kwam hij naar mij toe, om mij te omhelzen. Ik ontstelde en trad terug en zag toch, dat er iets moest gebeurd zijn. Dadelijk zeide hij; »Ik kom van den priester, ik ben rein." En dadelijk wierp ik mij in zijne armen. Hij loofde God, roemde den Profeet, drukte mij aan zijn hart, deed mij spoedig vele vragen, en vader en zoon weenden van vreugde en liefde en dankbaarheid. Nu verzocht ik hem, dat hij mij het gebeurde zou verhalen, en hij zeide mij: — Hoort nu, vrienden! mijn' vader. — »Ik stond bij den berg, waar de Profeet leerde, en ware bijna te laat gekomen. Achter een' digt opêen gedrongen hoop volks bleef ik, op een' afstand, alleen staan. Zien kon ik Hem niet; slechts eenmaal zag ik Hem de hand uitstrekken, toen Hij op den Vader in den hemel wees; maar hooren kon ik best, er ontging mij geen woord. Toen ik kwam en luisterde, (ik wil u nu, vrienden! tot de kleinste omstandigheid toe verhalen, zooals zij mij door mijn' vader werd medegedeeld. —) »Toen ik kwam en luisterde, sprak Hij juist met hoogen ernst deze woorden: »»Geeft het heilige den honden niet, en werpt uwe paarlen niet voor de zwijnen. Zij mogten die met de voeten vertreden, zich omkeeren en u verscheuren."" Hoor, mijn zoon, wat daarbij in mij omging. Als een donderslag viel dit woord in mijne ziel, bij de gedachte: Zulk een zwijn waart gij in de onreinheid uwer vorige lusten; daarom heeft God u gestraft en nu verwerpt Gods Profeet u mede. En terstond daarop viel mij in, als een zacht weêrlichten, de verkwikkende gedachte: Hij meent u toch niet; gij zoudt de paarlen van Gods heil toch niet vertreden, en zijt er ver van af, Gods Profeet,

of wie het u mogt verkondigen, eenig leed te willen doen. Bliksemsnel ging dat achter elkander door mijne ziel, en ik begon moed te scheppen en luisterde verder.

»Nu veranderde de ernstige stem in eene liefdevolle, meêslepend bemoedigende, toen Hij sprak: »»Bidt, zoo zal u gegeven worden; zoekt, zoo zult gij vinden; klopt aan, zoo zal u opengedaan worden."" Daar verrees de moed in mijne ziel, gelijk de morgenschemering in het Oosten; echter twijfelde ik nog, tot wien Hij dat zeide; want ik zag wel, Hij had Zijne leerlingen het naast bij zich. Maar helder werd het in mij, toen Hij dus voortvoer: »»Want een ieder, die bidt, ontvangt, en wie zoekt, zal vinden, en wie aanklopt, dien zal opengedaan worden."" En bij de volgende woorden werd ik geroerd tot in het diepste der ziel, en heete tranen rolden van mijne gloeijende wangen van wege de erbarming, die ik bij Hem hoopte te vinden; want Hij drong in het hart van alle vaders en alle kinderen, zeggende: »»Of welk mensch is er onder u,"" — (Hier zagen HARIFS vrienden elkander aan; want zij hadden er even te voren hevig over getwist, of dat niet de roerendste woorden in de gansche rede geweest waren.) »»Welk mensch is er onder u, die, als zijn zoon hem om een brood vroeg, hem een' steen zou geven, of zoo hij hem om een' visch mogt vragen, hem daarvoor eene slang zou geven? Wanneer dan gij, die boos zijt, uwen kinderen goede gaven kunt geven, hoeveel te meer zal uw Vader, die in den hemel is, hun, die Hem bidden, geven wat goed is."" —

HALLOHES (*valt met eenige hevigheid uit.*) God is dan toch waarlijk geen mensch, dat Hij zich zou laten bidden. Ik blijf er bij, wij moesten gelooven, dat Gods wijsheid buitendien alles op de beste wijze regelt.

Al de anderen. HALLOHES! laat HARIF nu toch vertellen!

HARIF (*gaat voort.*) »Nu," zeide mijn vader,

»verzonk ik geheel in gedachten, ging vermoeid op een' steen zitten, en verlangde, dat Hij van den berg afkwame, en ik smeekte vurig van Jehova, dat Hij mij genade mogt doen vinden in de oogen van den Profeet. Het duurde niet lang of Hij zweeg stil en men hoorde overal het gemurmel van lof en goedkeuring onder het volk. Velen verwijderden zich en ik week ter zijde af en wachtte totdat Hij kwam. Ik had mij in geen' langen tijd aan zoo veel menschen vertoond; een ieder zag mij met afschuw aan; duizend blikken der voorbijgangers drongen mij als pijlen in het hart, en als zij dan zoo terstond het gelaat weêr van mij afwendden, gaf mij dit eene smart, zooals het uitrukken van een' pijl uit eene diepe wond aanbrengt. Eindelijk kwam Hij met Zijne leerlingen; het hart klopte mij en mijn verhit bloed gloeide nog sterker; ik naderde en Zijne oogen ontmoetten mij; digter durfde ik niet komen; de leerlingen waren reeds van mij geschrikt. Ach! mijn HARIF! nu waagde ik het Hem aan te spreken, viel op mijne knieën neder en zeide: Heer! zoo Gij wilt, Gij kunt mij reinigen. En Hij naderde tot mij, strekte Zijne hand uit, legde die op mijn hoofd en zeide: — o mijn HARIF! nu sprak Hij deze woorden: »»Ik wil het, gij zult rein worden."" Terstond ging het mij door al de leden henen, mijn bloed werd koeler, mijn gestel frisscher en een gevoel van herstelling doordrong mijne gansche huid; ik zag en gevoelde mij van binnen en van buiten gezond en rein en mijne ligte, koele tong loofde mijnen redder en Dien, die Hem gezonden had. Het was mij, als konde ik op den top van den hoogsten berg klimmen, om het aan heel de wereld toe te roepen, wat mij gebeurd was, als konde ik de geheele aarde rondgaan, om te verkondigen hoe de Goddelijke man kon helpen. Hij zeide echter: »»Wacht u, dat gij het niemand zegt; maar ga heen, vertoon u aan den priester, en breng dan het offer, dat MOZES verordend heeft; dan hebben zij eene getuigenis van de kracht, die in mij is."" — Ik aanbad en dank-

te, en Hij verliet mij, en ging met de leerlingen Zijnen weg. Ik konde echter niet zwijgen; Hij vergeve mij, dat ik Zijn gebod niet gehouden heb, ik kon niet anders. Waar ik kom moet ik van Hem spreken, en van de genade, die Hij mij bewezen heeft." — Bij den priester was hij reeds geweest en hij zeide mij, dat deze niet het allerminste spoor van onreinheid bij hem overig had kunnen vinden en zelfs zijne bevreemding had te kennen gegeven over zulk eene volkomene gezondheid; maar op de vraag, hoe hij toch zoo volkomene gezondheid had verkregen en op het vol vuur gegeven antwoord mijns vaders, dat het door niémand anders was dan door JEZUS van *Nazareth*, en dat die gewis de zaligheid Gods voor *Israël* was en geen ander, was de priester zoo bleek geworden als een linnen doek en had geen woord meer gesproken; want vader herinnerde zich naderhand, dat hij daags te voren in de Synagoge met veel bitterheid zich tegen den Profeet had uitgelaten.

HALLOHES. Het is al veel, wanneer de priester den Profeet niet aanklaagt, dat hij de wet overtreden heeft, dewijl hij een' melaatschen heeft aangeraakt.

AZGAD. Gij laat u wel nooit eene gelegenheid ontgaan, om aan de Farizeën een' zet te geven. — Laat ons met HARIF den God *Israëls* loven.

HODIJA. Dat moet ook aan ZEFANJA worden geschreven.

II.

NATHANAËL EN JEZUS.

(Markus I: 45; Lukas V: 15 en 16.)

NATHANAËL. Zijt Gij vermoeid, Meester? Het is geen wonder, dat Gij u gaarne verbergen zoudt. De gereinigde melaatsche moet het overal verkondigd hebben, en Gij hadt het hem toch verboden.

JEZUS. Als zulken zwegen, dan moesten de steenen spreken.

N. Maar men stoort U ook in Uwe eenzaamheid; nooit hebt Gij rust.

J. Ik ben niet gekomen, om rust te hebben, maar om rust te geven.

III.

EEN RONDGEZONDEN BRIEF VAN EEN GEZELSCHAP VAN FARIZEËN EN WETGELEERDEN IN JERUZALEM AAN VELEN HUNNER BROEDERS IN GALILEA EN JUDEA.

Wij leeraars der wet te *Jeruzalem* wenschen zegen en heil aan de leeraars der wet in *Judea* en *Galilea*, wien deze zendbrief zal geworden.

Nadat wij bij herhaling vernomen en in bedenkelijke proeven gezien hebben, dat de beruchte JEZUS van *Nazareth* hoe langer zoo meer de aandacht trekt van het ligtgeloovig volk, in weêrwil van zijne gemeene afkomst en voorkomen; daar wij ook met niet weinig leedwezen ervaren moeten, dat onze zoo welgemeende vermaningen en waarschuwingen tegen dezen verleider op vele plaatsen vruchteloos zijn; zoo hebben wij niet kunnen nalaten u allen, die u, even als wij, aan de handhaving der voorvaderlijke wet en de welvaart van Gods volk laat gelegen liggen, zoowel onze gedachten hieromtrent vaderlijk en broederlijk mede te deelen, als ook in naam van den God onzer vaderen en van Zijnen heiligen knecht MOZES u op te roepen, om zonder uitstel deel te nemen aan het vervullen der hierbij vermelde, onder gebed en rijpe overweging door ons genomene maatregels.

Wij oordeelen dan vooreerst, dat het eene voor ieder blijkbare zaak is, (en het is hoogstbedroevend, dat al het volk de oogen daar niet bij open gaan, en dat de hoogachting voor het door God zelven verordende hoogepriesterschap en de heilige bewaarderen Zijner wet

bij ons volk zoo diep heeft kunnen zinken, in weêrwil van al onzen getrouwen ijver en aangewende pogingen,) wij zeggen, het is eene voor een ieder blijkbare zaak, dat deze beruchte zoogezegde leeraar den ordentlijken en regten weg bij zijne verrigtingen niet inslaat, dat hij onze stad, den hoogen Sanhedrin en deszelfs gewijd opperhoofd, onzen vereerenswaardigsten hoogepriester, met opzet voorbijgaat; dat hij zich nooit hier zien laat dan wanneer de feestpligten van eenen Israëliet hem met de menigte herwaarts roepen en dat hij alzoo eene ontwijking verraadt van den hoofdzetel der ware en echte Schriftgeleerdheid, die wel achterdocht moet opwekken.

Ook is de vermetelheid van dezen gevaarlijken man nog niet vergeten en ligtelijk een ieder nog in het geheugen, waarmede hij, zonder de minste voorkennis of goedkeuring van hooger gezag, den voorhof met geweld heeft willen bevrijden van den zoo noodigen offerhandel, die, gelijk bekend is, sedert langen tijd daar gedreven werd, waarmede hij alzoo niet alleen zich heeft vermeten in het ambt en de regten te treden, zoowel des tempelbestuurs als van den hoogen Sanhedrin, maar ook den stoutsten stap heeft gedaan, om de van God ingestelde geestelijke en wereldlijke magt bij het volk derzelver aanzien te doen verliezen en zichzelven hun gezag aan te matigen.

Verder zien wij maar al te duidelijk, hoe zijne handelwijs al meer en meer verdenking opwekt, daardoor namelijk, dat hij na de welverdiende gevangenneming van den beruchten dweeper in de woestijn, (waarin de ijver van den koning HERODES geen' geringen lof verdient, die zoo weinig als hij anders de wet en de overleveringen onzer vaderen voorstaat, toch aan de vermetelheid van dezen onzinnigen naar behooren palen heeft gesteld; terwijl zich hierin het regtvaardig bestel van Hem, die in den hemel woont, blijkbaar genoeg openbaart, daar Hij de beschimping der Schriftgeleerden en der ijveraars voor de wet bij Zijn volk ook zelfs

door de hand van Zijnen aanhanger SADDOK heeft beginnen te wreken en zoo wij hopen dit verder zal doen.) Wij zeggen dan, dat de Nazarener JEZUS ook daarin zich bloot geeft en zijne vrees niet kan verbergen, welke hij bij eene regtvaardige zaak wel niet moest kennen, dat hij zich na dien tijd zoo weinig in *Judea* laat zien, wel wetende, dat hij hetzelfde van ons verdiende, wat zijnen eedgenoot van HERODES is wedervaren. Daartegen houdt hij zich dan op in dat, gelijk bekend is, zoo gevaarlijke *Galilea* en gaat al voort het zoo ligt ontvlambare volk aan zich te boeijen door de tooverkracht zijner tegen de grooten zoo stoute en voor de geringen zoo vleijende redenen, en door zekere daden, van welke men zich overtuigd kan houden, dat zij niet uit God zijn, omdat hij de wet niet houdt en de overleveringen der vaderen veracht en ook, zooals wij nu en dan hooren, den Sabbat schendt.

Wij zouden er nog veel meer bewijzen voor kunnen aanvoeren, hoe gevaarlijk deze man wordt voor ons aanzien en hoe zeer bedenkelijk zijn klimmend gezag bij het volk voor ons allen en voor ons lieve vaderland. Ja wij mogen wel zeggen, God beproeft door hem de leeraars van Zijn volk, of zij waken of slapen en Israëls welvaart willen laten te gronde gaan en Gods heiligdom doen schenden.

Wij vertrouwen echter, mannen broeders! door God verlichte leeraars Zijns volks! dat ook gij ten volle de gelegenheid hebt gehad, om dit en veel meer nog te vernemen, en ook zelve te zien en te hooren, en dat gij hierin met ons van één gevoelen zijt. Ook brengen wij aan dezulken uit u den verschuldigden dank, die zoowel aan ons in vriendschappelijk vertrouwen, als pligtshalve aan den hoogen Sanhedrin, juiste berigten hebben willen mededeelen omtrent hetgeen dezen man betreft.

Wat nu de maatregelen aangaat, welke wij goedgevonden hebben daaromtrent te nemen, en waaromtrent wij, zoo zij u behagen, broederlijk met u afspraak

wilden maken, zoo diene het volgende tot uw narigt. Wij hebben in het zekere vernomen, dat meergenoemde Nazarener zich weken en maanden lang in *Kapernaüm* ophoudt (daar hij, ook volgens zekere berigten, zelfs in zijne eigene vaderstad, ten gevolge van zijn vermetel gedrag, niet meer terug durft komen,) derhalve zal het het raadzaamste zijn, dat zoovelen onzer door andere beroepsbezigheden niet verhinderd worden, in den name Gods op den tweeden der volgende maand in *Kapernaüm* zamenkomen, daar in vrij grooten getale zijne prediking aanhooren en bij de eerste gelegenheid, dat hij zich op eene valsche leer, aanranding van MOZES' eer of Sabbatschending laat betrappen, hem met ernst en wijs beleid opentlijk wederstaan, dat wij op zulk eene indrukmakende wijze het bedrogene volk de oogen openen en hem dan eindelijk op behoorlijke wijs hierheen laten brengen, en aan den hoogen Sanhedrin ter verantwoording en straffe overleveren; wij allen kunnen dan ieder naar zijne woonplaats terugkeeren, om daar aan het volk het noodige met ijver en bedachtzaamheid mede te deelen en alzoo het kwaad te keeren, dat zich verspreidt als de pest.

Al wie het goede wenscht voor *Jeruzalem*, die bidde, dat God ons op deze wijs rust geve en de wankelende welvaart van Zijn volk wederom bevestige. Vaart wel!

IV.

DE BROEDERS ARD EN BARUCH, TWEE WETGELEERDEN.

(Mattheüs IX: 1—8; Markus II: 1—12; Lukas V: 17—26.)

ARD. Ik zeg u ook welkom; hoe komt gij mij zoo ver te gemoet?

BARUCH. Ik ben weder geheel beter en ik verlangde onbeschrijfelijk naar uwe terugkomst; het viel mij zeer smartelijk, dat ik niet kon medegaan. Wat is het nu, broeder?

A. Wat het is? Het is niets, namelijk ons oordeel beduidt niets; wij hebben ons overijld, en het moet ons eene waarschuwing zijn, dat wij ons niet weder tot vooroordeelen vervoeren laten, al ware het ook door al de leden van den Sanhedrin te zamen.

B. Overijlt gij u thans niet nog veel meer?

A. Oordeel zelf, ik wil u nu verhalen en niemand stoort ons. Wij troffen allen elkander naar behooren aan. Slechts van eenige weinige plaatsen ontbraken er afgevaardigden, waar zij den rondgezonden brief vermoedelijk te laat zullen ontvangen hebben. Wij vonden Hem in *Kapernaüm*, en meer dan zestig in getal gingen wij naar het binnenplein van het huis, waar men ons zeide dat Hij thans leerde; het volk maakte ons plaats, (er waren nog niet veel menschen) en de heer des huizes liet voor ons allen stoelen brengen. Zoo zaten wij daar voor de oogen van het opmerkzame volk, en spoedig vergaten wij het volk, en het volk ons, en aller aandacht was op den man van *Nazareth* gevestigd. Geen wonder ook; gelijk gij op den vollen middag nevens de zon noch maan noch sterren ziet, zoo zagen en hoorden wij allen niets dan den Profeet; die weet eerst liefde en ernst te bezigen; dien moet gij hooren!

B. o Broeder! ik wist zoo gaarne van u wat Hij leerde.

A. Dat wil ik u alles zeggen, zoo goed ik het mij herinneren kan; eerst nu maar de hoofdzaak. Wij luisterden en luisterden al, en die uit *Jeruzalem* nog scherper dan wij overigen allen, en wij vonden niets, waarop wij vallen konden.

B. Niets?

A. Geen enkel woord. Wij zaten daar langen tijd zwijgend neder, allen tot een toe. En nu begon het genezen. Het gekerm van eenige lijders stoorde al spoedig de aandacht en Hij voldeed aan hun verzoek en genas hen — plotseling, zoodat de een na den anderen gezond en dankend henenging, en de een na

den anderen kwam en om hulpe smeekte. o Welk eene kracht Gods in dezen man; nog huiver ik, als ik er aan denke, zóó was God daar tegenwoordig! en daar zaten wij nu allen toe te zien, als pilaren zoo stom. Niets was er te zeggen, niets te berispen, niets waarop wij vallen konden, en de vreugd en bewondering van het volk steeg gedurig al hooger. — Ja, ik moet erkennen, daar zag men dat Hij vijanden heeft; want zigtbaar nam de spijt toe in den kring, die Hem het naast omringde, evenzeer als de vreugde bij het volk. — Luister echter, wat er eindelijk te berispen viel. Op de binnenplaats was het zeer vol, zoodat men niemand meer doorliet. Op eens wordt er van boven door het dak henen een kranke op een bedje aan vier koorden voor Hem neêrgelaten. Men maakte ruimte; allen zagen Hem aan, of Hij zulk een doordringen niet kwalijk nemen zou. Hij nam het niet kwalijk. De kranke moet er echter droefgeestig hebben uitgezien, (ik kon hem niet goed in het gezigt zien;) want de Profeet zeide tot Hem zeer liefderijk: »Heb goeden moed, mijn zoon! uwe zonden zijn u vergeven!"

B. Zeide Hij dat? Dat gaat te ver.

A. Dat was het ook, wat nu gemor verwekte onder de vergaderde geleerden. Men zag elkander aan; eenigen hadden het op de tong en bijna allen dachten het: »Wat matigt deze zich aan? Dat is lastering! Er kan toch wel niemand zonden vergeven dan God!" En eer het er een zeide, alsof Hij de gedachte las in de ziel, gelijk letters op perkament, zeide Hij en wierp den vrijmoedigsten blik op ons allen in het rond: »Waarom denkt gij hierover kwaad bij uzelven? Wat acht gij ligter, te zeggen: Uwe zonden zijn u vergeven! of tot den ellendigen (het was een geraakte) te zeggen: Sta op en wandel? Opdat gij echter weten moogt, dat de Zoon des menschen (zoo noemt Hij dikwijls zichzelven) deze magt heeft, om op aarde zonden te vergeven, zoo zeg ik u (en met dit woord wendde

Hij zich tot den ellendigen daar voor Hem:) Sta op, neem uw bedje op en ga henen naar uw huis." Zoo gezegd, zoo gedaan! Hij sprong op — gloeide van vreugde, pakte zijn beddegoed bijeen en ging weg, met luider stem God lovende.

Allen waren vol verbazing en maakten voor den vluggen wandelaar plaats, en zijne luide lofzeggingen deden velen onder het volk met hem instemmen. Hier hoorde men: Dat is ongeloofelijk! daar: Zoo iets is nog nooit gehoord! ginds hief men de gevouwen handen omhoog en zeide: Gezegend zij de God van *Israël*, die zulk eene magt den menschen gegeven heeft! Anderen verstomden, verbleekten en werden door vrees en heilige siddering aangegrepen van wege zoodanige openbaring der magt en erbarming onzes Gods.

En denkt gij nu, broeder! dat er een van ons opstond, zich voor Hem nederboog en bad om vergeving van zijne booze gedachten? dat er een zeide: Heer! onderrigt mij, ik wil uw leerling zijn? — Niet een! Mij dreigde het hart te barsten, zoo voelde ik mij gedrongen, om het te doen, maar — neen! ik had den moed niet. Vergeef mij zwakken, o eeuwige God! vergeef mij zwakken om den vriendelijken blik, dien Uw Profeet mij nog gaf! — Dien kreeg ik nog bij het weggaan, BARUCH! o Ik moet Hem wederzien en ik wil bidden dat God mij sterke, om Hem ook voor de hoogste geestelijkheid te belijden, waar ik slechts gelegenheid hebbe, en er moge van komen wat er wil.

B. Gij kent toch de pleglige verzekeringen der voornaamste Schriftgeleerden in *Jeruzalem*, dat het hun volstrekt om niets anders te doen is, dan om alle onrustige bewegingen, die zoo gevaarlijk wezen konden, te vermijden?

A. En gelooft gij niet, dat zij de eersten zouden zijn, om: Hosanna den zoon van DAVID! te roepen, wanneer Hij zich bij hen had aangemeld, en hun de hoogste plaatsen had toegezegd?

B. (*zwijgt.*)

V.

ABD EN BARUCH, DEZELFDEN.

(*Fragment van een later gesprek.*)

Baruch. Ja wel! maar dat stuit mij toch nog telkens, dat hij zonden durft vergeven. Dat is toch eene soort van lastering; dat komt toch God alleen toe.

Abd. Stel nu eens, dat Hij de Messias is. Zal dan de Messias onze zonden niet wegnemen? En wat gezag of magt ook uitsluitend aan God eigen is, die Hij zich ook tot nu toe heeft voorbehouden, die kan Hij toch, wanneer Hij wil, aan iemand anders overgeven en opdragen. Wij zouden grillig handelen met te zeggen: God heeft alleen de magt, om zonden te vergeven, en daarom kan Hij die ook aan niemand anders opdragen. Juist omgekeerd, als zij Hem toekomt, zoo kan Hij haar ook geven, aan wien Hij wil. En wien zal Hij haar ooit geven, indien niet aan den Messias?

B. Gij loopt ver vooruit! Hoe geheel anders moest Hij en Zijne zaak er uitzien, wanneer Hij de Messias zou wezen.

A. Maar denk eens, lieve broeder! hoe zou Hij het nu anders bewijzen? Gesteld, Hij ware de Messias en wilde dat anders nog een' tijd lang verbergen, en Hij had de magt om zonden te vergeven — hoe zoude Hij het anders betoonen dan door zulke magtwoorden? Want de geraakte was zeer ellendig, zooals ik nog in bijzonderheden vernomen heb. En vóór hem waren er ook anderen geweest, die zeer ellendig waren.

B. Het is zeker waar, wanneer Hij magt heeft, om Gods straffen op te heffen, zoo heeft Hij ook magt om zonden kwijt te schelden. En gij zoudt kunnen zeggen: Laat eens iemand, die tegen Hem is, bewijzen, dat Hij, Jezus, deze volmagt niet bezit, of laat er een zeggen, hoe het op eene andere wijze beter

ware aan te toonen, dat Hem deze volmagt gegeven is! Ik wenschte maar, dat ik dien geraakten eens spreken kon.

VI.

DATHAN EN ZIJN ZOON JEZER IN KAPERNAÜM.

(Mattheüs IX: 9—13; Markus II: 14—17; Lukas V: 27—32.)

DATHAN. (*In zijn' leunstoel.*) Zijt gij daar al weêr, onrust? Zei ik het niet, dat gij spoedig genoeg zoudt hebben?

JEZER. Neen, vader!

D. Ja, ik weet het al, wij zijn geen menschen voor Hem. Verloren is verloren! Ga naar moeder; zij verlangt naar u.

J. Vader! Doe mij, eer gij sterft, nog één genoegen, nog één genoegen maar. Bij den hemel, dat moet gij mij doen.

D. De zaak heeft haast, dunkt mij; gij hijgt er van, zoo hebt gij geloopen. Eeuwige onrust, die gij zijt, wat wilt gij? Moeder heeft de sleutels, ga maar.

J. Niets van dien aard, vader! Gij moet met mij naar den Profeet.

D. Nu geloof ik, dat gij dol zijt.

J. Ik ben in langen niet zoo goed bij mij mijzelven geweest. o Vader! Kom toch. (*Hij vat hem bij de hand, en er valt een traan uit* JEZERS *oogen op des vaders hand.*)

D. Ik geloof, dat gij schreit? Ruwe, wilde mensch, die gij zijt; dat zie ik voor het eerst van u! wat is het toch?

J. Ik heb u reeds gezegd, dat Hij MATTHEÜS discipel heeft gemaakt. Van uit het tolhuisje heeft Hij hem geroepen.

D. Dat hoorde ik wel; MATTHEÜS is ook een ander man dan ik. Zwijg toch maar; verloren is verloren.

J. Thans is de Profeet bij hem ter maaltijd.

D. Ik weet het wel.

J. Nu zijn er vele menschen daar bij Hem gekomen — niet beter dan wij; die komen binnen, en staan om Hem heen, en zitten naast Hem en Zijne leerlingen; en MATTHEÜS gaat reeds met de leerlingen om, alsof hij jaar en dag hun vriend was geweest, ook met dien anderen, dien Hij het eerst heeft medegebragt.

D. Ach! Zwijg er mij toch van. — Ik zal nog vroeg genoeg gepijnigd worden. Ik durf niet en wil niet, en ik wil niet en durf niet; zwijg nu maar. — Wat deed ik RUFUS niet nog onlangs bij de afrekening; en toen wisten wij reeds van den Profeet. Mijn geweten wordt mijne hel en de Profeet maakt mij die nog heeter.

J. o Vader! hadt gij het gehoord, hoe Hij den Farizeën den mond stopte!

D. Hoe dan?

J. Die keurden het af, dat Hij met tollenaren en zondaren aan den maaltijd zat en zeiden dat aan Zijne leerlingen; maar Hij merkte het en nam wat spoedig het woord, en zeide tot deze heeren op sterken toon: (den ganschen maaltijd door heeft Hij ook tot de slechtsten geen enkel woord, dat niet vriendelijk was, gesproken:) »De gezonden hebben den geneesheer niet noodig, maar de kranken. Gaat henen en leert, wat God spreekt: Ik wil barmhartigheid en geen offerande. Ik ben niet gekomen om deugdzamen, maar om zondaren te roepen tot bekeering."

D. Zeide Hij dat?

J. Ja, dat zeide Hij. De trotschaards verstomden en knarsten op de tanden, en wij overigen kregen allen nieuwen moed. Maar de tijd verloopt en de beste gelegenheid gaat voorbij; ik bezweer u bij den heiligen tempel, kom mede!

D. (*Weifelend.*) Ik durf niet..

J. Oom is er ook.

D. (*Levendig.*) Is mijn zwager er ook? In Gods naam, — als die gedurfd heeft, dan kom ik ook.

J. Ik zat naast hem; hij kon zijne oogen van den Profeet niet afhouden, en de eene traan na den ander' viel hem op de handen, ik merkte het wel.

D. Nu, die kan steenen tranen doen storten. Ik ga.

J. (*helpt hem op en brengt hem zijn overkleed en den gordel en*)

D. (*zegt ondertusschen:*) Het hart klopt mij, alsof ik naar mijn' dood ging.

J. Hij zal u het hart voor eeuwig verligten. God zij geloofd! (*Nu geleidt hij hem.*)

VII.

JEZER AAN DEN ROMEINSCHEN OPPER-TOL-ONTVANGER TULLIUS RUFUS, MET EEN PAKJE GELD MET 2000 N. N. (*)

Ik heb gehoord, dat gij overal met groote hoogachting spreekt van den Profeet uit *Nazareth* en daarom durf ik van u vertrouwen en verzoek ik u ootmoedig, dat gij den naam mijns vaders en zijner nagelatene betrekkingen niet wilt te schande maken. Gisteren avond is hij overleden. Nog weinige dagen voor zijn' dood leerde hij den Goddelijken Profeet kennen, ja Die ook meer dan een Profeet is; en Die heeft zijne gefolterde ziel begenadigd en gerustgesteld. Hij besteedde nog de laatste dagen zijns levens, om zooveel mogelijk zijne vorige wanbedrijven te herstellen en zeer gaarne wil ik arm en een daglooner wezen, daar mijn vader van alle onregtvaardig verkregen goed zich ontlast heeft. Ook aan u, brave en Godvreezende RUFUS! had de nu begenadigde zondaar bij de laatste afrekening (de eerste uwer bediening) 2000 N. N. te weinig overhandigd, welke hij mij alzoo bevolen heeft zonder uitstel u toe te zenden, en met heete tranen laat hij u daarbij om vergeving vragen,

---

(*) In het oorspronkelijke staat een onleesbaar muntteeken.

gelijk hij dat ook in zijn hart den alwetenden God en Zijne Keizerlijke Majesteit gedaan heeft.

Ik reken mij verpligt, om terstond na het afdoen der dringendste bezigheden, die ik door den dood mijns vaders te doen heb, zelf tot u te komen, om u alles omstandig mede te deelen, en mijns vaders en mijn ootmoedig verzoek te herhalen.

VIII.

JOËL MET EEN PAAR ANDERE LEERLINGEN VAN JOHANNES EN JEZUS (*).

(Matth. IX: 14—17; Markus II: 18—22; Lukas V: 33—39.)

JOËL (*tot de anderen:*) Nu! dan wil ik spreken. Het moet toch eens gezegd worden. Het gaat veel te los toe; altijd in steden en welvarende dorpen; altijd aan maaltijden; en naar het gezelschap durft men naauwelijks meer vragen. Zoo leert het ons onze Meester toch niet; die leert ons eene andere toebereiding voor het rijk van den Messias.

(*Nu melden zij zich bij* JEZUS *aan en*)

JOËL (*voert het woord.*) Vergeef ons, Meester! wij gevoelen ons verpligt u te zeggen, wat ons in uwe leerlingen ergert: wien het ernstig om heiligheid en om het rijk van God te doen is, die bedwingt zijn vleesch en houdt vele vastendagen; wij doen dat bij onzen Meester, en de Farizeën doen het veel, en uwe leerlingen niet. Hoe komt dat toch? Het valt niet alleen ons in het oog, maar ook aan de Farizeën geeft het billijke reden, om zich te ergeren.

JEZUS (*liefderijk, en zonder de minste geraaktheid*) Sedert wanneer vasten de bruilofsgasten, zoo lang zij bij den bruidegom zijn? Maar er komen voor mijne leerlingen wel dagen, wanneer de bruidegom

(*) Zie D. 1, bl. 297 en 315.

van hen weggenomen wordt; dan zullen zij leeren vasten.

(*De leerlingen van* JOHANNES *zijn alle drie zeer getroffen, zoowel door den vrolijken inhoud van het antwoord, tegen over hunnen meer somberen en ingetrokken aard, als door den zachten toon, op welken Hij met hen sprak.*)

JEZUS (*sprak verder met zachtmoedige wijsheid.*) Men zet toch geen nieuw en ruw stuk laken op een oud kleed, opdat niet het nieuwe stuk de oude stof nog meer doe scheuren en de scheur erger worde. En nieuwen wijn doet gij wel niet in oude zakken; want die doet de zakken barsten, en de zakken en de wijn gaan te zamen verloren. Nieuwe wijn behoort in nieuwe zakken; zoo worden beiden bewaard; en wie aan ouden zachten wijn gewoon is, wil ook niet gaarne nieuwen.

(*Hier werden zij gestoord, en de leerlingen van* JOHANNES *hadden wel niet alles gevat, maar toch zoo veel, dat deze leerlingen onder hunnen eigen' Meester stonden, die goede gronden had voor hetgeen Hij deed en aan anderen toeliet, en die Zijne leerlingen in dit geval vrijer wilde laten en het hun gemakkelijker maken. Een van hen ving* JEZUS *vriendelijke wijsheid gretig op, en staarde Hem met de grootste leergierigheid aan. Hij zeide ook bij het weggaan tot de twee anderen.*) Hier is meer dan JOHANNES.

JOËL. Ach! nu herinner ik mij, dat onze Meester het ons zelf reeds zeide: »Die de bruid heeft, die is de bruidegom." Maar ik verstond dat nooit regt goed. Nu het kan ons niet missen, wanneer wij onzen Meester gelijk worden, die nog wel veel strenger was in zijne levenswijs, en langs dien weg tot zoo hooge volkomenheid geraakte; hoe het dan in het rijk van den Messias gaan moet, dat zal eenmaal wel blijken.

De andere van de twee. Ons is inderdaad de

bruidegom ontnomen, daarom moeten wij ook vasten.

JOËL. Maar laat ons slechts ijverig ons oefenen in alle Godzaligheid en onthouding, dan zal hij ons ook, en wel spoedig, worden wedergegeven; dat hopen wij van God.

IX.

UIT NATHANAËLS GESCHRIFT.

(Johannes V.)

—Hierop gingen wij met den Meester in de galerijen van het badwater Bethesda. Het was droevig zulk eene menigte van kranke menschen te zien, zoo vele blinden, lammen, en teringzieken. Wij zagen eene opene plaats te midden van vele, die door kranken bezet waren, en vernamen, dat het badwater gisteren door den engel in beweging was gebragt, en een teringzieke zijne genezing er in gevonden had.

Dat verhaalde ons een oude lamme man, die het beeld was der ellende en JEZUS tot het innigste medelijden bewoog; hij had vlak naast dien genezenen gelegen en was reeds acht en dertig jaren krank. JEZUS zag hem aan en vroeg hem: »Wilt gij gezond worden?" Diep weemoedig antwoordde de kranke: »Ach, Heer! ik heb geen' mensch, die mij in het badwater helpt, wanneer het in beweging komt; terwijl ik er dan bij zoek te komen, is mij een ander voor en bekomt genezing, en dan heeft het water weder zijne werking verloren."

Het scheen hem reeds goed te doen, dat wij met zoo veel medelijden naar hem luisterden. Nu sprak JEZUS: »Sta op, neem uw bed op en wandel." En dadelijk werd bij gezond, wij zagen zijn gelaat eene gezonde kleur en helderheid verkrijgen, en kracht in al zijne leden wederkeeren. Hij deed, wat JEZUS hem beval, en vol vreugde trad hij uit het ziekenhuis met zijn bed op den schouder.

JEZUS echter verwijderde zich spoedig; want er was zeer veel volk in de galerijen, daar het Sabbat was. Iemand, die er bij stond, zeide ons, dat de genezene, naauwelijks een uur te voren, eer JEZUS gekomen was, zoo gebeden had, dat het hem door merg en been was gedrongen, daar hij zich in zijn langdurig lijden had bemoedigd met de vertroostende hoop, dat het rijk van God misschien wel spoedig komen zoude.

Zeker heeft hij echter niet gedacht, dat onze Meester de Koning Israëls was, daar hij hem zoo onbekend, zoo gering en stil zag komen.

Hij had eene vurige begeerte, om JEZUS te zien, en vond Hem ook nog dienzelfden dag in den tempel. Daar zeide JEZUS tot hem: »Zie, gij zijt gezond geworden; zondig nu niet weder, opdat u niet wat ergers wedervare."

Hij betuigde zijne onuitsprekelijke vreugd, dat hij zijnen redder leerde kennen en zeide, dat men hem wegens Sabbatschennis had berispt, omdat hij zijn bed droeg, maar hij had geantwoord: »Die mij gezond gemaakt heeft, heeft mij bevolen: neem u bed op en wandel." Zij hadden er op gedrongen, om te weten, wie dat ware; maar hij had het hun niet kunnen zeggen.

Wij vroegen daarna: »Meester! waarom zeidet Gij die woorden tot dezen mensch?" Hij antwoordde: »De mensch vergeet in goede dagen te spoedig de geledene ellende; deze heeft in zijne jeugd eene zware zonde gedaan."

Wij leerlingen troffen hem naderhand aan bij de herberg, en hij zeide ons met een vrolijk gelaat: »Zie, ik heb een ieder, die het mij vroeg en die mij berispte, gezegd, dat het JEZUS, uw Meester was, die mij gezond had gemaakt." Ondertusschen wist hij niet, hoezeer de menschen dit onzen meester kwalijk namen, en dat de Farizeën hierom anderen zouden opstoken en aanhitsen, om JEZUS als een' Sabbatschender te dooden.

Jezus had er zich werkelijk bij sommigen over te verdedigen. Hij zeide tot hen: »Wat hindert gij mij in mijnen arbeid? Gelijk mijn Vader tot nu toe werkt, zoo werk ik ook gestadig."

Nu ontbrandden zij nog meer in onzinnigen ijver, dat Hij niet slechts bevolen had tegen de Sabbatswet te handelen, maar ook zeide, dat God Zijn Vader was, en zichzelven Gode gelijk maakte.

Jezus echter gaf hun met groote langmoedigheid ten antwoord: »Voorwaar, voorwaar, ik kan u zeggen: de Zoon kan niets van zichzelven doen, tenzij Hij het zie van den Vader; want zóó wat Die doet, dat doet ook de Zoon desgelijks; want de Vader heeft den Zoon lief en toont Hem alles wat Hij doet, en Hij zal Hem nog grootere daden toonen; dan zult gij u eerst verwonderen. Want gelijk de Vader dooden opwekt en levendig maakt, evenzoo maakt ook de Zoon levendig wien Hij wil. Ja ook de Zoon is het die oordeelt; want de Vader oordeelt niemand, maar heeft al het oordeel den Zoon overgegeven, opdat allen leeren den Zoon te eeren, gelijk zij den Vader eeren. Wie den Zoon niet vereert, onteert den Vader, die Hem gezonden heeft. Verlaat u dan op datgene, wat ik zeg: wie mijn woord hoort en Hem gelooft, die mij gezonden heeft, die heeft het eeuwige leven en Hij komt niet in het oordeel, maar hij gaat door den dood ten leven."

Ja dat sprak onze Heer met eene Goddelijke liefde en kracht, als een die magt oefent over aller menschen hart. Allen, boozen en goeden, moesten Hem in stilte aanhooren en lieten Hem voortspreken. En toch waren er velen zoo grimmig, dat wij vreesden, zij zouden Hem geen enkel woord hebben laten spreken.

Bij de volgende woorden begon een vader in rouwgewaad, die vóór eenige weken een' allesbelovenden zoon door den dood verloren had, overluid te weenen: »Voorwaar, voorwaar, ik zeg uliedeu: het uur komt en is reeds daar, dat de dooden de stem des

Zoons Gods hooren zullen, en die ze hooren zullen, die zullen leven. Want gelijk de Vader het leven heeft in zichzelven, zoo heeft Hij ook den Zoon gegeven het leven te hebben in zichzelven, en Hij heeft Hem ook volmagt gegeven, om het oordeel te houden, daarom dewijl Hij de Zoon des menschen is. Verwondert u daarover niet. Het uur komt gewis, waarin alle begravenen Zijne stem vernemen zullen en uitgaan; die het goede gedaan hebben, zullen opstaan ten leven, wie daarentegen het kwade gedaan hebben, ter verdoemenis.

»Ik kan niets van mij zelven doen. Gelijk ik hoor van den Vader, zoo oordeel ik, en dus is mijn oordeel gewis regtvaardig; want in alle dingen zoek ik niet mijnen wil, maar den wil des Vaders, die mij gezonden heeft. Wanneer ik slechts van mijzelven getuigenis geve, dan is mijn getuigenis niet waar; maar daar is nog een, die getuigenis van mij aflegt, en ik ben zeker, dat het getuigenis waar is, hetwelk Hij van mij geeft."

»Gijlieden hebt van hier tot JOHANNES gezonden, en die heeft een onbewimpeld getuigenis van de waarheid afgelegd. Ik had ook zijn getuigenis niet noodig, noch dat van eenigen mensch. Ik wijs u slechts op zijn getuigenis, opdat gij, hem geloovende, uwe behoudenis zoekt, waar die te vinden is. Hij was als een brandende fakkel, als een helder licht onder u, en gij hebt u eene wijle tijds in zijn licht verheugd, en gij weet op wien hij heeft gewezen. Maar ik heb een hooger getuigenis dan dat van JOHANNES; want de werken, welke de Vader mij te verrigten gaf, die werken, welke ik doe onder u, die zijn het getuigenis, dat het mijn Vader is, die mij gezonden heeft.

»Hoe sterk spreekt voor mij het getuigenis mijns Vaders, die mij gezonden heeft. Gij hebt echter nooit Zijne stem gehoord, noch Zijne gedaante gezien, en gij geeft Zijn woord geene plaats, geene woning in uw

hart; want gij gelooft Hem niet, dien Hij gezonden heeft

»Onderzoekt naauwkeurig de Heilige Schriften, gij meent toch daarin het eeuwige leven te vinden, en ook die zijn het, die van mij getuigen.

»Maar hoe ook al de getuigenissen zamenstemmen, gij wilt niet tot mij komen, om bij mij het eeuwige leven te vinden. Ik zoek geen eer en bijval van menschen, ik zeg dit slechts, omdat ik uliedén ken, en weet, dat de liefde tot God u ontbreekt. Ik kom van God en melde mij bij u aan in den naam mijns Vaders en gij neemt mij niet aan. Wanneer een ander komt in zijnen eigenen naam, dan zult gij dien wel aannemen.

»Hoe zou het kunnen zijn, dat gij mij geloofdet, daar gij eere van malkander neemt, en de echte eer niet zoekt, die alleen van God komt? Meent echter niet, dat ik uw aanklager bij den Vader zal zijn. Er is een ander, die u aanklaagt, juist die, op wien gij hoopt — MOZES! Want indien gij MOZES geloofdet, zoo geloofdet gij ook mij; want hij heeft van mij geschreven. Hij alleen geldt alles bij u, en ik niets; wanneer gij dan zijne schriften niet gelooft, hoe zult gij mijne woorden gelooven?"

Terwijl allen nog getroffen, verbaasd en met velerlei gemoedsbeweging daar stonden, wendde JEZUS zich om en ging weg midden door het volk henen, en wij Hem achterna.

X.

ZIFA EN ABDIËL, TWEE FARIZEËN VAN JERUZALEM.

(Mattheus XII: 1—8; Markus II: 22—28; Lukas VI: 1—5; Johannes V.)

ZIFA. Dit alleen geeft mij wonder, dat niet al het volk van hem afvalt. Gij weet toch, wat vurigen ijver zij hebben voor de wet, bijzonder voor den Sabbat.

ABDIËL. Dat bewijst, wat magtigen invloed hij heeft

op de harten. Wat gebeurde er dan nu weder? Heeft het volk zich dan voor hem verklaard?

Z. Ik bedoelde maar om zijne vermetelheid, waarmeê hij den Sabbat schendt. Ik kom zoo even weder terug. SALOMO laat u groeten.

A. Ik dank u; is hij wel?

Z. Heel wel! — Toen wij heden met eenigen naar buiten gingen, zagen wij hen over den grooten akker voor ons uitgaan. Zij bemerkten ons niet, en hij was eenige schreden voor hen. Daar ging het aan het plukken van aren.

A. Deed hij het ook?

Z. Neen! maar zij — en aan het fijn wrijven, zoodat wij onze oogen naauwelijks vertrouwden, of wij Joden dan of wij Heidenen zagen.

A. Zeidet gij niets?

Z. Natuurlijk! Ik zelf, ik liep snel midden door de jongeren heen; hij hoorde mijn' haastigen tred en keerde zich om, en ik geloof zeker, hij was eenigzins ontsteld, dat wij hem en zijne aanhangers zoo op de daad betrapten. Ik sprak hem aan met levendigheid en ernst: „Ziet gij, dat uwe jongeren doen wat geheel onbetamelijk is op den Sabbat?" De jongeren waren geschrikt en zagen allen hem aan. Hij redde er zich uit, zooals hij altijd doet. Maar het is te erg! Voor acht dagen en heden! En dat plant zich in de jongeren voort en breidt zich uit onder het volk! Men moet het weren, hij maakt het te erg, de Nazarener!

A. Hoe redde Hij zich, ZIFA?

Z. Op een' toon, alsof hij ons ook leeren wilde, zeide hij: »Hebt gij niet gelezen wat DAVID gedaan heeft, toen hem hongerde en dengenen, die bij hem waren? (Ik dacht bij mij zelf: dat zou een schoone Messias zijn, bij wien zijne aanhangers braaf honger leden!) Hoe hij in het huis Gods is ingegaan en van den priester ABJATHAR toonbrooden heeft te eten gekregen, welke de priesters alleen eten mogen? Of hebt gij niet gelezen in de wet, dat de priesters op den

Sabbat in den tempel velerlei anders verboden arbeid verrigten en zoo den Sabbat ontheiligen en echter onschuldig zijn?" Maar DAVID was een ander man dan deze Galileër; die was toen reeds tot Koning gezalfd door SAMUËL den profeet; en de priesters zijn ook geheel andere menschen.

A. Zeidet gij hem dat?

Z. Ik wilde niet met hem twisten.

A. Maar dan, dat de jongeren van den Messias wel geen' honger mogten te lijden hebben?

Z. God beware mij! Dat woord moet men niet op de lippen nemen; dat zou zijn' hoogmoed voeden, wanneer een onzer slechts in de verte zoo iets merken liet, alsof het mogelijk ware omtrent hem zulk eene gedachte bij zich te laten opkomen.

A. Zeide hij nog iets meer?

Z. Wel zeker, daar hapert het bij hem nooit aan. Hij durfde ons zeggen: »Wanneer gij wist, wat het zij: ik wil barmhartigheid en geen offerande, zoo zoudt gij de onschuldigen niet veroordeeld hebben. De Sabbat is om des menschen wil, niet de mensch om des Sabbats wil." Ziet gij, hoe hij zijne versmading der wet onder het schoone kleed van teederhartigheid en van eene edele vrijheid weet te verbergen? En zijne aanmatiging gaat zelfs alle palen te buiten.

A. Hoe zoo?

Z. Wel, nu zeide hij weder: »Weet, dat hier een is, die grooter is dan de tempel; want de Zoon des menschen is ook een heer van den Sabbat!" — Gij weet, wat al trotsche en dan weder duistere taal hij voor acht dagen tot het volk gesproken heeft.

A. Veel er van liet zich toch hooren.

Z. Nu ja, hoe zou er zich ook niets van laten hooren? — Het volk zal hij ons nog in den grond bederven en verleiden, dat zag ik nu duidelijk aan ZARA. Ik sprak lang met hem en hij sprak mij tegen met zoo veel stoutheid, dat hij zich zelven opentlijk zou moeten verantwoor-

den, als ik de oude THAMAR niet ontzag, waar ik nog eens van erven moet, en die zich aan hem laat gelegen liggen. Hij was geheel vergeten, wij dachten, dat hij lang dood was. Die had zooveel en zooveel groots te vertellen van den Nazarener en van zijne vorige ellende en zijne tegenwoordige gezondheid, dat ik bijna mijne drift niet kon bedwingen; want die mensch maakte mij het hart week, zoo wist hij mij zijne ellende en de liefde van den Nazarener af te schilderen. En in zulke gevallen maakt medelijden mij korzelig; want dan moet men waken over zijn hart, dat geene gevoeligheid ons den pligt verzware en den ijver voor de wet verzwakke.

A. Nu zoude mijne zachtmoedigheid ook haast ten einde wezen! Moet men dan zijnen eerbied voor eene Goddelijke daad onderdrukken, uit angstvallige gehechtheid aan de wet? Of moet deze wijken voor de Goddelijke daad?

Z. Zoo? Ik merk al, hoe die kanker invreet! Heeft hij zich echter niet zelf beroemd in *Galilea*, dat hij gekomen was, om de wet tot het kleinste stipje toe te vervullen? De wet blijve en de wereld verga! Dat is mijne zinspreuk; daar brengt gij mij niet af, ABDIËL! Het spijt mij, dat gij het beproeft.

A. Gij kent toch de uitzonderingen op de wet in geval van nood.

Z. Maar er was geen nood in de beide gevallen, voor acht dagen niet en heden ook niet.

A. Wanneer hij in naam van God ook de ellendigsten geneest, zoo mag hij ook in naam van God uitzonderingen maken in enkele bijzondere gevallen. Hebt gij hem gevraagd, in wiens naam hij deze uitzonderingen maakte? Welkom zou mij de Sabbat zijn, op welken God op eens alle kranken in alle ziekenhuizen der wereld beval hun bed op te nemen en weg te gaan. — Is het niet ontegenzeggelijk, dat hij een Profeet is en handelt in den naam des eenigen Gods? Als nu de Profeten iets doen, dat ons bedenkelijk schijnt, moet men

ben dan veroordeelen en lasteren, of ondervragen en hooren?

Z. Gij maakt u vreeselijk boos!

A. Ja, en ik doe er der waarheid meê te kort. — — Ik wil mij bedwingen, ik wil zachtmoedig zijn; dat heeft mij de Profeet uit *Nazareth*, hoe weinig ik hem zag, reeds geleerd.

Z. Profeet? Hoe kan hij een waar Profeet zijn, wanneer hij God lastert?

A. Wanneer deed hij dat, ZIFA?

Z. Gij waart er bij tegenwoordig. Zaagt gij niet den weerzin en den toorn van al de aanwezigen? Hoordet gij niet, hoe men het hem in het aangezigt zeide, dat hij lasterde, daar hij zich aan God gelijk maakte? Gedenk er mij bij, hij zal nog eens onvoorziens onder een' hoop steenen zijn graf vinden. Wie zal het volk kunnen bedwingen wanneer het den lasteraar wil steenigen?

A. Zoo zou dan (vergeef mij ZIFA! ik zeg het niet uit boosheid) zoo zou dan het gevaar, dat hij het volk verleiden zou, nog zoo groot niet wezen. Doch wat de zaak zelve aangaat, gij hoordet toch zijn antwoord op dat verwijt.

Z. Hij maakte het hoe langer hoe erger, evenzoo als met het antwoord op het verwijt van Sabbatschennis.

A. Dat begreep ik goed. Zijn vader maakt gezond op Sabbatdag en op werkdagen, wanneer Hij wil. Hij rustte van de voltooide schepping, daar Hij zag, dat alles goed was. Nu de zonde zooveel bedorven heeft, brengt Hij heden en morgen het een en ander teregt, op welken dag het ook valle, tot den dag der groote verlossing toe. En JEZUS zeide: »Gelijk mijn vader werkt, zoo werk ik ook." Zou hij dan, om al het volk dit te doen gevoelen, den herstelden kranken zelfs op den Sabbat niet met zijn bed mogen laten weggaan? Wat denkt gij wel? Behooren de knechten den zoon te dwingen? Moeten de knechten of moet de

zoon bepalen, welke uitzonderingen er zijn op de wet?

Z. Maar dat is juist lastertaal, dat hij zich zoo groote dingen aanmatigt.

A. Zeg mij toch, bid ik u, ontrooft hij Gode Zijne eer, wanneer hij de Zoon van God is en zegt, dat hij het is, of wanneer hij zegt: ik ben het, en hij is het niet?

Z. Hij matigt zich het oordeel aan, en eeuwig leven en Goddelijke eer, en alles wat Gode alleen toekomt.

A. Gij antwoordt mij niet. Ik begrijp niet alles in de zaak; maar dat is toch zoo klaar als de dag, dat het niet onteerend is voor God eenen zoon te hebben. Wat de Zoon is en heeft, dat strekt tot eer van den Vader, en door de gansche verdediging heen heb ik het zeer goed opgemerkt, dat hij nergens de eer van den Vader te kort deed. Gij hebt het ook zoo goed als ik gehoord: »De Zoon kan niets van zichzelven doen, tenzij Hij het zie van den Vader." En zoo ik mij niet vergis, heeft hij ook juist daarbij met bijzonderen nadruk gezegd: »Voorwaar, voorwaar zeg ik u."

Z. Het is waar, ik herinner mij ook, dat Hij gezegd heeft: »De Vader heeft den Zoon lief en toont Hem alles wat Hij doet."

A. En altijd zeide hij: De Vader had het den Zoon gegeven; hij heeft niet eenmaal gezegd, dat de Zoon iets aan den Vader had gegeven, noch dat de Zoon iets door zichzelven had. De Vader had hem gegeven het leven te hebben in zichzelven en had hem volmagt gegeven, om het oordeel te houden; de Vader had hem gezonden, de Vader had hem de werken, die hij deed, te doen gegeven.

Z. Ik kan dat alles niet begrijpen.

A. Begrijpt gij dan Gods wezen? Even onbegrijpelijk zal ook het wezen van den Heer zijn, denk ik; het is toch hetzelfde wezen.

Z. Maar nu, dat deze JEZUS van *Nazareth* de Zoon

van God zou zijn, dat is toch eene wezentlijke lastering. Ik behoef mij hem maar voor te stellen, dien Galileër met zijne visschers en tollenaars, en met zijne ondragelijke Galileesche uitspraak! Kunt gij zooveel laagheid bij elkander verduwen? Kunt gij daarbij de gedachte ook slechts als mogelijk denken, dat die de Zoon van God zoude zijn?

A. Nu ja, wanneer het u meer aankomt op de uitspraak der taal dan op Goddelijke daden. Maar wanneer nu eens diezelfde man met een heirleger van engelen naar *Jeruzalem* kwam, en dan met een heirleger van Joden tegen de Romeinen te veld trok en zegepraalde als JOZUA, zou hij dan eerder Gods Zoon bij u wezen? Of acht gij dat Godslasterlijk, dat de Zoon van God zoo menschelijk en den menschen gelijk onder ons verkeert? En hebt gij alzoo vergeten dat de mensch naar Gods beeld en gelijkenis is geschapen, en schaamt gij u die menschheid, welke God zich niet schaamt?

Z. Ik zie wel, hoe uw hart betooverd is, hoe fijn hij de menschen van de wet weet te vervreemden. Want de wet is mijn toetssteen, en er zou nog wel een heel andere moeten komen, die mij van dien weg, welken de vroomsten onzer vaderen bewandelden, zou afkeerig maken.

A. ZIFA! Gij wilt al weder op hetzelfde met mij terugkomen. Ik ben het moede. Zeide hij niet, MOZES zelf, en niet hij zoude onze aanklager zijn, want die had van hem geschreven, en als wij MOZES niet geloofden, zouden wij hem ook niet gelooven? — Doch laat mij weder tot mij zelven komen. En kunt gij nog eene waarschuwing van mij aannemen, zoo laat u waarschuwen voor overijling en veracht de waarheid niet, zij moge dan uit den Sanhedrin komen of uit *Nazareth*.

XI.

EEN GEBED VAN ABDIËL.

God onzer vaderen, die beloofd hebt in Abrahams zaad alle geslachten der aarde te zullen zegenen, maak mij dezen zegen waardig. Bewaar mijne tong voor ijdele redenen over heilige dingen, en mijn gemoed voor onheiligen ijver, wanneer ik de zaak van Uwen grooten Profeet voorspreke.

Geef mij dat ik Hem erkenne, die zich beroemt Uw Zoon te zijn, en onder ons Goddelijke werken doet. Breng mij nader tot Hem, o God! en leid mij in het regte spoor, opdat ik van de waarheid uwer getuigenissen niet afdwale.

Ik beloof u, o God! stil te zijn en mijne tong in toom te houden, opdat de wederpartijders van Uwen Profeet door mijne tegenspraak niet nog bitterder worden, noch Zijne eer door mijn onverstand gesmaad worde onder het volk.

Onderrigt mij in Uwe verborgenheden o God! en leid mij ten eeuwigen leven. Leer mij weldra weder smaken en zien, hoe vriendelijk Gij zijt, in het aangezigt van uwen Gezant! Amen.

XII.

SARA EN ABIHAÏL, DOCHTER VAN DEZE EN VAN SCHOBAB DEN FARIZEËR.

(Mattheüs XII: 9-14; Markus III: 1-6; Lukas VI: 6-11.)

ABIHAÏL. Iets goeds voor hem, maar misschien voor mij iets kwaads, zegt gij?

SARA. Ja, lieve! Maar God kan alles ten beste schikken. De Profeet was in de Synagoge, en JONATHAN was er ook, en om kort te gaan, voor hem sloeg het door u en hem afgebedene uur der erbarming; zijne hand is gezond.

A. (*Gloeijende van blijdschap en dankbaarheid*)

Gezond? o Moeder, moeder! loof met mij den algenoegzamen eeuwigen God en Zijnen heiligen Profeet, dat Hij zich zoo genadig over ons ontfermd heeft. o Mijn JONATHAN! Gij hebt uwe hand terug. Gezegende van God! Voor u kon de hulp des Heeren niet achterblijven. — Hoe ging het dan toe?

S. De Profeet zeide hem overluid, dat hij zich in het midden plaatsen zoude.

A. O JONATHAN! Hoe klopte u toen het hart!

S. En nu beval Hij hem zijne hand uit te strekken. En terwijl hij haar uitstrekte, werd zij weder geheel frisch en gezond, evenals de andere.

A. Dat verdorde lid? Is het mogelijk? Doch wat zou U onmogelijk zijn, o God, U den algenoegzamen? Dat mijne ziel in alles op U leere vertrouwen!

S. Ja wel in alles, dierbaar kind! (*zij zucht.*)

A. Hoe zucht gij zoo, moeder? — Zeg het mij maar, wat het ook zij, ik ben gesterkt om alles te hooren.

S. Lief kind! Zij hadden zamen hevigen twist in de Synagoge en het zoude zelfs voor u slecht kunnen afloopen. Daar het Sabbat is, had men opzettelijk op den Profeet geloerd, of Hij ook op den Sabbat eene genezing doen zou, en mijn man en allen hadden vast besloten en gezworen, Hij moest bij den Sanhedrin worden aangeklaagd, als Hij weder zoo iets op den Sabbat zich zou durven vermeten. Want zij hadden weder brieven gekregen uit Jeruzalem, dat Hij daar op het Paaschfeest tweemaal, de eene reis, Hij zelf, en de andere keer Zijne jongeren, tegen de Sabbatswet zich grovelijk had vergrepen en zich omtrent Zich zelven, tot Godslastering toe, aan grootspraak had schuldig gemaakt; men moest scherp op Hem letten en zich van Hem verzekeren, wanneer Hij op eenigerhande wijs tegen MOZES' wet zich bezondigde.

A. Nu, om Gods wil, hoe ging het thans?

S. Het moet geweest zijn alsof Hij het gemerkt had, dat velen op Hem loerden, of Hij door eene ge-

nezing den Sabbat zou schenden, en nadat Hij JONATHAN, naar wiens dorre hand Hij eenige malen met blijkbaar medelijden zou gezien hebben, overluid tot zich geroepen, en deze zich in het midden van den kring der Opzieners geplaatst had, zoo zou Hij luide gevraagd hebben: »Wie is er onder u, wanneer zijn schaap op den Sabbatdag in een' kuil viel, die hetzelve daar niet uit zou halen? Hoe veel gaat nu een mensch eén schaap te boven! Zegt mij daarom: Betaamt het op den Sabbat goed te doen of kwaad te doen? het leven te behouden of te dooden?" Dit moet allen hebben doen verstommen, niet een moet er een enkel woord geantwoord hebben. Hierop zou Hij met een toornig gelaat den ganschen kring in het rond hebben aangezien, en te gelijk bedroefd, zegt onze knecht, die het alles ook gezien heeft; het was geweest, alsof Hij over Zijne tegenpartijders had willen weenen; en terstond daarop had Hij JONATHAN bevolen de hand uit te strekken, en zij was gezond geworden. De Farizeën en die van de partij van HERODES waren ontzettend boos geweest, maar hadden zich heel stil gehouden, en na heimelijke afspraak waren zij allen terstond naar het nieuwe huis gegaan, om daar te zamen een besluit te nemen.

A. Wat, een besluit?

S. Ja, hoe zij den Profeet zouden kunnen ombrengen.

A. Is dan de satan meester en niet God? Dat kan niet zijn, er moet een misverstand plaats hebben.

S. Gave God, dat het slechts misverstand ware! Het is maar al te waar. En daarom kwam mijn man zoo laat t' huis. En nu, ABIHAÏL! moet ik u zeggen — waarbij God u sterke, om het te hooren! — ik moest het u nu dadelijk zeggen, eischte SCHOBAB, en hem terstond uw antwoord brengen; want hij is mede vol woede tegen JEZUS.

A. Ik ben bereid.

S. JONATHANS verbindtenis met u moet voor goed verbroken worden. Hij moet, in spijt van al de Over-

sten, met den Profeet zijn medegegaan en Hem bijna aangebeden hebben. Daarom wil uw vader niets meer van hem hooren. Ik sprak met hem, ik bad, ik smeekte, ik weende, alles maakte hem nog woedender, en er is aan geene verandering van zijn besluit te denken.

A. (*is geheel verstomd.*)

S. Ach mijn kind! ik heb het u niet langzaam genoeg gezegd; het komt door dat ik vreesde door uitstel uw' vader nog meer te vertoornen. Schrei maar. — Ach! ik moet u vragen, wat ik aan vader zal zeggen.

A. (*rijst eensklaps op en grijpt moed.*) Zeg, dat ik doe, wat vader wil. (*Zij werpt zich op de knieën.*) O God! Zegt uw Profeet niet dikwijls: Zalig die vervolgd worden om mijnentwil; hun loon zal groot zijn in de hemelen? — Moeder! ik bid u, laat mij alleen.

XIII.

ZEFANJA AAN SEVERUS.

De noodige fragmenten uit deze briefwisseling.

(Mattheüs XII: 14—21; Markus III: 6—19; Lukas VI: 11—49.)

Of dit schrijven u zal aantreffen, is den Alwetenden bekend. In zoo langen, langen tijd geen' letter van u, dat ik mij angstig maak, en toch moest ik antwoord hebben op mijn' laatsten. — Met dien JEZUS van *Nazareth* gaat het al wonderlijk. Men weet nooit regt, hoe het met zijne zaak bij het volk staat. Zooveel ziet men klaar, dat onze Oversten en geleerden, en bijzonder die der Farizeesche partij, hem hoe langer hoe minder mogen lijden en hoe langer hoe beslister hem beginnen tegen te werken. Onder het volk neemt zijn invloed, naar ik hoor, hier en daar niet weinig toe door zijne daden. Eenige proeven van deze, uit de verte en van nabij, (hij was op het laatste Paaschfeest weder hier) moet ik u toch verhalen. —

(Hier volgen dingen, die in de vorige gesprekken en opstellen reeds verhaald zijn.)

Mij dunkt, ik zie het duidelijk, waarom de zaak niet vorderen wil en ook niet vorderen kan. Hij is in al zijn doen inderdaad stil groot, zonder eenige praalvertooning; en zijne daden zijn meest weldaden aan enkele personen, terwijl hij zich daarbij toch zeer veel aanmatigt; daardoor kan hij ook bij het volk geen onbepaald crediet verkrijgen. En de Farizeën mogen hem hoe langer hoe minder lijden, omdat hij zich hoe langer hoe meer vrijheden veroorlooft omtrent de ceremoniële wet en de overleveringen der vaderen; en aan hunne berisping bekreunt hij zich volstrekt niet. Hij kan hen beschaamd maken en tot zwijgen brengen op eene wijze, die hun wel mogt doen gevoelen, dat zij bij hem wat te leeren hadden. Dat komt echter bij hen in het geheel niet in aanmerking; dat laat hun hoogmoed hun niet toe. Ik moet echter ook bekennen, dat het mij al heel wonderlijk zou zijn, wanneer ik mij met boeren en visschers bij hem plaatsen moest, om mij door hem te laten leeren en onderrigten.

De laatste berigten welke ik ontving, behelzen het volgende:

Na dat bedrijf op den Sabbat moeten de aanslagen der Farizeën en Herodianen hem zijn ter ooren gekomen. Hij had zich althans met zijne jongeren eenige dagen in een' eenzamen oord aan de Galileesche zee verborgen gehouden; men had echter niet gerust, eer men hem weder had gevonden. Na het laatste Paaschfeest was zijn toeloop in *Galilea* weder veel grooter geworden; Joden uit alle oorden, gedreven door nieuwsgierigheid, door verlangen naar genezing, door de hoop van den Messias in hem te vinden, kwamen er dagelijks bij hem aan uit *Opper-* en *Neder-Galilea*, uit geheel *Judea*, van hier zelfs, uit *Perea;* ja ook van *Tyrus* en *Sidon*, waar zich vele Joden hebben nedergezet, kwamen er dagelijks gansche scharen tot hem. Onafgebroken, waar hij stond of ging, drong men zich

om hem zamen. De meeste beweging ontstond daarbij door het roepen der bezetenen, zooals men die bij ons noemt. Nu eens vlieden die voor hem, dan weder loopen zij hem na, werpen zich voor hem neder en roepen: »Zoon van DAVID! Zoon van God!" Door Zoon van DAVID willen zij zeggen: Messias; want gij herinnert u misschien nog, SEVERUS! dat Israël zijnen redder verwacht uit het geslacht van den Koning DAVID. Hij echter, zoo berigt men mij, gebiedt hen dan te zwijgen en brengt zulke menschen weder tot hun verstand en geneest hunne kwalen en die van anderen.

Overigens moet hij zeer stil zijn, luide loftuitingen, waar hij kan, verhinderen, die ontwijken, verbieden dat men hem bekend make, zich spoedig verbergen, waar onrustige beweging om zijnentwil ontstaan zou, en ook zijne jongeren terstond mede verwijderen. Evenzoo zorgvuldig moet hij ook allen twist vermijden, hoe vrijmoedig hij ook anders zelfs den aanzienlijksten de waarheid in het aangezigt zegge; geen' zwakken moet hij zelfs in het allerminste hard vallen en, ook de vreesachtigste moet zich bij hem het hart verruimd gevoelen.

Het beeld is haast al te schoon! Intusschen wil ik voortvaren met u zijne daden, woorden en lotgevallen zoo naauwkeurig mogelijk zelf te berigten, opdat gij naar uwe eigene bevinding hem moogt kunnen beoordeelen.

Een vurige en toch nog geheime vriend van hem, die er juist bij was, toen ik eergisteren berigt kreeg, een niet onkundig man en die een verbazend sterk geheugen heeft, had aanstonds eene plaats uit JESAJA bij de hand en zeide die op, welke hij meende volkomen op dezen Profeet te passen. Zij kwam mij, althans bij het eerste hooren, merkwaardig voor en hij moest ze voor mij opzoeken. Hier is zij; want ik herinner mij niet meer, of ik haar in die verzameling van eenige plaatsen uit de Profeten ook reeds heb uitgeschreven: *Ziet mijn' dienstknecht, dien Ik ondersteune, mijn' uit-*

verkorenen, in wien Ik welbehagen schep! Ik heb mijnen Geest op Hem gegeven; Hij zal het regt den volken stellen in het licht. Hij zal niet schreeuwen noch zijne stem verheffen, noch ze doen hooren op de straten; het gekrookte riet zal Hij niet verbreken, en het rookend lemmet niet uitdooven; Hij zal het regt in 't licht der waarheid stellen. Hij zelf zal niet uitgebluscht noch verbroken worden, tot dat Hij het regt op aarde zal gevestigd hebben; en op Zijne leer wachten de vergelegen kusten. — Ik, de Heer, heb U geroepen in geregtigheid, en heb U bij de hand gevat; ook zal Ik U behoeden, en geven U den volke ten verbond, den heidenen tot licht; om blinde oogen te openen, gevangenen te voeren uit den kerker, uit het gevangenhuis die in het donker zaten. (*)

Hij heeft gelegenheid, om dat laatste te doen, wanneer hij diegene wezen zal, van wien daar wordt gesproken, dewijl zijn vertrouwdste vriend JOHANNES, zooals ik u schreef, nog altijd op *Machérus* zit. En het zou er toch met deze voorspelling slecht uitzien, als hij dat aan zijnen vriend niet eens doen konde.

Maar, zooals ik u reeds dikwijls zeide, het is bij mij nog op lange na geene besliste zaak. » En gij zijt te traag, om te beslissen," hoor ik mijnen SEVERUS zeggen.

Uit de naaste bronnen heb ik nog de volgende berigten: Om het sterke gedrang te kunnen ontwijken, houdt de Galileesche Profeet een klein schip in zijne nabijheid, waarin hij klimt en van land steekt, als hij tot het volk aan den oever spreken wil. Somwijlen verwijdert hij zich voor eenige uren uit alle gezelschap, ook van zijne bijzondere leerlingen, om zich op eenen berg aan nadenken over te geven en zich aan het gebed te wijden.

Na zulk een' nacht van afzondering was hij zeer

(*) Jesaja XLII: 1—4, 6 en 7.

onlangs weder van den berg bij zijne talrijke discipelen gekomen, en had hun te kennen gegeven, dat hij voortaan eenigen van hen bij uitsluiting altijd bij zich wilde hebben; hij had er twaalf uit hen met name geroepen en die waren terstond uit den grooteren hoop naar hem toegetreden. Hunne namen zijn voor u van weinig belang. Wanneer echter ten laatste uit dit alles nog iets zal worden, zoo zouden ook deze mannen in de geheele geschiedenis niet onbeduidend zijn. Wanneer gij geduld hebt, mijn vriend! zoo noem ik ze hier:

Simon, jonas zoon, een Galileër uit *Bethsaïda*, eene kleine stad aan het meer *Gennesareth*. Hij is met zijn' broeder andreas te *Kapernaüm* aan de visscherij geweest. Zijn nieuwe meester heeft hem terstond petrus genoemd. Johannes, een zoon van een' visscher zebedeüs en zekere salome uit *Bethsaïda*, een deelgenoot in de visscherij van simon en andreas. Jakobus, diens broeder, van hetzelfde beroep. Andreas, simons broeder. Filippus van *Bethsaïda*. Bartholomeüs, of nathanaël. Thomas of didymus. Mattheüs, een tollenaar, zoo ik mij niet bedrieg, van *Kapernaüm*. Jakobus de jongere, alfeüs-zoon, en simon, bijgenaamd *de IJveraar* of *de Kananeër*. Judas, bijgenaamd thaddeüs of ook lebbeüs, en judas, de zoon van eenen simon, met den toenaam *Iskarioth*. Alle twaalf zijn Galileërs.

Ik kan waarlijk niet zien, hoe dat iets van belang zal geven, hoe die menschen voor een groot en veruitziend werk deugen zullen, hoe zij komen zullen aan genoegzame menschenkennis, geleerdheid, belezenheid in de H. Schriften en bekwaamheid, om de meeningen van hunne tegenpartij te weêrleggen, en meer andere gaven.

Hij heeft nog vele andere volgelingen, onder welke zich een jozef barsabas, toegenaamd justus, een matthias en kleopas, zijn oom van moederszijde, onderscheiden zouden.

De namen zijner broeders zullen u niet bijzonder belangrijk zijn: JAKOBUS, JUDAS, SIMON en JOSES, en vermoedelijk zullen zij u ook in het vervolg niet belangrijker worden, daar zij, naar ik hoor, bij lange na zoo grooten dunk niet van hem hebben als anderen, of als hij van zichzelven inboezemt, maar dikwijls met hem overhoop liggen.

De berigten omtrent zijne geneeskracht worden gedurig veelvuldiger en beslissender. Een vrij geloofwaardig man, die ooggetuige was, schreef mij daaromtrent het navolgende: »Met twaalf uitgelezene leerlingen van den berg afgekomen zijnde, plaatste hij zich op eene groote vlakte aan den voet van den berg, en een aanzienlijk getal van leerlingen omringde hem, en eene zeer groote menigte volks (zooals ik boven reeds verhaalde) uit geheel het Joodsche land, en uit *Jeruzalem*, en uit de zeesteden *Tyrus* en *Sidon*, die gekomen waren, om Hem te hooren en van hunne krankheden genezen te worden, en die door onreine geesten gekweld werden, en zij werden genezen. En al het volk zocht hem aan te raken; want er ging eene kracht van hem uit en maakte hen allen gezond." Ook moet bij die gelegenheid zijne voordragt bijzonder indrukwekkend zijn geweest; wat mijn vriend er mij van schrijft, komt hoofdzakelijk overeen met die rede, waarvan ik u een afschrift heb gezonden, en waarop ik nog antwoord van u verwacht (*).

Dat is nog wel het beste in dezen man, dat hij iedere gelegenheid te baat neemt, om het volk nuttige lessen te geven en zijne leerlingen tot al wat goed en edel is op te wekken.

Vreemd en eenigzins hard is, dunkt mij, de tegenstelling, welke hij in deze rede nog voegde bij de door hem herhaalde zaligsprekingen: »Wee u, gij rijken! want gij hebt uwen troost weg. Wee u, die verzadigd zijt, want gij zult hongeren. Wee u, die

---

(*) Zie D. I, bl. 369 en volgg.

nu lacht, want gij zult treuren en weenen. Wee u, wanneer alle menschen wel van u spreken, want zoo deden uwe vaderen van de valsche profeten."

Aan allen, die Hem hoorden, beval hij weder op de dringendste wijze vijandsliefde en weldadigheid aan. De man moet een onuitsprekelijk menschlievend hart hebben; daarin, beken ik, moet ik mij nog voor hem schamen.

Bijzonder treffend komen mij nog deze woorden voor: »Zijt barmhartig, gelijk uw Vader barmhartig is; en oordeelt niet, zoo zult gij niet geoordeeld worden; veroordeelt niet, zoo zult gij niet veroordeeld worden; scheldt kwijt, zoo zal u kwijtgescholden worden; geeft, zoo zal u gegeven worden, een ruime maat, een neêrgedrukte, en geschudde en overloopende maat zal men in uwen schoot geven." (Bij deze plaats moet ik telkens glimlagchen, de man heeft zoo'n regt naïve wijs van spreken,) »want met dezelfde maat, waarmeê gij meet, zal u weder gemeten worden."

Hij gaf aan zijne leerlingen behoedmiddelen tegen ongeduld en aansporing tot vlijt, in zeer weinige, maar nadrukkelijke woorden. »De leerling," zeide hij, »is niet boven zijn' meester, maar hoe volkomener hij wordt, des te meer zal hij zijn gelijk zijn meester."

De eerbewijzingen van hen, wien het overigens geen ernst is om zich aan zijne leer te houden, wijst hij ernstig af. Dikwijls moet hij zeggen: »Wat noemt gij mij Heere! Heere! en doet toch niet wat ik zeg;" waarbij hij dan, zooals gij wel opmerkt, niet nalaat dat gezag van eenen heer zich zelven toe te kennen, om welks wille hij gaarne zag dat men zijne voorschriften opvolgde.

Bij dat alles, moet ik zeggen, begin ik zeer te verlangen, om hem zelven meer van nabij te leeren kennen en vooral daarom speet het mij ook regt, dat ik op het laatste Paaschfeest, toen hij in de stad was, zeer ongesteld was.

XIV.

DE HOOFDMAN GAJUS AAN ZIJN' BROEDER URBANUS IN ROME.

(Mattheüs. VIII: 5—13; Lukas VII: 1—10.)

Het verheugt mij, als gij welvaart. Ik kan niet langer nalaten u te schrijven over een' merkwaardigen man, dien wij hier hebben. Gij weet, van het onrijpe houd ik niet; maar ik heb deze zaak rijp laten worden.

Men kent de Joden als een trotsch volk en weet, hoe zij onophoudelijk iemand wenschen en zoeken, die het Romeinsche juk hun afneme; want dat valt hun gansch niet ligt. Sedert ik hier in bezetting heb gelegen, leerde ik de Joden kennen; zij verdienen niet, dat men hen zoo verachte, maar zij verdienen ook niet, dat zij zulk eene Godsdienst hebben. Ik eindig altijd met hen te beklagen, want zij tasten als in een' nevel rond en weten zelve niet regt, wat zij aan hunne oude geschiedboeken hebben. Het gelukte mij om die in het Grieksch in handen te krijgen, en toen, mijn broeder! heb ik leeren inzien, dat één God slechts over hemel en aarde gebiedt, en dat eene handvol van Zijne vereerders meer is dan een legioen van onze Goden. Maar dat kunt gij nu zoo niet inzien, dat moest gij in de oude Schriften van dit volk zelf nalezen. Dooh daar komt ieder toe op zijne wijze; ik geloof niet, dat ik u daarom zou geschreven hebben; gij houdt ook niet veel van lezen. Ik wil u dan ook niet eens wijdloopig schrijven, alleen maar de hoofdzaak.

Al meer dan een jaar lang reist hier een man rond, om te leeren, een man door en door braaf en daarbij liefderijk en goedaardig; het is een genot Hem aan te zien, en dikwijls ook kan een krijgsman zelf er door ontroerd worden. Ik hoorde Hem leeren, en dat ging mij door merg en been. Daarbij doet hij meer dan onze dichters ooit van eenigen zoon der Goden vermeld heb-

ben. Ik hoorde en zag Hem met twee woorden spreken kreupelen en zieken gezond maken. Ik hoorde en zag Hem spreken en handelen, zie, of God voor mij stond of Hij, dat was mij hetzelfde; nog niet eens meêgerekênd wat ik uit alle oorden hoor verhalen.

Acht dagen geleden was mijn knecht, die QUINTUS, dien gij mij bezorgd hebt, door eene beroerte in den ellendigsten toestand, zoodat steenen zich over hem erbarmd zouden hebben, en zijn einde scheen te naderen. Ik had liever nog een' vinger van mijne hand verloren dan dezen braven mensch. Ik ben reeds gewoon hier als een heiden, zooals zij het noemen, aangezien te worden, en daarom vertrouwde ik het niet regt, als ik mij regtstreeks tot den Joodschen Meester zelven wendde, of dat gaan zou. De Oversten van een bedehuis alhier, met welke ik op een' goeden voet sta, namen het gaarne op zich, om mij bij Hem aan te melden; zij roemden mij zelfs bij Hem, dat ik hun op mijne kosten een bedehuis had laten bouwen. Wat gebeurt er? De groote man komt naar mij toe; dat hoor ik, en aanstonds ga ik Hem met een paar Joden te gemoet en verzoek dat Hij niet tot mij kome; — hoe kon ik er aan denken, om zulk een' zoon der Godheid onder mijn dak te laten komen? Ik zeide: »Ik weet wel hoe dat gaat; ik gehoorzaam en gebied, ik heb bevelhebbers boven mij, en krijgsknechten onder mij, en ik zeg tot mijn' bediende: Doe dat, en dan doet hij het. Spreek slechts één woord, zoo wordt mijn knecht gezond."

Natuurlijk sprak ik zoo, naar alles wat ik van Hem wist, maar Hij verwonderde er zich over en prees mij bij de Joden: »Waarlijk," zeide Hij, »in Israël vond ik zulk een groot geloof niet. Ik zeg u, velen zullen komen van het Oosten en Westen en met ABRAHAM, IZAK en JAKOB (zoo heeten hunne stamvaders) in het hemelsch koningrijk aanzitten. (Zij verwachten allen eene heerschappij, die eerst regt Goddelijk en hemelsch zal wezen.) Maar de kinderen des Koningrijks

(daar werden de Joden meê bedoeld) zullen uitgeworpen worden in de buitenste duisternis, waar geween zal zijn en tandengeknars." Ziet gij wel, Die is in het geheel niet verblind omtrent zijn volk! — En nu zeide Hij tot mij: »Ga heen, u geschiede gelijk gij geloofd hebt!" Ik keerde terug. Zij zagen mij door het venster en QUINTUS liep mij te gemoet, gezonder dan ooit, en het bleek, dat hij juist op hetzelfde oogenblik het bed moest verlaten hebben.

Ziet gij broeder, Hij doet Zijne werken in den naam van den God Israëls. Schrijf mij zoo iets van uwe Goden, dan wil ik mijnen eed breken, dien ik gezworen heb, om levenslang den eenigen, levenden God te dienen en Zijn hemelsch koningrijk te verwachten.

Nog iets, lieve broeder! waarvan ik wel geen ooggetuige was, maar dat mij door een' ooggetuige berigt werd en zoo zeker is, alsof gij het mij uit *Rome* schreeft. Te *Naïn*, eene andere Galileesche stad, hield Hij onder de poort eene lijkstaatsie tegen; eene weduw beweende haren zoon. Men zet op Zijn bevel de baar neder, ontdekt het lijk en op Zijn bevelwoord rigt zich de jongeling op en Hij geeft hem aan zijne moeder.

God beschikke het zoo, dat gij eene reis naar deze provincie kunt ondernemen. Dat wensch ik en bid ik voor u. Hoeveel had ik u nog te zeggen; doch ik moet zien hoe dit schrijven u bevalt.

JULIA groet u. Wie het goed bij haar wil hebben, die moet den Profeet van *Nazareth* vereeren; zij rust niet, eer zij Hem met onzen kleinen ook eens gezien heeft. Zij voegt zelve nog een woord hierbij.

Lieve zwager! ik wil alles verlaten en bij u te *Rome* komen, wanneer gij daar een' JEZUS hebt. Zoo niet, kom dan heel spoedig bij ons. Vaarwel!

XV.

MARIA EN CHELA, TWEE MEISJES, DOCHTERS VAN DE WEDUWE MARIA BUITEN NAÏN.

(*Zij zien uit het venster naar de poort, en wachten op de lijkstaatsie van* BARNABAS. *Hare moeder ligt in de kamer krank.*)

(Lukas VII: 11—16.)

MARIA. Dat duurt lang, eer zij komen. — Daar komen ze! Ziet gij het, CHELA? (*Naar binnen in de kamer.*) Moeder! zij komen.

CHELA. Ja, ik zie het. Ach! ziet gij wel, hoe zij die vrouw vast houden, die bijna dreigt neêr te zijgen! Dat is zeker HAGLA.

M. Ja, ik zie het, zij is het waarlijk; zij kan bijna niet voort. (*Binnenwaarts in de kamer.*) Ach! moeder! HAGLA bezwijkt bijna.

De moeder. (*Uit het bed.*) Bidt gij ook tot God, kinderen! dat Hij de arme HAGLA trooste!

M. *en* CH. (*wenden zich om en zeggen beiden:*) Ja, moeder! (*Nu zien zij weêr naar buiten.*)

M. Ware de Profeet maar hier geweest!

CH. Ja, Hij had BARNABAS zeker gezond gemaakt. Hij was toch een schoon mensch.

M. En een goed mensch; hij zou den Profeet zeker bevallen zijn. Waarom of zij hem er niet liet heenbrengen?

CH. Wel, hij was veel te ziek, en men wist eigentlijk ook niet, waar de Profeet was. — — Wat zijn er ontzettend veel menschen bij! Hoort gij wel, HAGLA weent luide!

M. Ja waarlijk. (*En te gelijk beginnen de beide meisjes ook te weenen en te snikken.*)

M. (*zegt tot de moeder.*) Hoort gij het, moeder? Zij weent overluid.

Ch. Hoe kon God het ook laten gebeuren! En HAGLA was toch zoo weldadig voor armen. Weet gij dat, dat zij, bij haar kranken zoon, nog twee reizigers, die ziek geworden waren, heeft opgepast?

M. Zoo?

Ch. Ja waarlijk. Judith van den portier heeft het mij verteld. Zij heeft mij ook gezegd, dat. . . .

M. Zwijg, nu toch; zie hoe allen met haar schreijen. (*Zij zien toe, zonder de oogen af te wenden, vooral* MARIA, *en droogen gedurig hare tranen af.*)

Ch. (*ziet bij geval naar de andere zijde,*) MARIA! Zie eens, welk eene menigte van volk komt daar den weg af? Wat zou dat zijn?

M. (*ziet naauwkeurig toe en loopt heel schielijk naar hare moeder en roept uit:*) De Profeet komt met ontzaglijk veel volk.

De moeder. Dat is niet mogelijk.

M. Zoo zeker als gij leeft, Hij is het.

Ch. (*roept ook.*) Hij is het! Hij is het!

(*De moeder wil opstaan, om aan het venster te zien, maar zij kan niet.*)

M. *en* Ch. Blijf toch liggen, lieve moeder! Gij zult vallen.

De moeder. Ja ik blijf, Hij zal mij helpen. Ach! dat Hij maar gekomen ware, terwijl BARNABAS nog leefde! Gaat en ziet toe en zegt mij, waar Hij heengaat, en als de lijkstaatsie voorbij is en Hij gaat in de stad, zoo zeg het een van beiden schielijk aan SILPA; die moet Hem volgen en zien, waar Hij zijn intrek neemt.

M. *en* Ch. Ja, moeder! (*En nu zijn zij weder aan het venster. Alles, wat zij zeggen, spreken zij met het gezigt half naar de moeder gekeerd.*)

M. Zij staan vlak voor ons huis stil. De Profeet is naar de menschen bij het lijk toegegaan. — Hij ziet HAGLA; Hij heeft veel medelijden met haar, geloof ik. — Hij vraagt iets aan iemand.

Ch. »De eenige zoon, de eenige hoop eener weduw!" dit zegt Hem daar een.

M. Hij beveelt hen stil te houden. — Hij zegt liefderijk aan HAGLA: »Ween niet!" — Om Gods wil, wat gebeurt er?

CH. Zij staan stil met het lijk; zij zetten het neêr.

M. Hebt gij het gehoord, moeder?

De moeder. Ja, zeker. (*Zij had gehoord, dat* JEZUS, *bij de diepste stilte onder het volk, met luider stem zeide:*) »Jongeling! ik zeg u, sta op!"

M. o Almagtige God! Hij zit overeind, — hij rijst op; de Profeet geeft HAGLA liefderijk haren zoon terug! Almagtige God!

(*Na eenige oogenblikken van de diepste stilte, verheft zich onder het volk eene luide lofzegging:*) »Geloofd zij de Heer! Gezegend zij God! Hij heeft zijn volk bezocht! De groote Profeet is verschenen!"

(*De kranke* MARIA *komt toch nog aan het venster en ziet* BARNABAS *aan* JEZUS *voeten en* HAGLA *mede, maar* JEZUS *zich omkeeren, alsof Hij de stad wilde ingaan.*)

XVI.

OP DE OPWEKKING VAN BARNABAS.

(*Door een' jongeling, die zijn vriend was.*)

TREURKOOR.

Hij is gestorven,
Hij is een lijk slechts,
Hij, de eenige,
De steun der Moeder,
De troost der weduw,
Is nu een lijk!

EENIGE STEMMEN.

Zijn' lagchende oogen,
Zijn' mond die vriendlijk
Tot ieder sprak,
En troosttaal meldde,
Zijn digt gesloten,
Zijn koud en bleek.

Nooit leidt zijn' voet meer
Der Moeders schreden
Langs 't eenzaam pad!
Nooit schaft meer de arbeid
Dier trouwe handen
Aan HAGLA 't brood.

De lust der Englen
Zal niet meer wandlen
In Thabors bosch;
Smeekt voor zijn' moeder
Der droeven Trooster
Daar langer niet.

KOOR.

Hij is gestorven, enz.

EENIGE STEMMEN.

Was niet haar leven
Gebed en Demoed,
En wèl te doen?
De God der armen,
Der vromen Looner,
Hielp Die haar niet?

Zij volgt nu troostloos,
In tranen stikkend,
Het dierbaar lijk,
Gansch *Naïn* rouwklaagt,
Smeekt: — » God erbarme
Zich harer toch!" —

Want ach! gestorven
Een ijskoud lijk slechts,
Is de eenige!
De steun der moeder,
De troost der weduw,
Is nu een lijk!" —

EENE STEM UIT HET TREURKOOR.

Neen! slaapt slechts. — Moeder!
Zie wie hem opwekt,
En ween niet meer:
— » Sta op, o Jongling!
Daar hebt ge, o Moeder!
Den eenigen!" —

Hij wekte hem weder,
De Goddlijke Ontfermer,
Hij schonk haar vertroosting,
De Goddlijke Trooster,
Verdwenen is 't leed!

KOOR DES VOLKS.

Toen daalde in elks harte
De volheid der vreugde, —
Toen zongen de tongen
Van allen den lofzang,
Hem, JEZUS, ter eer.

XVII.

JOHANNES DE DOOPER EN JOEL EN MARKUS (*), TWEE ZIJNER LEERLINGEN.

(*In de gevangenis, op het slot* Machérus.)

(Mattheüs XI: 2—19; Lukas VII: 18—35.)

JOHANNES. En wat hebt gij uitgerigt, mijne kinderen?

JOËL. Wij zijn niet veel verder gekomen dan wij waren. Evenwel Hij is het! Hij is degene, die komen zou. Maar geen meerdere hoop op uwe bevrijding.

JOH. Bekommert u daarover niet te zeer. Als dat maar geen valsch gerucht is geweest, dat Hij zelfs

(*) Niet de Evangelist.

dooden opwekt. Hebt maar geduld! Gij weet, wat ik u altijd zeg: God toeft lange en komt dan spoedig. Verhaalt mij nu.

MARKUS. Langen tijd vonden wij Hem niet. Woensdag liepen wij nog heen en weêr en waren zeer vermoeid en hadden reeds met ongeduld te kampen, toen ons een boer, dien wij ontmoetten, verzekeren wilde, dat Hij vast reeds vele uren van *Naïn* verwijderd was. Wij besloten den langen weg te gaan en baden vuriger van God, dat Hij onzen weg rigten wilde. Maar eer wij het dachten, hadden wij ons doel bereikt. Buiten *Engannim*, de naaste plaats bij *Naïn*, troffen wij Hem aan. Wij zagen op eens eene ontzettende menigte van volk, zoodat wij aanstonds dachten: daar zal Hij wezen. JOËL verzocht mij het woord te voeren; wij moesten aanstonds zeggen, dat wij eene boodschap aan JEZUS hadden en door u gezonden waren, anders had het volk ons niet doorgelaten. Nu echter maakte men ruimte voor ons. Digter bij Hem bevonden zich velerlei ongelukkigen. Wij hadden Hem, toen wij aankwamen, nog met luider stem hooren leeren, want het gansche volk was stil en stom als een steen. Nu wilde juist een oude blinde man, door zijn' kleinzoon, naar ik denk, geleid, tot Hem naderen, toen Hij ons bemerkte en wij naar Hem toekwamen. Door de menigte van volk, die aan Zijne lippen hing, was ons hart geroerd, en wij aarzelden geen oogenblik, om Hem in aller tegenwoordigheid de vraag te doen. Ik zeide Hem: »JOHANNES de Dooper heeft ons tot U gezonden, om U in zijnen naam te vragen: zijt Gij degene die komen zou, of hebben wij een' anderen te verwachten?" Nu antwoordde Hij ons: »Gaat heen en boodschapt JOHANNES wat gij ziet en hoort; blinden zien, lammen wandelen, melaatschen worden gereinigd, dooven hooren, dooden worden opgewekt, den armen wordt de blijde boodschap verkondigd; wel hem, die zich aan mij niet ergert."

Naauwelijks sloot Hij den mond, of de kleine jon-

gen, die den blinden geleidde, trok Hem bij zijn kleed, en de oude man en hij riepen te gelijk: »Heer! help mij! Zoon van DAVID! help mijn' grootvader!" en Hij raakte zijne oogen aan, en zeide: »Wees ziende, mijn zoon!" en (wij waren vlak bij hem) hij zag en juichte, en de kleine jongen was zoo blij en kuste den Profeet de hand, totdat hij door anderen werd weggedrongen.

En nu begonnen zij van alle kanten om hulp te vragen en te smeeken, en op Hem aan te dringen, zoo-als wij het u niet beschrijven kunnen, en allen werden door Hem geholpen.

Eene moeder met een ziek kind kon haast niet bij Hem komen, en bad tot God om erbarming, zoodat het mij door de ziel ging, en riep op eens jammerend uit: »Hij is dood!" Het kind stierf in hare armen, zij kwam te laat; maar JEZUS raakte hem aan, en hij haalde adem, rigtte zich op, wist niet waar hij was, klemde zich aan zijne moeder, en riep vrolijk: »Ik ben gezond, ik ben gezond!" Zij wees hem op den Profeet, en het kind zag Hem aan, gelijk een engel een' Vorst der engelen.

Kortom, Meester! wij zagen het alles, wat Hij gezegd had: »Blinden zien, lammen wandelen, melaatschen worden rein, dooven hooren, dooden worden opgewekt, en den armen wordt het Evangelie verkondigd!"

Nog een leerling van JOHANNES, *die er bijstaat.* En zeide Hij ook niet: »Gevangenen worden bevrijd?"

JOËL. Dat konden wij nu ook niet zien; Hij sprak alleen van hetgeen wij zien konden.

JOH. En dat is ook in het overige reeds opgesloten.

M. »En zalig is hij, die aan mij niet geergerd wordt." Dat was toch een vreemd zeggen, dat Hij er bijvoegde.

JOH. Ja! ik heb ook altijd moeten denken en het dikwijls gezegd: Wel hem, die zich aan mij niet stoot.

Ik was ook niet zoo als de Joden het gaarne gezien hadden. Gods wegen zijn niet onze wegen. Hij is dan toch waarlijk de Messias! Geloofd zij God! Gij moet er niet aan twijfelen, hoezeer Hij ook uitstelle zich in heerlijkheid te openbaren; Hij is het. Hij heeft ons een' wenk gegeven, dat door Hem vervuld wordt, wat bij den Profeet JESAJA geschreven staat. Hoort wat de Heer spreekt door den mond Zijns Profeten: *De woestijn en het dorre land zullen zich verheugen, en de wildernis zal van vreugde huppelen; want bloeijen zal zij als een roos.* (*Hij slaat het oog ten hemel.*) Mijn God! hoe vele jaren lang heb ik in de woestijn deze vreugd in hope genoten! *Ja, bloeijen zal zij, bloeijen en huppelen in reijendans, en juichen: Libanons heerlijkheid is haar gegeven, Karmels en Sarons pracht; zij zullen zien de heerlijkheid des Heeren, den luister onzes Gods! Versterkt de slappe handen en bevestigt de wankelende knieën* (*). (*Zwijgend heft hij het oog naar boven.*)

JOËL. Ach! die dierbare handen zijn deze boeijen moede. Moet gij die altijd zoo dragen?

JOH. Zoo dikwijls ik bij HERODES word gebragt, worden zij mij afgenomen. Ik ben voor de eenzaamheid geboren, maar in de dorre woestijn en in den duisteren kerker, wordt mijne ziel dikwijls verkwikt door de stille vertroostingen Gods, en dan vergeet ik alles, zelfs al het ongeduld der groote verwachting, en spreek tot God: »Wien heb ik nevens U in den hemel? Wien nevens U op aarde? En wanneer ik U slechts hebbe o God! zoo begeer ik niets in hemel en op aarde." Dan rust mijne ziel in God, en dan verwacht ik ook rustig en geloovig Zijn hemelsch rijk. Doet ook zoo, mijne lieve zonen! Laat ons onverschrokken en dapper zijn. JESAJA zegt: *Zegt tot de vreesachtigen: houdt moed, vreest niet! ziet uw God! de wrake*

(*) Jes. XXXV: 1—3.

komt, de vergelding Gods! Hij komt en zal u verlossen! Dan worden der blinden oogen geopend, en de ooren der dooven worden geopend (*).

De beide leerlingen. Amen! dat zagen wij.

JOH. *Dan springt de kreupele gelijk een hert, en de tong des stommen juicht* (†)*!*

De beide leerlingen. Amen! dat zagen wij met onze oogen, dat hoorden wij met onze ooren!

JOH. Amen! Halleluja! Zoo zal ook geschieden, wat de Heer verder beloofde: *Als wateren opwellen in de woestijn en beken in de wildernis, dan wordt de gloeijende vlakte tot een meer, en 't uitgedorde land tot waterbronnen* (§). Ja amen! wanneer Hij met den Heiligen Geest zal doopen! *Dan keeren des Heeren vrijgekochten weder, en gaan naar Sion met gejuich* (**).

M. En gij, Zijn heraut, zijt vrij van deze banden en trekt voor Hem henen in de Koninklijke burgt.

JOH. *Eeuwige blijdschap zal op hunne hoofden zijn; vreugde en blijdschap vallen hun ten deel, en kommer en zuchting zijn gevloden* (††)*!* Sterk onze ziel in deze hoop, o Heer! JEZUS is nu de Messias; daar zijn wij zeker van. Onder alles is slechts één ding, dat mij dikwijls zwaar drukt, en na elk zalig uur van ruste wederkomt, om mij te kwellen: het volk! het volk en zijne Oversten! Die zullen ligtelijk het Koningrijk nog verliezen!

M. Gij herinnert mij iets, dat ik u nog te verhalen heb. Op de plaats zelve gebeurde verder niets bijzonders, en wij vertoefden er ook niet, om zoo spoedig mogelijk weder bij u te zijn. Maar gisteren avond troffen wij in de herberg een' man aan, die zich nog langer bij JEZUS had opgehouden, en daar hij harder geloopen had, een paar uren na ons nog aankwam.

(*) Jes. XXXV: 4 en 5. (†) vs. 6*a*.
(§) vs. 6*b* en 7*a*. (**) vs. 10*a*. (††) vs 10*b*.

Wij geraakten spoedig met hem in gesprek; want hij had ons bij *Engannim* gezien, en gehoord, hoe wij uwen last bij den Profeet volvoerden, en hij scheen ons een regtschapen Israëliet te zijn, die ook zelf het Koningrijk Gods verwacht. Deze zeide ons, dat de Profeet, nadat wij weg waren, begonnen was tot het volk over u te spreken. — Het is zeer troostrijk, wat Hij sprak, maar ook zeer bekommerend, gelijk gij zoo even zelf zeidet, Meester!

JOH. Wat zeide Hij dan, die Zone Gods, wien ik niet waardig ben de schoenzolen na te dragen? Wat zeide Hij het volk van mij?

M. Ik hoop, dat ik het wel onthouden heb. JOËL heeft het ook gehoord. Wij verzochten hem des morgens eer wij weggingen, dat hij het ons nog eens zou zeggen, en hij deed dat gaarne en geheel zooals 's avonds, dunkt mij. Help mij JOËL, wanneer ik haper. JEZUS zeide: »Wat zijt gij in de woestijn gaan zien? Wel geen riet, dat door den wind heen en weêr wordt bewogen. Of wat zijt gij gaan zien? Een' mensch in fijne kleederen? Die moet men in de paleizen der Koningen zoeken. Of wat zijt gij dan gaan beschouwen? Een' Profeet? Ja zeker; en ik zeg u, eenen, die ook voortreffelijker is dan een Profeet! — Waarlijk ik zeg u, onder degenen, die van vrouwen geboren zijn —".

JOËL. Vergeef mij, MARKUS! Eerst zeide Hij nog: »Deze is het, van wien geschreven staat."

M. O ja! »Want deze is het, van wien geschreven staat: Ziet! ik zende mijnen bode voor uw aangezigt henen, die uwen weg voor u bereiden zal."

JOH. Ja, MALEACHI spreekt aldus: *Ziet, Ik zende Mijnen engel, die den weg bereide voor Mijn aangezigt, en snellijk zal dan tot Zijnen tempel komen de Heer, dien gij zoekt, en de Engel des verbonds, naar wien gij verlangt; ziet Hij komt, zegt de Heer der heerscharen! Maar wie zal den dag Zijner*

komst kunnen verdragen? en wie zal bestaan, wanneer Hij verschijnt (*)? — Ga voort, MARKUS!

M. »Waarlijk ik zeg u, onder degenen, die van vrouwen geboren zijn, is niemand opgestaan grooter dan JOHANNES de Dooper. Doch ook de kleinen in het rijk der hemelen" — Of hoe zeide Hij dat?

JOËL. »Doch ook de kleinste in het rijk der hemelen is grooter dan hij."

JOH. Amen! Geloofd zij de Heer!

M. »Maar van de dagen van JOHANNES den Dooper aan, tot nu toe, wordt het hemelsche rijk geweld aangedaan, en de gewelddadigen maken er zich meester van."

JOH. Veel volks, het is waar, hoorde mij, en tollenaars erkenden de goede zaak van God in mijne prediking, en onderwierpen zich aan mijnen doop. Maar de Farizeën en de Wetgeleerden hebben den raad Gods tot hun heil, zich zelven ten verderve, verworpen, en werden niet door mij gedoopt! Die willen zich het meesterschap over het Hemelrijk, en deszelfs gezant, en deszelfs Koning aanmatigen.

M. »Want al de Profeten, en MOZES hebben het toekomstige voorspeld, tot JOHANNES toe. En zoo gij het wilt aannemen, dan is hij die ELIAS, die komen zoude. Wie ooren heeft, om te hooren, die hoore!"

JOËL. Meester! toen zij van *Jeruzalem* u kwamen vragen, of gij de ELIAS waart, antwoorddet gij toen niet: »Neen! ik ben ELIAS niet?"

JOH. Die ben ik ook niet. Maar wanneer zij het hadden willen aannemen, dan zou ik hun een ELIAS geweest zijn, zooals die beloofd is; maar ik vrees, zij nemen het niet aan. En dat is mij een raadsel, dat is de nevel, die mijne ziel bedekt.

M. JEZUS verweet ook aan het volk deszelfs dwaasheid. »Doch waarbij," zeide Hij, »zal ik dit geslacht

(*) Mal. III: 1 en 2a.

vergelijken? Het gedraagt zich als kinderen op de straat, wien hunne makkers toeroepen: Wij hebben voor u gespeeld, en gij hebt niet willen dansen, en toen wij lijkzangen zongen, hebt gij ook niet willen schreijen. Want JOHANNES is gekomen, en die heeft gegeten noch gedronken, en toen zeide men: Hij is bezeten! Daarna komt de Zoon des menschen en weigert niet hun dischgenoot te zijn, en nu zeggen zij: Ziet, welk een vraat en zuiper is deze mensch, een medgezel van tollenaren en zondaren! En zoo is de wijsheid gevonnisd geworden door al hare kinderen (*)."

JOH. Die kinderen der wijsheid behoorden te zijn, veroordeelen haar en alleen hare echte kinderen erkennen de wijsheid van Gods wegen. — Het ga zoo het wil; JEZUS is de Messias! Moge het ook donker worden als de nacht; met Hem moet de heldere dag spoedig aanbreken.

(*) De meer gewone vertaling en verklaring dezer woorden: » *Doch de wijsheid is geregtvaardigd geworden*, haar is regt wedervaren *van hare kinderen*, die zich door haar lieten onderrigten en vormen", verdient ongetwijfeld de voorkeur boven de hier gegevene. H.

ZESDE AFDEELING.

TOT HET TER DOOD BRENGEN VAN DEN DOOPER.

I.

THAMAR EN RAHAB.

Een fragment.

(Lukas VII: 36—50.)

THAMAR. Neen! volstrekt niet meer!

RAHAB. Wat zal mijn broeder zeggen?

T. Wat hij wil. Volstrekt niet meer!

R. Hoe komt dit zoo?

T. Dat ik het eindelijk heb gewaagd, om naar den Profeet te gaan. Lang genoeg ben ik met mij zelve in strijd geweest. Het moest nu gebeuren. Nu folterde mij mijne zonde, dan lokte zij mij weder aan. Des morgens vervloekte ik haar, en des avonds beging ik haar weder. Ik gevoelde mij wel diep ellendig in mijn zondig leven, maar ik had geene hoop meer van gered te worden, en wanneer de zonde mij weder aanlachte, zoo zeide mijn arm hart verraderlijk: Gij zijt toch verloren! En dan gaf ik mij weder aan de zonde over. Daar is nu een einde aan gekomen; want nu weet ik, dat ik niet verloren ben!

R. (*Getroffen, beschaamd, toch zeer verlangend, om meer te hooren:*) Hoe is dat dan, wonderlijk mensch?

T. Ik moet nu weg.

R. Zoo? Zijt gij nu ook tegen mij trotsch geworden?

T. Daarvoor beware mij mijn God, dat er van de verbrijzeling mijns harten zoo niets meer aan mij zou te bemerken zijn! o RAHAB! hoe schaam ik mij nog voor u; hoe dikwijls heb ik u zelfs verleid; ik rust niet, eer ook gij begenadigd zijt.

R. Daar zwijgen wij van. Verhaal mij nu maar kort, als gij nog kunt.

T. De Profeet heeft dezen middag bij SIMON gegeten. Zoodra ik dat hoorde, was het mijn stellig besluit, om tot Hem te gaan, en alle valsche schaamte en allen twijfel vertrad ik, als in toorn, bij mij zelve. »Het moet nu gebeuren!" dat en niets anders liet ik in mijne ziel opkomen. Ik nam een flesch met nardus meê, zag niets en hoorde niets dan Hem, en stond achter Hem bij Zijne voeten. Zijn blik was vol liefde, vol erbarming. Ik weende, wiesch Zijne voeten met mijne tranen, droogde ze met mijne haren af, kuste Zijne voeten; — Hij liet alles toe, sprak geen woord, maar gaf mij ook zelfs geen' wenk dat ik weg moest gaan. Eindelijk goot ik de flesch over Zijne voeten uit. Dat moet SIMON niet hebben aangestaan, dat de Profeet van eene zondares als ik zoo iets verdragen wilde en mij niet wegzond. Nu sprak Hij: »SIMON! ik heb u wat te zeggen." — »Meester! zeg het," antwoordde SIMON. JEZUS ging voort: »Zeker schuldeischer had twee schuldenaars, de een was hem vijfhonderd penningen schuldig, de andere vijftig. Beiden konden niet betalen en aan beiden schold hij het kwijt. Zeg mij nu, wie van beiden zal hem het meest liefhebben?" Verbeeld u, hoe ik daarbij te moede was!

R. (*terwijl zij hare tranen bedwingt.*) Ik zie, hoe gij nu zijt.

T. SIMON antwoordde: »Ik denk diegene, aan wien hij het meest kwijtgescholden heeft." — »Zeer juist geoordeeld," zeide JEZUS, en nu ging Hij voort,

zoodat ik naauwelijks durfde opzien van schaamte, terwijl ik inwendig als in den hemel was: »Ziet gij deze vrouw, SIMON? Ik ben in uw huis gekomen, gij hebt mij geen voetbad laten toedienen; maar deze heeft mijne voeten met hare tranen gewasschen en met het haar van haar hoofd afgedroogd. Gij hebt mij geen' kus gegeven; maar deze, van dat zij binnen gekomen is, heeft niet opgehouden mijne voeten te kussen. Gij hebt mijn hoofd niet met olie gezalfd, maar deze mijne voeten met geurigen balsem. Daarom zeg ik u: haar zijn vele zonden vergeven; want gij ziet, zij heeft veel liefgehad; maar wien weinig vergeven wordt, die heeft weinig lief."

(*Beiden staan eene poos zwijgend en weenend bij elkander.*)

T. Tot mij zeide Hij nu nog: »U zijn uwe zonden vergeven." O, de liefde, de liefde zelve, dat is Hij! De gasten begonnen er aanmerking op te maken, dat Hij zich aanmatigde de zonden te vergeven. Hij stoorde zich daar echter niet aan, en zeide tot mij: »Uw vertrouwen heeft u gered; ga nu gezegend uwen weg." En ik ging henen. — Maar ik spreek in gedachten al voort, ik moet weg. Spoedig meer. God zij met u, RAHAB!

R. *staat daar eene poos zwijgend en in diep gepeins verzonken.*

II.

THAMAR EN RAHAB, DEZELFDEN.

RAHAB. Ik kan u niet met rust laten; want ik heb ook geen rust. Gij moet mij meer van den Profeet verhalen, en hoe het met u was.

THAMAR. Gij komt mij in het geheel niet ongelegen. Ik zag wel, dat gij gisteren zeer getroffen en nadenkend waart. — Wat zal ik u zeggen? want wat mij vroeger deerde, dat vat gij ook niet regt.

R. Hoe meent gij dat?

T. Ik was lang ligtzinnig, en het ging mij goed, terwijl ik mij oefende om mijn geweten te verdooven. Ik verschoonde mij zelve met het algemeene bederf. Ik zag onder de Schriftgeleerden en onder de vromen al evenveel verkeerdheid als ergens in andere standen, alleen maar op wat andere wijs, en zoo of anders, dacht ik, wij zijn allen gelijk. Maar reeds van dien tijd aan, dat ik van den Dooper in de woestijn hoorde, liet zich mijn geweten niet zoo gemakkelijk gerust stellen. Nadat ik hoorde, dat hij, zonder onderscheid van stand, zoo ernstig met de zondaren sprak, begon mijn strijd. Ik wilde niet los worden van de zonde en ik wilde er ook niet bij blijven. Ik verbeuzelde met u menig uur, om mijn folterend geweten te verdooven, en zeide u niets van hetgeen mij kwelde. En nog wist gij het ergste niet. Dan had ik lief. — Maar neen! wat had ik niet gedaan, zoo ik hem waarlijk had liefgehad! Hij brak zijnen omgang met mij af en liet zich door Johannes doopen, en op den avond, toen wij elkander voor het laatst ontmoetten, bad hij mij met heete tranen, ik mogt mij toch tot God wenden en mijn leven veranderen. Ik bespotte hem, want mijn trots was beleedigd; mijne driften stormden, en nog dienzelfden avond wierp ik mij in de armen van een' ander. Dat ontstak in mij zulk een vuur van hartstogt en maakte tevens van dien avond aan de pijniging van mijn geweten zoo scherp, dat ik onafgebroken het rampzaligste schepsel was, dat gij u kunt voorstellen. Ik was boos op mij zelve, wanneer ik schreide, en boos wanneer ik mij aan ligtzinnigheid overgaf, gramstorig over mij zelve, als ik de zonde zocht, en evenzoo, als ik haar, tegen mijn hart in, vermeed. Dat alles hield ik voor u verborgen.

R. (*zwijgt, in gedachten verzonken.*)

T. Zie, daarom zeide ik; dat gij ook niet regt begreept, wat mij vroeger deerde.

R. Nu versta ik u. En zooveel zie ik wel, dat de bewustheid van zonde iemand nog eens zoo zwaar op het hart kan wegen als tot hiertoe bij mij het geval was. o THAMAR! ik begreep het maar al te goed. Gij moest eens weten, hoe weinig ik dien nacht heb geslapen!

T. En nu! en nu! o RAHAB! Hoe het mij nu is, dat kan mijne tong u niet beschrijven. Als een heldere dag tegenover de donkerheid van den middernacht in de holen der aarde, eene stille spiegelgladde zee tegenover het razen van stormwind en onweder, dat zijn slechts flaauwe beelden van mijn' tegenwoordigen en vorigen toestand. DAVID heeft het gevoeld, en zeker nog niet zoo als ik, dat weet ik.

R. *Gelukzalig hij wiens overtreding....* Dat kwam mij in langen tijd niet in de gedachten.

T. Ja, dat meen ik juist: *Gelukzalig hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is. Gelukzalig de man, wien de Heer de schuld niet toerekent, en in wiens geest geen bedrog is. Zoo lang ik zweeg, verteerde mijn gebeente, bij mijn gekerm den ganschen dag. Want dag en nacht was uwe hand zwaar op mij; mijn sap werd uitgestort, door zomerbrand verdroogd. Toen bekende ik u mijne zonde, en mijne schuld verheelde ik niet.* Dat herhaalde ik bij mij zelve in mijne kamer op gebogen knieën, toen men mij kwam zeggen, dat de Profeet bij SIMON ter maaltijd was. En toen ik in mijn huis terugkwam, zeide ik terstond weder bij mij zelve, wat er volgt in den Psalm: *Ik sprak: ik zal belijdenis doen van mijne misdaân voor den Heere; — en Gij vergaaft mij mijner zonde schuld. Daarom zal ieder vrome tot U bidden in tijd van grooten nood; dan kome er vrij een stroom van woeste wateren, hij zal tot hem niet raken. Gij waart me een schuilplaats in den angst; Gij zult mij steeds behoeden, met jubelzangen der verlossing mij omringen!*

R. Houdt gij op, om mij geen zeer te doen? o

THAMAR! (*Zij houdt de handen voor haar gezigt.*)

T. (*Neemt eene van hare handen en drukt die hartelijk.*) *Ik zal u onderwijzen, en leeren u den weg, dien gij moet gaan; 'k wil u ten raadsman zijn, mijn oog zal op u wezen! Wees toch geen paard of muil gelijk, die naar geen' toom noch teugel luisteren; in plaats van opgetooid gemuilband, en die tot u niet naad'ren willen. Veel smarten wachten den godloozen, maar hem, die op den Heer vertrouwt, zal gunst omringen.*

R. O Dat ik ook nog eens met het koor hierop mijn Amen! kon uitroepen!

T. Even goed als ik, RAHAB! Wien veel vergeven is, die heeft veel lief. *Verblijdt u in den Heer, weest vrolijk, o gij vromen! en juicht gij allen, die opregt van harte zijt!* (*).

R. Maar verhaal mij nu toch van Hem.

T. Nadat ik Hem zag, en Hij mij met een' blik vol goedheid wilde aanzien, is geen hel mij diep genoeg, om elke gedachte van zondigen lust daarheen te verwenschen, en ligtelijk RAHAB! zeer ligt daarin neêr te storten.

R. Maar de indrukken verflaauwen! De hel van gewetenswroeging, waaruit Hij u verloste, was u zoo heet, en de verlossing uit dezelve bragt u zoo groote verkoeling aan; maar daarmede heeft het hart nog niets! — Die verzadiging van het hart in het volle genot der liefde, hoe zult gij die kunnen ontberen? Wat zal mij die vergoeden? Zal de ledigheid van het hart, de honger der begeerlijkheden alles niet weder veranderen?

T. RAHAB! RAHAB! gij vergeet Hem, — Hem zelven vergeet gij; ik heb niet alleen vergeving der zonden, ik heb Hem, Hem zelven! Duldde hij niet alles? Heeft Hij niet mijne tranen, mijne liefde, mijne vereering wel opgenomen? Ben ik Hem niet zelfs liever dan si-

(*) Ps. XXXII.

MON? Zulk een begenadigende liefdeblik van Hem, ja! die waarborgt ons Zijne onveranderlijke genegenheid en een' hemel van matelooze vreugd in Zijne nabijheid. Zulk een blik — hoor, RAHAB! al moest ik eerst na duizend jaren Hem eens wederzien, — van de eeuwige, onwankelbare trouw Zijner gunst jegens mij, ben ik zoo zeker als dat ik nu leve en ademe!

R. Maar gunst, THAMAR! is geene liefde — die bevrediging van het beminnende hart in onzen boezem — Maar, God vergeve het mij! ik laster! Zal men eene strafwaardige zondares, bij genade en verlossing van straf, ook nog vragen, hoeveel liefde en vriendschap zij vordert?

T. Dat ook, RAHAB! en dat niet! Gij kunt u dat niet voorstellen! Hoe kan men zich voorstellen, wat men niet heeft ondervonden? Die gunstrijke, die onmetelijk nederbuigende liefde des Allerbeminnelijksten, dat gevoel, hoe Hij al onze liefde aanneemt, verzadigt zoo geheel uwe gansche ziel, dat gij erkent: Hij is het, wien de gansche ziel met al hare krachten en neigingen juichend kan toeroepen: »Wanneer ik slechts u hebbe, zoo verlang ik niets meer op aarde en in den hemel!" Ook zulk eene ziel als de mijne en de uwe!

R. Maar dan blijft toch de bewustheid van zonde en schande eene eeuwige vlek in het hart, die alles bederft.

T. Vergeet gij alweêr Zijn woord: Wien veel vergeven is, die heeft veel lief? Doorgrond, zoo gij kunt, de diepste ontferming, die er ligt in dit woord! — En dat sprak Hij bij SIMON en tot SIMON!

R. Die menschen moesten wel bijna barsten van spijt.

T. Vergeet dat nu, en vergeef hun die krenkingen, welke hunne trotschheid ons aandeed. Ook ons is vergeven!

R. (*Zucht en zegt beschaamd en verwonderd:*) Ons? Gij vergist u.

T. Ga slechts henen, zuster! en zeg mij dan, of ik het verkeerd heb gezegd.

III.

ZEFANJA AAN SEVERUS.

(Mattheüs XII: 46—50, XIII: 1—30, 36—53; Markus III: 30—35, IV: 1—20; Lukas VIII: 4—15, 18—21.)

Nu heb ik u weder, mijn geliefde vriend! velerlei mede te deelen aangaande dien JEZUS van *Nazareth*. Zie, dat is toch een man! Dat moet ik zeggen, zelfs bij de dingen, welke ik nog niet ten volle begrijp, en zelfs bij zulke, die met mijne overtuiging strijden. Nadat ik iemand in *Kapernaüm* zelf daartoe bepaaldelijk last heb gegeven, ontvang ik altijd omtrent hem de naauwkeurigste en zekerste berigten; want, zooals ik u reeds zeide, heel dikwijls houdt hij zich daar op.

Eens moet hij zich op een' schoonen helderen dag bij het Galileesche meer hebben neêrgezet, en dan mist het niet, of er verzamelt zich dadelijk eene menigte volks rondom hem. Dan heeft hij sedert eenigen tijd, gelijk gij weet, de gewoonte om in zijn scheepje te gaan, van het land af te steken en op zekeren afstand tot het volk te spreken. Zoo deed hij ook nu. In die rede moet hij bijzonder vele gelijkenissen hebben voorgedragen, en daarover was het oordeel des volks zeer verschillend geweest. Sommigen, vooral geringe lieden en landbouwers, mogten die eenvoudige gelijkenissen gaarne hooren, al begrepen zij er ook den zin niet van, en anderen konden het niet goed lijden, dat hij niet zonder gelijkenis ronduit zeide, wat hij eigentlijk wil.

De volgende was eene van zijne gelijkenissen: »Er ging een zaaijer uit om te zaaijen, en toen hij zaaide, viel een deel van het zaad op den weg; daar zijn vogels bijgekomen en hebben het opgegeten. Een ander deel is in een' steenachtigen grond gevallen (dat

gebeurt in ons land heel dikwijls), waar het niet veel aarde had; dat is even daarom schielijk opgeschoten. Maar toen de zon sterk begon te branden, is het verzengd geworden, en omdat het geene wortelen had is het verdord. En een ander deel viel onder de doornen, en de doornen wiessen mede op en verstikten het. Nog een ander deel is in goeden grond gevallen, en heeft vrucht gedragen, honderdvoudig, en zestig- en dertigvoudig." Nu riep hij nog uit: »Wie ooren heeft om te hooren, die hoore!"

Eer ik u nog andere van zijne gelijkenissen mededeel, moet ik hier bijvoegen, wat hij daaromtrent tot zijne leerlingen zeide. Want toen hij ophield met leeren en het volk van zich had gelaten, gingen zij tot hem, en vroegen, waarom hij ook nu in gelijkenissen tot hen sprak. Hierop moet hij eenigzins vreemd geantwoord hebben: »Omdat het u gegeven is de verborgenheden van het rijk der hemelen te weten; maar dezen is het niet gegeven. (Dat zou ik zeer partijdig en verachtelijk van het volk gesproken noemen, indien ik niet zeker wist, dat hij volstrekt niemand, die zich naar hem schikken wil en zijn onderrigt verlangt, verachtelijk afwijst.) Want wie heeft, dien wordt gegeven en hij zal overvloediger hebben. Maar wie niet heeft, van dien zal ook dat, wat hij heeft, genomen worden. Daarom spreek ik tot hen door gelijkenissen; want ziende zien zij niet, en hoorende hooren zij niet. Zoo wordt de voorspelling van JESAJA in hen vervuld: Met het gehoor zult gij hooren en niet verstaan, en ziende zult gij zien en niet erkennen; want het hart dezes volks is verhard, en met de ooren hebben zij zwaarlijk gehoord en hunne oogen hebben zij toegesloten, opdat zij niet nog eens met de oogen zien mogten, en met de ooren hooren, en met de harten verstaan en zich bekeeren en ik hen zalig make."

Het bevalt mij niet, dat de Profeet zich zoo scherp uitlaat over ons volk, en toch heb ik zelf over de vereelde ooren en verduisterde oogen onzer natie, dui-

zendmaal erger mij uitgelaten, en dan die onverdragelijke trots, dien zij nog daarbij hebben op hunne vermeende vroomheid. Doch ik ga voort. Hij vervolgde:

«Doch uwe oogen zijn zalig, dat zij zien, en uwe ooren, dat zij hooren; want voorwaar ik zeg u: vele Profeten en godvruchtigen hebben begeerd te zien, wat gij ziet en hebben het niet gezien, en te hooren wat gij hoort, en hebben het niet gehoord. Zoo hoort gij nu de verklaring der gelijkenis van den zaaijer. Zoo dikwijls iemand de leer des Koningrijks hoort en niet verstaat, zoo komt de booze en rukt weg, wat in het hart gezaaid was. Deze is het, die het zaad op den weg heeft ontvangen. Die het in steenachtigen grond ontvangt, is hij, die het woord hoort en dat terstond begeerig en met vreugde aanneemt. Hij laat het echter niet in zich wortelen, maar is onbestendig. Als er zich rampen en vervolgingen voordoen om des woords wille, dan laat hij het terstond weder varen. Die het zaad ontvangt onder de doornen, is hij, die het woord hoort, en de zorgen voor deze wereld en de misleidingen des rijkdoms verstikken het gehoorde woord, en het blijft zonder vrucht. Wie eindelijk het zaad ontvangt in een' goeden grond, is hij, die het woord hoort en verstaat. Zulk een draagt dan ook vrucht, de een honderdvoudige, de ander zestigvoudige, nog een ander dertigvoudige vrucht."

Het ziet er dus waarlijk niet naar uit, alsof hij Israëls verwachtingen vervullen zoude. Dat gelijkt veel meer naar een' leeraar dan naar een' Koning. De eerste strooit zaad uit en dat geeft vrucht., naar gelang van den grond dien het aantreft, en dan dient men geduld te hebben tot de oogsttijd daar is.

En toch staat een groot deel van het volk nog altijd in het denkbeeld, dat hij het heerlijke Koningrijk binnen kort zal oprigten, en zelfs zijne bijzonderste leerlingen, naar ik hoor, hebben nog altijd die verwachting

Ik kan daar niet regt wijs uit worden, of hij mis-

schien aan zijne leerlingen, in vertrouwen, nog andere dingen zegt? Men verhaalt echter, dat zijne leerlingen in het geheel niet geheim zijn met hunne zaken, wanneer zij een' eerlijken man voorhebben, dien zij vertrouwen kunnen.

Eene andere gelijkenis lost evenmin dit raadsel op: »Het Koningrijk der Hemelen is gelijk," zeide hij, »aan een' man, die goed zaad in zijnen akker zaaide. En des nachts, terwijl men sliep, kwam zijn vijand en zaaide onkruid onder de tarwe en ging weg. Toen nu het zaad opschoot, en de tarw halmen maakte, vertoonde zich ook het onkruid. De knechten van den huisvader kwamen dan en zeiden tot hem: Heer! hebt gij niet goed zaad in uwen akker gezaaid? Van waar heeft hij dan dit onkruid? Hij antwoordde hun: Dat heeft een vijandig mensch gedaan. De knechten zeiden: Wilt gij dan, dat wij henengaan en het uitwieden? Maar hij antwoordde: Neen! opdat gij niet, wanneer gij het onkruid uitwiedt, te gelijker tijd ook de tarw er uittrekt. Laat ze te zamen opwassen tot den oogst. En ten tijde van den oogst wil ik de maaijers bevelen, dat zij eerst het onkruid verzamelen en in bossen binden, opdat men het verbrande; maar de tarw moeten zij in mijne schuur verzamelen."

Indien ik mij niet vergis, liet ik mij verhalen van JOHANNES ZACHARIASZOON, dat hij van zijn' opvolger, van dezen zelfden Nazarener, dikwijls deze vergelijking bezigde: »Hij zal zijnen dorschvloer zuiveren, de tarw in zijne schuur verzamelen en het kaf verbranden."

Te huis zouden hem, JEZUS namelijk, zijne jongeren verzocht hebben, dat hij hun deze gelijkenis mogt verklaren, waarop hij hun deze verklaring zou gegeven hebben: (Deze verklaring is nu weder zoo als ik boven zeide; ik moet haar roemen om hare eenvoudigheid, kortheid en gewigtigen zin; maar dat juist overal goede en booze geesten moeten te pas gebragt worden, dat begrijp ik nog in het geheel niet.)

»Die het goede zaad zaait, is de Zoon des menschen." (Dat zou hij zelf wezen.) »De akker is de wereld. Het goede zaad zijn de kinderen des Koningrijks. Het onkruid zijn de kinderen des boozen. De vijand, die het zaait, is de duivel. De oogst is het einde der wereld. De maaijers zijn de engelen." — — (Zoo zou hij de heer zijn, die beveelt, dat men tarw en onkruid zal laten staan? En die de engelen uitzendt? Die oogsten laat, enz. enz.? Ziet gij SEVERUS? van zulke verbazende aanmatigingen zijn zijne redenen vol. Doch ik ga voort.) »Daarom, gelijk men het onkruid verzamelt en met vuur verbrandt, zoo zal het ook zijn bij het einde dezer wereld. De Zoon des menschen zal zijne engelen uitzenden — (ziet gij wel?) en zij zullen uit zijn Koningrijk alle ergernissen verzamelen en allen die onregt doen, en zullen hen in den vuuroven werpen; daar zal geween zijn en knersing der tanden. Dan zullen de braven blinken als de zon in het Koningrijk hunnes Vaders." (Dit staat in den Profeet Daniël, zeide mij de bovengenoemde in de Schrift ervarene vriend.) »Wie ooren heeft om te hooren, die hoore."

Eenige kleinere gelijkenissen bij dezelfde en andere gelegenheden voorgedragen, zijn de navolgende:

»Het rijk der hemelen" (Al deze gelijkenissen betreffen het rijk der hemelen.) »is aan een' schat gelijk, die in een' akker verborgen ligt. Een mensch vindt dien schat, verbergt hem zorgvuldig weder, gaat vol vreugde heen, verkoopt alles wat hij heeft, en koopt dien akker."

Bijna in al deze gelijkenissen wordt dezelfde knoop gedurig al meer en meer toegehaald. Welk eene tegenstrijdigheid is dat niet. Het hemelsch Koningrijk, waarop Israël hoopt, de openbaarste zaak, die zich denken laat, zou gelijk zijn — aan een' in een' akker verborgen schat?

»Wederom is het hemelsche rijk aan een' koopman gelijk, die schoone paarlen zoekt. Toen hij nu eene

zeer kostbare gevonden had, is hij heengegaan, heeft alles wat hij had verkocht, en deze ingekocht. Ook is het hemelsche rijk gelijk aan een net, dat in de zee geworpen wordt, en allerlei soorten van visschen ophaalt. Toen het net vol werd, hebben het de visschers opgetrokken aan den oever, en hebben de goede visschen opgenomen in manden, en wat niet deugde weggeworpen. Evenzoo zal het ook gaan bij het einde der wereld. De engelen zullen uitgaan en de boozen van de regtschapenen afzonderen, en hen in den vuuroven werpen, waar gejammer is en tandengeknars."

Naderhand zou hij zijne leerlingen gevraagd hebben, of zij nu dit alles wel begrepen hadden. Toen zij daarop ja! zeiden, sprak hij nog tot hen: »Daarom ieder echt schriftgeleerde, die de leer van het Godsrijk wel verstaat, is eenen huisvader gelijk, die uit zijn' voorraad nieuw en oud voortbrengt."

Hij heeft een onbeschrijfelijk moeijelijk leven, dat meldt men mij met de krachtigste bewoordingen, en wat men hem tot zijne eer moet nageven, het is er hem in het geheel niet om te doen, om zijne aanverwanten voor te trekken. Hoor nog het volgende voorval.

Hij liet eens het volk weggaan, en trad met zijne leerlingen de woning binnen, waar hij zijn intrek houdt; vermoeid en hongerig wilde hij zich door rust en spijs een weinig verkwikken. Dat mogt hem echter niet gebeuren; aanstonds bestormde hem weder de zaamgevloeide menigte. Kort daarna kwamen zijne moeder en broeders uit *Nazareth*, om hem een bezoek te geven, en hem tevens, zoo het mogelijk ware, aan dat onophoudelijke bestormen van het volk te onttrekken. Zij vreesden, dat hij nog eindelijk, bij zoo onafgebrokene, rustelooze inspanning, in zijne vermogens gekrenkt zou worden. Zij konden echter door het gedrang niet bij hem komen en lieten zich bij hem aanmelden. Het volk, dat het digtst bij hem stond en zat, zeide hem dan: »Zie, uwe moeder en uwe broe-

ders zijn daar buiten en vragen naar u." Hierop zou hij dit merkwaardige antwoord gegeven hebben: »Wie is mijne moeder? Wie zijn mijne broeders?" En terwijl Hij op de leerlingen en toehoorders rondom hem liefderijk zijne oogen vestigde en zijne hand over hen uitstrekte, zeide hij: »Deze hier zijn mijne moeder en mijne broeders; want wie den wil van mijnen Vader in den hemel doen zal, die is mijn broeder en mijne zuster en moeder!"

Die edele mensch! Ik zou ook haast lust hebben, om zijn broeder te worden.

IV.

UIT NATHANAËLS GESCHRIFT.

(Mattheüs XIII: 54-58; Markus VI: 1-6.)

Nu zijn wij dan toch eens rustig uit *Nazareth* vertrokken. Men deed Hem geen leed. De toorn, waarin zij de laatste maal tegen Hem ontstoken waren, is tot bedaren gekomen, en de haat, dien zij Hem toedroegen, is een weinig verminderd. Wij merkten, dat zij zich schaamden over hun vroeger gedrag, omdat zij, op hunne feestreizen naar *Jeruzalem*, overal met zooveel ophef van Hem hoorden spreken.

En de langmoedige Heer heeft het hun volkomen vergeven. Hij las en leerde op den laatsten Sabbat weder in de Synagoge, verkondigde hun andermaal de nabijheid van het Goddelijke Koningrijk, en noodigde hen vriendelijk tot hetzelve.

Allen verwonderden zich over de wijsheid en de kracht Zijner redenen, en wij hadden veel hoop, dat *Nazareth* nu het Evangelie met vreugde en dankbaarheid zoude aannemen. Maar ach! hoezeer hadden wij ons ook nu daarin bedrogen! Al Zijne redenen waren weder vruchteloos, en schoon er eenige kranken waren, die Hij dadelijk genezen had, ook dat was vergeefs. Zij

begonnen terstond weder van Zijne geringe afkomst te spreken, en Hem te verachten.

Een, ik weet zijn naam niet, een Farizeër, die de vorige reis een van de kwaadaardigsten was, begon nu ook weder het eerst te zeggen: »Deze is immers de timmerman, de zoon van MARIA?" — »Ja," antwoordde hem een ander nog luider en met nog meer verachting, »die die vier broeders heeft, die niets met hem ophebben, en zijne zusters zijn bij ons heel geringe menschen. Wat groots zou daarvan kunnen komen?" De eerste antwoordde weder: »Ik kan ook volstrekt niet begrijpen, waarom men op andere plaatsen zooveel ophef van hem maakt; zij zullen toch wel niet met geweld een' timmerman tot Messias willen hebben!"

Zoo ging het nu van mond tot mond; allen werden koud tegen Hem; niemand vroeg hem iets; niemand begeerde Zijn onderwijs, niemand bewees Hem eer, niemand noodigde Hem bij zich, niemand verheugde zich regt over Hem. Geen Schriftgeleerde noch oudste liet zich met Hem in; de voornamen verwijderden zich van Hem, en wij hoorden hoe zij met ons spotteden, en vroegen, of wij visschers en tollenaars Zijn beste gezelschap, of Zijn' geheimen raad uitmaakten.

Ik weet ook, dat er heel wat hulpbehoevenden waren; maar geen enkele kwam er meer, en zij bragten er geen', zij lieten er geen' komen.

Onder de weinige lijders, die in het begin er waren, bevond zich ook JOTHAM, de schoonzoon van MILKA, die zich op haren raad er henen liet dragen, ofschoon hij wist dat JEZUS ook in het huis zijner schoonmoeder komen zoude. Het was hun oogmerk, om door deze opentlijke genezing, ook bij anderen vertrouwen op Hem te verwekken. Maar dat was mede vruchteloos. JEZUS zeide het hun ook, toen Hij de algemeene verachting bemerkte: »Een Profeet is nergens meer veracht dan in zijn vaderland, en bij zijne eigene aanverwanten en

huisgenooten." Hij deed daar ook verder geene Goddelijke daden meer, en verwonderde en bedroefde zich zeer over hun ongeloof. Hij ging ook nog dienzelfden avond vol droefheid alleen om te bidden, vermoedelijk in dat bosch, waarheen Hij in Zijne jeugd pleegde te gaan; want Zijne vaderstad en Zijne maagschap liggen Hem zeer na aan het hart.

Wij stonden er verbaasd over, dat Zijne twee oudste broeders Hem zoo zonder eenige achting en meesterachtig behandelden. Zijne moeder zag dat alles heel goed en het doorsneed haar het hart; want zij alleen hangt geheel en al aan haren zoon.

V.

TWEE LEERLINGEN VAN JOHANNES.

(*Bij het weggaan, nadat zij* JOHANNES *op het slot* Machérus *bezocht hebben.*)

De een. God zij geloofd! De meester komt mij voor veel rustiger te zijn, en veel opgeruimder dan hij tot hiertoe was.

De ander. Ik zou vergaan van ongeduld.

De een. Volgehouden slechts en zijne zegepraal zal dan te heerlijker zijn. God zal Hem bijstaan, en voor heeren en knechten, voor Vorst en volk zal het nog eens openbaar worden, welk een man JOHANNES is.

De ander. Als gij u maar niet in uwe hoop bedriegt.

De een. Verlaat er u op, ik bedrieg mij niet.

De ander. Gave God het! want o hoe hangt mijn hart aan den Goddelijken man! Het is mij nu ook bijzonder zwaar gevallen van hem te scheiden. Meer dan ooit drukte hij mij aan zijne borst. Of zijn hart tot droefheid gestemd was, of hij mij wilde opwekken om voor hem te bidden, dan of het maar eene uitdrukking was van zijne liefde voor mij, en dezelfs nog toeneemt, ik weet het niet.

De een. Meer dan eens heb ik den geheelen nacht door in langen en zwaren strijd om zijne redding gebeden; God zal mij gewis verhooren.

De ander. Wat baat al het strijden zonder vertrouwen?

De een. Wees gerust; gij weet toch, hoe vast het nu bij hem staat, dat JEZUS van *Nazareth* de Koning Israëls is; die zal hem zeker redden en dat binnen kort, dan zou Hij de groote Koning in Israël wel niet wezen, wanneer Hij Zijn' getrouwen heraut niet redde.

De ander. Ja wel de getrouwe, — de ootmoed zelf, de trouw zelve, de ijver zelf! Nooit verlaat mij zijn beeld! Waar ik ga of sta, denk ik aan hem! En in mijn' slaap droom ik weinig anders dan van hem.

De een. Goeden moed slechts, broeder! God zal een welgevallen hebben in ons vasten en bidden. Spoedig roemen wij Zijn hulpbetoon aan onzen meester, en Zijne regtvaardige wraak aan den tiran.

VI.

ARIST, LANDVOOGD VAN KAPPADOCIË EN DEBORA, ZIJNE GEMALIN.

(Zoodra zij zich alleen in hunne kamer bevinden.)

(Mattheüs XIV: 3—11; Markus VI: 17—28; Lukas III: 19 en 20.)

ARIST. Bij alle Goden! Nu heb ik genoeg van HERODES! Hoe ontzettend!

DEBORA. Ja wadrlijk! Voor zulk een tooneel zijn wij hier niet heengereisd. Nog ben ik niet tot bedaren!

A. Nu, gij weet het, waarom wij over *Machérus* reisden; er ging een' roem uit van dien smaak en van die geestige en opgeklaarde hoofden aan zijn hof, dat het mij altijd de moeite waard scheen, om die drie mijlen om te reizen. Wij hebben het schoon getroffen! Dat alle onweders op *Machérus* losbreken!

D. Bedaard, ARIST! Maar zoo ziet gij; het stond mij niet aan; naar zulke menschen gaat men alleen, wanneer men moet. Ach! welk een ontzettend tooneel was dat! Zaagt gij niet, mijn lieve! dat ik bijna flaauw viel? Ik zat ongelukkig zoo digt bij de Prinses, het beeld van dat nog rookende hoofd gaat mij nooit uit de ziel. God in den hemel! welk een schoon hoofd was dat!

A. Dat viel mij ook zeer in 't oog, zulk een hoofd eens wijzen, ernstigen, moedigen en Godgewijden mans, dacht mij, had ik in mijn leven nooit gezien, tenzij het mij alleen zoo voorkwam, omdat ik juist het tegenovergestelde dacht te zien, en het gezigt van een' onbeschaamden, driftigen, Joodschen stijfkop verwachtte.

D. Beste! Val toch mijn volk zoo hard niet.

A. Gij hebt toch genoeg gehoord van het tegenwoordige karakter der Galileërs. Maar ja, het was een heerlijke kop! — Zoo zou er wel onder Kappadociërs, Kretensen en Ciliciërs te zamen geen te vinden zijn!

D. Maar daartegen ook misschien onder allen geene vrouw als HERODIAS, wanneer dat een zoo brave man was.

A. Ik begon, toen ik het hoofd gezien had, den Prins die naast mij zat, te vragen: »Was dat wel een slechte man?". Hij hield zich, alsof hij het niet gehoord had, en ik vroeg het hem nog eens en luider. Nu zag hij mij aan, en antwoordde: »Dat kan ik juist niet zeggen", en hij scheen mij inderdaad eenig medelijden te toonen en op meer vragen meer te willen antwoorden, toen de Vorst hem een' zeer ernstigen wenk gaf, naar het mij voorkwam om hem het gesprek over dat onderwerp met een' vreemdeling te doen afbreken. Naderhand, toen men opstond om weg te gaan, had ik nog gelegenheid, om er met een' aardigen jongen mensch een woord over te spreken,

maar tegen mijne verwachting dreef die den spot met de geschiedenis, en zeide: »De dweeperij verdient niets beters, wanneer zij zich zoo ver waagt." Toen werden wij gestoord.

D. Daar was niets bij verloren! Maar ARIST! wij moeten naar dien man navraag doen; hij komt mij hoogstbelangrijk voor.

A. Dat zullen wij doen; het gaat mij evenzoo.

(*De waard klopt aan de deur en wordt binnengelaten. Na eenige onverschillige redewisseling zegt:*)

A. Onze wagen moest eenigen tijd voor de poort wachten en toen hoorden wij eenige menschen zeer ernstig spreken over eenen JOHANNES; wat is daarvan? Is het een slecht mensch?

De waard. Een voortreffelijk mensch! Hij zit reeds lang op *Machérus* gevangen; hij is niet uit ons land, hij is een Judeër.

A. Wij merkten ook, dat er in uw stadje reeds een gerucht is, dat hij op het slot onthoofd is geworden; wij komen van *Machérus*, het is werkelijk zoo.

De W. Onthoofd? — God zij ons genadig! JOHANNES onthoofd? — (*De waard was bleek geworden en tranen schoten hem in de oogen.*) God zij ons genadig! Het liet zich zoo goed met hem aanzien, dat wij allen hoopten, hij zou spoedig worden losgelaten. Men zegt, dat de Vorst zelf hem meermalen voor zich heeft laten komen, om met hem te spreken. Ook hebben zijne vrienden tusschenbeiden bij hem mogen gaan, om zich met hem te onderhouden! (*De waard droogt zijne tranen af.* DEBORA *krijgt haar zakdoek.*)

A. en D. *te zamen.* Wij beklagen u, goede man! van harte!

A. Gij hebt hem zeker in persoon gekend?

De W. Ach neen! maar ik hoopte nog altijd, dat mij dit gebeuren zou. Ach! uwe Hoogheden zijn zoo gemeenzaam en zoo vriendelijk, dat gij mijn gansche hart hebt gewonnen. Ik durf u reeds alles te zeggen.

Eerst, toen het gerucht van JOHANNES zich door het land verspreidde, was ik lang onverschillig; mijn tweede zoon daarentegen liep hem ijverig na, dat ik inderdaad eerst ongaarne zag. Intusschen mijn zoon, van wiens gedrag ik vroeger veel verdriet had, veranderde van dien tijd aan zoo zeer, en werd mij en zijne moeder zoo zeer tot vreugde, dat de man mij in de hoogste mate achtenswaardig werd; en veel, wat men mij van hem kwam verhalen, was zoo voortreffelijk, dat ik werkelijk besloot ook eens met mijn' zoon naar hem toe te gaan. En verbeeldt u, — (*Hij veegt weder zijne tranen af en ook de Gouverneur krijgt een' traan in de oogen.*) daar werd hij gevangen gezet — en ik had hem niet gezien.

A. Had hij zijn' aanhang ook minachting voor de Overheid ingeboezemd?

De W. God beware ons! Hij had wel onder het volk een' grooten aanhang; maar de stilsten waren overal zijne aanhangers. Hij heeft ook gesproken van een naderend verhevener Koningrijk, dat onze Profeten beloofd hebben, gelijk gij, voortreffelijke DEBORA! ook weet, daar gij, naar ik hoor, eene Israëlitische zijt; maar tusschen hem en JUDAS den Galileër, wiens geschiedenis u misschien bekend is, was een onderscheid als tusschen dag en nacht.

A. Wat gaf dan toch aanleiding tot zijne gevangenneming?

De W. Ik zie, voortreffelijkste Heer of Vorst! — vergeef mij, ik weet niet, welke eer u toekomt, — ik zie, gij eert hetgeen regt is, en kunt mij niet ongelukkig willen maken. Hoort dan wat de oorzaak is: de Vorst leeft sedert eenigen tijd met de gemalin zijns broeders, den Vorst van *Ituréa*, als ware zij de zijne; en nu zeide hem JOHANNES vrijmoedig, in tegenwoordigheid zijner hovelingen: „Het is u niet geoorloofd, om HERODIAS te hebben!"

A. Voortreffelijke, voortreffelijke man! (*Tot* DEBORA) Waren wij éénen dag vroeger op het slot geko-

men, en hadden wij daarvan geweten, ik zou niet gerust hebben, eer ik den man gezien had. (*De waard wordt afgeroepen.*)

A. (*Verder tot* DEBORA.) Nu blijven wij eenige dagen in dit land; alles tot een jota toe moet ik weten, wat ik van de woorden en daden dezes mans maar kan te weten komen! — Die vervloekte zonde! Die vervloekte wereld!

D. Ik dank God, mijn ARIST! dat gij dat doen wilt. Het was mijn vurige wensch.

A. Zoo had het met uwen Profeet toch iets te beduiden, DEBORA! Maar ach! hij is bezweken! — Doch ik moet alles weten, wat er van hem te weten is.

VII.

ZEFANJA AAN SEVERUS.

(Mattheüs XIV: 3-12*a*; Markus VI: 17-29; Lukas III: 19 en 20.)

Ditmaal was ik niet te traag; meer dan gewoonlijk moest ik mij moeite geven en ik gaf mij die ook, om met zekerheid te vernemen, wat met JOHANNES ZACHARIASZOON onlangs is voorgevallen, en gij kunt u nu op de waarheid van het volgende verlaten.

Vooraf moet gij u herinneren dat JOHANNES op *Machérus* gevangen zat, ten gevolge der vrijmoedigheid, waarmeê hij het den Viervorst HERODES in het aangezigt had gezegd: „Het betaamt u niet de huisvrouw uwes broeders (FILIPPUS) te hebben;" dat HERODES deswegens innerlijk tegen den man verbitterd was, dat echter zijn toorn aanmerkelijk bekoeld was, dat hij ook uit eene achting, welke hij hem niet weigeren konde, dikwijls zich met hem onderhield, en niet zelden blijken liet, dat zijne redenen indruk op hem gemaakt hadden. Dat is dan ook waarlijk niet te loochenen door iemand, die JOHANNES van nabij kende, dat hij een regtschapen man was; onafgebroken vermaande hij het volk om zich op de deugd toe te leggen, en na den

doop, regtvaardigheid jegens elkander en eerbied voor God te bewijzen, en zorgvuldig scherpte hij het hun in, dat die reiniging dan eerst Gode welgevallig was, wanneer zij zich niet slechts een' tijd lang uiterlijk van zonden onthielden, maar ook het hart reinigden van verkeerdheid. Nu was het op den laatsten der vorige maand het jaarlijksche geboortefeest van HERODES. Alle mogelijke pracht en weelde moest voor dien dag worden te kosten gelegd, en deze Vorst heeft een bijzondere ijdelheid, om Grieksche hoven te willen nabootsen. De Overheid der stad, het gansche hof, de Oversten, de Galileesche adel, het werd alles tot het feest genoodigd. Nu trad SALOME, de dochter van HERODIAS, die met hare moeder FILIPPUS verliet, na den maaltijd op als eene Grieksche danseres, en betooverde, door haren dans, het hart van den Vorst en van het gansche gezelschap. Hij was door zingenot bedwelmd, en wilde zich groot voordoen, en zeide tot de Prinses: »Eisch van mij wat ik u geven zal, al ware het de helft mijns koningrijks; zoo waarachtig de Heer leeft, het zal terstond het uwe zijn!" SALOME wilde geen' misgreep doen bij haren eisch en vroeg hare moeder om raad. Deze had anders het hart van HERODES geheel in hare magt, en konde dat voor allen anderen invloed digt sluiten, zooals het haar gelustte. Ééne uitzondering slechts; zij duchte nog altijd den invloed van JOHANNES, en wraakzucht tegen dezen man kookte onophoudelijk in haren boezem. En zie! wat doet de booze vrouw? Zij raadt de Prinses, om op staande voet het hoofd van JOHANNES te eischen in een' schotel. SALOME, van dezelfde wraakzucht als hare moeder gloeijende, gaat tot den Koning, en verlangt boven alles het hoofd van JOHANNES den Dooper. Zij zegt: »Ik verzoek, dat het mij terstond in een' schotel gegeven worde."

O SEVERUS! Hoe leerde ik hier de wereld, den wellust en de wraakzucht kennen! Ik wil er niet veel van zeggen. Zoo iets moest nog gebeuren, om mij omtrent

twee zaken de oogen te openen. Maar laat mij nu verhalen.

HERODES schrikt. Hij en allen met hem merkten terstond, van waar dit verzoek kwam. Alles zweeg; men wilde noch HERODES, noch HERODIAS kwetsen. In HERODES borst moet een geweldige strijd geweest zijn; men zag hem beurtelings bleek en rood worden, het voorhoofd fronsen en opgeruimdheid veinzen, en zijn gedane eed, zijne eerzucht, zijne vrees voor HERODIAS — zegevierden. JOHANNES moest onthoofd worden. Terstond moet een uit de lijfwacht naar de gevangenis, en spoedig komt hij terug, en brengt op een' schotel het hoofd des braven. SALOME ontvangt het, en met eenen schandelijken moed brengt zij het aan hare moeder.

Toen zijne leerlingen het hoorden, kwamen zij in diepen rouw, om het lijk te begraven; want deze troost werd hun toegestaan.

Ik zou wel willen weenen, mijn vriend! JOHANNES dood voert mij weder verre af van het geloof aan zijne en des Nazareners zaak, maar brengt mij nader tot opregte vroomheid. Wie zou JOHANNES' dood niet kiezen boven HERODES' leven?

VIII.

ISSASCHAR IN EEN GEZELSCHAP VAN AANZIENLIJKE SADDUCEËRS.

ISSASCHAR. Welk een verjaringsgeschenk denkt gij wel, dat HERODES aan de Prinses SALOME op *Machérus* gemaakt heeft?

(*Allen zwijgen.*)

I. (*lagchend.*) Het hoofd des Doopers in een' schotel als tafelgeschenk!

(*Allen zijn een oogenblik stil, maar barsten dan los in een spottend lagchen.*)

Een zegt er: Nu moeten wij ongedoopt sterven!

Een ander: Zoo zal hij het doopen wel afleeren.

I. En het opstaan ook; HERODIAS heeft het hoofd, en zijne aanbidders hebben den romp begraven.

(Zoo gaat dat voort, en dan moet ISSASCHAR *de geschiedenis verhalen, en hoe hij die weet.)*

IX.

EEN BEDIENDE,

(die een vat met zeer kostbaren wijn in het huis van den Raadsheer AMOS, *in de stad* Machérus, *nederzet.)*

Mijn heer, de Overste ERASTUS, laat zijnen heer, den Raadsheer AMOS en deszelfs gemalin zijne groetenis bieden en zeggen, dat werkelijk gisteren de dweeper uit de woestijn op het slot is gedood, tot groot genoegen der Vorstin, en verzoekt u, dat gij u dezen beker wijn goed moogt laten smaken.

X.

TWEE FARIZEËN.

A. Het volk zal woedend zijn.

B. Maar die woede zal bedaren; dan zal het zich schamen!

A. Met den Nazarener zal het wat bezwaarlijker gaan.

B. Daar heb ik nu ook moed op, dat het wel zal los loopen. Het volk ziet nu toch, dat »het adderengebroed" hun' afgod niet verslonden heeft. Hij vond buiten hen zijn' meester.

(Zoo gaat dat voort.)

XI.

TRIJFENA, EENE HOFDAME VAN HERODIAS, AAN JASON, EEN' JONGEN EDELMAN IN MACHÉRUS.

Ontvang deze bloemen! Zij zijn geplukt op den dag, waarop de liefde zich mogt wreken, en gaven

hefelijker geur bij hare zegepraal. Ontvang ook dezen gordel! Hij moest op uwen geboortedag gereed zijn; maar na het feest maakte ik hem nog heden af, om hem u, mijn geliefde! op dezen schoonen dag der wrake te kunnen wijden, en nu (het is reeds meer dan middernacht) schrijf ik u nog deze regels, — terwijl gij slaapt en droomt van uwe TRIJFE? Maar zeker niet van de zegepraal der liefde over de dweeperij.

Weet dan, JOHANNES, de zoon van ZACHARIAS, is niet meer. Eene vrouw heeft gezegepraald! De Prinses, (zij groet u; want ik zeide haar, dat ik nog aan u schreef;) of liever de Vorstin door haar, begeerde zijn hoofd en verkreeg het; ik zag het rooken op den zilveren schotel. Zoo moge het elken dweeper vergaan, die zich vermeet aan de liefde wetten voor te schrijven, of te berispen wat zij doet, enz.

(*Zoo gaat dat voort.*)

XII.

ZEVEN LEERLINGEN VAN JOHANNES IN DE OPENSTAANDE GEVANGENIS.

(*Terwijl zij bezig zijn met het lijk van hunnen meester.*)

JOËL (*tot den opziener der gevangenis.*) En wist hij er volstrekt niets van?

De Opziener. Neen.

J. Volstrekt niets? Ging dat zoo maar in eens voort?

De O. Ja.

J. Gaf men hem dan geen half uur tijd?

De O. Geen half uur, zooals gij hoort.

J. En hij was zulk een heilig man.

De O. Ja, hij was wel ter deeg een man.

Twee van de leerlingen, die al meer en meer doodsbleek worden, zachtjes tot elkander:

Dat is het ontzettendste, zoo onbereid!

J. Hoe bedaard was hij ook altijd! Wat sprak hij nog?

De O. Daarvan weet ik niets bijzonders. Gij kunt het aan NUN vragen daar buiten; die weet iets, hij hield de wacht.

NUN (*die juist daar aankomt en hen gehoord had.*) Vrede zij u, mannen! Ik weet niets van zijn' dood; daar was ik niet bij. Maar 's morgens vroeg op dienzelfden dag hoorde ik iets, terwijl ik voor de deur stond. Toen was het net alsof er een man binnen bij hem was. De eerste woorden verstond ik niet regt, maar duidelijk hoorde ik zeggen: »Bereid u; heden zult gij sterven. De Messias zal u volgen. Maar gij zult het eerst met Hem opstaan." Daarop bad hij en hield ernstig aan bij God om genade voor zijne leerlingen en voor het volk en voor de gansche wereld. Ook kwam er iets in van ABRAHAM en IZAK; het was schoon en raakte mij het hart. Ik dacht er lang over, of ik het ook aan het hof zou aangeven; maar daar was zoo'n groot feest, ik had geen gehoor gekregen, of, zoo al, dan had men mij uitgelagchen. Ik weet ook niet regt wat het was.

XIII.

EEN AANTAL GALILEËRS BIJ ELKANDER OP DE MARKT.

(*Toen de tijding der onthoofding van* JOHANNES *was aangekomen.*)

A. Die daad alleen verdient de hel.

B. Men wist toch al lang wie HERODES was.

C. o Die vrome man! Uit al de Vorsten der aarde liet zich zoo veel deugd niet zamensmelten als hij in zijn' kleinsten vinger had.

A. Gij zult zien, nu zal het spoedig op JEZUS van *Nazareth* los gaan.

D. Ha, dan zouden weldra Gods geduchtste onweders over Israël losbarsten!

B. Men kan er in voorzien.

C. Wel zeker! Het is om één' zuren dag te doen.

Hij is het waard, en Hij zal ze wel anders leeren Hem te ontzien. JOHANNES deed geen daden zooals Hij!

D. Bij den eeuwigen hemel Gods! dat moet gebeuren! Bij de eerste gelegenheid de beste is het om een: Hosanna den zoon van DAVID! te doen, en dan zal JOHANNES spoedig aan HERODES gewroken zijn!

XIV.

DE LEERLINGEN VAN JOHANNES BIJ JEZUS.

(Mattheüs XIV : 12b.)

JEZUS (*met een' traan in de oogen.*) Het moet alzoo geschieden, opdat de Schriften vervuld worden. ABRAHAM hoopte op God, toen hij IZAK op den berg zoude offeren. Voorwaar ik zeg u: wie zijn leven verliest om mijnentwil, die zal hetzelve vinden.

Een der leerlingen. Wij vastten en baden zeer ernstig, God mogt hem toch verlossen. Heer! waarom gebeurde niet wat wij baden?

JEZUS. Indien gij geloof hadt als een mosterdzaad, zoo zoudt gij op uw bidden meer ontvangen. Maar dit moest alzoo geschieden. Alzoo zullen zij ook den Zoon des menschen doen! Des Vaders ontwerp zal echter door Zijne hand gelukken. — Kinderen! hebt elkander lief, en wanneer u de wereld haat, zoo denkt, dat gij niet van de wereld zijt; anders zoude zij u liefhebben.

Een ander. Heer! wij bevelen u onzen weg! Leer ons den weg bewandelen, die Gode behaagt!

JEZUS. Ik ben de weg, de waarheid en het leven. Wie aan mij gelooft, zal eeuwig leven, en al stierf hij ook, hij zal echter leven. (*De Heer wendt zich tot eenen van hen, die onophoudelijk weende.*) Zalig zijn die treuren; want zij zullen getroost worden.

ACHTSTE AFDEELING.

TOT HET TIJDSTIP DER VERMINDERING VAN JEZUS, LEERLINGEN.

I.

UIT NATHANAËLS GSCHRIFT.

(Mattheüs VIII: 18, 23—27; Markus IV: 35—41; Lukas VIII: 22—25.)

Jezus bemerkte wel de verbittering van het volk over de onthoofding van johannes den Dooper, en hoe geneigd hetzelve was, om Hem tot Israëls Koning uit te roepen. Hij onttrok zich met ons aan het lastige gedrang des volks, en verwijderde zich ook van ons tot het eenzame gebed. Het duurde niet lang, of het volk zocht en vond Hem weder; Hij leerde hen en genas hen, en voer met ons het meer over, naar het land der Gadarenen. Ook andere scheepjes volgden ons. Op deze vaart overviel ons een hevige stormwind. Hij werd gedurig al heviger, en de Meester sliep gerust, in het achterste gedeelte van het schip; wij durfden Hem niet wekken, Hij was vermoeid. Maar het gevaar werd groot. De golven sloegen over het schip henen. Simon en jakobus stonden beurtelings aan het roer. Alles arbeidde wat arbeiden kon, en door inspanning en angst vloeide het zweet als tranen van aller aangezigt. De visschers zeiden allen, zulk een' storm hadden zij nog nooit beleefd; men was geen

oogenblik zeker, van welke zijde de windvlaag komen zou. Eindelijk dachten wij allen, dat het schip omsloeg, en PETRUS riep: »Wekt den Meester!" En wij allen riepen: »Meester! wij vergaan! — Heer! let gij er niet op, dat wij zullen omkomen?" — Zacht ontwaakte Hij; onverschrokken stond Hij op; met majesteit sprak Hij tot den storm en de zee: »Zwijg! wees stil!" en terstond bedaarden wind en golven. Intusschen zeide Hij tot ons: »Hoe zijt gij zoo vreesachtig! Hoe kunt gij zoo in het geheel geen geloof hebben, gij zwakken!" Groote God! zoo moeten wij dan in allen nood en gevaar maar geene vrees hebben? Zoo zoude dan Gods almagtige kracht voor ons arme, zwakke, zondige menschen altijd gereed staan? Is het mogelijk?

Vol verbazing had ik juist mijne oogen op het water gevestigd, en daar zag ik Hem, terwijl Hij dit nog sprak, zooals Hij daar stond in berispende houding, door het effen water afgespiegeld; — zóó snel was het geheel in rust gekomen! De andere scheepjes kwamen spoedig digt bij het onze, en nu was alles vol verwondering, en huivering greep ons aan voor de tegenwoordigheid der majestueuze Godheid, die door den Zoon over de golven der zee gebiedt. En velen, die het nog niet wisten, of niet geloofden, dat Hij de Zoon des levendigen Gods is, zeiden met verwondering: »Wie is toch deze, dat ook de storm en de zee Hem gehoorzamen?" —

II.

Vervolg.

(Mattheüs VIII: 28—34; Markus V: 1—20; Lukas VIII: 26—39.)

JEZUS was nu in eene door Heidenen bewoonde streek, om een oproer onder de Galileërs te vermijden. Het was nabij *Gadara*, de hoofdstad van *Peréa*, dat

wij aanlandden. Jezus ging vooruit. Twee door booze geesten bezetenen liepen Hem te gemoet. Wij vernamen slechts weinig van hunne omstandigheden, omdat Jezus dien oever spoedig weder verliet. Alleen dit volgende: Het waren ontzettend woedende menschen, de een, een brave, vlijtige man, van aanzienlijken stand, een vader van twaalf kinderen, de ander een boer, nog maar pas getrouwd, die zich gevoegd had bij eene bijzonder strenge, kleine sekte, die in den laatsten tijd onder hen moet zijn opgekomen. Zij moeten in buitengewone mate razende geweest zijn, en den eersten moet het jongste van zijne kinderen nog ontrukt zijn, op het oogenblik, dat hij het tegen den wand wilde verpletteren. Koorden en boeijen en kluisters, alles hebben zij verbroken, en naakt liepen zij dan weg, nu in wildernissen, dan in grafspelonken. Zij sloegen zichzelven met groote steenen en mishandelden hun ligchaam op ontzettende wijs. Dikwijls overvielen zij in woede de reizigers, en men was in de gansche streek voor hen bevreesd; men waarschuwde ook ieder, zooveel men kon, om niet langs dien weg te gaan, in wiens nabijheid zij zich het meest ophielden.

Toen de een Jezus van verre zag, liep hij naar Hem toe, en spoedig daarna de andere ook; en Jezus gebood de booze geesten, dat zij van hen zouden uitgaan. Maar de bezetenen wierpen zich aan Zijne voeten, en de een zeide: »Jezus! Zoon van God! wat hebben wij met U te doen? Komt Gij, om ons te pijnigen vóór den tijd? Wij bezweren U, dat Gij ons niet pijnigt!" Jezus vroeg hem: »Hoe is uw naam?" Het antwoord was: »Mijn naam is Legioën; want wij zijn velen." En zij baden hem zeer, dat Hij hen niet uit die landstreek mogt wegzenden! Op aanmerkelijken afstand zag men boven aan een' berg eene groote kudde zwijnen weiden; bij de tweeduizend zullen er wel geweest zijn. Ons volk lijdt in deze streek veel smaad en bespotting van de zondaren, om deze onreine dieren.

Nu baden de onreine geesten, dat Hij hen in deze kudde zwijnen zou laten varen. JEZUS stond dat toe, en zij weken van de beide mannen, en spoedig daarop zagen wij van verre de kudde als geheel razende in de zee storten. Zoo verheerlijkte JEZUS Zijne kracht onder de Heidenen, hun tot een getuigenis, opdat zij erkennen mogten, dat de bezetenen door Zijn bevelwoord inderdaad van de geesten bevrijd waren, die nu dezelfde razernij in de zwijnen gewerkt hadden.

PETRUS en JOHANNES leenden aan de mannen hunne opperkleederen, waarin zij zich vol schaamte wikkelden; want zij waren weder geheel bij zichzelven, en konden God en den grooten Profeet niet genoeg loven en prijzen.

Na eenigen tijd kwam er eene menigte menschen van *Gadara*. Naar ik hoorde moet er een geweldig alarm in die stad geweest zijn, toen de zwijnenhoeders daar kwamen aanloopen en het ongeluk verhaalden; de rijkste, wien er een groot gedeelte van toebehoorde, moet vreeselijk gevloekt hebben. Een enkele moet het alarm hebben zoeken te bedaren en geroepen hebben: »De mijne zijn ook weg; maar mijn buurman is wel twaalf zwijnen waard, ja al waren het ook twaalfduizend lammeren!" Maar men had niet naar hem willen hooren. Het geroep was algemeen geweest: »Die moet weg, die moet weg van hier, op het oogenblik!" En zij zouden in woeste drift de stad zijn uitgeloopen, indien niet eenige mannen, die invloed hadden, dat afgeraden en gezegd hadden: men kon daar maar niet zoo driftig op los gaan; die man had zoo veel kracht, en hij had toch ook de bezetenen gezond gemaakt. Nu riep alles in wat meer gematigden toon: »Ja, dat is waar! Maar echter moet hij voort; zulk een' kunnen wij hier niet hebben."

De menigte kwam dan nu; maar toen zij JEZUS zagen, en bij Hem de menschen, die zoo razend geweest

waren, nu zoo rustig en bij volle verstand, in vertrouwelijk gesprek aan JEZUS voeten neêrgezeten, zoo kwam hunne drift tot bedaren, en niet met onbeschaamde hevigheid, maar vol vreeze verzochten zij nu, dat Hij toch hunne grenzen mogt verlaten.

Dat viel de twee geredden zeer smartelijk. JEZUS bragt geen enkel woord tegen hunne begeerte in; maar een stille zucht steeg uit Zijne borst, en Hij wendde zich tot de twee geredden en zeide tot hen half luid: »De vrede Gods kome over u en over allen, welke dien niet van zich stooten!" Nu wilden de geredden niet van Hem scheiden; zij hielden bij Hem aan, dat zij Hem vergezellen mogten, en wilden Hem levenslang niet verlaten. Maar JEZUS stond dit niet toe. Hij gelastte hen terug te keeren naar hunne woonplaats, en de weldaad te verkondigen, die God hun bewezen had. — Het volk van *Peréa* moest niet alleen de herinnering behouden van die straf; ook de levende gedenkteekenen van Zijne Goddelijke hulp moesten zij in hun midden hebben. Eindelijk gehoorzaamden zij; het afscheid was roerend, zij vielen voor Hem neder, omarmden Zijne knieën en bragten Hem al snikkende nog eens lof en dank toe. De een vooral zeide vol vuur: »Ja man Gods! mijn volk moet weten, wat Gij aan ons gedaan hebt; ik rust niet eer ons gansche land, eer de tien steden het weten, welk eene groote kracht Gods door U geopenbaard is; gedenk onzer bij God!" en de ander zeide: »Gedenk mijner, wanneer Gij in Uw Koningrijk komt." En JEZUS zegende hen, en wij gingen scheep. PETRUS zag met misnoegen het land aan, waarvan wij wegvoeren, en zeide: »Wee hun, dat zij U alzoo verstooten!" JEZUS antwoord was: »Vader! vergeef het hun; zij weten niet wat zij doen!"

III.

DE OVERSTE JAÏRUS EN CIDLÍ, ZIJNE DOCHTER, EN GOMER, HARE MOEDER.

(Mattheüs IX: 18—25; Markus V: 22—43; Lukas VIII: 41—56.)

Jaïrus. Ja mijn kind! alles! Wij wachten nog maar op moeder.

Cidli. Maar gij zijt moê, vader!

J. Dat is niets. Ik zou niet naar bed kunnen gaan, zonder u nog op dezen dag des heils de gansche geschiedenis verhaald te hebben. Maar moeder moet het ook hooren.

Gomer (*komt in de kamer.*) Nu, Goddank! dat is doorgestaan. Er zijn dan ook menschen, die volstrekt geen denkbeeld hebben van iemand te sparen. Men moest toch bedenken, dat wij op zulk een' dag gaarne zamen alleen zouden zijn.

J. Goddank! nu zijn wij het in dit stille, schoone avonduur. o Mijn kind! o Mijne Gomer! (*Hij geeft aan de eerste zijne linker- aan de laatste zijne regterhand.*) Laat ons aanbidden en nederknielen voor den Heer onzen God!

(*Zij staan op, en knielen met het aangezigt naar Jeruzalem; Cidli in hun midden, en Jaïrus bidt:*) Geloofd zij Uw heilige naam! o Heere God! Gij veilige toevlugt in prangenden nood! Gij hebt heden ons aller smeeken verhoord, en al ons leed weggevaagd als een' ligten morgennevel. Geloofd zij de naam des Heeren en Zijns Gezalfden; want grootmagtige dingen heeft Hij aan ons gedaan, wiens naam heilig is!

Ja Gij verwondt, maar heelt ook weder! Gij doodt, en maakt levend! Gij zuimt, maar verzuimt ons niet! Gij maakt den nood groot, en de hulp nog grooter! Ja Heer! Bij U zijn uitkomsten tegen den dood! Gij hebt Uwe dochter de verderving niet laten zien, haar bekend gemaakt het pad des levens! Gij hebt des vaders kommer opgeheven, en de heete tranen der moeder ge-

droogd! Aan den morgen weenden wij; maar aan den avond is er gejuich!

Wij willen U loven, o Heer! en Uwen Gezalfden prijzen, zoolang zon en maan wezen zullen! Verheerlijk Uwen Zoon bij Uw Israël, en laat Zijn heil verkondigd worden aan de verste volken! En wij, o Heer! wij zijn eeuwiglijk Uwe knechten en Uwe dienstmaagden, en Uwen wil te doen zij immer onze lust voor U, o Heer onze God! Amen! Hallelujah!

C. (*diep bewogen*) Amen! Hallelujah! Gij, o God! verhoort gewis de gebeden Uwer dienaren, Gij zendt hun Uw heil! Het is mijne ziel goed, dat zij zich immer nabij U houde. Gij hebt Uwen naam aan Uw kind groot gemaakt. o Dat Uw Gezalfde voor altijd mijn herder zij, en ik een schaapje Zijner weide! Want ik wandelde in het schaduwdal des doods, en Gij verliet mij niet, en Uw Zoon riep mij weder in het leven! Ja Gij doet den mensch wankelen totdat hij nederstort, en dan spreekt Gij: Komt weder gij menschenkinderen! En uwe engelen verblijden zich; want zij haten den dood, zij hebben het leven lief; zij loven met ons Uwen heiligen naam; want Uw is het Koningrijk en de kracht en de heerlijkheid in eeuwigheid. Amen! Hallelujah!

(*De diep getroffen ouders en het kind rijzen op, en zetten zich wederom neder.*)

J. Verneem nu, mijne CIDLI! uw wedervaren. Uwe ziekte verergerde den vorigen nacht tegen den morgen ontzettend, zoodat wij alle hoop op genezing geheel opgaven. Ik begaf mij, zoo spoedig mogelijk, op weg, om den Profeet op te zoeken, en zocht en zocht met mijne bedienden, maar zocht steeds vergeefs en verging bijna van ongeduld. God vergeve mij, dat ik zoo ongeduldig was! Eindelijk vernam ik, dat Hij dezen morgen vroeg naar de kust van *Peréa* was weggevaren. Toen beving mij een kille schrik; mijne gansche ziel riep tot God, dat Hij mij voor bezwijken behoedde, daar ik u nu zeker verliezen

moest, u, mijn schat! u, mijne kroon en de lust uwer moeder! (*zij bedekken* CIDLI *met hunne kussen.*) Toen ik van den oever wegging, riep er mij een terug, met wien ik daar had gesproken, en wees mij een klein schip, dat snel op onzen oever aankwam, en meer andere er achter. Ik wilde echter in mijne droefheid daar niets van hooren, en hield het voor onmogelijk, dat de Profeet alweêr terug kon zijn. Ik bezondigde mij inderdaad door een nijdig misnoegen, dat Heidenen Hem nu hadden en wij intusschen zonder Hem ongeholpen moesten blijven; God vergeve het mij!

C. Gij zeidet mij dikwijls, dat de Heer zich erbarmt over al Zijne werken.

J. Ja wel, mijn kind! — Die man aan den oever zeide mij, Hij zoude bij dat volk aan de overzijde zeker niet lang kunnen blijven, en de wind was ook zoo bijzonder gunstig, dat zij het wel wezen konden. En zie, de man had waarlijk gelijk. Het scheepje naderde. Wij vroegen reeds, toen de man hen nog maar even met zijne stem kon bereiken, of de Profeet in het schip was. Zij riepen ons toe: Neen, maar in het naastvolgende. Nu schoot er een straal van hoop en vreugd als een weêrlicht door mijne ziel, maar aanstonds was het ook weêr nacht in mijn binnenste, want ik vreesde gedurig, dat gij reeds zoudt gestorven zijn.

(*Onder het spreken drukken nu* GOMER, *dan weder* JAÏRUS, CIDLI *aan hunne borst, en alle drie geven gedurig door woorden en blikken teedere liefde te kennen, en aandoening en hoogachting en dankbaarheid, zooals men zich wel kan voorstellen, al wordt het niet telkens aangeteekend.*)

Nu naderden weldra ook de andere schepen den oever; Hij was in het tweede. Naauwelijks was Hij aan land gekomen, of ik wendde mij tot Hem, wierp mij met mijn hart vol kommer aan Zijne voeten, en smeekte Hem om met mij te gaan, daar mijne dochter, mijne eenige, in de kaken des doods was. Het zoude om

een handenopleggen van Hem te doen zijn, dan was zij genezen! Hij zeide liefderijk: »Ik zal komen, mijn zoon!" En nu ging Hij zwijgend voort; ik durfde niet spreken, om Hem niet op te houden. Al het volk, dat daar was, ging mede, en in korten tijd was er al weêr eene menigte volks zamengevloeid. Ik mat iedere schrede en, hoe spoedig Hij ook voortging, mijn ongeduldig hart zou Hem gedurig nog wel hebben willen voortdrijven. Ik begon ook bang te worden dat de menigte van volk, vooral in smalle straten, Hem zou ophouden.

Nu ontstond er werkelijk gedrang; ik ging altijd aan Zijne linkerzijde. Op eens stond Hij stil, wendde zich eenigzins naar PETRUS, die aan Zijne regterhand ging — (dezelfde, die het digst aan den anderen kant van uw bed stond) — en zeide: »Wie is het, die mij heeft aangeraakt?" Velen in het rond zeiden: »Ik niet, ik niet." PETRUS en nog een paar andere discipelen zeiden: »Meester! het volk drukt en dringt U, en nu meent Gij, dat iemand U heeft aangeraakt;" Maar JEZUS zeide: »Er heeft mij iemand aangeroerd; ik gevoelde het wel, dat er kracht van mij uitging." — O CIDLI! hoe klopte mij het hart, hoe brandde de grond onder mijne voeten bij dit ongelukkig —

C. Bij dit zoo gelukkig —

G. Oponthoud. Ik zag en zag niets, hoorde en hoorde niets. In mijne verbeelding zag ik slechts uw verbleeken, hoorde ik slechts uw steunen en uwe doodsnikken, en het gekerm van uwe bezwijkende moeder. Nu eerst staat mij dat alles duidelijk voor den geest, en kan ik vergelijken, hoe ik toen te moede was en hoe ik nu ben, en nu vermeerdert het onze vreugd en ons ijvervuur bij het aanbidden des wonderbaren Gods. Nu trad eene vrouw uit het volk te voorschijn, die zich reeds had weten te verschuilen; zij beefde, viel voor Hem neder en zeide: »JEZUS! Zoon van DAVID! vergeef mij; ik ben het, die U heeft aangeraakt. Sedert twaalf jaren ben ik uitgemergeld en uitgeteerd door eene ongeneeslijke bloedvloeijing. Geen genees-

heer hielp, geen middel baatte mij. Alles beproefde ik, en al mijn geld leide ik er aan te koste. En nu hoorde ik van U en dacht bij mij zelve: wanneer ik ook maar den zoom van Zijn kleed kan aanraken, dan ben ik genezen. Men zeide het mij, dat Gij hier waart; ik ijlde naar U heen, en aanstonds ben ik gezond geworden, volkomen gezond. Vergeef mij, o Heer! en laat mij genade vinden in Uwe oogen, dat Gij mijne vurige dankzegging niet verwerpt." Dat zeide zij nog bevende en vol vrees. Maar het was er ver van daan, dat JEZUS het haar kwalijk zou genomen hebben; Hij wilde maar weten, wie het was, die Hem had aangeraakt; want Hij antwoordde haar liefderijk: »Zijt welgemoed mijne dochter! uw geloof heeft u geholpen. Ga gezegend naar huis." Nu was zij vol vreugde en gaf zich geheel over aan het genot van haar geluk. —

Ik echter was vol doodelijken angst; want, terwijl JEZUS nog sprak, kwam LUKAS mij zeggen, dat CIDLI gestorven was; ik moest den Meester maar geen moeite aandoen. Ik stond daar, geloof ik, bleek als een doode. JEZUS hoorde den knecht nog, zag mij aan en zeide terstond: »Vrees niet JAÏRUS! blijf maar vertrouwen, dan zult gij geholpen worden!" Dat sterkte mijnen moed en ik wist toch niet hoe. Ik had het hart niet de gedachte bij mij te laten opkomen, dat de doode herleven zou; en toch hield ik mij blindelings aan Hem.

G. Stel u voor, hoe het mij ging! Ik had LUKAS niet gezonden, eer allen mij zeiden, dat het kind zoo zeker dood was, als het geleefd had. Ik wist niet wat ik deed. De uren waren mij als eeuwen; wij telden en berekenden, zagen naar u uit, vroegen ieder die voorbijging, zonden iemand naar het dak, lieten het den torenwachter vragen, of hij van den toren ook iets zien kon. Ik smolt in tranen, wrong de handen en deed mij geweld aan, om niet overluid te weenen.

C. Ik hoorde alles en toch deed niets mij aan.

Duizendmaal hoorde ik u mijn naam noemen en den naam van den Profeet, en ik voelde uwe kussen en uwe tranen, die zich met het klamme zweet op mijn voorhoofd vermengden. Maar het was mij alsof ik in slaap zou vallen. Eenige oogenblikken gevoelde ik hevige doodssmart, en ik beval mijne ziel in Gods handen. Toen verloor ik spoedig alle bewustheid.

G. Daar wij alles beproefd hadden en alles ons slechts meer overtuigde, dat gij dood waart, zoo kwamen er reeds, die het berigt van uwen dood gekregen hadden, in de kamer, om hunne deelneming te betuigen; er waren reeds vele menschen, zooals gij weet, omdat men alle oogenblikken verwachtte, dat de Profeet komen zou; ook kwamen de muzikanten reeds. — Onder al dat gedruisch en die verwarring, wist ik mijn leed niet te overzien; CIDLI een lijk, — gij niet bij mij, — geen spoor van den Profeet, al het wachten te vergeefs, alle hoop verdwenen! Daar komt LUKAS aangeloopen en zegt: „Zij komen; de Meester heeft hem getroost.” Ik wist niet wat dat wilde zeggen, en onder al het gedruisch en al den jammer vroeg ik niet: wie en hoe en waar? en ik begreep, dat gij kwaamt, en de menschen die met u gingen. Maar nu kwaamt gijlieden, en die drie, hoe heeten zij ook?

J. SIMON en JOHANNES en JAKOBUS; het zijn Zijne vertrouwdste leerlingen. Toen wij aan het huis kwamen, en Hij die menigte menschen, die er waren, bemerkte, gelastte Hij al Zijne andere leerlingen om te wachten, wenkte deze drie, dat zij zouden meêgaan en gebood met ernst al het volk, dat Hem achterna wilde dringen, daar te blijven. Wij konden haast de trappen niet opkomen door het gedrang; en toen Hij de deur open vond, en al de kamers vol menschen zag, en de klaagsters en de lijkmuzijk hoorde, en alles zag weenen en klagen, (menigeen brak toch eerst regt het hart, toen hij mij met den Profeet te laat zag komen.)

G. En ach! allen hadden het kind zoo lief!

J. Toen zeide Hij eenige malen: »Weent niet; het meisje is niet gestorven, zij slaapt slechts." Maar ik zag er velen, die tegen elkander lachten, velen ook, die Hem in het aangezigt uitlachten.

C. Deden zij dat?

J. Zij wisten al te goed, dat gij dood waart. Zij hadden dat echter niet moeten doen. Nu zeide Hij mij, dat ik allen moest doen weggaan en de deur toesluiten. Men hoorde, dat het mij bevolen was en gehoorzaamde, hoe ongaarne ook, des te eerder. Uwe moei dacht, dat moest niet zoo wezen, dat zij niet blijven mogt.

G. Ik heb haar dezen avond zoo veel mogelijk alles verteld; zij heeft den Profeet heel lief.

C. En nu vader?

J. En nu, mijn kind! nu was alles stil; wij zagen met onuitsprekelijke verwachting op den Profeet; wij stonden om uw bed; Hij trad toe, greep met Zijne regter- uwe linkerhand, boog zich over u heen en riep, als wilde Hij u wekken uit den slaap: »Meisje! hoor, sta op!" Geen geluid drong mij ooit zoo door alles heen als dit.

G. Zoo ging het mij ook.

J. Daar opendet gij de oogen en rigttet u op.

Allen te zamen. Geprezen zij Hij, die opwekt van den dood!

J. Wij waren allen ontsteld; maar JEZUS zeide: »Geeft haar iets te eten," en Hij verbood ons ernstig iets te zeggen van hetgeen geschied was, en nu verliet Hij ons met Zijne leerlingen.

C. Zijne roepstem doordrong mij met eeuwig leven, en de eerste blik mijner oogen ontmoette Zijn' blik. O! Zijn hart heeft mij lief! vader en moeder! helpt mij bidden, dat wij Hem wederzien en eeuwig bij Hem blijven.

III.

DE GENEZENE VROUW, DIE JEZUS AANRAAKTE EN EEN BEDIENDE VAN DEN GENEESHEER.

(*Van dien geneesheer, die haar het laatst middelen had gegeven.*)

De Bediende. Mijn heer laat u groeten en wenscht u den zegen Gods, en hier is het geld, dat gij terug moest nemen; hij wil het volstrekt niet houden; hij heeft het u van het begin aan dadelijk gezegd, dat hij evenmin u helpen kon als al de vorigen; op God moest u vertrouwen zijn; Hij, de oude geneesmeester in *Israël*, leefde nog. Mijn heer vraagt, als de Profeet komt, of gij u dan bij Hem niet vervoegen zoudt. Zoo dikwijls hij iets van Hem hoort, zegt hij: »Bij dezen zijn wij allen maar knoeijers!" Gisteren nog zeide hij aan eenige geneesheeren, die misnoegd waren: »Gave God, dat de honger ons allen noodzaakte, om nog een handwerk te leeren, dat de geheele wereld zóó gezond werd, en bij een braaf gedrag gezond bleef!" — Hier is het geld.

De vrouw, (*terwijl zij het met de hand afwijst.*) Uw heer heeft dat nog meer aan mij verdiend dan al de vorigen. Zeg hem —

De B. (*legt het op de tafel neêr en zegt:*) Ik zou mijn' heer met het geld niet onder de oogen durven komen; dat weet ik wel.

De V. Nu, ik wil met hem spreken. Zeg aan uw' heer, of hij, als het hem schikt, eens bij mij wil aankomen; dat ik hem iets te zeggen had.

De B. Maar, als ik zeggen mag, vrouw! gij ziet er nu zoo gezond uit.

De V. (*lacht.*) Dat wilde ik eens zien, of gij niets merken zoudt, IZAK! De Profeet heeft mij gezond gemaakt. Geloofd zij de Heer!

De B. Wel zoo! Ik dacht het al. Hoe dat? Wanneer dat?

De V. Gisteren hoorde ik, enz.

IV.

KARNACH, CHAM EN APPAÏM, DRIE GALILEËRS.

(*In Jeruzalem, op weg naar den Tempel.*)

(Mattheüs IX: 27—34.)

KARNACH en CHAM. God zegene u!

APPAÏM. Ook ulieden!

K. Gaat het ook naar het heiligdom toe?

A. Ja mannen! Gij ook, zoo het schijnt. Ik heb een danköffer.

K. Een danköffer? wij ook; zoo goed als wij kunnen.

CH. Waarom niet? Wij kunnen nu weder met de handen verdienen, wat het hart verlangt. — Ziet gij de heerlijkheid van den tempel, KARNACH? Dat zien wij voor de eerste maal weder, buurman!

A. En ik kan weêr voor het eerst in de tempelstraat antwoord geven.

Zij en hij te gelijk. De Profeet uit *Nazareth* heeft u zeker genezen?

Hij en zij te gelijk. Geraden!

CH. Op denzelfden dag, toen de dochter van den Overste van den dood werd opgewekt.

A. Op dienzelfden dag werd ik ook geholpen. Dat is eerst een man! Hoe lang zullen wij er meê talmen om Hem als Koning uit te roepen?

(*Zij laten een paar Farizeërs voorbij gaan, die, zonder dat zij het merkten, achter hen waren, en hun zeer scherp in de oogen zien.*)

CH. Zoo lang deze meester zijn, zal daar niets van komen.

A. Neen, waarlijk niet! Hoort maar eens! Ik was stom en jammerlijk geplaagd door een' onreinen geest. Zij bragten mij bij den Profeet, schoon ik volstrekt niet wilde. Hij verdreef den boozen geest en het werd mij ligt om het hart, ik gevoelde mij inwendig als te vo-

ren, en denkt eens, ik had mijne spraak terug! Allen loofden en juichten, en wie meer dan ik? De menschen riepen overluid: Nog nooit is het in Israël zoo gezien! En wat denkt gij, dat de Farizeën, die daar bij kwamen, er van zeiden?

K. Dat weten wij al; die zouden voor geen geld een enkel woordje van goedkeuring en lof uitbrengen; die zwijgen, wanneer allen Hem prijzen; die spreken alleen om te berispen, wanneer allen zwijgen.

A. Bleef het daar nog bij! Dat God zich erbarme! Zij zeiden ronduit: »Hij drijft de duivelen uit door den Overste der duivelen."

(K. en Ch. *Scheuren hunne kleederen.*)

K. Neen! zulk lasteren rekende ik onder de Heidenen zelfs niet mogelijk. — Het kan niet wezen. Of het grootste wonder is nog, dat de Heer niet terstond tot de Heidenen gaat, of in den hemel opgenomen wordt, en zulke menschen in den afgrond worden neêrgestort.

Ch. Doet Hij ook door den Overste der duivelen de oogen der blinden open? o Die gruwelijke lasteraars!

A. Zijt gijlieden blind geweest?

K. Ja, buurman! Wij hoorden Hem met veel volk voorbijgaan, en riepen Hem om erbarming aan. Hij gaf niet terstond antwoord; maar toen wij Hem nagingen en aan Zijne herberg kwamen, was Hij voor ons te spreken, en wij naderden tot Hem en baden Hem, dat Hij ons de oogen openen mogt.

Ch. Ik was twee jaar blind en hij reeds zestien.

K. Toen vroeg Hij ons uitdrukkelijk, of wij dan geloofden, dat Hij dat doen konde. Wij antwoordden van harte: Ja. En nu zeide Hij terstond: »U geschiede naar uw geloof!" en wij zagen op hetzelfde oogenblik. Eeuwig zij Gode lof, en dank aan Hem, den grooten Zoon van DAVID! Hij verbood ons strengelijk, om aan iemand te zeggen, wat Hij ons gedaan had, maar God vergeve het mij! Wie zou hebben kunnen zwijgen?

Ch. En mij! Wie zou zich in onze plaats den mond

hebben laten sluiten? Wij hebben op deze reis reeds menig woord tot Zijne eer gesproken. Heil ons, dat wij Hem zagen! Buurman! dat is eerst een man! — Zie, ik geloof, dat ik blind zou willen wezen, als ik Hem alle jaar maar eens te zien kreeg.

A. En heil mij, dat ik een tong heb! Die zal niet ophouden Hem te loven, zoo lang zij zich bewegen kan.

V.

UIT NATHANAËLS GESCHRIFT.

(Mattheüs IX: 35-38 en X; Markus VI: 6-11; Lukas IX: 1-5.)

En Hij trok verder, ging geene stad en geen vlek voorbij, onttrok zich aan geene synagoge, waar Hij gelegenheid had, om de blijde boodschap der nabijheid van het hemelsch Koningrijk te verkondigen, en welke kranken zij Hem ook bragten, Hij genas ze dadelijk. Hij zag een' ieder' zoo liefderijk aan, gaf zich aan een' ieder' geheel, antwoordde allen vriendelijk en wees niemand van zich af. Altijd was Hij zoo innig vergenoegd, als Hij had kunnen weldoen, al was Hij ook nog zoo vermoeid. En menigmaal zeide Hij aan hartelijk bedroefde zondaars, of aan zulken, die nog geen regt berouw hadden, of aan zulken, die ligt gevaar liepen van weder in zonden te vallen, met een paar woorden zoo iets heel nuttigs. Er was gedurig al meer volk bij Hem, en uit al verder verwijderde plaatsen, zoodat de menigte dikwijls niet te overzien was, en zij bij hoopen hier en daar vermoeid nederzaten of lagen, dat men medelijden met hen hebben moest. Eens op een' dag, toen Hij dat zoo zag, had Hij innig medelijden met hen, als met schapen, die geen' herder hadden. Toen wendde Hij zich tot al Zijne discipelen, en zeide tot hen: »De oogst is groot, maar de arbeiders zijn weinig. Bidt daarom den Heer des oogstes, dat Hij meer arbeiders in Zijnen oogst uitzende."

Ja, Heere God, Koning des hemels, Schepper der menschen, God Uwes volks, Vader van onzen Heer JEZUS CHRISTUS! wederom bid ik U, erbarm U over zoo vele onverzorgden onder het volk, en zend trouwe en bekwame arbeiders ter hunner verlichting en zaliging! Maak mij ook dagelijks tot een' meer geschikten arbeider voor Uw rijk, gelijk Uw Zoon JEZUS CHRISTUS mij daartoe bestemd heeft, en ingewijd door Zijne heilige kracht!

Nadat al het volk zich had verwijderd, riep Hij ons twaalve afzonderlijk en liet toen ook de overige jongeren henengaan. En nu gaf Hij ons plegtig in den naam Zijns Vaders, de magt, om de onreine geesten te verdrijven en alle ziekten en kwalen te genezen. Reeds terwijl Hij het ons zeide, was het mij en allen, alsof wij op hetzelfde oogenblik booze geesten hadden kunnen bezweeren, of krankheden genezen in Zijnen naam. En nu gaf Hij ons ook onderrigt en teregtwijzing, wat wij te doen en hoe wij ons jegens de menschen te gedragen hadden.

Sta mij bij, o Geest mijnes Heeren, dat ik Zijne woorden, die Hij tot ons sprak, naauwkeurig en volledig nederschrijve!

Hij zeide: »Gaat thans niet op de wegen der Heidenen, en treedt geene stad der Samaritanen binnen, maar gaat veel meer henen tot de verlorene schapen van het huis Israëls. Gaat henen en predikt met deze woorden: Bekeert u, want het hemelsch koningrijk is nabij gekomen. Geneest de zwakken, reinigt de melaatschen, wekt de dooden op, drijft de duivelen uit. Gij hebt het om niet ontvangen, geeft het ook om niet.

»Gij zult noch goud, noch zilver, noch eenig geld in uwen gordel hebben, geene spijs met u nemen op den weg, ook geen dubbelde onderkleederen, geen schoenen noch staf, (gij moet reizen zooals gij daar nu gaat en staat,) want een arbeider is zijn voedsel waardig (en zal dat overal vinden).

»Wanneer gij nu eene stad of een vlek, welk het

ook zij, binnentreedt, zoo onderzoekt, wie daarin waardig zij, dat gij uw' intrek bij hem neemt; gaat tot denzulken en houdt bij hem uw verblijf, tot dat gij uit die stad of dat vlek wegtrekt. Maar wanneer gij dat huis binnenkomt, zoo zegent hetzelve; indien dat huis het waardig is, zoo kome uw zegen over hetzelve, indien niet, zoo keere uw zegen weder tot u terug. Indien u iemand niet wil ontvangen en uwe prediking niet wil aanhooren, gaat dan weg uit zulk een huis of stad, en schudt zelfs het stof af van uwe voeten. Voorwaar ik zeg u: het zal het land van *Sodom* en *Gomorra* verdragelijker zijn, op den dag des gerigts, dan zulk eene stad!

»Ziet, ik zende u als lammeren midden onder de wolven. Zijt daarom voorzigtig gelijk de slangen en eenvoudig gelijk de duiven. Wacht u voor de menschen; men zal u aan de regtbanken overleveren en in hunne vergaderingen zullen zij u geeselen. Gij zult ook, om mijnentwil, nog voor Vorsten en Koningen gebragt worden, hun en den volken tot getuigenis. Maar wanneer zij u zullen overleveren, zoo moet gij niet bezorgd zijn, hoe of wat gij spreken zult; want in diezelfde ure zal het u gegeven worden, wat gij moet spreken, want gij zijt het eigentlijk niet die spreekt, maar de Geest uwes Vaders is het, die in u spreekt.

»Het zal er toe komen, dat de eene broeder den anderen zal overleveren tot den dood, ja de vader zijn kind, en kinderen zullen zich verheffen tegen de ouders en hen dooden. En gij zult door een' ieder' om mijns naams wil gehaat worden. Wie het doorstaat ten einde toe, die zal behouden worden.

»Maar wanneer zij u in deze stad vervolgen zullen, zoo vliedt naar gene; want waarlijk ik zeg u: gij zult met de steden Israëls nog niet ten einde zijn, eer de Zoon des menschen zal komen.

»De leerling is niet boven den meester, noch de knecht boven zijn' heer; de leerling moet tevreden zijn, wanneer hij is gelijk zijn meester, en de knecht, wanneer

hij het heeft zooals zijn heer. Hebben zij zich vermeten, om den huisvader Beëlzebul te noemen, (en zijne werken aan den Overste der duivelen toe te schrijven,) hoe veel te meer zullen zij dat bij de huisgenooten doen. Vreest hen daarom maar niet, want er is niets bedekt, dat niet ontdekt zal worden, en niets verborgen, dat men niet zal weten.

»Wat ik u zeg in de duisternis, spreekt dat bij helderen dag, en wat gij hoort in het oor, verkondigt dat van de daken.

»Vreest niet voor degenen, die wel het ligchaam, maar niet de ziel kunnen dooden, maar vreest veel meer Hem, die beide ziel en ligchaam kan verderven in de hel. Koopt men niet twee musschen voor éénen penning? En niet een van deze zal op de aarde vallen zonder uwen Vader. Ja ook zelfs de haren van uw hoofd zijn allen geteld. Hebt daarom maar geene vrees. Gij zijt beter dan eene menigte van musschen.

»Een iegelijk, die mij voor de menschen belijden zal, dien wil ik ook belijden voor mijnen hemelschen Vader. Maar wie mij voor de menschen zou verloochenen, dien wil ik ook verloochenen voor mijnen Vader, die in den hemel is.

»Verbeeldt u niet, dat ik gekomen ben, om vrede uit te zenden op aarde. Niet om den vrede, maar om het zwaard uit te zenden, ben ik gekomen. Ik ben gekomen, om den mensch in tweedragt te brengen met zijn' vader, en de dochter met hare moeder, en de schoondochter met hare schoonmoeder, en iemands eigene huisgenooten zullen zijne vijanden zijn.

»Wie vader of moeder boven mij liefheeft is mijns niet waardig." —

(Ja, zoo is het, Beminnenswaardigste! Ik danke God, dat mijne ziel voor eeuwig U boven alles heeft lief gekregen. U te kennen en U lief te hebben, dat is één.)

»En wie zoon of dochter boven mij liefheeft, die

is mijns niet waardig. En wie zijn kruis niet opneemt en mij navolgt, die is mijns niet waardig. Wie zijn leven vindt, die zal het verliezen, wie het prijs geeft om mijnentwil, die zal het vinden. Wie u ontvangt, die ontvangt mij, en wie mij ontvangt, die ontvangt Hem, die mij gezonden heeft. Wie een' Profeet ontvangt in den naam eens Profeten, die zal ook het loon eens Profeten verkrijgen. En wie een' vromen ontvangt daarom dewijl hij een vrome is, die zal het loon des vromen met hem deelen. Ja wie aan een' van deze geringen ook maar een' dronk frisch water zal toereiken, omdat hij een discipel is, waarlijk ik zeg u: zijne belooning zal hem niet ontgaan."

Dus sprak Hij tot ons, en het was ons onbegrijpelijk, waarom Hij zoo veel zeide van wederwaardigheden en vervolging, ja van het kruis op te nemen en van een' sterven als kwaaddoeners, waarin wij Hem zouden moeten gelijk worden. Hij meent zeker, dat moesten wij op ons kunnen nemen, en dat zou Hij ook gewillig op zich moeten kunnen nemen en doorstaan voor de waarheid, als het zoo ver komen mogt. En toch sprak hij zoo sterk en zoo streng van krijg en van tweedragt, die Hij was komen brengen? — Hij is de Heer, Hij spreke, wat Hem behaagt! en wij zijn om Godswil Zijne knechten. Spreek o Heer! Uwe knechten hooren, gelijk geschreven staat. Leer ons maar, o Heer! naar Uwen wil te handelen! Uw goede Geest voere ons op een effen baan!

Ook de woorden van den Profeet, die ik gisteren bij HENOCH, den schriftgeleerde, liet naslaan, bezwaarden mij: »*Als de dag, door uwe wachters vooruitgezien, de dag der bezoeking gekomen is, dan zal alles bij hen in beroering zijn. Slaat geen geloof aan eenen vriend; vertrouwt op geenen boezemvriend; bewaar de deuren uwes monds voor haar, die aan uwen boezem rust.*

(Dat zeide ik heden aan mijn' zwager, wiens vrouw zoo listig is als een slang, en die dagelijks om JEZUS wil bij haar in groot gevaar is en in aanhoudenden angst leeft. God erbarme zich over zijn gefolterd hart!)

Want de zoon drijft den spot met den vader; de dochter staat op tegen hare moeder, de schoondochter tegen hare schoonmoeder; elks huisgenooten zijn zijne vijanden! Doch ik, naar den Heer zie ik uit; ik wacht op den God mijns heils; mijn God zal mij hooren! Gij zult JAKOB *de trouw bevestigen, aan* ABRAHAM *de weldadigheid, die Gij onzen vaderen gezworen hebt van de oude dagen af* (*).

Ja Heer! die hebt Gij ons bewezen door Uwen Zoon; Gij hebt ons verhoord. Wij willen ons vasthouden aan den God onzes heils, wij willen Zijne genade verkondigen in eenvoudigheid des harten, en bij Uw volk Uwe erbarming roemen; want wie is een God gelijk Gij, die de zonden vergeeft en de overgeblevenen Uwes erfdeels de overtreding kwijtscheldt? Met lust wil ik aan het werk des Heeren gaan met mijn' geliefden FILIPPUS. Ik vreesde, dat wij zoo zouden moeten leeren als onze Meester; want o God! wie is tot zulke dingen bekwaam? Maar Hij heeft het ons ligt gemaakt; wij moeten slechts verkondigen, dat het rijk der hemelen nabij is en hen opwekken tot bekeering. Wij moeten Hem nog niet als den Messias uitroepen, maar die blijde tijd zal ook spoedig komen, gelijk hij kwam voor den dooper JOHANNES, die daar sprak: »Het hemelsche rijk is nabij gekomen," en toen Hij tot hem kwam aan de Jordaan, wees hij met den vinger op Hem: »Ziet, ziet het lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt!" Kom spoedig zalige tijd! wanneer wij herauten Zijns Koningsrijks zullen wezen door de geheele wereld!

(*) Micha VII: 4*b*—7 en 20.

VI.

NATHANAËL (OF BARTHOLOMEÜS) EN FILIPPUS.

(*Op de terugreis, na het volbrengen hunner zending.*)

FILIPPUS. Ja, mijn broeder! ver boven bidden en denken is het werk onzer handen ons gelukt.

NATHANAËL. Dat mag verhooring van uw gebed heeten, weet gij wel, FILIPPUS! dat gij badt met zoo dringenden ernst, toen wij in dat eerste stadje kwamen, — hoe heet het ook? — *Laat aan Uwe dienaars Uwe daden, Uwe heerlijkheid aan hunne kinderen blijken! Zoo zij de gunst des Heeren, onzes Gods, weêr over ons! Bevestig voor ons onzer handen werk! Ja, onzer handen werk, bevestig dat* (*)!

F. Ja waarlijk, gezegend zij onze God! Hoe of het de broeders wel gegaan is?

N. De Meester zal zich verwonderen, dat wij er overal zoo goed afkwamen, uitgenomen bij ABISAI, dien vreeselijken mensch. De Heer vergelde hem naar zijne werken!

F. Een werktuig van den Satan. Ik vertrouwde mij zelven niet zonder den Meester; maar haast had ik gewenscht, vuur van den hemel op hem te kunnen doen neêrdalen.

N. Gij hebt ook wel gedaan met dat achter te laten. Hij zond ons om te genezen en den boozen te ontwijken, niet om hem te wederstaan. Anders ging alles goed.

F. En de Heer maakte ons zoo bang.

N. Dat dacht ik dikwijls. Maar daar zien we 't; Hij wilde maar, dat wij op alles voorbereid zouden zijn. Ik dacht gedurig: dat kan toch niet zijn; niets zal zich tegen Zijn rijk kunnen verzetten.

F. Ik ben daaromtrent van nieuws getroost.

(*) Ps. XC: 16 en 17.

VII.

DEZELFDEN.

N. Luistert gij er ook naar? (*Zij luisteren nog eene poos voor een huis.*) Zij zingen uitnemend schoon.

F. Ja, ik kan u zeggen, het sticht mij. Dat zullen vrome menschen zijn.

N. Wij willen er ingaan, en ons aanmelden; misschien schenkt God hun nog door ons een langgewenschte Sabbatsvreugd.

(Zij gingen er in en vonden eene geheele familie bij een van twee weduwen, moeder en dochter, met hare dochters en zonen en andere aanverwanten, die den Heer een avondlied zongen. Zij groetten hen met veel nadruk en werden door allen vriendelijk ontvangen. Er waren drie zonen bij, die los geleefd, maar sedert eenigen tijd zich gebeterd hadden, en die het op dezen Sabbatavond nog niet met zichzelve eens waren, of zij ook naar een ander gezelschap zouden gaan, dat veel minder goed was. Nu was het hun eene groote vreugde deze beide brave mannen de aannadering van het Messiasrijk te hooren verkondigen, en zij werden van dien tijd aan twee van JEZUS beste leerlingen. De gezanten verhaalden nu aan deze menschen, op hun dringend verzoek, veel van hunnen Meester, en allen konden er niet genoeg van hooren. De grootmoeder werd in hare kleinmoedigheid zeer door hen vertroost. NATHANAËL lachte liefderijk, toen hij haar zuchtend hoorde vragen, of zij zich den troost van het Godsrijk ook mogt toeeigenen, en zeide: »Gij hebt nog wel nooit den Profeet zelven gezien, dan zou dat zuchten waarlijk wel zijn overgegaan." Zij genazen daar ook een meisje, dat krank was, en zij namen afscheid met de woorden: » Zingt nu den Heer een nieuw lied; want Zijne goedheid is over u nieuw geworden. Eens hoo-

ren wij Hem zelven lofzingen in de gemeente Zijner broederen, gelijk geschreven staat (*).

VIII.

ZEFANJA AAN SEVERUS.

(Mattheüs X; Markus VI: 12 en 13; Lukas IX: 6.)

Ik gaf u reeds de namen op van zijne uitverkoren leerlingen, het waren er twaalf; die heeft hij nu uitgezonden. De zaak wordt gedurig al ernstiger en laat zich meer en meer als gewigtig aanzien.

Die moesten nu ook de leer van het beloofde Godsrijk beginnen te verkondigen. Als dat leeraars worden, dacht ik bij mij zelf, toen ik het hoorde, dan word ik ook nog spoedig een leerling.

De toeloop van volk in *Galilea* was bij hem zoo sterk geworden, dat de menschen elkander hinderden, en niet meer rustig konden hooren. Naar ik hoor, moeten echter deze bij paren uitgezonden herauten hem niet uitroepen, maar slechts in het algemeen de nabijheid van zijn rijk.

In den grond gaat de zaak dan toch niet vooruit. En vele armen, waarvan ik weet, dat zij gehoopt hadden door hem heel spoedig in goeden doen te zullen zijn, begint het te vervelen en zij gaan hem verlaten.

Wat mij in de zaak het meest bevalt is dit, dat hij zelf en zijne gezanten, volgens al de berigten, met zoo ernstigen aandrang zeggen: het staat met onze natie tusschen tweeën, of bekeering en het Goddelijk rijk, of verharding en het Goddelijk gerigt; zij moet kiezen!

Zijne voorschriften, hoe zij zich te gedragen hadden, zijn weder zeer vreemd. Er is veel voortreffelijks in, maar ook eene ergerlijk overdrevene voorstelling van al de moeijelijkheden, waaraan hij en zijne aanhangers door de verkondiging zijner leer nog overal blootgesteld zullen wezen. Doch hier hebt gij de voordragt zelve, die een der afgezon-

(*) Ps. XXII: 23.

denen zelf heeft opgeteekend, en van wien het mij door een derde hand is toegekomen.

(*Hier volgt* JEZUS *rede, welke wij reeds uit* NATHANAËLS *pen gelezen hebben en niet herhalen.*)

Ten slotte meld ik u nog, en ik had er reeds meê moeten beginnen, dat hij hun uitdrukkelijk magt gaf over de onreine geesten, (zóoals wij gewoon zijn te spreken) om die uit te drijven, en om allerlei krankheden en kwalen onder het volk te genezen. Hoe bevalt u dat? Geen eerlijk man kan aan het eind meer weerstand bieden, wat er ook overigens van wezen moge; dàt is toch wezentlijke winst en een werk uit God; ik kan het mij haast niet meer anders voorstellen.

Zoo doorreisden, naar ik hoor, die ongeleerde leeraars een deel des lands, en ik verneem uit vele plaatsen, dat zij op zinsverandering aandrongen, wonderdadige genezingen verrigtten en alles volkomen deden naar hetgeen hun was opgedragen. Zij vonden niet veel tegenstand, maar ook niet zoo goede ontvangst als men zou gewacht hebben: zoo zijn de menschen, deze mannen waren hun nu al te gering. De Nazarener ging intusschen ook voort in *Galilea* te leeren en te genezen, en menigeen, die hem dagen lang gadesloeg, zeide mij reeds, dat hij onvermoeid is.

IX.

VERVOLG.

(Mattheus XIV: 1, 2 en 13; Markus VI: 14, 30—32; Lukas IX: 7—10.)

HERODES en zijn hof zijn zeer opmerkzaam geworden op de daden van JEZUS van *Nazareth.* Een zijner raadsheeren gaf bezorgdheid te kennen over den ontzettenden toevloed van volk in *Galilea.* Na ingewonnen berigt verzekerde men echter aan den Vorst, dat de zaak in dit opzigt van geene beteekenis was.

DINA echter, eene vrouw van invloed aan het hof, beijverde zich, na het eerste berigt, dat men er van JEZUS' daden ontving, om zooveel mogelijk berigten in

te winnen en die alle aan HERODES op te disschen. Niet dat de zaak haar ter harte ging, maar omdat zij bemerkt had, dat de Vorst na de onthoofding van JOHANNES dikwijls angstig is en dat zij hem door deze berigten nog meer kan beangstigen, hem en HERODIAS. (Zij is eene door en door listige en zeer schoone vrouw, eene teruggezette en deswegens uiterst verbitterde mededingster van HERODIAS.) Zij doet echter van dat alles niets blijken en onderhoudt er zich dikwijls over met den Vorst, alsöf zij in de zaak zelve het grootste belang stelde, en HERODES luistert daarbij naar haar en is na JOHANNES' dood op zonderlinge wijs een speelbal van Sadduceërij en bijgeloof; zijn eerste geheimraad is anders zijn orakel en die is de volslagenste Sadduceër van het heele land. Maar na de teregtstelling van den regtschapenen JOHANNES is de Vorst onrustig en wordt zwak.

DINA wist het zoo ver te brengen, dat hij tot zijne allergrootste beangstiging begon te gelooven, dat het JOHANNES wel zijn kon, die weder van den dood was opgestaan en in wien nu zulke wonderkrachten werkten.

HERODIAS, die zich ook niet op haar gemak gevoelde, zocht den Vorst op alle mogelijke wijs hiervan af te brengen, (want hij had haar reeds eenige dagen niet meer willen zien) en wilde hem laten overreden, dat het een der oude Profeten was of ELIAS. — Niets echter stelde HERODES gerust; wat hij het meest vreesde, dat was hij het meest geneigd te gelooven. Het gelukte HERODIAS intusschen, althans voor het tegenwoordige, door hare vleijende taal zich van HERODES' hart weder meester te maken, en zij bragt zelve hem op de gedachte, om te zien of hij den man niet eens aan zijn hof kon krijgen. Zij had daarbij reeds het plan, om te zorgen dat het niet gebeurde, maar de Vorst zocht het in ernst, om JEZUS aan zijn hof te zien. JEZUS echter zal hem geheel ontwijken en men kan ook ligt denken waarom.

Zijne twaalf herauten keerden nu weder terug van

hun werk, en hij voer terstond met hen over het meer, en begaf zich met hen in de eenzaamheid. Hun wilde Hij rust bezorgen en zichzelven veiligheid voor de lagen van HERODES. Zijne leerlingen moeten hem met groote vreugde verhaald hebben, dat zij in zijnen naam genezingen verrigtten, en in de synagogen en overal hunne boodschap goed voordroegen.

X.

SIMON EN JEZUS.

Fragment.

(Markus VI: 30.)

SIMON. Anders is er niets onaangenaams meer voorgevallen, — gezegend zij daarvoor Uw naam! o! wat kracht heeft die!

JEZUS. De Vader heeft mij gegeven levenskracht in mij zelven te hebben.

S. In *Ruma* troffen wij eene weduwe aan, die ons merkwaardig was. Die heeft een hart zoo vol erbarming, dat zij, als zij van kranken en ellendigen hoort, dagen lang zelve half krank wordt, en voor alle vreugd zoo onvatbaar is als een lijk, totdat zij hoort, dat zij beter zijn geworden, of dat zij ontslapen zijn. Hare buren gelooven van haar, dat reeds menigeen op hare voorbede is genezen; maar zij verbittert zich het leven door haar bestendig lijden met anderen. Zij heeft en zoekt haast geene vreugde meer; maar nu had zij eene ongemeene vreugde over ons, toen zij hoorde dat wij genazen, en bragt ons bij eenige zeer ellendige menschen, die in de afgelegenste hoeken der stad verlaten en behoeftig in armoede versmachtten.

J. Voor dat lijden der liefde, dat zij leed, is haar hooge vreugd der liefde bereid.

S. Zij wil stellig bij u komen.

J. Welkom zijn mij, die daar doen den wil mijns Vaders; Zijn wil is liefde.

S. Nog troffen wij in dezelfde stad een' ouden schriftgeleerde aan, den schoonvader van den man, die ons daar liefderijk herbergde; die had veel te zeggen en maakte achter elkander eene menigte bedenkingen en tegenwerpingen tegen onze prediking, en was daarin onuitputtelijk, zonder dat hij op ons antwoord eenigzins acht sloeg. Anders moet hij een goed en weldadig man zijn, die weet te helpen waar het goed besteed is.

J. De wijsheid der liefde zal veel dwaasheid des verstands bedekken. Ga heen, rust nu met elkander.

XI.

JAKIM, DIE EEN KNAAPJE OP DEN RUG DRAAGT, EN EDOM.

Onder een' hoop volks, die op dien dag van Emath, Gerotha, Baka en daaromstreeks gekomen waren.

(Mattheüs XIV : 13; Markus VI : 33; Lukas IX : 10; Johannes VI : 1 en 2.)

EDOM (*meende* JAKIM *voorbij te loopen, maar vroeg hem, toen hij bij hem kwam:*) Hoe weent gij zoo erbarmelijk, mijn vriend?

JAKIM. Niets, niets!

E. Wat zegt gij? spreek, als ge wilt, wat harder, ik hoor zoo slecht.

J. Niets, zeg ik, niets!

E. (*ziet hem meer aan*). Ik bid u, goede vriend! wat scheelt u?

J. Wat zou mij schelen? — Ik bezwijk! ik ben achtereen doorgeloopen van huis aan tot hier toe.

E. En hebt gij zoo ver dezen kranken gedragen? Is het uw kind?

J. Ja, mijn eenige; hij heeft nog maar een zusje. Hij is maanzuchtig. Ik was ook pas nog ziek.

E. Dat kan men u nog wel aanzien.

J. Nu gaf zijn moeder mij hem op den rug, dat

ik met hem naar den Profeet zou gaan. Ik vertrouwde mij zelf niet om mijne zwakheid. Eindelijk vonden wij dan den Profeet.

E. Wat zegt gij?

J. (*luider*). Eindelijk vonden wij dan den Profeet. Maar nu vaart Hij het meer over en wij moeten omloopen; en ik kan niet meer; den ganschen weg over heb ik God gebeden, dat Hij mijn' weg zegenen mogt en mij den Profeet spoedig doen vinden. (*Hij begint weder luid te weenen, door ongeduld.*)

E. Geduld, lieve vriend! Geef mij den jongen.

J. Dat doe ik niet!

E. Kom, geef maar! (*Hij neemt den kranken, tienjarigen knaap hem af, en op zijn' rug.*)

Het kind. Zijn wij nog ver van den Profeet?

E. Ik weet het niet; ik ben hier ook vreemd. Het hangt er van af, waar Hij aan land komt. (*Tot* JAKIM:) Houdt mij aan den arm. Zie zoo! Nu halen wij de menschen al weêr in. (*Zij gaan een eind ver, maar* JAKIM *met veel moeite.*)

J. Ach! ik houd u en het kind ook op. Het gaat niet.

E. Mij dunkt, zij hebben tegenwind. Het gaat op het meer ook zoo snel niet.

J. Ik vrees, wij zullen te laat komen. Dan is al het volk al bij Hem geweest; dan heeft Hij hen reeds geleerd en genezen, en wordt moê en gaat weêr weg, hier of daar heen. Dan zitten wij weêr, alle drie. (*Hij begint weder luid te schreijen.*)

E. Wees toch, om Gods wil, geduldiger! Niets laat zich door ongeduld dwingen, hoorde ik wel eens zeggen. — Hoor eens, goede man! blijf gij daar zitten onder die drie boomen, en laat den jongen aan mij over, ik zal voor hem zorgen, alsöf hij de mijne was; ik ben sterk en vlug; ik loop al de anderen weêr voorbij, en dan breng ik u den jongen gezond weêrom, als de genadige God Israëls het wil.

J. Neen! dat is te veel! Hoe heet gij?

E. EDOM, de zoon van BARUCH, de slagter van *Enath*. En hoe heet gij?

J. JAKIM, de zoon van JAKIM, den wever in *Baka*.

J. *staat het toe. Hij neemt afscheid.*

Het kind (met een droevige stem). Maar, vader! dan ziet gij den Profeet niet, en daar hebt gij u zoo op verheugd.

J. In Gods naam! als gij maar gezond wordt. (*Zij scheiden.* JAKIM *zet zich neder en* EDOM *gaat snel voort met zijn' last.*)

J. (*roept hem nog heel hard achterna:*) Maar EDOM! luister toch goed, wat Hij leert en vertel het mij dan ook.

E. Ik beloof het u, ik kan goed onthouden!

XII.

DEZELFDEN.

(Mattheüs XIV: 14—22; Markus VI: 34—45; Lukas IX: 11—17; Johannes VI: 3—16.)

EDOM (*komt 's avonds laat; hij is het overige volk, dat ook langs het meer naar huis ging, weêr vooruitgeloopen. Het knaapje gaat ook nevens hem te voet.*)

JAKIM (*ligt onder de boomen zeer onrustig en angstig te slapen. Het knaapje had hem met een' kus willen wakker maken; maar daar hij dit ziet, treedt hij terug en zegt tot* EDOM: Ach! wat scheelt mijn vader?)

E. (*maakt* JAKIM *zachtjes wakker.*)

J. (*ontwaakt en zegt zwaar zuchtende:*) O God dank, dat het maar een droom is!

E. Droomdet gij?

J. Ja, heel akelig. — — Zijt gij daar weêr, EDOM? o wat viel het mij lang! Ik stierf haast van ongeduld. (*Zijn zoontje loopt naar hem toe*). Zijt gij daar ook — en gezond?

E. Hier hebt gij den jongen. Ik was de eerste van allen. De Profeet zegent u ook. Ik zeide Hem: »De vader van het jongetje bezweek onder weg.” De Profeet antwoordde: »De Heer weet de moeden ter regter tijd te verkwikken.”

J. Ja verkwikt ben ik nu genoeg! — o wat zal zijn moeder zeggen!

(JAKIM, *zijn zoontje en* EDOM *bezigen nu nog onder elkander menige uitdrukking van vreugde, liefde, dankbaarheid, bevreemding, van nieuwsgierigheid en van genot bij het verhalen.*)

E. En hier is een avondmaaltijd voor JAKIM! (*Hij biedt hem twee halve stukken brood aan en wat visch.*)

J. Wat is dat? Gij zijt toch in geen' herberg gekomen, met die menigte van menschen?

E. Eet met vreugde.

J. Ja waarlijk! de Heer weet de moeden ter regter tijd te verkwikken.

E. Ja, als ik het u nu eens ga vertellen.

J. Vertel mij toch; daar honger ik naar als naar het brood.

J. (*bidt en de anderen luisteren toe en bidden mede:*) Schepper des hemels en der aarde! Gever van dit brood! Gij spijzigt den hongerigen en verkwikt den moeden; Gij overlaadt mij met vreugde! Zegen deze spijs voor ons allen! Amen. (*Nu biedt hij het eene halve stuk brood aan* EDOM *aan.*)

E. Ik dank u, ik ben verzadigd; geloofd zij daarvoor de Heer!

J. (*reikt het zijn zoontje toe.*)

Het kind. Ik heb ook genoeg, vader! Geloofd zij daarvoor de Heer!

J. Deel dan althans het stuk visch met mij.

Het kind. Ik heb volkomen genoeg; geloofd zij de Heer!

J. Gij zijt aan een gastmaal geweest. EDOM! verhaal mij toch.

E. Hoor dan. De Profeet zag, dat de groote schaar van volk vermoeid en hongerig was, nadat Hij ons lang geleerd had; daar zal ik u ook van zeggen, zooveel ik nog weet. Ik stond tot het laatste toe al meê het digst bij Hem. Hij heeft mij ook geholpen. Merkt gij het niet, ik hoor nu zoo goed als gij en hij?

J. Gij zijt het ook waard, brave buurman!

E. Dezen morgen had ik dat nog laten gelden en ook mij zelven geprezen. Maar de Profeet weet iemand te verootmoedigen. En toch heeft Hij mij niet neêrgeslagen; neen! dat zou ik moeten tegenspreken! — Toen het nu al lang geduurd had, zei er een (sommigen noemden hem SIMON, en anderen PETRUS:) »Heer! laat ze gaan, zij zijn vermoeid en hongerig, dat zij in de omliggende vlekken spijs koopen." De Profeet wendde zich nu tot eenen, die er vlak naast stond, die hun misschien het eten bezorgt op reis en zeide: »Er is waarlijk veel volk! Waar zullen wij brood genoeg koopen, om hen allen te verzadigen?"

J. Misschien wilde Hij zien, of de leerling dacht aan hetgeen ELIAS deed.

Het kind. ELIZA, hebt gij mij heden gezegd, vader!

J. Of ELIZA; ik vertelde hem op weg, wat ik er van wist. Onze Rabbi heeft het ons uitgelegd op den laatsten Sabbat, hoe een man aan ELIZA twintig gerstenbrooden bragt en groene aren in zijn kleed. De Profeet zeide: »Geef het aan het volk, dat ze eten." Zijn dienaar zeide: »Hoe zal ik dat honderd mannen voorzetten?" Maar ELIZA zeide: »Geef het aan het volk, dat ze eten; want alzoo spreekt de Heer: Men zal eten en er zal overblijven." Toen zette zijn dienaar het hun voor, dat zij aten en er bleef nog over, naar het woord des Heeren (*).

E. 't Lijkt er wat naar! 't Lijkt er wat naar, JAKIM! gij hebt het geraden. De discipel echter dacht

(*) 2 Kon. IV: 42—44.

aan zoo iets in 't geheel niet, en zeide tot den Meester: »Daar was al ons geld nog te weinig voor; hadden wij voor tweehonderd denariën brood, dan kreeg ieder nog naauwelijks een bete." Maar de Profeet wist daar wel raad voor; Hij beval nu, men zou zich gereed maken, om het volk te onthalen en vroeg, hoe veel brood zij wel in voorraad hadden. Men zag het na; men bragt het berigt, daar was een jongetje, die vijf gerstenbrooden en twee kleine visschen had; maar wat was dat voor zoo'n groote menigte? De Profeet zeide: »Breng ze mij hier!" en beval de leerlingen, zij zouden het volk doen nederzitten. Men zette zich neder op het gras bij vijftig en honderd te zamen, zoodat men tusschen de rijen kon doorgaan; ik zat in de eerste rij. Er waren over de vijf duizend mannen, en velen hadden nog vrouw en kinderen bij zich. — Allen gehoorzaamden, allen waren vol verwachting. Jezus bad God om zegen en er was alöm diepe stilte, en toen Hij het: amen! uitsprak, zeide al het volk, vaders, moeders en kinderen, met luider stem Hem na: »Amen!" Nu begon Hij uit te deelen aan de jongeren en de jongeren aan ons. Wij kregen kleine stukjes. Daar ik bij den eersten troep zat, dachten de jongeren nog, dat zij niet zuinig genoeg wezen konden. Maar Jakim! een wonderbare zegen was er in dat brood! Terwijl ik at, werd het al grooter in mijne hand! Ik at, en at, en werd verzadigd, en zoo een ieder; de een zag den ander aan met verbazing, met vreugde, en hief het oog ten hemel; maar alles bleef stil en ordelijk van het begin tot het eind. Met de visschen ging het als met het brood; een ieder kon krijgen zooveel hij wilde; ik hield er nog iets van over. Toen zij rond geweest waren en allen genoeg hadden en in hunne harten God loofden, beval de Profeet Zijne jongeren, om de overgeblevene stukken zorgvuldig op te rapen en in de reiskorven te verzamelen. Zij deden het.

JOHANNES kwam met de korf in mijne rij. (Dien vond ik van al Zijne leerlingen den liefsten. Gij moet weten, JAKIM! hij zag mij aanstonds toen ik kwam, en hoe de Profeet het knaapje genas en mij hielp; en zoo had hij gehoord, wat ik van u zeide.) Toen hij tot mij kwam, zag ik hem aan en zeide: Mag ik het houden voor den vader van dit jongetje, die onder weg is blijven liggen? Intusschen gaf ik het stukje visch, om in den anderen korf te leggen. »Waarom niet?" zeide hij liefderijk, »houd dat stukje visch ook," en hij gaf mij uit den korf nog een half stuk brood; — en dat, JAKIM! is nu uw avondeten.

J. Is het dat, wat ik eet? (*Tot den knaap, wien hij het eene halve stuk toereikt.*) Neem dat en bewaar het voor moeder.

E. Hebt gij aan dat andere reeds genoeg?

J. Meer dan genoeg. De Heer zij er voor gedankt. Er ligt in dat brood een groote zegen. Maar, EDOM! wie is de Messias, zoo deze het niet is, die de armen en hongerigen zoo mild verzorgt, en hun beschikt wat Hij wil? Riep men Hem niet uit als Israëls Koning?

E. Toen men de twaalf korven, met het overgeblevene geheel gevuld, alle voor JEZUS plaatste, werd het volk op nieuw met verbazing vervuld; er ontstond een gemompel, en de een riep den ander toe: »Hij is het! Hij is het! De Profeet die komen zou;" »Ja, de Koning Israëls!" werd er van de andere zijde telkens al luider geroepen, en Zijne jongeren waren zigtbaar vol blijdschap, toen zij dat zoo van alle kanten hoorden.

J. Had er dan geen een moed genoeg om op te staan en uit te roepen: »Hosanna den Zoon van DAVID?"

E. Ik moet bekennen, bijna was ik opgestaan. Maar nu beval Hij de discipelen terstond over te varen naar *Bethsaïda*, en zij vertrokken. Hij bleef nog staan, maar beval nu ook al het volk zeer ernstig om uiteen te gaan. Hij bleef totdat allen weg waren.

XIII.

FILIPPUS AAN SAFAT.

(Mattheüs XIV: 23—33; Markus VI: 45—52; Johannes VI: 16—21.)

Volgens mijne belofte schrijf ik u weder iets van den Profeet, daar gij een' tijd lang van Hem afwezig zijt. Na eene wonderdadige spijziging van meer dan vijfduizend menschen met vijf gerstenbrooden en twee visschen, waar nog twaalf korven met brokken van overbleven, en heel wat van de visch, stonden wij een' grooten angst door, maar werden ook door onzen Heer zeer verblijd.

Het was ons allen reeds een uitnemend genot, toen wij daar aan de overzij van het meer de lofspraken van het volk hoorden; want zij stonden zoo verbaasd over zulk een magtbetoon, dat zij Hem als Israëls Koning wilden uitroepen. Maar toen beval ons de Meester het meer over te varen, en Hij bleef alleen aan de andere zijde, om uit te rusten en te bidden.

Wij voeren af, en kregen spoedig tegenwind, zoodat zoo velen als dit konden uit al hunne magt roeiden. Het was reeds de derde nachtwaak en wij waren nog maar even over de helft. Nu groeide de tegenwind aan tot een' storm en wij waren in gevaar. JOHANNES zocht de anderen moed in te spreken en zeide: »De Heer is ons nabij, al is Hij ook ver van ons."

Nu eens verdween onze moed en dan hoopten wij weder; nu bad er een tot God, en dan deden het allen te zamen, en wij arbeidden onophoudelijk, maar alles vergeefs. Toen wij bij eene vreeselijke windvlaag allen te zamen een' noodkreet aanhieven en wij die gelukkig doorkwamen, riep PETRUS: »Denkt aan dat woord: Gij kleingeloovigen! hoe hebt gij zoo in het geheel geen geloof?" Maar THOMAS zeide: »Dat geloof ik wel; het was schande voor ons, toen wij dachten, dat de Meester met ons zou kunnen vergaan; daarom berispte Hij ons zoo streng; maar nu is de Meester niet

bij ons, en Hij heeft ons allen tot Zijn werk niet noodig, dat kan Hij geheel buiten ons doen." Dat zeggen ontstelde ons, en nu kwam er nog heviger windvlaag dan de vorige, zoodat allen hopeloos schreeuwden: »Heer! ontferm u onzer!" Nog bleef het schip overeind, maar de storm hield al even sterk aan. Toen wij eens achteruit zagen (ik merkte het eerst en zei het vol angst aan de anderen) zoo ontdekten wij allen een' mensch, die op de golven ging, even alsöf hij het schip wilde voorbijgaan. Wij verschrikten allen, want wij hielden het voor een' geest, en dachten niet anders of wij waren nu allen kinderen des doods, en die geest kwam uit het doodenrijk, om ons te verwelkomen. Maar SAFAT! het was JEZUS; met Zijne zoo kenbare en vriendelijke stem riep Hij ons toe: »Ik ben het! vreest niet!" en toen waren wij van vreugd en verbazing als buiten ons zelve, en de angst was geheel weg.

O Gij helper in den nood! Gij staat aan onze regterhand, dat wij niet vallen. En wanneer het hart in den angst versmelt als was, dan staat Gij daar en spreekt tot de beangstigde ziel: Zie, daar is uw God!

Hij naderde het schip en wij verlangden vurig naar Hem. Maar nu riep PETRUS, de vurigste van ons allen: »Heer! indien Gij het zijt, zoo gebied mij tot u te komen op het water." »Kom!" antwoordde de Meester. Terstond verliet hij het roer, (ANDREAS liep er heen om het te nemen; anders had het schip zich gewend,) hij steeg uit het schip, alsöf hij aan land ging — en wandelde. Nu kwam nog de ergste windvlaag en PETRUS begon te vreezen, zonk nu en riep om hulp. De Meester stak hem terstond de hand toe en zeide: »Kleingeloovige! waarom hebt gij getwijfeld?" en nu klommen zij bij ons in het schip, de storm bedaarde en wij waren weldra aan land. PETRUS zeide mij, nooit in zijn leven wilde hij meer bevreesd zijn; het was al heel dwaas van hem geweest weder te gaan twijfelen, daar hij reeds dadelijk op het water gewan-

deld had. Ik voor mij bid gedurig: Heer! ik geloof, kom mijn ongeloof te hulp! JOHANNES woord was toch zoo waar: »De Heer is nabij al is Hij ook ver van ons." Hij had echter zelf ook getwijfeld, toen de nood op het hoogste was.

Toen wij van al onzen schrik, vreugd en verbazing wat tot ons zelve gekomen waren, en Hem zoo rustig bij ons in het schip zagen, viel PETRUS en wij allen, en wie nog meer in het schip was, op de knieën voor Hem neder, en beleden, dat Hij de Zoon van God, dat Hij Israëls Messias is.

Ach SAFAT! men zou zoo denken; zoo moest het niet zijn, Hij moest zich als Israëls Koning aan de wereld bekend maken; maar zoodra wij hopen, dat het nu spoedig zal gebeuren, komt er alweêr een andere nood en beproeving, en toen elk bereid was, om Hem te erkennen en uit te roepen, moest het volk en moesten de discipelen allen henengaan. Hoe meer zich Zijne heerlijkheid openbaart, als die des Eeniggeborenen van den Vader, des te ongeduldiger worden wij allen! Deze gebeurtenis toch deed ons aan eene heerlijkheid denken, gelijk de heerlijkheid Zijns Vaders, en een van ons wist er deze woorden van Job, om trent de heerlijkheid Gods, gepast bij aan te halen: *Die wijs is van hart en sterk van kracht, wie heeft zich tegen Dien verhard, en is behouden? Die bergen wegrukt zonder dat zij 't merken, en in Zijn toorn hen 't onderst boven keert! Die de aarde schokt uit hare plaats, dat hare zuilen trillen! Die de zon gebiedt, en zij gaat niet op; en drukt het zegel op de starren! Die den hemel uitspant, Hij alleen; en wandelt op de hoogte der zee! Die den Wagen maakte, den Orion en het Zevengestarnte; en de binnenkameren van het Zuiden. Die groote daden doet, ondoorgrondelijk; en wonderen zonder getal* (*).

(*) Job IX: 4—10.

XIV.

UIT NATHANAËLS GESCHRIFT.

(Mattheüs XIV: 34—36; Markus VI: 51—56.)

Ach! hoe hard en ongeloovig is ons hart, dat wij zoo jammerden en zoo angstig waren bij den storm, en het niet beter hadden ingezien bij de wonderdadige spijziging des volks, dat wij altijd op Gods algenoegzame kracht kunnen rekenen bij alles, wat wij behoeven naar ligchaam en ziel. Hoe zoude de Heer door onze handen vele duizenden van hongerigen verzadigen, en een uur later Zijne uitverkorene dienstknechten in de golven laten omkomen?

Aan het strand van *Gennesaret* werd JEZUS nu spoedig herkend, en haastig liep men in het rond om het te berigten. Het duurde ook niet lang, of men bragt kranken op bedden tot Hem, overal waar Hij stond en ging.

Ook moet het voorval met de vrouw, die genezen werd, toen Hij op weg was naar JAÏRUS' huis, zeer ruchtbaar zijn geworden; want nu kwamen er zeer velen en baden Hem, dat zij slechts den zoom van Zijn kleed mogten aanraken. Ook riepen eenige ongelukkige knapen en meisjes: »Zoon van DAVID! laat ons uwen zoom aanraken, dan zijn wij geholpen!" En zoo velen dien aanraakten die waren geholpen.

XV.

EENE TROEP ARM VOLK.

(Johannes VI: 22—28.)

A. Zoo zou het beter gaan met den Profeet.

B. Als we Hem maar weêr zagen!

C. Laat ons maar loopen en zoeken; wij zullen er niet bij verliezen.

B. Ge zult denken, dat wij nu maar telkens brood en visch zullen krijgen.

C. Waarom niet? Als wij om Zijnentwil loopen, dat we er honger van krijgen.

D. Gij verlangt een' Messias, die u genoeg te eten geeft.

C. Laat ons naar *Kapernaüm* gaan. (*Tot eene vrouw, die medeloopt.*) Niet waar, moeder! dat is wat anders dan wanneer de Farizeën laten uittrompetten, dat zij ons willen goed doen.

De vrouw. Dat zou 'k denken; zij mogten het liever houden dan dat ze er zoo veel wind van maken.

B. Bij Hem is de arme even goed als de rijke.

C. En de geringe mensch meêr dan de grooten; dat heb ik al dikwijls opgemerkt.

D. Zeker! Zie Zijne leerlingen maar. Wij kunnen Hem ook wel aanstaan; het komt toch op de menigte aan.

Eenigen. Wij zullen ook de laatsten niet zijn, als Hij ons maar weêr brood geeft.

Anderen. En visch! (*en zoo voorts.*)

XVI.

VOORTZETTING VAN NATHANAËLS GESCHRIFT.

(Johannes VI: 24—51.)

Velen kwamen over het meer en velen over land naar *Kapernaüm*, om naar JEZUS te vragen; en toen zij hoorden, dat Hij in de Synagoge achter de Marktstraat was, kwamen zij daar henen loopen. Zij wilden van Hem weten, hoe Hij reeds zoo vroeg, gelijk zij hoorden, hier had kunnen zijn, daar Hij toch niet met de jongeren was scheep gegaan. JEZUS gaf hun echter hierop geen antwoord, maar zeide tot hen: »Voorwaar! voorwaar! ik zeg u: gij zoekt mij niet daarom, omdat gij mijne daden gezien hebt, (en deze u aan mij hebben doen gelooven) maar omdat gij van de

brooden gegeten hebt en verzadigd zijt geworden. Laat u niet zoo veel gelegen liggen aan de spijs, die vergaat, maar aan de spijs, die blijft tot in het eeuwige leven, welke de Zoon des menschen u geven zal; want God de Vader heeft Hem het zegel ingedrukt."

Hierop zeiden zij tot Hem: »Wat zullen wij doen, opdat wij de werken Gods mogen werken, (en doen wat aan God behaagt?")

Jezus antwoordde hun: »Dit is het werk Gods, dat gij gelooft aan Hem, dien Hij u zond."

De onbeschaamden durfden Hem zeggen: »Wat teeken doet gij dan, opdat wij het zien en u gelooven? Wat werkt gij? Onze vaders hebben het manna gegeten in de woestijn, waar geen brood was, gelijk geschreven staat: Mozes deed hun het brood uit den hemel vallen."

Is dan Gods kracht geene kracht uit den hemel; moet het dan juist uit den hemel vallen? Die dwazen! Is de geheele Jezus zelf niet een teeken uit den hemel boven alle teekenen? Ja, ik merk het al, de Schriftgeleerden hebben dat voornamelijk uitgedacht, om een teeken uit den hemel te eischen, en deze onnoozelen denken nu gedurig maar weder aan een teeken, dat brood geeft; brood is bij hen het eerste en het laatste.

Jezus antwoordde: »Waarlijk, ik verzeker u: Mozes heeft u nog het regte brood uit den hemel niet gegeven; maar mijn Vader geeft u het ware brood uit den hemel. Want dat is het brood Gods, dat werkelijk uit den hemel nederdaalt en aan de wereld het leven geeft."

Hierop spraken zij: »Heer! geef ons altijd dit brood."

Zij wisten niet wat zij zeiden. Ik begreep niet goed en begrijp nog niet geheel, wat Hij met dit alles zeggen wilde; maar wie zou niet hongeren naar spijs ten eeuwigen leven, al krijgt men er niets van in den mond, zooals het deze arme menschen, helaas! telkens begrepen.

Nu zeide de Meester met stille grootheid (wij jon-

geren' hadden allen liefst knielend deze woorden aangehoord, welke mijne hand bevende van vreugde hier nederschrijft): »Ik — ben het brood des levens; wie tot mij komt, zal geenszins hongeren; en wie aan mij gelooft, zal voortaan nimmer dorsten. Maar ik heb het u reeds gezegd, dat gij mij gezien hebt en mij toch niet gelooft."

Gisteren vóór de spijziging zeide Hij dat ook zeer ernstig aan het volk, en hoe ondankbaar en ongeloovig zij ook zijn, Hij blijft echter zoo liefderijk en onvermoeid voortgaan met hun goed te doen.

»Allen, welke de Vader mij geeft, komen gaarne tot mij (om zich van mij te laten leeren,) en niemand die tot mij komt, zal ik van mij stooten, (weest daarvan verzekerd!) want juist daartoe ben ik uit den hemel nedergedaald, niet om mijnen wil te volvoeren, maar den last van Hem, die mij gezonden heeft. En dit is de wil des Vaders, die mij gezonden heeft, dat ik van al wat Hij mij gegeven heeft, niets verlieze, maar dat ik hetzelve ten laatsten dage opwekke." —

Mijne ziel looft den Vader mijns Heeren en al wat in mij is aanbidt Zijnen heiligen naam, dat Hij ook mij tot Zijnen Zoon heeft gebragt, en mij aan Hem als Zijn eigendom heeft overgegeven! Wien zou ik liever toebehooren? Maar dat opwekken verstaan wij in het geheel niet. Zouden wij dan nog sterven, eer Zijn dag komt? Daar moet Hij iets anders mede bedoelen, omtrent hen, welke de Vader Hem geeft uit het getal der ontslapenen.

Hij ging dus voort: »En dit is de wil van Hem, die mij gezonden heeft, dat een ieder, die den Zoon ziet en aan Hem gelooft, het eeuwige leven hebbe en ik zal hem zeker ten laatsten dage opwekken."

Nu ontstond er een onvoegelijk gemompel onder het volk, daarover dat Hij gezegd had: Ik ben het brood, dat uit den hemel is neêrgedaald, en zij zeiden onder malkander: »Is deze niet de zoon van JOZEF, den timmerman? Wij kennen immers zijne ouders! Hoe

durft hij dan zeggen, dat hij uit den hemel is neêrgedaald?"

De Meester gaf ten antwoord: "Mort niet onder elkander! Ik weet het wel; er kan toch niemand tot mij komen, tenzij de Vader, die mij gezonden heeft, hem trekke en hem (die deze innerlijke trekking volgt) zal ik ten laatsten dage opwekken." — Dit herhaalde Hij zoo dikwijls. — "In de Profeten is geschreven: En zij zullen allen van God geleerd zijn. Een ieder daarom, die het van den Vader hoort en leert, die komt tot mij."

Ja, *al uwe kinderen zullen van den Heere geleerd, en groot zal uwer kinderen vrede zijn. Door geregtigheid zult gij bevestigd worden*, spreekt JESAJA in den naam des Heeren (*). O, dat dit volk het verstond!

JEZUS ging voort: "Niet dat iemand mijn' Vader gezien heeft dan Hij alleen, die van God is, die heeft den Vader gezien. Waarlijk, ik zeg u: wie aan mij gelooft, die heeft het eeuwige leven, gelijk ik u reeds zeide: Ik ben het brood des levens. Uwe vaderen hebben wel het manna gegeten in de woestijn, maar zij zijn gestorven. Dit integendeel is het ware brood uit den hemel, dat hen, die er van eet, niet laat sterven. Ik ben het levengevende brood, dat uit den hemel is neêrgedaald. Wanneer iemand van dit brood zal eten, die zal in eeuwigheid leven. En het brood dat ik geven zal, is mijn vleesch, hetwelk ik geven zal voor het leven der wereld."

Van hier aan begint de rede van onzen Heer zeer duister en hard te worden.

XVII.

VOORTZETTING VAN NATHANAËLS GESCHRIFT.

Hier zag ik, dat het zoontje van MICHAL bij de Olie-

(*) Jes. LIV: 13 en 14.

markt, dat naast mij stond, in gedachten verzonk. Hij verzocht mij eenige malen, dat ik hem op zou beuren, opdat hij den Profeet ook zou kunnen zien! Bij het uitgaan hield ik hem vast onder het gedrang van het volk. Hij zeide mij, hij wilde zoo gaarne, dat hij den Profeet maar meer zien kon, maar zijn moeder stond het hem niet toe; zij zeide, hij was nog te klein; maar hij had het al gemerkt, zij vreesde zeker voor haar broeder, want dien had hij eens bij zijne moeder ijselijk boos gezien, en toen hadden zij zamen over den Profeet gesproken en zijn oom had dan altijd maar gezegd: De Nazarener!

Ik vroeg hem, waarom hij zooveel van den Profeet hield? Hij zeide, omdat die er zoo vriendelijk uitzag en men zeide, Hij hield zoo veel van kinderen, en nu had Hij zoo schoon geleerd; als hij grooter werd, dan hoopte hij wel dat hij het ook alles verstaan zou en dat hij dan ook het brood ten eeuwigen leven zou ontvangen.

Hij vroeg mij, of de Profeet dan zijn broertje ook zou opwekken op den laatsten dag, dat was zoo'n zoet kind geweest, en toen ik hem ja antwoordde, sprong hij op van vreugde; dat zou hij aan zijn moeder zeggen, zij zou zeker ophouden met schreijen, als zij dat alles hoorde, en zoo dikwijls zij weder bedroefd werd, wilde hij voor haar zingen of spreken van den goeden Profeet totdat het beter werd; zijn neef had een aardig klein versje op den Profeet gemaakt voor kinderen en hem dat beloofd en die zou er hem ook een wijs, om het te zingen, bij leeren.

Heer! ook uit den mond der onmondigen en kinderen hebt Gij uwen Zoon lof bereid!

XVIII.

VOORTZETTING VAN NATHANAËLS GESCHRIFT.

(Johannes VI : 52—66.)

Het volk ergerde zich daar zeer over, dat JEZUS tot hen gezegd had: »Het brood, dat ik geven zal, is mijn vleesch, hetwelk ik geven zal voor het leven der wereld," en zij streden er over, hoe dat toch wezen mogt. En JEZUS ging voort en zeide: »Waarlijk! ik verzeker u: als gij het vleesch van den Zoon des menschen niet eten, en Zijn bloed niet drinken zult, dan zult gij geen leven hebben in u zelve."

Het is mij nog, als hoorde ik voor de eerste maal dat ernstige woord van den Heer: »Geen leven zonder het genieten van Zijn vleesch en bloed." En toch wisten wij zoo in 't geheel niet, wat dat was: Zijn vleesch en bloed eten en drinken, en het bragt mij diepe bekommernis aan. JEZUS heeft het echter tot zes malen toe herhaald. Hij sprak verder: »Hij alleen, die mijn vleesch eet en mijn bloed drinkt, heeft het eeuwige leven, en ik zal hem opwekken ten laatsten dage. Want mijn vleesch is waarlijk eene spijs, en mijn bloed is waarlijk een drank."

Ach! anders geeft mij alles, wat de Meester leert, zoo veel vreugd; maar nu gevoelde ik bij iedere herhaling eene nieuwe smart in de ziel.

»Wie mijn vleesch eet en mijn bloed drinkt, die blijft in mij en ik in hem," (Geheimvol woord!) »Gelijk de levende Vader mij gezonden heeft en ik leef door den Vader, zoo zal ook wie mij eet leven door mij. Dit is het brood, dat uit den hemel is nedergedaald. Niet zoo als uwe vaders het manna gegeten hebben en zijn gestorven; wie dit brood eet, die zal in eeuwigheid leven."

Allen waren hierbij even als ik te moede. Zeer velen der jongeren zeiden bij zichzelven en tot elkander: »Dat is een harde rede! wie kan dat aanhooren?" De

Meester wist het heel goed, dat Zijne jongeren op Zijne woorden zoo veel hadden aan te merken, en zeide tot ons allen: »Ergert u dit, wat ik gezegd heb? Hoe zult gij u dan eerst ergeren, wanneer gij den Zoon des menschen weder zult zien opvaren daarhenen, waar Hij te voren was! De Geest is het die levend maakt, het vleesch is tot niets nut. De woorden die ik tot u spreek, zijn geest en leven."

Ja Amen! Zijne woorden zijn woorden Gods; daar ligt geest in en levendmakende kracht, en hoeveel meer nog is die in Hem zelven en in geheel Zijn wezen!

Nu voer Hij voort, om tot velen, die sedert langen tijd, waar dat gevoegelijk kon, met ons gingen en Hem navolgden, op den man af te spreken: »Maar er zijn eenigen onder u, die niet gelooven; daarom heb ik u (niet slechts aan het volk, maar ook aan een deel mijner jongeren) gezegd: Niemand kan tot mij komen, tenzij het hem gegeven zij van mijnen Vader."

En van dat oogenblik aan weken velen, die anders met ons waren, van Hem af, deden lage bedoelingen blijken en beloonden Hem met ondank, Hem den trouwsten Meester!

XIX.

JOCHDAÏ EN CHELUB.

Fragment.

(*Bij het weggaan uit de Synagoge te Kapernaüm, waar* JEZUS *was, naar Jamma.*)

JOCHDAÏ. Bijna geen enkel woord heb ik verstaan van alles wat Hij sprak.

CHELUB. Ik ook niet. En toch kunt gij Hem niet verlaten, niet waar?

J. God beware mij! en al kwelde Hij mij ook een gansch jaar onophoudelijk met zulke onverstaanbare taal, ik zou Hem toch niet kunnen verlaten. Hij heeft

mij reeds te veel geleerd, dat mij heilzaam is geworden; en Zijne daden vertoonen te zeer den man van God gezonden, en uit dat alles, wat ik niet verstond, verstond ik dit toch, dat Hij leven en zegen wil mededeelen aan allen, die het van Hem aannemen. En Hij is mij reeds te lief geworden; ik kan Hem niet verlaten.

CH. Gij neemt mij de woorden uit den mond. Hij zeide: »Wie zich door den Vader laat leeren, komt tot mij." Ik wilde wel tot Hem gaan, en liever Hem geen rust laten eer Hij mij omtrent dat woord rust gegeven heeft, dan dat ik mij van Hem zou afscheiden. Dat zal ook wel beter worden.

J. Maar ik vrees, Zijn aanhang zal afnemen.

CH. Des te beter.

XX.

HEFA, CHETH, BENBANI EN ASNA,

alle vier uit Kapernaüm zelf.

(Johannes VI: 66, 70 en 71.)

HEFA. Klare wijn is beter dan troebele.

ASNA. Zoo gaat het mij ook. Ik laat hem loopen, voor altijd. Daar komt toch niet van; denkt er aan, dat ik het u gezegd heb!

H. Ten minste niet, wat wij hoopten, en wat vele eenvoudigen nu nog meenen,

BENBANI. Weet hij het, dat wij niet gelooven, laat hij het dan weten; wat ligt er aan gelegen?

H. Regt zoo! Het spijt mij maar, dat ik er mij door den Oversten en mijne beide ooms zoo dikwijls schuins om heb laten aanzien en bespotten.

B. Verstondt gij zelfs één woord van alles wat Hij heden sprak? Ik geen enkel.

De drie anderen. Ik ook niet. Wie kon dat ook?

CHETH. Ziet gij wel, hoe dat ding loopt? Als men

denkt, dat men vooruit komt en dat het meer dan tijd is, dat hij zich als Koning openbaart, en dan ons daarbij bedenkt, zooals dit jegens trouwe aanhangers voegt, — ziet, dan worden er gedurig al donkerder geheimzinnigheden opgedischt. En dat zou men willen lijden om dat stukje brood in de woestijn, en dan nog zulk een strafpredikatie, »dat men het brood naloopt!" Wat zal men anders naloopen in de wereld dan brood?

A. Het is een dwaasheid, dat wij iemand als den Messias konden aanhangen, omtrent wien men nog twijfelen moet, of hij het is of niet. Den eenen dag een straal van hoop, den anderen dag donkere wolken van twijfeling! Neen! zoo zal het zeker niet gaan, als eens de groote koning Israëls komt; gedenkt er mij bij!

B. Gij hebt gelijk. Gij zult ook zien, zijn aanhang zal versmelten, tot op de geliefde twaalven toe.

H. Dat zal een schoon Messiasrijk wezen!

CH. Dat weet ik nog beter, vrienden! Gij bedriegt u zeer, als gij meent, dat de twaalven stand zullen houden. Met een' van hen heb ik een vertrouwelijk gesprek gehad. Die klaagde mij bitter, dat het hem zoo begon tegen te staan, en dat er zoo weinig bij te verdienen was, terwijl zijne zaken t' huis achteruit gingen, en dat het zich hoe langer hoe minder liet aanzien, dat er iets van komen zou; ook kon men heel wat partijdigheid bij hem opmerken.

H. En denkt nu eens, hoe ontzettend veel men waagt voor niets; want men moet niet meenen, dat de Oversten in *Jeruzalem* stil zullen zitten.

B. CHETH! Zeg eens, is het niet JUDAS ISKARIOTH, dien gij meendet?

CH. Juist, die is het.

B. Dat dacht ik al lang. Hij zag er mij dikwijls zoo onvergenoegd uit, en ik zag hem meenigmaal geeuwen, als de Nazarener zulke lange redevoeringen hield,

en al de anderen opgetogen waren en luisterden met mond en ooren.

A. Nu, en men moet zeggen, zoo een van de twaalven moet het toch weten, hoe het eigenlijk met de zaak gelegen is; zoo een ziet veel dieper en weet veel meer dan een van ons. — (*En zoo gaat dat voort.*)

XXI.

JEZUS EN ZIJNE TWAALVEN.

Fragment.

(Johannes VI: 67—71.)

NATHANAËL. Ik alleen weet er meer dan twintig.

JEZUS. (*Liefderijk en weemoedig ziet Hij in het rond hen allen aan.*) Wilt gijlieden mij ook verlaten?

(*Er willen eenigen te gelijk antwoorden.*)

SIMON PETRUS (*neemt het woord:*) Ach Heer! tot wien zouden wij gaan? Gij alleen hebt de woorden des eeuwigen levens! En, God zij gedankt, wij leerden in U gelooven! Wij hebben het erkend, dat Gij Jehova's gezalfde Koning, dat Gij de Zoon des levendigen Gods zijt!

Alle twaalf (*buigen zij zich en zeggen:*) Amen! Gij zijt de Zoon van God! Zijt ons genadig en zegen ons!

(ISKARIOTH *zeide dat ook zachtjes en boog zich ook een weinig.*)

JEZUS. Heb ik niet u twaalven uitverkoren? En een uit u is een duivel.

SIMON. Heer! Zal een der afgevallenen iets kwaads tegen U ondernemen, dan zal de Vader hem beletten, dat hij het een uitvoer brenge.

(JEZUS *zweeg.*)

XXII.

EEN LIED VAN SIFA.

(Hij was een der leerlingen, die bij JEZUS bleven, vroeger een bezetene, maar door den Heer bevrijd.)

Lang zocht ik, — thans is 't mij gegeven,
Mijn vurigst wenschen is voldaan;
De woorden van het eeuwig leven
Die zijn bij Hem, — Hem kleef ik aan.

'k Behoor aan Hem, 'k zal bij Hem blijven,
Hij is Gods kracht, Gods lust, Gods Zoon!
Geen zwaard, geen nood zal me ooit verdrijven
Van Hem, noch rooft Hem troon en kroon.

Voor Zijnen schepter wil ik bukken,
Zijns Vaders wil is ook mijn lust;
Haast zal ons Zijn triomf verrukken,
Hij schenkt weldra ons hoede en rust.

Arm moog' hij thans nog hier verkeeren,
Miskend, bespot zelfs waar Hij gaat,
Haast zal Hem elk als Koning eeren
Wie nu nog schamper Hem versmaadt.

Haast daalt een stroom van eeuwig leven,
Door Hem, op elk die Hem gelooft,
Wien Hij genade en vreê zal geven,
Die zelfs der geesten nijd niet rooft.

Hij kan de magt des kwaads verstoren,
Hij, aller geesten Heer en Hoofd,
Wien hemel, aarde en hel behooren,
Die Satan zelv' den buit ontrooft.

Wist niet Zijn arm ook mij te ontwringen
Aan 't kwaad, dat me in zijn boeijen sloot? —
Dat de eeuwen Zijne grootheid zingen,
Mijn tong Hem prijze, tot mijn' dood!

Wien, Heer, zal 'k voortaan mij vertrouwen?
Aan U alleen, mijn hoop, mijn lust;
Uw heil zal alle vleesch aanschouwen,
Wel hem die in Uw schaduw rust!

NEGENDE AFDEELING.

VAN DE VERMINDERING VAN JEZUS' AANHANG TOT ZIJNE REIS NAAR HET LOOFHUTTENFEEST.

I.

ZEFANJA AAN SEVERUS.

Fragment.

(Mattheüs XV: 1—20; Markus VII: 1—23.)

— Het voorstel op zich zelf is wel zoo vreemd niet, maar hij breidt het op zoo zonderlinge wijze uit (*). Mijn lievelingschrijvers in de verzameling onzer heilige boeken hebben dezelfde voorstelling, en gij zult haar gewis niet smakeloos vinden; bij voorbeeld: *De wijsheid heeft haar huis gebouwd, met zeven uitgehouwen zuilen versierd. Zij heeft haar slagtvee geslagt; zij heeft haren wijn gemengd; reeds heeft zij hare tafel toebereid. Zij heeft hare jongedochters uitgezonden, om te noodigen op de hoogste plaatsen der stad: Wie is onwetend, hij wende zich herwaarts! Tot elk, dien 't aan verstand ontbreekt, spreekt zij aldus: Komt, eet van mijn brood, en drinkt van den wijn, dien ik gemengd heb! — Wie er van eten zullen niet hongeren, en wie er van drinken zullen niet*

(*) Zefanja wordt ondersteld Jezus' rede te *Kapernaüm* (Joh. VI.) te hebben medegedeeld, waarop deze en de volgende aanmerkingen doelen. H.

dorsten. Het eerste zegt SALOMO (*), en het laatste JEZUS SIRACHSZOON (†). Maar duidelijker nog dan die allen, ik beken het, is dat woord van uwen PLATO, dat gij mij eens hebt meêgedeeld, weet ge nog wel? *De ziel ontvangt voedsel, wanneer zij nuttige waarheid leert en beoefent; wijsheid, matigheid, vroomheid zijn de spijs der ziel en hare lafenis.*

Doch van iets anders. De Profeet van *Nazareth* ontwijkt *Judea* en *Jeruzalem* hoe langer hoe meer, en de voornaamsten in onzen Raad sporen zijne gangen met hoe langer hoe meer vijandschap na. Sedert eenigen tijd reist hij in *Galilea* rond; als hij zich daar maar niet op een of ander laat betrappen, dat den buitendien ligt ontvlammenden Galileër kan aansteken; doch ik moet bekennen, dat ik met zekerheid nog niets van dien aard van hem vernomen heb. Ook denk ik, dat onze Oudsten niet altijd op zulke kleinigheden zouden vitten, wanneer zij hem eenig verdacht ontwerp tegen den Staat konden te laste leggen. Evenwel ook om kleinigheden zou men bij onze Farizeën den kop kunnen verliezen, als zij eens meester werden. Onlangs zonden zij weder eenigen van de strengste Farizeën en Schriftgeleerden opzettelijk van hier af, om hem op te zoeken. Men hoorde namelijk, dat hij zich aan menig voorschrift der overlevering in het geheel niet stoorde. Die loerden nu op elken tred van zijn voet, iedere beweging zijner hand, ieder woord zijner tong. Eens en meer dan eens (de plaats, waar het gebeurde, is mij ontschoten) zagen zij hem aan tafel zitten zonder dat hij

(*) Spr. IX: 1–5.

(†) Er heeft hier eene vergissing plaats; want de aangehaalde woorden van JEZUS SIRACH, H. XXIV: 24, bij V. D. PALM, vs. 21, luiden, volgens de overzetting van dezen: *Die van mij eten, behouden steeds hun' honger, en die van mij drinken dorsten steeds*; d. i. van mij wordt men nooit verzadigd. De Staten-overzetting heeft denzelfden zin, en dat deze de ware is, blijkt terstond bij het inzien van den Griekschen tekst.

H.

de handen had gewasschen, en ook zijne leerlingen zagen zij met groot verdriet door hun meester reeds tot dezelfde godloosheid verleid.

Nu moet gij weten, mijn lieve SEVERUS! (ik geloof toch niet, dat ik u dit reeds schreef), dat onze MOZES eens op *Sinaï* nog vele andere dingen heeft vernomen, welke God hem uitdrukkelijk verboden heeft, op te schrijven, opdat het niet soms den Heidenen in handen vallen en door hen afgeschreven zou worden; dat deze ongeschrevene geboden allen door MOZES aan JOZUA, en vervolgens altijd op de eene vergadering der Oudsten des volks na de andere mondeling zijn overgeleverd, en dat eerst na de Babylonische ballingschap EZRA, de Hervormer, al deze geboden heeft zamengebragt in eene verzameling, die uit tweeënzeventig boeken bestaat. Verder moet gij weten, dat het voorschrift daaromtrent dus luidt: »Wie nalaat vóór den maaltijd de handen te wasschen, die verdient den ban, geraakt in armoede en wordt uitgeroeid van de aarde." Nu gevoelt gij, en zal het u niet bevreemden, dat de Farizeën dit in den Nazarener niet wilden dulden, dat zij met strengen ernst hem vroegen: »Waarom wandelen uwe leerlingen niet naar de instelling der Ouden, maar eten brood met ongewasschen handen?" Maar, wel zal u het stoute antwoord van den Rabbi bevreemden, die zich zoo in het geheel geen moeite geeft, om deze menschen te winnen, die hij toch, zoolang zij omtrent hem zoo slecht te spreken zijn, onophoudelijk en onlosmakelijk aan den hals zal hebben. Hij moet geantwoord hebben: »JESAIA heeft wel van u geveinsden geprofeteerd, wanneer hij spreekt: »Dit volk nadert tot Mij met zijnen mond, en eert Mij met zijne lippen; maar zijn hart is verre van Mij, en den eerbied, dien zij Mij schuldig zijn, leeren zij uit inzettingen van menschen." Gij overtreedt zelfs Gods gebod om uwe menschelijke inzetting; Gods gebod verwaarloost gij, en met grooten ijver houdt gij u aan uwe waschingen en reinigingen van

kannen en bekers en wat niet al meer? — Gij verwerpt het gebod uwes Gods, om uwe inzetting te houden. Mozes heeft toch gezegd: Eert uwen vader en uwe moeder; en wie vader of moeder vloekt die zal den dood sterven. Maar gijlieden zegt anders: Zoo iemand tot vader of moeder zegt: Korban (eene gave), wat door mij aan den tempelschat is toegewijd, daarvan zal de zegen u ook ten goede komen! zoo is dat genoeg en hij is verder niet schuldig tot ondersteuning zijner ouders iets te doen. Zoo maakt gij Gods woord krachteloos door uwe inzetting, en vele dergelijke dingen doet gij." En nu zou hij zich bijzonder tot het volk gewend, dat opzettelijk tot zich geroepen en gezegd hebben: »Hoort allen naar mij en geeft er wel acht op! Niets van buiten, wat den mensch tot zich neemt, verontreinigt hem; maar wat binnen uit den mensch voortkomt, dat maakt hem onrein. Zoo iemand ooren heeft, om te hooren, die hoore!"

Hoe treffend en verpletterend dit antwoord, dat hij voor de jongeren gaf, en deze woorden tot het volk voor de afgezonden Farizeën en Wetgeleerden waren, dat ziet gij zelf.

Om dat verwijt van hem beter te vatten, moet gij weten, dat wij inderdaad, volgens de leer der overlevering, in plaats van onze ouderen te ondersteunen en te verzorgen, slechts behoeven te zeggen: Het is eene gave! dat is: Het is tot eene gave aan God of den tempel bestemd, en dan houdt de inzetting er werkelijk op aan, om hetgeen tot zulk een gebruik bestemd is niet meer aan te roeren, al werd dat ook door den dringendsten nood gevorderd. De wet hieromtrent stuit inderdaad iemand tegen de borst. Zij zegt: »De mensch is uit kracht van dezen Korban zoo gebonden, dat hij niets tegen denzelven zou kunnen doen, zonder zich allergrofst te bezondigen, al ware het ook iets dat God geboden had; en wanneer hij in zulk een geval eene gelofte doet, die zonder overtreding van een goddelijk gebod niet vervuld kan worden, zoo moet de belofte vervuld, maar Gods gebod overtreden worden."

Van de gaven, die in den tempelschat gebragt worden, hebben zeker de Oversten en Schriftgeleerden hun groot voordeel, en daarom houden zij ook zeer streng de hand aan deze inzetting. Ja zij zeggen zelfs, wanneer ook iemand een' ander' de verlangde hulp mogt weigeren, en in drift zeggen mogt: Korban! al was het dan ook niet waar geweest, dan was dat toch genoeg, om hem van de verpligting tot hulp te ontslaan, al gold het ook zijn' eigen' vader.

Zoo ziet gij, dat de Rabbi JEZUS waarlijk wel reden genoeg had, om hun dat te verwijten.

Het volk had zeker niet begrepen, wat hij hun zeide, de minsten althans, en toch was het blijkbaar, dat zij de zegepraal genoten, en de afgezondenen knarsten op de tanden van spijt dat zij zoo werden beschaamd gemaakt, en zwoeren onder elkander, dat zijne vermetelheid hem duur te staan zou komen; zij zouden hem, zooals 't behoort, als den verachter zijner Overheid en den verleider des volks aan den Sanhedrin doen kennen. Dat deden zij hier ook trouw.

En het trof juist, dat een van de voornaamsten, die tot het gezantschap behoorden, nog meer verbitterd werd, omdat iemand bij hem kwam klagen over zijn' zoon, en beweerde, dat het Korban geenszins ontsloeg, dat had de Profeet van Nazareth uitdrukkelijk geleerd! Hij zwoer razend van drift, dat het spoedig blijken zou, of men den Nazarener moest volgen, of de Oudsten zijns volks!

Te huis gekomen (zoo hoorde ik van iemand, die nog daarbij was), spraken zijne leerlingen hem daarvan, hoezeer de Farizeën zich geërgerd hadden en verbitterd waren over zijne woorden; ook vroeg PETRUS hem in het bijzonder, wat hij met die verbloemde rede aan het volk had willen zeggen. Hij antwoordde: »Zijt gij dan ook nog zoo onverstandig? Merkt gij niet op, dat alles, wat van buiten in den mensch ingaat, hem niet kan verontreinigen? Want het dringt niet door tot zijn hart, maar komt in den buik, en zondert zich

weder af door den natuurlijken weg, die alle spijzen reinigt; maar wat van binnen voortkomt, dat verontreinigt den mensch; want van binnen, uit het hart des menschen, komen booze gedachten, echtbreuk, hoererij, moord, diefstal, gierigheid, boosheden, bedrog, ontucht, nijd, laster, hoovaardij, dwaasheden. Al dit booze komt van binnen voort en verontreinigt den mensch." Het verwondert mij, dat hij door dergelijke dingen het hart niet wint van menigen Sadduceër; want niets kan meer lijnregt tegen het Farizeïsme overstaan dan zulke woorden.

II.

ANDRONIKA UIT B.... IN SYRO-FENICIË AAN HAREN ZOON TE A.... IN EGYPTE.

(Mattheüs XV: 21—28; Markus VII: 24—30.)

Eindelijk, mijn lieve zoon! zijn uwe zuster en ik het eens geworden, om u dringend te verzoeken, dat gij zoo spoedig mogelijk weder t' huis komt. Schrik niet; denk ook niet, dat wij ons door zwakke raadgevers, nog veel minder, dat wij ons door benijders van uw geluk hebben doen overhalen. Eerst meende het kind, men mogt u uit deze handelsvereeniging nu nog niet terugroepen, dat zou zoo goed zijn als uw gansche geluk baldadig omver te stooten. Maar in Gods naam! eindelijk kreeg toch de gedachte de overhand, dat voor een veel grooter en zekerder geluk, een oneindig kleiner en onzekerder wel mag worden opgeofferd, en dat dit juist het ware beleid van een koopman is. Ten slotte zij het geheel aan u zelven overgelaten, om naar uw eigen inzien te kiezen, of gij komen of blijven wilt; hoor slechts, wat ik u te melden heb. Gij zult u al verwonderen, hoe ik zoo van uwe zuster zeg, dat zij met mij heeft beraadslaagd; hoor dan maar.

Nadat ik u de laatste maal schreef, hebben wij ge-

durig al meer goeds en goddelijks van den Galileeschen Profeet gehoord; de toestand van het kind werd echter gedurig al slechter, en het hart werd mij als met duizend dolken doorboord, wanneer ik van ongelukkigen hoorden, wier omstandigheden aan die uwer zuster gelijk waren, vooral eens toen ik eene gansche geschiedenis vernam van eene Israëlitische dochter en moeder, die zoo geheel in ons geval waren; de eerlijke ALETHES verhaalde mij die. Ach! hoe hebben wij zamen geweend en gewenscht en gesmeekt aan het bed van het kind, dat door den God der Goden ook ons zulk een man eens werd toegezonden! Neen! zei echter telkens: Naar alle waarschijnlijkheid zet hij geen' voet bij een' Heiden.

Om kort te gaan: eergisteren zendt ALETHES mij een' bode, met berigt, dat de Profeet en Zijne jongeren aangekomen waren en werkelijk bij hem hun intrek genomen hadden; de man verlangde geheel stil en onbekend te zijn, en had nog weinig gesproken en niets gedaan, maar naar alle kenteekenen was het echter zonder eenigen twijfel de Profeet met Zijn gezelschap enz. Om het kind meê te nemen, daar was niet aan te denken; bij gedurig sneller afwisseling had zij nu eens vlagen van de hevigste woede, dan eens lag zij geheel krachteloos als een lijk daar neder, dan weder leed zij de hevigste smarten door al de leden, en elke toestand was zoodanig, dat het niet in bedenking kwam, om haar ergens heen te brengen. Mijne vrees, dat ik het gewenschte oogenblik mogt verzuimen, dreef mij; ik liet alles liggen en ijlde weg en ziet! ik trof Hem juist daar Hij wegging; Hij ging alleen en de jongeren volgden achter Hem. Alles, wat in mij is, riep: Hij is het! Hij is het! Alles, wat in mij is, was in beweging; ik wierp mij aan Zijne voeten neder, en staarde Hem onbewegelijk aan; en de nood en het geloof beiden spraken uit mij, toen ik zeide: o Heer! Gij Zoon van DAVID! ontferm U mijner! Mijne dochter wordt deerlijk door een' duivel

geplaagd! Maar ach! hoe koud en onbewogen zag Hij eene poos mij aan; denkt gij, dat Hij één woord tot mij sprak? Geen enkel. De moed ontzonk mij echter niet; ik had te veel van Hem gehoord; ik smeekte Hem met vurigen aandrang. Nu traden Zijne jongeren toe en zeiden: »Laat haar gaan, zij valt ons lastig met haar geroep". Hij zeide echter tot hen met koelen ernst: »Ik ben niet gezonden dan alleen tot de verlorene schapen van Israëls huis." Ik kon die woorden duidelijk hooren en zij drongen mij door merg en been; maar ik kon Hem niet loslaten; hoe ware mij dat mogelijk geweest? Mijn kind zoo ellendig en Hij de eenige, die helpen kon! Intusschen waren zij een eind voortgegaan. Ik ging dan weder Hem na, wierp mij weder aan Zijne voeten, smeekte weder en nog dringender, zoodat steenen bewogen hadden moeten worden; Heer! help mij! Heer! ontferm u! Nu zag Hij eerst mij niet onvriendelijk aan en even alsof Hij zich over mij verwonderde, en daarop de jongeren en zeide; »Het is niet goed, dat men het brood aan de kinderen ontneemt en het den honden voorwerpt.": Gij weet, waar de Joden ons voor houden; maar Hij zeide dat in het geheel niet bitter; het was alsof Hij maar de jongeren beluisteren wilde, wat zij daarbij dachten, Mij kon het natuurlijk niet afschrikken, zelfs een kruimeltje was mij nu reeds genoeg, dat zeide ik Hem ook: »Ja wel Heer!" antwoordde ik Hem, »maar de honden eten toch ook van de kruimeltjes, die van de tafel hunner heeren vallen!" o Mijn zoon! Naauwelijks had ik die woorden uitgesproken, of het was alsof de verborgene vonk van liefde en welgevallen in lichtelaaije vlam uitbrak, en zich over zijn aangezigt verspreidde. »o Vrouw!" zeide Hij; »groot is uw geloof; u geschiede gelijk gij wilt!" — Ik dankte en loofde, en alles in mij was lof en dank, en ik ijlde naar huis. Eén ding bevreemdde mij, hoe Hij zeggen kon: »Vrouw! uw geloof is groot!" Wie zou Hem, den Goddelijken, kunnen los-

laten, zonder verhoord te zijn? Wie zou zich door iets, wat het ook ware, van Hem laten wegdrijven? Ik kon toch nooit zulk een dringende bede afslaan; en dat wist ik te goed, dat mijne liefde op verre na niet geleek naar de Zijne. En nu heb ik het zegel op mijn geloof. Toen ik t' huis kwam, vond ik mijn kind reeds aangekleed, buiten het bed, en nog lovende en dankende op hare knieën, gezonder en beter bij haar verstand dan gij of ik ooit in ons leven waren.

Ziet gij, mijn zoon! zoo moeten wij bij Hem aandringen; dan wordt Hij ook de onze. Ik wil niets meer zeggen. Kunt gij het buiten Hem stellen, wilt gij liever uw geluk in den handel beproeven dan den redder uwer zuster te leeren kennen, tot Israëls en der volken Messias te naderen? — Doe wat gij wilt! Doch ik ken uw hart. In geval gij — —

III.

LIED VAN EEN' NABESTAANDE VAN ANDRONIKA.

Zou Hij te schande maken
Wie needrig Hem genaken?
Neen, neen! God wendt Zijn aanschijn niet
Van wie geloovig tot Hem vliedt.

Koor. Neen, neen! God wendt Zijn aanschijn niet
Van wie geloovig tot Hem vliedt.

Moog, 't volk, door Hem verkoren,
Verdwaasd, Zijn' stem niet hooren,
De Heiden, die zich tot Hem wendt,
Ervaart dan wat de Jood miskent.

Koor. De Heiden, die in Hem gelooft,
Smaakt wat de Jood ziehzelv' ontrooft.

Bij duizenden die weenen,
Vond eens ELIAS geenen,
Die bouwde op God, in hongersnood,
Maar Zarfaths weduw schenkt Hij brood.

Koor. Bleef Israël van verre staan,
God trok zich 't lot dier weduw aan.

Wien in ELIZA's dagen
Melaatschheid ook mogt plagen,
De vrome Syriër alleen
Ging tot Hem, om genezing, heen.

Koor. Gods volk, verhard in tegenspoed,
Werd diep beschaamd door 's vreemdlings moed.

Met hoeveel welbehagen
Hield JEZUS 't oog geslagen
Op dien Romein, die tot Hem vlood!
Neen, zulk geloof bezat geen Jood!

Koor. Van Noord en West, van Zuid en Oost,
Vergaârt Hij volkren, ons ten troost.

Hij ziet door landgenooten
Zijn weldaân trots verstooten,
Tot Hij Zijn Nazareth verlaat,
En over Sidons grenzen gaat.

Koor. Wie is zoo 't hemelrijk nabij,
Heldin ANDRONIKA! als gij?

Een moed als gij durft toonen,
Ziet eindloos zich beloonen,
Houdt zich aan Hem, ook zonder staf,
En dwingt Hem Zijnen bijstand af.

Koor. ANDRONIKA! elk geve u eer;
Uw vast geloof vermurwt den Heer!

Schijnt niets Hem 't hart te breken,
Hoe vurig wij ook smeeken,
't Is slechts beproeving van 't geloof,
Hij blijft voor ons geschrei niet doof.

Koor. 't Is slechts beproeving van 't geloof,
Hij blijft voor ons geschrei niet doof.

Mogt een der twaalve spreken,
Hij-zelf: — »Niets baat uw smeeken!" —
't Is Hem geen ernst, Hij schijnt slechts doof,
Hij geeft toch blijdschap op 't geloof.

Koor. 't Is Hem geen ernst, Hij schijnt slechts doof,
Aan 't einde kroont Hij toch 't geloof.

Zoo kan, door alle tijden,
'τ Geloof het hart verblijden;
Waar ook de mensch op aarde leeft,
't Geloof is 't wat hem uitkomst geeft.

Koor. Dat leert uw treffend voorbeeld, ja,
ANDRONIKA! ANDRONIKA!

Zijn hulp, al laat Hij wachten,
Is toch niet verre te achten,
Wie moedig aanhoudt, zoo als gij,
Die brengt het verste zelfs nabij.

Koor. Wie moedig aanhoudt, zoo als gij,
Dien komt in 't eind Zijn' hulp nabij.

Juicht vergelegen landen!
Juicht bergen, dalen, stranden,
Gods heildag naakt, uw heilrijk lot!
Gij juicht: — »Daar is Hij, onze God!" —

Koor. Gij nadert, Gods-dag! heilrijk lot!
Elk juicht: — »Daar is Hij! onze God!" —

IV.

UIT NATHANAËLS GESCHRIFT.

(Mattheus XV: 29; Markus VII: 37.)

— o Israël, dat gij geloofdet, zoo als die heidin! Dat geheel ons volk, als een eenig man, voor Hem nederknielde en Hem smeekte: Heer! ik laat U niet los, tenzij Gij mij zegent! Dat het met Hem worstelde om Zijn rijk, gelijk onze vader JAKOB, de Godsverwinnaar, naar wiens naam wij genoemd zijn.

Terstond keerden wij van daar weg, en namen een' omweg door het land der tien steden. Dikwijls klopt mij het hart, omdat onze Meester hoe langer hoe minder van zijn leven zeker is, bij dien gedurig toenemenden haat van priesters en wetgeleerden, van Fari-

zeën en Sadduceën, waarvoor de Meester zich altijd zoo zorgvuldig moet in acht nemen. Onmogelijk kan het toch lang meer zoo gaan; dat beraadslagen der Vorsten onzes volks tegen den Heer en Zijnen Gezalfden moet toch spoedig een eind nemen; Hij, die in den hemel woont, belacht hen toch en zal hen bespotten bij al hunne vruchtelooze ontwerpen. Weldra zal Hij tot hen spreken in Zijnen toorn en hen verschrikken in Zijne verbolgenheid en metterdaad hun zeggen: Ja, Ik heb mijnen Koning gezalfd over Sion, den berg mijner heiligheid! Hij is toch Zijn Zoon, en de heidenen zullen Hem dienen; ook de tien steden, — bijna zeide ik: door betere menschen bewoond dan velen onzes volks — zal Hij Hem ten erfdeel geven en des aardrijks einden tot Zijne bezitting!

Wij kwamen aan het Galileesche meer terug en Jezus beklom met ons den berg; en daar hielden wij ons op tot — —

V.

JEMIMA EN ATHALIA MET BOSAR HAREN BROEDER, IN TIBERIAS.

(Mattheüs XV: 30—38; Markus VII: 32—37 en VIII: 1—9.)

Jemima. Spoedig, broeder! zij zal op het oogenblik komen. Wat zaagt gij?

Bosar. Kon ik maar alles verhalen, en vóór morgen zien wij elkander niet weêr rustig, dat merk ik al.

J. Nu dan.

B. Toen ik naderde, ontmoette ik er velen, die Hij geholpen had, nu eenigen met draagbaar en bed, en den gewezen' kranken vooruit, dan eene moeder met èen vroeger ellendig, nu vrolijk naast haar springend kind, nu weder naast een' helder in het rond zienden ouden een' kleinen jongen, die toeliep naar ieder, die hem tegenkwam en zeide: Mijn grootvader is blind geweest! dan weder een' knecht met een' ezel, die op mijn navragen zeide: Mijn meester was lam aan de

regterzij, nu verkiest hij te gaan; hij is mij reeds een groot eind vooruit en haast zich om bij zijne vrouw te komen. Waarlijk! ik was telkens tot tranen toe bewogen.

J. Ik geloof het gaarne (*Zij hoort dat er iemand aankomt.*) Ach! daar is ze al! (*Het was een bediende, die iets kwam dragen en zich terstond weêr verwijderde.*) Ga voort. Zij kan ieder oogenblik komen.

B. De meid van onzen schrijnwerker kwam mij ook tegen met dat meisje met een kromme hand; die is ook genezen.

J. Herkende zij u niet?

B. Hoe was dat mogelijk? — Intusschen was ik bij Hem gekomen en ik trof het juist bijzonder goed; Hij had een' bijna geheel stommen en volkomen dooven man met zich ter zijde genomen (waarom, weet ik niet), dien had Hij de vingers in de ooren gestoken en met wat speeksel zijne tong aangeroerd, en plotseling sprak en hoorde de man. Hij verbood hem, om het bekend te maken; ik weet niet, of hij zich aan dat verbod wel zal hebben gehouden. De omstanders waren verbaasd evenals ik, en iedereen riep: Het is toch alles uitnemend wat Hij doet; dooven hooren en stommen spreken! — En nu gebeurde er nog, denk eens, zuster! waarlijk dat bestuurde een hooger hand, dat ik zoo veel te zien kreeg, — nu gebeurde er nog zulk een spijziging, weet ge, als waarvan wij ook reeds hoorden verhalen, geheel op dezelfde wijs, uitgenomen dat Hij nu zeven brooden had en er zeven korven overschoten en het getal der mannen was vier duizend. Ik lette goed op en deed navraag zoo goed ik maar kon.

J. Al te gelukkige broeder! Maar Hij, hoe beviel Hij u?

B. (*Met den grootsten nadruk.*) Een onvergelijkelijk mensch! ô! Een volstrekt onvergelijkelijk mensch!

ATHALIA. (*die op dat oogenblik binnen komt.*)

Best! dat zal mij ook aangenaam zijn, zuster! als REHABEAM zoo'n onvergelijkelijk mensch is.

(JEMIMA en BOSAR *zien elkander verlegen aan en zwijgen.*)

A. (*Ziet het geschenk van* REHABEAM, *aan wien* JEMIMA *verloofd is, op tafel staan, dat* BOSAR *heeft meêgebragt, en beziet dat.*) Kostbaar! als hij zoo schoon en zoo beminnelijk is als rijk, meisje! dan zijt gij zeer gelukkig! — Maar ik kom u zeggen, dat gij u haasten moet; vader verwacht het bezoek vroeger dan anders. — Wel, zuster! Gij zijt nog in het geheel niet klaar. Doch men kan u thans wat toegeven. (*Bij het weggaan ziet zij onder de tafel een' gemeenen gordel.*) Wat is dat? Hoe komt die boerengordel hier in de kamer?

(JEMIMA *en* BOSAR *krijgen een kleur en zwijgen.*)

A. Gij krijgt een kleur, mag ik het niet weten?

J. Dat hadt gij niet moeten zien. (*Zij houdt de handen voor het gezigt.*) o! Dat is iets voor u!

A: (*lacht*) Wat is het dan?

J. Wij moeten 't u nu wel zeggen. Gij zijt toch een goede zuster, hoe scherp gij ook kunt spotten. Gij zult er immers geen woord van aan vader zeggen?

A. Weest daar gerust op; maar helpt mij uit den droom.

J. BOSAR wilde volstrekt den Nazarener eens zien en durfde dit niet laten blijken.

A. Natuurlijk; — maar ik hoop toch niet?

(JEMIMA *krijgt kleur op kleur.*)

B. Hopen of vreezen, ik ben bij den Profeet uit *Nazareth* geweest, en om den toorn van mijn heer vader en de bespotting van mijne zuster en van het gansche hoogaanzienlijke gezelschap te ontgaan, nam ik die gelegenheid van de reis naar REHABEAM te baat, en kleedde mij als een boer; daar hebt gij den sleutel tot het raadsel van den boerengordel en stof tot spotten!

A. Uw toon is wat hoog, heer broeder!

B. En nog iets. De afspraak is met JEMIMA gemaakt, dat zij er ook eens heimelijk henen moet.

(ATHALIA *lacht spottende.*)

B. En nog iets. Ik houde mijne zuster ATHALIA voor kleingeestig, wanneer zij voortgaat den Profeet te bespotten, eer zij Hem ook eens bezocht heeft.

A. Ik zie, dat hij er althans slag van heeft om zijne jongeren trotsch te maken. — Dat *kleingeestig* zoudt gij er kunnen aflaten, heer broeder! Ik zal uw kostelijk geheim aan vader niet ontdekken, wees daar gerust op! En kom aan! Zoo 'n grap wil ik ook nog wel eens meêdoen; maar, in opregtheid, alleen ten gevalle van ulieder zwakheid.

B. Ik kan mij zelven mijne vreesachtigheid niet vergeven. Reeds zoo lang wandelt de Goddelijke rond in ons land, en welke aanzienlijke uit onze stad gaf zich de moeite om een' voet voor Hem te verzetten? Hij doet wel, dat Hij de grooten niet naloopt; al liep alles hen na, dan moet de waarheid, die van God komt, het toch niet doen.

A. Gij zult een mooi figuur maken dezen avond onder de gelukwenschenden, met zulk een warm hoofd!

B. Dat zij zoo! De Profeet is zeker heel wat zachtmoediger. —

VI.

JAKOBUS EN JUDAS, JEZUS' BROEDERS.

(Johannes VII : 1—5.)

JUDAS. En ware dat ook zoo, wat behoefde hij daarvoor te vreezen, wanneer hij diegene was, waarvoor men hem houden wil?

JAKOBUS. Het is ook waar, dat moest hem alles om het even zijn. Ik kan waarlijk uit de zaak niet wijs worden.

JUD. Ik wijs genoeg. Het zou zeker alles anders zijn, als hij de Messias was.

JAK. Het doet mij maar zoo zeer, dat moeder over ons allen nooit zoo regt tevreden is om zijnentwil, en ik kan toch nog zooveel niet met hem ophebben als zij.

JUD. Ja, heb ik het niet honderdmaal gezegd? Zij zelve heeft hem ook altijd wat bedorven. God beware mij! ik heb niets tegen hem, hij is mij een ware broeder; ik zou ook op mijn geweten af niets kwaads van hem weten te zeggen. Maar MARIA heeft toch altijd te hoog geloopen met haar JEZUS, en nooit heeft er een zoo bij haar gegolden als hij, en dat heeft niet weinig toegebragt, om hem misschien in menige te groote gedachte van zich zelven te sterken.

JAK. Ik zei er nog niets van, hoe lang het ook duurde, als de zaak nog maar in stilte vooruitging; maar het gaat alles gedurig achteruit.

JUD. Ik denk er net zoo over. Daar lijdt de waarheid schade bij, en zijn beste vrienden geraken in twijfel en gedurige onrust. Neen! Zoo zwak zou ik niet willen zijn, om mij opentlijk vóór hem te verklaren, eer hij ten volle beslissend, en in de hoofdstad en voor den grooten Raad, zijne zaak bewezen heeft. Al geloofde ik ook aan hem met mijn hart, zoo zou ik mij nu nog niet vóór hem verklaren. — Men zou denken, dat trotschheid op onzen broeder ons verblind had.

JAK. Maar gesteld nu eens, dat hij inderdaad Israëls Koning ware.

JUD. Het is zelfs belagchelijk om dat te zeggen; ja! daar zal men een' Nazarener toe nemen!

JAK. Maar stel dat nu eens. Dan kon hij het ons toch zeer laten ontgelden, dat wij ons zoo laat vóór hem verklaard hadden.

JUD. Daar ben ik nu het minst bezorgd over; daar is hij te goed toe.

JAK. Nu, ik hoop nog altijd, dat het op dit feest te regt zal komen.

Jud. Zie, dat wilde ik ook zeggen. Op dit feest zal het blijken en moet het blijken. En dat willen wij hem ook ronduit zeggen.

VII.

DEZELFDEN MET JEZUS.

(Johannes VII: 1—8.)

Judas. Maak u dan reisvaardig, broeder! en reis naar *Judea* op het Loofhuttenfeest en doe daar uwe daden opentlijk, opdat uwe jongeren toch eens zien mogen, wie gij zijt. Het moet zich nu beslissen.

Jakobus. Wanneer gij het licht der wereld wilt zijn, zoo moet gij u niet verbergen. Indien gij zulke groote dingen doet, zoo openbaar u aan de wereld, ontwijk haar niet gedurig.

Jezus. Mijn tijd is nog niet daar; de uwe is er allezins. De wereld zal u niet haten; maar tegen mij heeft zij een' haat opgevat; want ik zeg het haar al te vrij uit, dat hare daden boos zijn. Reist gij slechts naar het feest; ik ga er nog niet henen. Voor mij is het de regte tijd nog niet.

Jak. Zoo ben ik niets wijzer geworden.

Jud. Zoo zullen er gedurig minder aan u gelooven.

Jezus. Dat zij zoo. Niemand kan tot mij komen, tenzij dan dat de Vader, die mij gezonden heeft, hem trekke.

VIII.

ZEFANJA AAN SEVERUS.

(Johannes VII: 9.)

Het komt mij voor, dat de zaak van den Nazarener aan het afnemen is, en misschien gaat zij te niet als een lampje, dat geen' olie meer krijgt. Ik kan echter niet zeggen, dat het een of het ander mij verklaar-

baar zou zijn. Op het laatste Paaschfeest liet hij zich hier niet zien, noch iemand zijner voornaamste jongeren. Nu hebben wij den 18den van de maand Tisri, en de derde dag van het Loofhuttenfeest is reeds voorbij, en ook nu is er geen spoor van hem. Ik word afgeroepen en hoop mijn schrijven morgen voort te zetten.

TIENDE AFDEELING.

VAN DE REIS NAAR HET LOOFHUTTENFEEST TOT DE GISTING OP HET FEEST DER TEMPELVERNIEUWING.

I.

ZEFANJA AAN SEVERUS.

(Johannes VII: 9—36.)

Hij is gekomen. Reeds op den eersten dag had een handlanger van de voornaamste Farizeën zich onder een hoop volk begeven en opzettelijk tot zijn' lof gesproken, om zoo doende anderen uit te lokken. Al spoedig echter verraadde hij zich zelven bij eene levendige woordenwisseling over den Nazarener, waar hij onvoorzigtig deel aan nam, en dreigde hij diegenen aan te geven, die zoo sterk zijne partij getrokken hadden. Na dit voorval, dat spoedig overal bekend werd, vreesde men nog meer, om tot zijn voordeel te spreken; en in het gemeen zagen de Galileërs zoowel als al de vreemden, dat de Judeërs en bijzonder de aanzienlijken nog veel meer tegen JEZUS ingenomen waren dan een jaar vroeger. Daarom ging het ook op den tweeden en den derden dag den meesten zoo niet van harte, wat zij tot zijn' lof of ter zijner verdediging te zeggen hadden.

Daar stond hij zelf op den vierden dag onverwacht en nog niet herkend in het voorhof, uiterlijk van

een' gemeenen Israëliet niet te onderkennen. Terstond verzamelde zich volk om hem henen, om hem te hooren. Hij leerde zoo als gewoonlijk, verklaarde plaatsen uit de Profeten en paste die toe op den tegenwoordigen tijd. En de waarheid, de innemendheid en de nadruk, waarmede hij sprak, moet hem de harten van al zijne toehoorders gewonnen hebben, maar ook des te meer hunne nieuwsgierigheid hebben opgewekt, wie deze man toch wezen mogt en van waar hij zijne diepe kennis der Schrift had, daar toch niemand van hem wist, noch ook aan hem merken kon, dat hij zijne wijsheid in de scholen van onze geleerden had opgedaan enz. De een vroeg dat werkelijk aan den ander': Hoe verstaat deze de Schriften daar hij ze toch niet geleerd heeft? Dit was hem nu aanleiding genoeg, om zijne groote en onbeperkte uitspraken omtrent zich zelven voor te dragen, zoo als hij dat het vorige jaar op het Paaschfeest ook deed. Doch ik wil voor u afschrijven wat hij sprak, volgens de overeenstemmende en elkander aanvullende getuigenissen van eenigen, die hem zeer van nabij hoorden; het zal u wel de moeite waard zijn om te lezen. »Mijne leer is de mijne niet (dus begon hij te antwoorden), maar Desgenen, die mij gezonden heeft; zoo iemand wil Deszelfs wil doen, die zal van deze leer bekennen, of zij van God is dan of ik uit mij zelven spreek. Wie uit zich zelven spreekt, dien is het om zijne eigene eer te doen. Wie de eer zoekt desgenen, die hem gezonden heeft, die is waarachtig en vrij van ongeregtigheid. Heeft MOZES u niet de wet gegeven? En toch houdt niemand van u de wet. Wat zoekt gij mij te dooden?"

Het volk antwoordde hierop met ruwe hevigheid: »Gij hebt een' duivel! Wie zoekt u te dooden?" Dat mag een van hen gezegd hebben, die niets kwaads in den zin hadden en er niet van wisten, dat men den man zoo boosaardig naar het leven staat. Gij ziet er intusschen de woeste drift van dit volk uit. Nu gaf

hij ten antwoord: »Ik deed één werk (hij doelde op de voor een jaar verrigte genezing in *Bethesda*) en daarover bevreemddet gij allen u zeer. Mozes gaf u het gebod der besnijdenis (niet dat het een nieuw gebod van hem was, maar hij had het reeds van de vaderen) en ten gevolge van dat gebod verrigt gij aan een' mensch de besnijdenis, ook wel, als dat zoo valt, op den Sabbat. Ontvangt nu een mensch de besnijdenis ook op den Sabbat, opdat dit gebod van MOZES niet overtreden worde, wat zijt gij dan tegen mij vertoornd, omdat ik een' geheelen mensch op den Sabbat gezond heb gemaakt? Oordeelt niet naar het uiterlijke aanzien, maar velt een grondiger oordeel."

Nu herkenden hem eenige Jeruzalemsche burgers en zeiden: »Is dit niet degene, dien men naar het leven staat? En ziet, hij spreekt zoo vrijmoedig en zij zeggen hem niets! Misschien hebben onze Oversten naderhand erkend, dat hij werkelijk de Messias is." »Maar," zeiden zij dan weder, »hoe zou dat kunnen zijn? Wij weten, van waar deze is; maar als de Messias eens verschijnt, dan zal niemand Zijne afkomst weten." Dat gelooven namelijk de Joden van hunnen grooten Koning, Hij zal zonder vader, zonder moeder, zonder voorouders zijn. Hierop zou de Profeet zijne stem merkbaar verheven en gezegd hebben: »Alzoo kent gij mij en weet, van waar ik ben? Ik ben echter van mij zelven niet gekomen, maar die mij tot u gezonden heeft, is de Waarachtige, dien gij niet kent; maar ik ken Hem, want ik ben van Hem en Hij heeft mij gezonden."

Intusschen stak er een storm op van den kant der Farizeesche partij; daar was hij nu, de man; men moest hem niet langer zoo stout laten spreken, niet langer aan Gods volk alle regtschapenheid en godsdienst laten ontzeggen; reeds voor een jaar had hij om zijne aanvallen op MOZES' wet en het gezag der Overheid verdiend gevangen gezet te worden; men zocht het volk door de herinnering van zijn Sabbatschenden op

te hitsen. — Maar te vergeefs; men wilde hem op staande voet gegrepen hebben, en toch wilde volstrekt niemand het wagen, om de hand aan hem te slaan. Een tuinmansknecht van mij, een slechte en laffe kerel, verhaalde mij, dat EDOM JUDAS (een voornaam aartsfarizeër) aan hem en nog een paar anderen een goede belooning had beloofd, als zij hem grepen, en hij heeft nu voor de wraak van dien heer, omdat hij het niet gedaan heeft; maar hij verzekert mij, dat hem een koude rilling door al de leden ging, als hij de gedachte: nu wil ik hem aangrijpen, maar in zijn ziel liet opkomen; hij zou het voor alles in de wereld niet hebben durven wagen.

Intusschen won hij door zijn leeren en zijne vrijmoedige en toch zeer waardige handelwijs, en vooral ook door menige daad, die hij weder verrigtte, vele nieuwe aanhangers, en hier en daar gaf er menigeen tamelijk luid te kennen, dat hij hem voor den Messias zelven hield. „Of zal ook de Messias zelf" zeiden zij, „wanneer Hij komen zal, meer wonderteekenen doen dan deze gedaan heeft?"

Kort daarop was er raadsvergadering (gij weet immers, dat de raadskamer bij den tempel is?) Daarin maakte diezelfde EDOM JUDAS melding van de zaak des Nazareners, dat zijn krediet weder zoo begon toe te nemen, en dat knechts van menschen, waar men dat in het geheel niet van gedacht zou hebben, partij voor hem trokken, en daarvoor wel betaald moesten zijn. (Ziet ge, dat zag op mij en mijn' tuinknecht.) Hierop volgde een menigte van hevige klagten, die allen te zamen op niets neêrkwamen of op hetzelfde, wat ik u reeds meermalen schreef. Bijna eenstemmig ging het besluit door, dat men hem dadelijk van de plaats, waar hij leerde, weghalen en gevankelijk voor den Raad zou doen brengen. Er werden alzoo met dit doel geregtsdienaars afgezonden.

Nu zeide de Rabbi weder vreemde dingen aan het

volk, bij voorbeeld: »Ik ben nog maar een' kleinen tijd bij u, en ga weder henen tot Hem, die mij gezonden heeft." Gij ziet, het zijn eeuwig tegenstrijdigheden, die men van hem hoort — of, gaarne wil ik nog zeggen, schijnstrijdigheden. Nu wil het volk hem tot Koning hebben; maar hij verwijdert zich. Nu wil hij de Messias en uit den Hemel gekomen wezen; dan wil hij zoo aanstonds weêr weg. Nu staat men hem naar het leven en hij ontwijkt het gevaar als ware hij vreesachtig; dan doet hij zijnen vijanden, vlak bij de raadskamer, de stoutste verwijtingen, ziet zijn gevaar en blijft toch staan en niemand durft hem iets doen. — Dat iemand mij eens al die raadsels oplosse, SEVERUS!

Hoor nu verder: »Nog maar een' kleinen tijd ben ik bij u; dan ga ik henen tot Hem, die mij gezonden heeft. Gij zult mij zoeken en niet vinden, en waar ik ben, daar kunt gij niet komen." Dat kwam dan ook allen al heel vreemd voor. Die hem hoorden, zeiden tot elkander: Waar zou de reis dan heengaan, dat wij hem niet zouden kunnen vinden? Zal hij over de zee gaan, om de verstrooide Grieken te leeren? Of wat zou anders dat woord beduiden: »»Gij zult mij zoeken en niet vinden, waar ik henenga, kunt gij niet komen?"" Velen van onze Rabbijnen hebben inderdaad zulk een' bekeeringsijver, dat zij zee en land doorreizen, om éénen proseliet te maken.

Vervolg.

(Johannes VII: 37—53.)

Het feest is nu voorbij; maar omtrent den Galileeschen Profeet heb ik nog veel gewigtigs meê te deelen. De geregtsdienaaren vonden geen gelegenheid, om hem te grijpen; maar op den laatsten dag van de week der Loofhutten ontbrandden de Oversten van nieuws in toorn tegen hem. Men heeft bij ons de gewoonte, om op den laatsten dag dezer week, dien men het plegtigst

viert, naar de bron Siloa te trekken, die zuidwestelijk van den Koninklijken burg gelegen is, en daar met groot gejuich water te scheppen. Men giet daarvan uit en roept elkander deze woorden uit JESAJA toe: *Ik zal water gieten op den dorstigen en stroomen op het drooge; Ik zal Mijn' Geest uitgieten op uw kroost, en op uw nageslacht Mijn' zegen* (*). Men drinkt van het geschepte water en roept elkander toe: *Dan zult gij water scheppen met gejuich uit de fontein des heils*, ook woorden van JESAJA (†). De priesters nemen ook van dit bronwater mede naar de stad, en gieten het plegtig in den tempel op het brandofferaltaar als een drankoffer uit, ter gedachtenis van dat wonder in de woestijn, waardoor onzen voorvaderen de dorst gestild werd, en daarbij wordt dan ook gebeden om regen in den zaaitijd.

Zie nu, wat de Profeet deed. Hij zag deze handeling aan en nam een oogenblik waar dat alles stil was en riep nu, op eene wat hoogere plaats afgezonderd staande, ik moet bekennen (ik zag hem zelf, SEVERUS!) met eene onvergelijkelijke waardigheid, zeer luid: »Wie dorst, die kome tot mij en drinke!" — Dat te zeggen tot eene natie, die zulke godspraken en verwachtingen heeft, en op zulk een' dag, bij zulk een gelegenheid, — wat zegt gij daarvan? — »Wie dorst, die kome tot mij en drinke; wie op mij vertrouwt, dien zullen gansche stroomen van bronwater uit het ligchaam vlieten."

Met de genoemde en andere Profetische uitspraken vergeleken, zou dat eene mededeeling van Goddelijke Geestes-gaven moeten aanduiden. Maar hooger zou dan ook nu de aanmatiging niet kunnen stijgen. Wie zich aan hem vertrouwde zou dan niet alleen van deze gaven ontvangen tot stilling van zijn' eigen dorst, maar hij zoude ook eene even zoo rijke,

(*) Jes. XLIV: 3.
(†) Jes. XII: 3.

dorststillende bron voor anderen worden? Evenwel het is zoo met de lessen der wijsheid, wie deze van zijn' leermeester goed aanneemt en haar beoefent, kan weder voor anderen hetzelfde worden, wat zijn leermeester voor hem was.

Nu begon het volk op nieuw over hem te spreken en partij te kiezen. Zeer velen werden door den waarlijk onbeschrijfelijken nadruk en de waardigheid, waarmede hij dat uitriep, zoo weggesleept, dat zij overluid zeiden: »Hij is het, Hij is de groote Profeet!" terwijl anderen zelfs en nog luider durfden roepen: »Hij is de Koning, op wien wij hopen!" — Nu bragten echter, anderen daartegen in: »Komt dan de Messias uit *Galilea?* Leeren de Schriften niet, dat Hij uit DAVID's nakomelingschap wezen en uit *Bethlehem* moet voortkomen, van waar DAVID was?"

In het tweede geschiedboek van SAMUËL staat inderdaad: *Wanneer uwe dagen zullen vervuld en gij met uwe vaderen zult ontslapen zijn, zoo zal Ik uw kroost na u doen opstaan, 't welk uit uwen lijve zal voortkomen, en Ik zal zijn Koningrijk bevestigen..* Wat er volgt ziet blijkbaar op SALOMO, maar het eindigt met deze merkwaardige woorden: *Doch uw huis zal bestendig zijn en uw Koningrijk tot in eeuwigheid, voor uw aangezigt; uw troon zal bevestigd wezen tot in eeuwigheid* (*) Ook eene plaats uit de Psalmen mag ik u niet onthouden: *Waarachtig is hetgeen de Heer aan* DAVID *zwoer, Hij zal daarvan niet wijken: de vrucht van uwen schoot zal Ik op uwen troon doen zitten. Indien uwe zonen houden Mijn verbond en de getuigenissen, die Ik hun leerde, zoo zullen ook hun zonen, tot in eeuwigheid, op uwen troon gezeteld zijn! Ja, de Heer heeft Sion uitverkoren, begeerd tot Zijne woning. Dit, sprak Hij, zij Mijne rustplaats, eeuwiglijk; daar zal Ik wonen, dat gelust Mij* (†). Het dui-

(*) 2 Sam. VII: 12 en 16.
(†) Ps. 132: 11—14.

delijkst van allen echter zijn MICHA's woorden, volgens welke de Messias stellig uit *Bethlehem* moet voortkomen: *Gij, o Bethlehem Efrata! al zijt gij klein onder Juda's duizenden, uit u zal mij voortkomen, die Israëls Heerscher zal wezen; wiens uitgangen zijn van ouds, van de dagen der eeuwigheid! En Hij zal zich vertoonen en heerschen in de sterkte des Heeren, in de heerlijkheid des naams van den Heere Zijnen God; en zij zullen zich vestigen onder Zijn gebied, daar Hij groot zal zijn tot aan des aardrijks einden! En door Hem zal het vrede zijn!* (*).

Gij moet toch ten minste mijne getrouwheid prijzen, mijn lieve SEVERUS! waarmeê ik, volgens uwe begeerte en mijne belofte, u zoo alles schrijve, wat maar tot de zaak van dezen merkwaardigen man betrekking heeft.

En zoo zagen wij dan, alsof er nog niet genoeg waren, eene nieuwe onoplosbare zwarigheid, waarom de Nazarener de Messias niet kan wezen. Het volk begon hierover ernstig strijd te voeren en te twisten. Sommigen dreven het weêr zoo ver, dat zij hem grijpen wilden en wederom: niemand durfde het wagen. En niets kan ik nu ook ligter gelooven dan dit, nadat ik hem gezien heb. Al was ik zijn ergste vijand, en al kon ik er alles in de wereld meê winnen, en al werd ik er door elk en een iegelijk om uitgelagchen — hem aan te grijpen, dat waagde ik nooit! Ook de geregtsdienaars, die op dezen dag opzettelijk weder afgezonden waren, kwamen — zonder hem bij den raad terug, die ook nu weder vergaderd was. Hoogstmisnoegd vroeg men hen: »Wat is dat? waarom grijpt gij hem niet?" — »Waarlijk! nog nooit heeft een mensch alzoo gesproken, als deze mensch! Wij hadden den moed niet!" gaven zij ten antwoord. Er werd gestampvoet van kwaadheid en gezegd: »Hebt

(*) Micha V: 1, 3 en 4*a*.

gij u ook laten verleiden? Heeft ook een enkele uit uwe Oversten aan hem geloofd? Dat gepeupel, dat de wet niet verstaat, is laag genoeg om hem aan te hangen!" Nu waagde het NIKODEMUS, een zacht en bescheiden man, maar toch ook van de Farizeesche partij, om op te staan en hun eene vrijmoedige vraag te doen. »Vonnist onze wet den mensch," vroeg hij, »eer zij hem zelven verhoord heeft en regt weet, wat hij doet?" Maar met bitteren spot vielen zij op hem aan en hadden de onbeschaamdheid van hem te vragen: »Zijt gij ook uit *Galilea?* onderzoek maar, dan zult gij zien, dat er nooit een Profeet uit *Galilea* is te wachten." En daarmeê werd de vergadering gesloten, en men ging uiteen.

Waarlijk als men door vele andere streken der Farizeesche partij nog niet tegen haar was, dan zou men het dóor zulk een handelwijs worden, zonder daarom nog van de partij des Nazareners te zijn, want verstandiger kan men wel niet spreken dan NIKODEMUS deed. Wee den raad, waar zulk eene stem door spotternij en magtspreuken overschreeuwd wordt!

U, mijnen vriend, beken ik het: wanneer iets mij vóor de zaak des Nazareners wint, dan is het die moedige ontmaskering van het Farizeïsme en die vrijheid van het gezond verstand, welke JEZUS zoo onbeschroomd voorstaat. Bedenk zelf, hoe spoedig geheel ons volk aan zooveel dom bijgeloof en aan de ketenen eener slaafsche afhankelijkheid van het oordeel zijner leidslieden ontrukt zou zijn, wanneer het zich door den Nazarener tot vrijheid van den geest liet vormen en leiden. »Oordeelt niet naar het uiterlijk aanzien, maar velt een grondig oordeel!" O! die leer bragt het Farizeïsme spoedig ten val, als men haar beoefende, en het heeft gewigt en kracht, wanneer hij dat vriendelijk aanbeveelt of bestraffend inscherpt.

En zeg mij nu toch eens, mijn lieve SEVERUS! heeft u dat in mijn' brief niet bevreemd? — Ik lees hem daar nog eens na en bemerk, dat ik zoo weinig sprak van de

aandoeningen mijner ziel, die bij het eerste aanschouwen van dezen man in mij plaats hadden. Ik stel in uwe vriendschap een onbepaald vertrouwen en daarom vertrouw ik u ook dat, wat ik voor mij zelven naauwelijks weten wil. Ik weet niet, waar het aan hapert, maar het gaf mij zoo heel veel minder innerlijke vreugde toen ik hem zag, dan ik wel in zijne nabijheid gevoelde, dat zijne aanschouwing mij had moeten geven. Welk een heimelijke schrik voor dezen Goddelijken man mij overviel, zoodra ik hem aanschouwde, dat durf ik voor mijn eigen hart niet bekennen — en ook niet loochenen. Zoo was ik ook reeds lang ontevreden over mij zelven, dat ik er mij niet meer aan gelegen liet liggen om hem vroeger te leeren kennen; en nu gevoel ik ook geen regte begeerte, om hem nog nader te kennen en heb toch ook geen rust bij die onverschilligheid. — Ik heb anders altijd dat wroeten in mijn eigen hart gehaat; daar is geen eind aan en het geeft geen andere vrucht dan onrust en kwelling. En toch, sedert ik den man gezien heb, betrap ik mij zelven dikwijls in diepzinnig nadenken verzonken, en heb er geen rust bij om het voort te zetten en evenmin om het af te breken.

III.

REBEKKA, DE VROUW VAN EEN' HUIDENKOOPER EN REBEKKA, HARE DOCHTER, TE JERUZALEM.

(Johannes VIII: 1—11.)

(De dochter rijst schielijk op van hare knieën, daar zij iemand in de kamer hoort komen, veegt hare betraande oogen af, keert zich om, ziet hare moeder en roept overluid tot God.)

De moeder, (terwijl zij haar gezigt bedekt) God sta mij bij!

De dochter. O Mijn God! Zijt gij ontkomen?

De M. Braaf kind! ik verga van schaamte.

De D. Zeg mij toch, hoe zijt gij ontkomen?

De M. Mij is genade bewezen; mijn hart is ontlast; maar nu pijnigt mij schaamte voor u! o Vergeef mij, braaf, goed kind! zooals God en Zijn Profeet mij vergeven hebben!

De D. (*weenende, zoodat de tranen haar aanhoudend langs de wangen vloeijen, valt de moeder om den hals, maar rukt zich plotseling weêr los en zegt:*) Ik ben in onrust, moeder! Gij zijt niet veilig. Zeg mij toch, om des hoogen Gods wil, hoe zijt gij ontkomen?

De M. (*zet zich afgemat neder.*) Ik ben niet ontkomen, maar vrijgelaten en dat wonderbaar genoeg. O! prijs met mij, arme zondares, de erbarming Gods! Men bragt mij aan de poort van Nikanor; daar zaten de drie en twintig; ik werd voor hen gebragt; ik zonk bijkans neêr, toen ik ondervraagd werd en mijne misdaad bekende; ik bad om genade en werd toen verwijderd, maar bleef intusschen altijd ten toon gesteld voor de oogen van het volk. Het geweten in mijn binnenste, de schaamte, het vooruitzigt des doods.— ach! het is nu alles voorbij! maar nu, hier bij u mijn kind — ik zou het bijna alles liever nog eens doorstaan. — (*Zij wordt doodsbleek; hare dochter geeft haar iets tot versterking, en daar zij zich weder herstelt, zegt*)

De D. Moeder! rust nu wat uit, gij hebt rust noodig.

De M. Daar bragt men mij weg en al de drie en twintig volgden (ik zag er maar een' van hen weggaan). Men leidde mij weg, — ik begreep volstrekt niet, wat dat zou worden, waar dat heenging. Denk eens, mijn kind! men bragt mij bij den Profeet van *Nazareth*. Reeds vroeg had Hij daar weêr gezeten en het volk geleerd. Verbeeld u, hoe ik schrikte, maar dat kunt gij u niet verbeelden. Ik had niet

meer aan Hem gedacht, sinds gisteren, toen ik Hem dat woord hoorde uitroepen: »Ik ben de bron, wie dorst kome tot mij!" Maar den Alwetenden is het bekend, welk een geheel andere dorst op dien heiligen feestdag in mijn' zondigen boezem brandde! Het hart werd mij als doorboord, toen ik Hem aanzag; want ik gevoelde terstond, hoe goed zij het bij Hem hebben moesten, die rein van harte zijn. De regters (God weet, hoe zij op dien inval gekomen zijn.) —

De D. Dat wilde ik juist vragen.

De M. De regters stelden mij voor den Profeet; ik sidderde, toen zij mij Hem noemden, mijn misdrijf openbaarden en zeiden: »MOZES heeft ons in de wet bevolen, dat dezulken gesteenigd zullen worden; (*Zij wringt de handen, heft die hoog ten hemel en verstomt een poos*). — Gij dan, wat zegt gij?" Zij bejegenden Hem daarbij zeer eerbiedig en vleijend, maar zij meenden het niet opregt. Mij was het alsof een donderslag mij trof, natuurlijk, ik dacht niet anders dan: ik ben verloren, want Hij zal MOZES niet tegenspreken. Van onder mijn gebogen hoofd vestigden zich mijne oogen op den Profeet, die juist voor mij zat, wat Hij nu zeggen zou. Maar nu bukte Hij nadenkend naar den grond en schreef daar iets met den vinger. Na elken hevigen slag van mijn jagend hart wachtte ik mijn doodvonnis. Eene poos daarna vroegen zij het Hem nogmaals en met aandrang. Nu rigtte Hij zich op, zag hen aan en zeide: »Wie van u zonder zonde is, die werpe den eersten steen op haar!". — o Kind! dat was alsof ieders tong door den bliksem getroffen ware. Hij bukte weder naar den grond, even als te voren en ging voort met den vinger iets te schrijven; alles was stil, allen zwegen, de een ging na den ander' zachtjes weg; ik durfde niemand aanzien, hoe zij het antwoord van den Profeet opnamen; maar ten laatste werd de galerij geheel leeg en ik bleef alleen voor den Profeet staan. . . . . .

De D. En nu?

De M. En nu mijn kind! was de doodsangst voorbij, maar de gewetensangst kwam in de plaats, en die was eenige oogenblikken bij mij zoo hevig als de doodsangst. Nu zijn de zondige regters weggezonden; nu zal de Alwetende, die door MOZES deze wet gegeven heeft, door Zijn' Profeet mij vonnissen! Zoo dacht ik, toen JEZUS met in het geheel geen verschrikkende stem mij vroeg: „Vrouw! waar zijn uwe aanklagers? Heeft niemand u veroordeeld?" — Niemand, Heer! gaf ik ten antwoord. En nu zeide Hij mij: (*Zij staat op en valt op hare knieën en heft hare oogen en handen ten hemel; een stroom van tranen breekt los, en onder hevige aandoening spreekt zij langzaam en luide:*) „Zoo veroordeel ik u ook niet. Ga heen en zondig voortaan niet meer!"

De D. (*valt ook op de knieën en zegt al snikkende:*) Geloofd zijt Gij, Erbarmer! Gij hoordet het schreijen des kinds bij den nood der moeder.

De M. (*nadat beiden zijn opgestaan.*) Nu moet ik dadelijk mijn' broeder naar mijn' man afzenden. — o Kind! vergeef mij, gelijk God en Zijn Profeet mij vergaven!

De D. De Heer rigt de gevallenen op; een satan alleen kon met hen spotten.

De M. O bid voor mij, dat ik voortaan niet zondige. Wees mijne vertrouwde vriendin, beschouw mij als uwe oudere zuster en verberg mij niets, wat tot mijn heil dienen kan; zoo lang ik leef wil ik u eeren, alsof gij de oudere zuster waart. Mijn misdaad heeft mij ver beneden u vernederd.

De D. Gij zult mij meer dan te voren eene moeder zijn. (*Zij wil haar de hand kussen, maar* REBEKKA *omhelst haar.*)

IV.

ZEFANJA AAN SEVERUS.

(Johannes VIII: 1—11.)

(Wij slaan hier het verhaal over van het voorgevallene met REBEKKA, *dat hij doet aan zijn' vriend, totdat hij eenige omstandigheden gaat mededeelen, die uit het voorgaande gesprek niet blijkbaar werden.)*

De Profeet ging daags na het feest al vroeg wederom op naar den tempel. Naar ik hoor, blijft hij 's nachts maar zelden meer in de stad, maar houdt zich dan op aan den Olijfberg. Hij moet daar van een' zijnes heimelijke aanhangers den vrijen toegang gekregen hebben tot een landgoed of een hof. Het duurde niet lang, of er had een allervreemdst tooneel in den tempel plaats. — — — — — — — — — — — — —

Dat was een fijnverzonnen valstrik, waarin men den Nazarener dacht te vangen. Hij mogt daar dadelijk op geantwoord hebben al wat hij wilde, het zou altijd zoo zijn geweest, dat zij het tot zijn nadeel konden uitleggen. Had hij gezegd: »Naar MOZES' wet moet zij sterven," dan hadden zij hem bij ulieden verklaagd als een' oproermaker, die het Romeinsche juk wilde afwerpen en verlorene regten weder wilde doen gelden. Had hij gezegd: »Doet, wat u thans onder den Keizer vrijstaat te doen," zoo hadden zij hem verweten, dat hij Israëls regten en MOZES' wetten voor een afgodisch bestuur wilde opofferen, en zich echter voor den Messias wilde uitgeven, dat hij daardoor toonde die verleider, die dubbelzinnige man te zijn, waarvoor zij hem altijd met geweld willen doen doorgaan. — — En verbeeld u nu, dat is weêr een trek van EBOM JUDAS. REBEKKA, de moeder namelijk, is van goeden huize, maar heeft geen aanverwanten meer, waarbij zij steun had kunnen vinden, of die men behoefde te ontzien. Zij kreeg eene deftige opvoeding en was

in hare vroege jeugd eene uitstekende schoonheid, gelijk zij ook nog veel meer aantrekkelijks heeft dan hare volwassene dochter. Daar de huiselijke omstandigheden van hare ouders, op het laatst van hun leven, reeds zeer waren achteruit gegaan, zoo trouwde zij na hunnen dood met een' leerkooper, dat een onbeduidend mensch moet wezen. Zijn handel verpligt hem nu en dan tot eene reis, en verwijdert hem eenige weken lang van huis. Edom judas, die in hetzelfde huis woont, wil zich deze gelegenheid ten nutte maken, om zijne ongeoorloofde lusten te voldoen. Hij doet al het mogelijke, om rebekka te winnen, maar wordt, daar hij een zeer leelijk mensch is, standvastig door haar afgewezen. Zijn hartstogt was zoo hevig, hij waagde er zoo veel aan, verzon zoo alle mogelijke middelen van overreding en is zoo gewoon zijn' zin door te zetten, dat hij nu, ziende dat alles vruchteloos was, gloeijende van wraakzucht haar den dood zwoer.

Nu hield er, gedurende het feest en reeds eenige dagen vroeger, een schoone vreemdeling zich op in zijne buurt, die met den leerkooper in handelsbetrekking staat, en daar het de eerste keer was, dat de man de feestdagen over uitbleef, zoo bragt deze toestand den vreemdeling en rebekka in een maar al te groot gevaar van eene ongeoorloofde liefde op te vatten en aan te kweeken. Dat bespeurt nu edom judas al heel spoedig, doet al wat hij vermag, om den vreemdeling gerust en zorgeloos te maken; beluistert en beloert intusschen al zijne schreden, spreekt alles af met handlangers, en zoodra hij weet, dat zij in den strik gevangen is, laat hij de deur openbreken en de arme rebekka grijpen, maar hem (dat was de afspraak) laat hij ontloopen; want aan haar alleen wilde hij zich wreken. — —

V.

EDOM JUDAS EN ZIJNE VROUW, BIJ HET ONTWAKEN.

EDOM JUDAS. Ach! het was maar een droom! Wat deed het mij goed! — Doch men kan dien droom waar maken; met ons twee-en-twintigen zijn wij zeker!

De vrouw. Wat was het dan?

E. J. Ik zag den Nazarener dood van onder een' hoop steenen weg halen en door twee van die schaapshoofden van zijn aanhangers, met vrees en siddering voortslepen, dat was het!

De V. Dien Goddelijken leeraar?

E. J. Een leeraar, die hoeren zalig spreekt en de vromen zoo in verwarring brengt, dat de bescheidenheid hen stom maakt, — dat is hij!

De V. Gij lastert!

E. J. De Nazarener moet vallen of ik! Wilt gij daarop duizend eeden?

VI.

ZEFANJA AAN SEVERUS.

(Johannes VIII: 12—59.)

Dienzelfden morgen, na dat netelige geval, waar de Profeet zich zoo goed uit wist te redden, stond hij op eene plaats, waar de morgenzon zich glansrijk spiegelde in het marmer en het goud van den tempel. Nu paste hij ook dat op zich zelven toe — die vreemde, onbegrijpelijke mensch, en sprak weder overluid, dat al het volk het hoorde: »Ik ben de zon! Volgt het licht der wereld, en gij zult in de duisternis niet blijven, maar het licht des levens hebben."

Zulke taal heeft toch geen MOZES en geen DAVID en niemand van onze Profeten gesproken. Zoo dikwijls zijne aanmatigingen mij terugstooten, trekken zij mij weder sterker aan. Hoe langer hoe meer ligt het mij

bij: Zijne zaak moet louter leugen of gansch en al waarheid zijn. — Ik wil echter nog niet beslissen.

Die van de Farizeesche partij stonden weder rondom hem te loeren en vielen hem nu op eens in de rede. »Gij getuigt van uzelven," zeiden zij, »uw getuigenis is niet waarachtig." Zulke praters verdienen eigentlijk geen teregtwijzing. Hadden zij nog naar waarheid kunnen zeggen: Gij zelf getuigt maar alleen aangaande u, dan had het zeker eenig gewigt gehad. Doch ik wil hem zelf zijne zaak laten voorstaan; het is hem wel toebetrouwd. Hier hebt gij woordelijk wat hij sprak:

»Hoewel ik van mijzelven getuige, zoo is mijn getuigenis niet te min waar; want ik weet, van waar ik gekomen ben en waar ik henen ga; want gijlieden weet noch van waar ik kom, noch waar ik henen ga. Gij beoordeelt alles naar den uiterlijken schijn. Ik oordeel niemand, en zoover ik over mijne eigene zaak oordeel, is mijn oordeel toch juist; want ik ben niet alleen, maar ik en de Vader, die mij gezonden heeft. Zoo staat toch in uwe wet zelve, dat het getuigenis van twee menschen geldig is. Ik ben het, die van mij zelven getuige, en de Vader, die mij gezonden heeft, getuigt van mij."

Nu vroegen zij: »Waar is uw Vader?" Hij antwoordde hun, zonder hen in 't minste te ontzien: »Gij kent noch mij, noch mijnen Vader. Indien gij mij kendet, zoo zoudt gij ook mijnen Vader kennen."

Daar treft hij toch altijd het regte punt, als hij de Messias wil wezen; het is zoo goed alsof hij het rond uit zegt, wanneer hij zich telkens den Zoon van God noemt.

Hoe verbitterd nu ook allen rondom hem waren, dat hij hun weder kennis van God en van hem had ontzegd, zoo waagde het echter ook nu niemand om de handen aan hem te slaan. En toch sprak hij dat alles op eene plaats, waar zoo aanhoudend een groote toevloed van volk zich af en aan beweegt, in het voorhof der vrouwen, bij de schatkist.

Op diezelfde plaats ving hij op hoog ernstigen toon nu weder dus aan: „Ik ga heen en gij zult mij zoeken en in uwe zonden zult gij sterven. Waar ik heenga, kunt gij niet komen." Eenigen van de onbeschaamtsten moeten toen vrij luid tegen elkander gezegd hebben: „Wil hij dan zichzelven ombrengen, dat hij zegt: Waar ik heenga, kunt gij niet komen?" — Dat geeft u nu weder een staaltje van de schaamtelooze boosaardigheid van ons volk, ten minste van onze Oversten.

Hij ging voort, hun zeer raadselachtig, maar het mij voorkomt, kloekmoedig, maar beleedigend te antwoorden: „Gij zijt van beneden, ik ben van boven. Gij zijt uit deze wereld, ik ben niet uit deze wereld. Daarom zeide ik u, dat gij in uwe zonden sterven zult. Want (hoort ge 't, SEVERUS! — hebt ge ooit zulk een man zoo terugstootend, en tevens zoo boeijend hooren spreken?) indien gij niet zult gelooven, dat ik het ben, zoo zult gij in uwe zonden sterven." Dat greep de toehoorders weder op eene andere wijs aan, zoodat zij nu weêreens als van nieuws vroegen: „Wie zijt gij?" Gij kunt u echter ligt verbeelden, hoe dat niet op den bescheiden toon der leergierigheid werd gezegd, maar op den meesterachtigen toon, die rekenschap vordert; dat was hun bij hunnen trots ook wel niet anders mogelijk. Hij antwoordde: „Ik ben wat ik u van den beginne aan zeide. Ik heb veel meer van u te zeggen en te oordeelen dan van mijzelven, louter waarheid echter; want Die mij gezonden heeft, is waarachtig, en dat alleen, wat ik van Hem gehoord heb, spreek ik openlijk tot de wereld."

Intusschen verstaan zij dat gedurig maar niet, dat hij hun van God als van zijn Vader spreekt. Nu ging de Profeet voort: „Wanneer gij den Zoon des menschen zult verhoogd hebben, dan zult gij erkennen, dat ik het ben, en dat ik niets van mijzelven doe, maar dat ik slechts spreek, wat mij mijn Vader opgedragen heeft te spreken. Hij, die mij gezonden

heeft, is niet mij. De Vader heeft mij niet alleen gelaten; want ik doe altijd wat Hem behaagt." . . .

Lieve SEVERUS! Nog weinige woorden van hem hebben zoo mijn binnenste geroerd; hij moet dat toch met eene onuitsprekelijke opregtheid gezegd hebben; ik kan het mij onmogelijk anders voorstellen. Wat hij met dat *verhoogen* meent, dat begrijp ik volstrekt niet. Bij ons is *verhoogen* anders gebruikelijk in den zin van *kruisigen*; bij ulieden ook? Dat zou nu echter hier geen zin hebben; want, zoo als ge weet, een doodstraf mogen wij niemand aandoen, en dat door onzen Stadhouder gedaan te krijgen, is zelfs te dol om maar te denken; want inderdaad doet de man letterlijk niets, wat schijn of schaduw van aanklagt bij de Romeinsche regtbank zou kunnen opleveren. . .

Zie — opdat ik mijn verhaal voortzette — die zoo blijkbaar opregte taal bewoog nu ook menigeen', om in hem te gelooven, en hier en daar gaf er dat een te kennen. Hun sprak hij deze krachtige woorden toe, waar dan weer uitdrukkingen vol van toenemende aanmatiging op volgden: „Wanneer gij in mijn woord blijven zult, zoo zijt gij waarlijk mijne discipelen, en gij zult de waarheid erkennen en de waarheid zal u vrij maken." Deze woorden stuitten velen der hoorders weer geweldig tegen de borst; zij hadden terstond het antwoord gereed: „Wij zijn ABRAHAMS kinderen, wij zijn nooit dienstknechten van iemand geweest; hoe zegt gij dan: Gij zult vrij worden?" Hij antwoordde met zijn eerlijk *voorwaar*: „Voorwaar, voorwaar, ik zeg u: een ieder, die de zonde doet, is de dienstknecht der zonde; maar de dienstknecht blijft niet voor altijd in het huis; de zoon daarentegen kan er altoos blijven. Wanneer nu de Zoon u vrij zal maken, dan zult gij waarlijk vrij zijn. Ik weet wel, dat gij ABRAHAMS kinderen zijt; maar gij staat mij naar het leven; want gij geeft mijn woord geen plaats in uwe harten; en ik spreek toch niets dan wat ik bij mijnen Vader gezien heb. Maar gij doet, wat gij bij

uwen vader gezien hebt." Zij antwoordden hem met heftigheid: »ABRAHAM is onze vader, dat zeiden wij u reeds!" »Wanneer gij ABRAHAMS zonen waart," zeide hij nu, »zoo deedt gij ABRAHAMS daden. Nu echter zoekt gij mij te dooden, een' mensch, die u de waarheid heeft gezegd, welke ik van God gehoord heb. Dat heeft ABRAHAM niet gedaan. Gij doet de daden uwes vaders." Nog heviger antwoordden zij: »Wij zijn geen onechte kinderen; wij hebben denzelfden vader; God!" »Wanneer God uw Vader ware," sprak hij, »zoo zoudt gij gewis mij liefhebben; want ik ben van God uitgegaan en gekomen; ik ben niet van mij zelven gekomen, maar Hij heeft mij gezonden. Waarom kent gij dan mijne spraak niet? Daarom wel, omdat gij mijn woord niet kunt hooren. Gij zijt uit den duivel, die is uw vader, en gij wilt de begeerten uws vaders volbrengen. Die was een menschenmoorder van den beginne en stond niet in de waarheid, want geen waarheid is in hem. Wanneer hij leugen spreekt, dan spreekt hij uit zijn eigendom; want hij is een leugenaar en de vader der leugenen. Dewijl ik daarentegen de waarheid spreek, zoo gelooft gij mij niet. Wie van u kan mij eene zonde verwijten? Zoo ik echter waarheid spreek, waarom gelooft gij mij niet? Wie uit God is, die hoort de woorden Gods. Daarom hoort gij niet, omdat gij niet uit God zijt."

Zij vielen hem in de rede (het verwondert mij, dat zij zich zoo lang inhielden; maar, zoo lang hij spreekt, is men altijd als gedwongen om te hooren, tot dat hij uitgesproken heeft), nu zeiden zij dan met trotserende hevigheid: »Zeiden wij niet met regt, dat gij een Samaritaan zijt en een' duivel hebt?" De Godsdienst der Samaritanen houden wij Joden voor niet anders dan dweeperij en beschouwen wij als een onecht kind van onze Godsdienst, en het eene schimpwoord zoowel als het andere wil zeggen: gij zijt door een' dwaalgeest bezeten!

Hoor, met welk eene onverstoorbare kalmte hij antwoordde: »Ik heb geen' duivel, maar ik eer mijnen Vader, gij onteert mij. Ik zoek echter mijne eer niet; er is Eén, die haar zoekt en in deze zaak oordeelt. Voorwaar, voorwaar, ik zeg u: wie mijn woord bewaart, die zal den dood niet zien in eeuwigheid!" Vertrouwt gij uwe oogen, SEVERUS! terwijl gij dit leest? Of zij hebben regt, dunkt mij, om hem te zeggen, wat zij zeiden, of ik weet mij weldra niet langer te redden, ik moet hem gelooven. Wie zoo spreekt, is bezeten of waarachtig.

»Nu merken wij het duidelijk," zeiden zij, »dat gij den' duivel hebt. ABRAHAM is gestorven; al de Profeten zijn gestorven; en gij zegt: Wanneer iemand mijn woord zal bewaren, zoo zal hij den dood niet smaken in eeuwigheid. Zijt gij dan grooter dan onze vader ABRAHAM, die gestorven is, en de Profeten zijn gestorven? Wat maakt gij u zelven?" JEZUS antwoordde, wat gezond verstand slechts kan antwoorden: »Wanneer ik mij zelven prijs, dan is mijn roem ijdel. Maar het is mijn Vader, die mij eert, mijn Vader, op wien gij u als uwen God beroemt. En gij kent Hem niet; maar ik kenne Hem, en wanneer ik zeide: ik ken Hem niet, zoo zoude ik, gelijk gij, een leugenaar zijn; maar ik ken Hem en bewaar Zijn woord. ABRAHAM, uw vader, heeft er zich op verheugd, dat hij mijn' dag zou zien, en hij heeft dien gezien en heeft zich verblijd."

Nu werd de menigte om hem henen al meer en meer verbitterd, en vooral aanzienlijke Farizeën hitsten onder zijn spreken het volk aan met oogwenk en gebaarden. Eindelijk, nadat zij gezegd hadden: »Gij hebt nog geen vijftig jaar, en gij zoudt ABRAHAM gezien hebben?", en JEZUS hierop had geantwoord: »Eer ABRAHAM was ben ik," daar ontbrandde hun toorn en zij namen steenen op, om op hem te werpen; maar opeenmaal was hij niet meer te zien, hij moet zich zeker onder het volk verborgen hebben en stil uit den tempel

zijn weggeloopen. Dat hij dan altijd hen ontwijkt en niet eenmaal aan zijne vijanden een teeken doet, wanneer hij toch diegene is, die hij wil wezen, dat wekt dan aan het einde al mijn oude twijfelingen weder op.

VII.

BENJAMIN AAN JIZREËL, TWEE JONGE SADDUCEËN.

Fragment.

Onze hoop, dat hij heimelijk een Sadduceër zou wezen, is geheel verdwenen. Hij sprak wel tusschenbeiden van goede en booze geesten; maar ik dacht nog altijd, dat hij dat zoo zeide ten gevalle der Joden; want hij is slim. Nu ben ik echter ten volle overtuigd, dat hij zoo diep niet doordringt, en even zoo hartgrondig aan den duivel gelooft als onze vaders. Ik weet dat zoo zeker uit het volgende. Zonder eenige aanleiding, om van den duivel te spreken, zeide hij de Joden in het aangezigt: »Gij zijt uit den vader den duivel, die een leugenaar en moordenaar is van den beginne, en gij doet zijne werken." Zoo doet men niet, om dan het volk te behagen, alhoewel men aan den satan geloofde, dat men hun het zwaard in het hart stoot en zegt: Gij zijt kinderen des duivels en niet van ABRAHAM. — Alzoo weder een zwakke geest te meer in de wereld. Nu wat is er aan gelegen? —

VIII.

TWEE FARIZEËN, VADER EN ZOON.

Fragment.

De Vader. Zeg mij dan maar eens met twee woorden, wat waren de voornaamste zaken, waar gij zoo veel ophef van maakt?

De Zoon. Dat hij de bron is van water, dat den

dorst voor eeuwig leścht; dat hij het licht der wereld is; dat hij door den Vader gezonden is; dat hij van boven is, niet uit deze wereld; dat hij de Zoon is, die de dienstknechten der zonde vrij maakt; dat hij vóór ABRAHAM geweest is. —

De V. Dat hij is, dat hij is en dat hij is. — Wat doet dat alles af? Zoo hij de Messias is, dan zegge hij dat en trekke Sion binnen en verdelge zijne vijanden. Wat kan al dat andere ons baten; al mogt het ook waar zijn? Maar men zal hem al dat lasteren wel afleeren, wees maar gerust! Ik had waarlijk niet gedacht, dat gij u zoo gemakkelijk liet meêslepen.

De Z. Maar vader! is dat niet de allergrootste zaak, wanneer hij van de zonden vrij kan maken, ik zeg: wanneer hij het kan? — Zou dan al het mindere niet van zelf volgen?

De V. (*hevig.*) Het mindere? Dat hij Israëls Koning zou zijn, noemt gij dat het mindere? Ziet eens, hoe hij jonge menschen het hoofd op hol brengt en zonen tegen de vaders ophitst! Zwijg mij van hem!

De Z. Maar —

De V. Zwijg mij van hem, zeg ik u.

IX.

ZERUJA EN ZIJNE VROUW.

(Johannes IX: 2 en 34.)

De Vrouw. Ik kan dat maar niet uit het hoofd zetten; daar moet een zware schuld op hen liggen.

De Man. Oordeel toch niet zoo spoedig.

De V. Wel nu, men kan het de menschen niet altijd aanzien, wat zij zijn; God alleen weet alles. Men denkt soms wonderveel van iemands zedigheid en vroomheid, maar het zijn allemaal geen vromen, die offeren.

De M. Oordeel toch niet zoo haastig! Gij weet

immers niets tot hun nadeel, noch van hem noch van haar.

De V. Ik heb toch al mijn leven gehoord: waar God straft, daar moet gezondigd zijn. — Denk nu eens, voor de tweede maal een blindgeboren zoon! Neen, neen! geloof mij, dat overkomt die trotsche vrouw niet bij geval.

De M. Zie, nu, hoe voorbarig gij zijt! Ik vernam zoo even, dat het kind ziet; men had zich angstig gemaakt, dat het weêr blind was, maar het is zoo niet. God zij geloofd en gedankt voor die goede menschen, die toch al zoo ongelukkig zijn!

De V. Ja wel, God dank! ik verzeker u, men zag mij nooit weêr onder de menschen, als ik een blind kind had gekregen.

X.

JARED, DE ZOON VAN ISMAËL, ZIJN LEIDSMAN EN EEN VOORBIJGAANDE VREEMDELING.

(Johannes IX: 1 en 8.)

JARED *en zijn leidsman*, (*die hem door een' zachten stoot te kennen gaf, dat het een buitengewoon goede aalmoes was*) *beiden te gelijk:* God loone er u voor, hier en in Zijn eeuwig rijk!

J. (*alleen.*) Genadige God! Zoo zou ik er nog weêr boven op komen.

De Vreemdeling. Waarom zegt gij dat zoo?

J. Ach! mijn goede heer! ik had het in den laatsten tijd heel kommerlijk. Kon ik maar mijns vaders handwerk leeren!

De V. Zoek den Profeet op; die heeft reeds zoo menigen blinden geholpen; Hij zal u niet afwijzen.

J. *en zijn leidsman te gelijk. De laatste:* Ach! God erbarme zich! (*Hij veegt zijne tranen af*). *De eerste* (*met een' diepen zucht*): Ach! mijn goede heer! Ik ben blind ter wereld gekomen!

De V. Dat is wat anders. Geduld dan tot in het Godsrijk! God zij met ulieden!

J. Daar schenke God u grooten loon! God zij met u, mijn goede heer! (*De leidsman zegt dat ook.*)

XI.

JEZUS, DE LEERLINGEN EN JARED.

(Johannes IX: 1—7*a*.)

FILIPPUS. Daar zit de blinde JARED!

JEZUS. Hebt gij nog iets, JUDAS?

JUDAS. Ja, Rabbi! niet veel meer.

PETRUS. (tot JOHANNES) Die leeft al van aalmoezen, zoo lang mij heugt.

JOHANNES. Hij is ook blind geboren.

JUD. Dan moeten zijne ouders zich zwaar bezondigd hebben.

THOMAS. Of God moet een zware zonde van hem hebben vooruitgezien.

JOH. Ik zou niet weten, wat ik denken moet.

PETR. Rabbi! Zeg ons toch: wie heeft er gezondigd, deze of zijne ouders, dat hij blind geboren werd?

JEZUS. Noch deze heeft gezondigd, noch zijne ouders, maar dit geschiedde, opdat de werken Gods in hem openbaar zouden worden. Mij is het aanbevolen het werk desgenen, die mij gezonden heeft, te doen, zoo lang het dag is. De nacht komt, wanneer men niet arbeiden kan. Zoo lang ik nog in de wereld ben, ben ik het licht der wereld.

(*Nu waren zij bij* JARED *gekomen.*)

JARED. Erbarmt u over een' armen blindgeboren zoon van ABRAHAM, goede heeren! om Gods wil!

JEZUS. Ik heb hartelijk medelijden met u.

De Leidsman (*stootte* JARED *aan en fluisterde hem in het oor:*) Het is de Profeet.

JEZUS (*bukte, spoog op de aarde, maakte van*

wat stof eene zalf en bestreek er JARED's *beide oogen mede en zeide:*) Ga heen en wasch u in den vijver Siloam!

JARED (*greep zijn' leidsman aan, verzocht hem te haasten, ging snel met hem voort en zeide geen woord dan:*) God zij met u! (*en bij het weggaan tot zijn' leidsman:*) Hoe klopt mijn hart!

XII.

SALOMO EN ABEL, BROEDERS.

(Johannes IX: 7b—34.)

(*Zij komen bij hunne ouders in de kamer en vertellen hun.*)

ABEL (*loopt naar zijne moeder toe en zegt:*) Onze neef ziet!

De Moeder. Welke neef?

A. Onze neef JARED! Waarlijk! denkt eens, wij hebben 't gezien!

De Vader. Laat den oudsten vertellen. Waar blijft gij zoo lang?

SALOMO. Vergeeft ons, dat wij zoo laat komen. Wij kwamen zamen uit het dal, waar wij wandelden, en wilden juist de Dalpoort inslaan, toen wij schrikten van een' luiden en doordringenden schreeuw. Wij hadden wel gemerkt, dat er een man bij Siloam zich het gezigt stond te wasschen en er een paar menschen bij hem stonden; maar nu liepen wij er heen en ziet, het was een vreugdekreet. Het was neef JARED, die zich gewasschen had en nu kon hij zien. Hij riep maar gedurig: »Ik zie!" Nu viel hij op de knieën en dankte God, dan zong hij: »Hallelujah!" dan weêr zag hij zich aan alles wat om hem was de oogen uit. Zijn oogen zijn schoon en helder, dat is waar, en ook het zonlicht deed hem geen zeer.

A. Niet waar moeder? het ging hem nu even zoo als gij ons altijd zeidet dat het ADAM ging, toen God

hem geschapen had, en toen hij dien schoonen hof en de dieren en de bloemen en alles zag?

De M. Ja, kind! maar laat uw broer nu verhalen.

S. Men moest hem telkens leiden en wijzen; hij vergiste zich dikwijls in hetgeen hij zag, maar kon zich niet verzadigen met alles te aanschouwen. Hij was ontzaggelijk blij, dat hij ons aantrof, zag ons langen tijd aan en omhelsde ons gedurig. Maar dan zei hij telkens weêr: »De Profeet! o de Profeet! Als ik dien nu maar vinden kon!" Wij bleven al met hem gaan en dachten niet aan ons zelve; want telkens ontmoette hij weêr iemand en aan ieder verhaalde hij wat hem gebeurd was, met de levendigste blijdschap. Gij hadt de menschen eens moeten zien. Nu vroegen zij vol verbazing: »Is hij dat niet, die aan den weg zat en een aalmoes vroeg?" Dan zeiden anderen: »Ja, hij is het," anderen: »Hij lijkt er ten minste op," nog anderen: »Het is niet mogelijk," en dan riep hij: »Ik ben het! Ik ben het! Het is geen ander!" Zij vroegen hem: »Hoe zijn u de oogen geopend?" en hij verhaalde hun: »De mensch, dien men JEZUS heet, heeft een zalf gemaakt van aarde, mijne oogen bestreken en tot mij gezegd: Ga heen naar den vijver Siloam en wasch u, en ik ging en wiesch mij en zie! Hallelujah tot in eeuwigheid!" Dan vroegen zij: »Waar is hij, die u dit heeft bevolen?" Hij moest zeggen: »Dat weet ik niet."

De V. Het zou mij verwonderen, als zij er niets van zeiden, dat het Sabbat is.

S. Hoor maar, vader! Hij was eerst naar huis gegaan, naar zijn ouders; ook daarheen vergezelden wij hem. De vreugd van die menschen zou ik u niet kunnen beschrijven; zij groeten u.

De V. en M. Dank; o die begenadigde menschen!

S. JARED ging intusschen weêr op weg, want hij wilde den Profeet zoeken en aan allen verkondigen, wat groote zaak aan hem gebeurd was. Wij gingen weêr met hem.

De M. Gaat zitten, jongens! gij zijt moê.

De V. Gij hadt dat niet moeten doen op Sabbat.

A. Het was geen reis, vader! het was maar in de stad, nu eens staan en dan weêr gaan.

S. Nu kwamen er verscheidenen, die zeer het hoofd schudden en tot JARED zeiden, hij moest eens met hen gaan, het was een gewiglige zaak en men behoorde die toch ook aan de wetgeleerden voor te dragen, en zij gingen met hem en eenigen van ons, die hem vergezelden, naar EDOM JUDAS, bij wien reeds een paar andere voorname Farizeën waren, die ik niet kende en hij liet er gaauw nog een' uit de buurt roepen. Daar vroeg men nu den goeden JARED alles weêr van nieuws op; hij moest maar aanhoudend doorpraten, dat hij er wel moê van zal geworden zijn; maar hij deed het dan ook zoo gaarne. EDOM JUDAS vroeg hem en hij antwoordde net zoo als hij het aan de anderen gezegd had. EDOM en de anderen zeiden terstond: »Het is blijkbaar, dat die mensch niet van God is; want hij schendt den Sabbat." Anderen daarentegen, die mede gekomen waren en er bij stonden, spraken vrij uit: »Hoe kan een zondig mensch zulke teekenen doen?" en daar werd hevig over gestreden. Nu vroegen er een paar: »Maar wat zegt gij van hem, dat hij uwe oogen geopend heeft?" JARED had zijn antwoord terstond gereed: »Dat Hij een Goddelijk Profeet is!" EDOM antwoordde op trotschen toon: »Waartoe al die omslag? De man is even zoo min blindgeboren geweest als ik. Dat spelletje zal die vrienden slecht bekomen!" Toen een, die bij hem stond, vroeg, of hij dan den blindgeboren bedelaar niet dikwijls had gezien, antwoordde hij: »Ik ben hem wel dikwijls voorbijgegaan, maar heb geen acht op hem geslagen; men heeft wel wat anders te denken, als men naar den tempel gaat." Een zeide er en stond daarop, men moest de ouders van dezen mensch eens laten komen. JARED wilde zelf heen loopen, om hen te halen; maar EDOM beval hem te blijven, op een' toon,

alsof hij tot een' bedrieger zeide: Wij zullen u geen verdere afspraak met hen laten maken. De ouders van JARED werden nu ontboden en verschenen spoedig. EDOM sprak hen vrij scherp aan: »Is deze hier uw zoon, van wien gij zegt, dat hij blindgeboren is? Hoe is hij dan nu ziende?" ISMAËL zeide: »Wij weten, dat deze onze zoon is, en dat hij van de geboorte aan blind was; maar hoe hij nu ziet, dat weten wij niet, of wie hem zijne oogen geopend heeft, dat weten wij niet. Hij heeft zelf den behoorlijken ouderdom, vraagt het hem; hij zal voor zich zelven spreken." — Gij merkt wel, dat zeiden zij zoo uit vrees. Nadat die ban is afgekondigd, is iedereen vol vrees.

De V. Zij hadden daarom nog niet behoeven te zeggen, dat zij hem voor den Messias hielden.

S. JARED, die weg had moeten gaan, terwijl zij met de ouders spraken, werd nu weder onder handen genomen, en EDOM zeide tot hem: »Geef Gode de eer! Wij weten het reeds, deze mensch is een zondaar." Onze neef antwoordde schrander: »Of hij een zondaar is, weet ik niet. Eén ding weet ik zeker, dat ik blind geweest ben en nu zie." Wat zouden zij zeggen? Zij moesten altijd weêr van voren aan beginnen: »Wat heeft hij u dan gedaan? Hoe heeft hij u de oogen geopend?" JARED echter antwoordde daarop wat stout — ik schrikte er van.

De V. Wat zeide hij?

S. »Ik heb het u reeds gezegd, en gij hebt het niet verstaan; waarom wilt gij het nog eens hooren? Wilt gij ook zijne discipelen worden?" Dat maakte hen driftig, zoodat zij scholden op JARED. »Gij zijt zijn discipel," zeiden zij, »dat zien wij, maar wij zijn MOZES' discipelen. Wij weten, dat God tot MOZES gesproken heeft, maar niemand weet, van waar deze is."

De M. Wat zware verzoeking voor den armen JARED!

S. Hij hield zich goed, moeder! zelfs verwonderlijk moedig: »Dat komt mij vreemd voor," zeide hij,

„dat gij niet weet, van waar deze is, en hij heeft toch mijne oogen geopend. Wij weten toch, dat God de zondaars niet verhoort, maar wanneer iemand godvreezend is en Zijn' wil doet, dan verhoort hem God. Zoo lang de wereld gestaan heeft, heeft men het nooit gehoord, dat iemand de oogen eens blindgeborenen heeft geopend. Indien deze niet van God ware, dan zou hij „iets dergelijks wel niet doen." De Farizeën gloeiden van toorn, vooral EDOM, en die zeide: „Vermetele! gij hebt den vloek uwer zonde mede op de wereld gebragt, en wilt gij ons leeren? Weet, dat gij een verbannene zijt, volgens de uitspraak van *Jeruzalems* vaderen, wijk van ons, keer nimmer terug in de vergadering der uitverkorenen van Jehova's volk." JARED ging weg, en wij gingen met hem.

De V. Gingt gij met hem weg?

S. Ja, wij konden hem niet verlaten.

XIII.

TWEE BROEDERS, BEIDE WETGELEERDEN IN JERUZALEM.

De Oudste. Nu ja, EDOM JUDAS is een slecht mensch, dat weten wij, een afschuwelijk mensch, zoo gij wilt. Maar wat doet dat er toe? Volgt nu, dat hij daarom over geenerlei zaak een juist oordeel zou kunnen vellen?

De Jongste. Dat behoeft ge mij niet te zeggen, broer! wie zou zulk een onnoozel besluit opmaken?

De O. Dus kan het dan toch juist wezen, wat EDOM zegt: Wij weten, dat God met MOZES heeft gesproken; maar van waar deze is, weten wij niet. Dat is ook naar waarheid gezegd. Wij weten inderdaad, dat God met MOZES gesproken heeft, en van waar deze is, weten wij inderdaad niet. Dat was wat anders, wat God ten aanschouwen van het volk voor MOZES deed.

De J. Zijn het dan geen Goddelijke dingen, die JEZUS doet?

De O. Het is alles zoo hier en daar wat, en van tijd tot tijd, en zonder dat men er op verdacht is, zonder een zamenroeping van het gansche Israël Gods. Herinner u de plegtige, opentlijke wetgeving op *Sinaï*, waar onze geheele staatsregeling en ons geheele geloof op rust als op een' rotsgrond.

De J. Dat is zoo.

De O. Herinnert gij u niet, hoe plegtig Jehova het gansche volk wilde overtuigen, dat Hij inderdaad met MOZES sprak? Wat staat er in de wet? Hoe leest gij er?

De J. Ik las het juist gisteren nog weêr: *Toen zeide de Heer tot* MOZES: *Zie, Ik zal tot u komen in een dikke wolke, opdat het volk hoore, wanneer Ik tot u spreke en ook u in eeuwiglijk geloove* (*).

De O. En verder wordt er verhaald: *Toen het volk voor den bliksemenden en rookenden berg stond, en het geluid der bazuin gedurig al sterker werd, sprak* MOZES, *en God antwoordde hem met luider stem. Toen nu*, luidt het nog verder, *toen nu de Heer op den berg Sinaï, boven op den top des bergs, was nedergedaald, zoo riep de Heer* MOZES *op den top des bergs, en* MOZES *klom op* (†). Hoor, wij willen nu liever maar geen vergelijking maken, dat mag openbaring heeten en Goddelijke volmagtiging! Moogt gij daarbij van den Nazarener nog wel iets hooren?

De J. Mij dunkt, één ding moet toch niet vergeten worden. Hebben onze vaderen van dien tijd af eerst aan MOZES moeten gelooven? Zij hadden reeds van *Egypte* af aan hem geloofd. En eischte Jehova dat geloof niet reeds van *Israël* op die enkele teekenen, die MOZES en AÄRON voor hen doen moesten? Dat andere, zou ik meenen, diende nog maar ten overvloede, om MOZES geloof te doen vinden bij een ruw volk. En nog iets valt mij in. Eischte Jehova

(*) Exod. XIX: 9.
(†) Exod. XIX: 18—20, hier op het geheugen af aangehaald.

niet zelfs van den Egyptischen koning en zijn hof, dat zij zouden gelooven, dat God tot MOZES gesproken had, alleen op die enkele wonderteekenen, die Hij MOZES had meêgegeven, dat van de hand in den boezem en van den staf, gij weet wel! Wat beteekent dat bij hetgeen JEZUS doet?

De O. Dat begrijpt gij geheel verkeerd; dat alles op *Sinaï* was zoo noodzakelijk voor de toekomstige geslachten.

De J. Goed; maar wanneer het toenmalige in *Egypte* niet had willen gelooven en volgen, hoe ware hij dan met hen bij *Sinaï* gekomen? Wij zijn nu niet een der toekomstige geslachten, wij zijn nu voor JEZUS van *Nazareth* het tegenwoordige; en als wij hem geloofden, zoo zouden wij, dunkt mij, dan ook mogen verwachten, gelijk Israël toen, dat Gods openbaringen door hem al meer en meer opentlijk en beslissend voor alle toekomstige geslachten worden zouden.

De O. Ik zie het al, er ontbreken u altijd vaste grondbegrippen. Gij laat uwe verbeeldingskracht gedurig te veel meê in het spel komen. Er is nog zoo veel meer, wat zich tegen uwen JEZUS laat inbrengen en wat u zwaar zou vallen grondig te beantwoorden.

XIV.

UIT NATHANAËL'S GESCHRIFT.

— Wij verhaalden het den Heer, dat, en waarom hij in den ban was gedaan, en JEZUS antwoordde: »Leeraars en gemeente hebben hem verstooten, vader en moeder hebben hem verlaten; maar de Heer zal hem aannemen. Wie mij belijdt voor de menschen, dien zal ik ook belijden voor mijnen Vader. Vader! ik weet dat Gij mij altijd hoort. Voer dit dwalende schaap spoedig in de armen van zijnen herder!" —

XV.

JARED OP DEN OLIJFBERG.

Daar ook niet! En anders is Hij er zoo dikwijls! Gij verbergt Hem niet, donkere schaduwen, Hem, mijnen weldoener! Vermoeid kniel ik voor U neder, o Heer! die den schoonen hemel en de schoone aarde geschapen hebt, en die hoort wie tot U roepen aan alle plaatsen! O schenk mij, wat ik U bidde! Doe mij vinden, wat ik zoeke! Ik ben een arme man voor U, maar Gij hebt den armen zoowel als den rijken gemaakt; ik werd tot ellende geboren, maar Gij maaktet Uwe genade aan mij wondergroot. Ik bade mij in het genot, dat Uwe schepping mij biedt; ik ben dronken van de aanschouwing der goederen dezer wereld en Uwes huizes; maar ik dorst echter, o God! om het aangezigt van mijnen weldoener te zien, opdat ik Hem danke, en Hij mij den weg leere, dien ik gaan moet. Nog klinkt Zijne vriendelijke stem in mijn oor en geeft mij een onderpand, dat Gij zondaren liefhebt en U erbarmt over armen en ellendigen. Maar nooit zag ik Zijn aangezigt, en overal zoek ik Hem, maar ik vinde Hem niet. Morren wil ik niet, o God! maar gedurig moet ik toch vragen: ach! waarom zond Hij mij van zich weg, en gaf mij ver van Hem het licht mijner oogen, zoodat ik beide blind en ziende Hem niet zien konde? Gelijk een hert smacht naar eene frissche bron, zoo ook mijne tong op dezen schoonen dag, maar meer nog mijn hart, dat ik het aangezigt zien mogt van Hem, dien Gij gezonden hebt om mij te verlichten. Laat mij Hem vinden; ik wil Hem hooren, wanneer Hij spreekt; ik wil Hem volgen, wanneer Hij gebiedt; ik wil mij buigen, wanneer Hij mij straft; levenslang wil ik Hem natreden, wanneer Hij mij tot zich neemt. Mijn vader en mijne moeder weenen, dat ik verstooten en verbannen ben; ik weene niet om mij zelven, maar daarover, dat zij Uwen Profeet ongezocht aan-

schouwen en Hem haten, en dat ik Hem liefheb en Hem zoek en Hem nu kan zien, maar niet mag aanschouwen. O God! Ik keer nu weder terug naar Uwe heilige woning; laat mij daar vinden, wien ik zoek, en wees niet verre van mijne smeeking, opdat ik voor immer U love!

XVI.

UIT NATHANAËLS GESCHRIFT.

(Johannes IX: 35—41; X: 1—7 en 9—21.)

— Waarlijk, een' enkele vreugde, zoo als deze, geeft vergoeding voor verdriet, onwilligheid en tegenstand. Het moge gaan zoo het wil, Hij is toch de getrouwe herder, en onze ziel is bij Hem wel bewaard, voor eeuwig; en velen zullen nog met ons vol hartelijke liefde Zijnen lof verkondigen.

Wij troffen den blindgeborenen aan; een groote vreugde straalde JEZUS uit de oogen, toen Hij hem aanschouwde; Hij ging hem te gemoet en groette hem liefderijk. JARED dankte Hem, aanschouwde den Meester en staarde Hem aan met het innigste genot. Nu zag JEZUS hem aan en vroeg hem: »Gelooft gij aan den Zone Gods?" Hij antwoordde: »Wie is Hij, Heer! opdat ik in Hem gelooven moge?" Toen JEZUS nu hierop tot hem zeide: »Wien gij reeds zaagt, Hij, die met u spreekt, Hij is het," zonk hij, bleek van verbazing, vreugde en eerbied, op zijne knieën neder, aanbad Hem, loofde Hem voor het wonder zijner genezing en zeide: »o Heer! ik geloof!" en zag Hem daarbij vlak in de oogen. — Hoe dikwijls is reeds dat woord van mijnen Ontfermer bewaarheid: »NATHANAËL! gij zult grootere dingen zien dan deze!"

Zelden zagen wij onzen Heer zoo verheugd als over dezen opregten en geloovigen zoon van Israël. Hij stond nu maar steeds digt bij JEZUS en staarde zoo op

Hem met onafgewende blikken, alsof hij de oogen niet bewegen konde, terwijl de Heer tot de omstaande, reeds weder aangroeijende toehoorders zeide: »Ik ben tot een oordeel in deze wereld gekomen, opdat de blinden zien, en de zienden blind worden."

Onder de omstanders waren verscheiden Farizeën, die nu met bitterheid zeiden: »Zijn wij dan ook blind?" — En inderdaad, men moest wel merken, dat JEZUS het voornamelijk om hunnentwil zeide. Hij gaf ten antwoord: »Indien gij blind waart, zoo zoudt gij geene zonde hebben; maar gij beroemt u, dat gij ziet, daarom blijft uwe zonde op u. Voorwaar, voorwaar, ik zeg u: wie niet door de deur in den schaapstal ingaat, maar elders er inkomt, die is een dief en moordenaar." (Hoe sullen de Farizeën van nieuws Hem daarom haten, dat Hij dit alles van de herders en de schapen van Israëls volk ronduit gezegd heeft!) »Maar wie door de deur ingaat, die is een herder der schapen. Dezen doet de deurwachter open, en de schapen hooren zijne stem, en hij roept zijne schapen bij name en leidt ze uit. En wanneer hij zijne schapen naar buiten voert, zoo gaat hij voor hen henen, en de schapen volgen hem na; want zij kennen zijne stem. Een' vreemden zullen zij volstrekt niet navolgen, maar van hem vlieden; want de stem van vreemden kennen zij niet."

Zij wilden echter deze gelijkenis, dat was wel te zien, nog niet verstaan. En toch was het zoo goed getroffen, zoo gepast op onzen trouwen herder en op dat door de booze herders verstooten schaap, op JARED, die daar naast JEZUS stond, en op ons allen. Nu verklaarde JEZUS zich duidelijker. Hij sprak: »Voorwaar, voorwaar, ik zeg u: Ik ben de deur van den schaapstal; zoo iemand door mij zal ingaan, die zal behouden worden en hij zal in- en uitgaan en weide vinden." (Hier gaf JARED broederlijk de hand aan JOHANNES, met een' vrolijken blik op hem en op ons allen, en daarop vestigde hij terstond weder het oog — op den

goeden herder.) »Een dief komt niet dan om te stelen en te slagten en te bederven. Ik ben gekomen, opdat de schapen leven zouden hebben en overvloed. Ik ben de goede herder; de goede herder laat zijn leven voor zijne schapen." (Daar zal het nu, o Gij Zoon van God en van DAVID! wel nooit toe komen; maar wij verstaan u: Gij duidt daarmeê eene liefde aan, die in staat zou zijn om voor uwe schapen te sterven.) »Maar een huurling en die geen herder is, wien de schapen niet toebehooren, — zoodra die den wolf ziet komen, verlaat hij de schapen en vliedt, en de wolf grijpt ze aan, en de kudde wordt verstrooid, en de huurling is ontvloden, juist omdat hij een huurling is en de schapen niet acht. Ik ben de goede herder en ken de mijnen en worde door de mijnen gekend, zooals de Vader mij kent en ik Hem kenne." (Wij jongeren allen en JARED hadden hier wel willen nederknielen en aanbidden, dat de Heer ons tot schapen Zijner kudde gemaakt heeft.) — »En ik stel mijn leven voor de schapen. Ik heb ook nog andere schapen, die niet van dezen schaapstal zijn; ook deze moet ik toebrengen, en zij zullen mijne stem gehoorzamen, en het zal ééne kudde en één herder worden." Zeker meent de Heer zulken als die Syro-Fenicische vrouw en de Romeinsche hoofdman in *Kapernaüm* en dergelijken, wier geloof Hij ons zoo zeer aanprees en ten voorbeeld stelde. Nu voer Hij voort: »Daaröm heeft mij de Vader lief, dewijl ik mijn leven afleg, opdat ik het weder aanneme. Niemand neemt het van mij, maar ik leg het vrijwillig af. Ik heb magt, om het af te leggen, en heb magt, om het weder aan te nemen. Dezen last heb ik van mijnen Vader ontvangen.".

JARED verzonk bij deze woorden in diep nadenken; want dergelijke betuigingen van JEZUS waren hem geheel vreemd. Ook mij dreigde eene weemoedige bekommernis aan te grijpen; maar spoedig herstelde ik mij weder, omdat ik de gewoonte van onzen Meester ken, dat Hij somtijds ter beproeving des geloofs en

der liefde zoo iets hards zegt en het toch zoo hard niet meent, gelijk Hij ook, toen Hij ons uitzond, van bloed en dood tot ons sprak, terwijl ons toch geen leed wedervaren is.

Onder degenen, die rondom den Meester stonden en Hem hoorden, kwam nu weder verdeeldheid. Velen zeiden tegen anderen, zoo dat zij het ons wilden doen hooren: »Hij is bezeten; hij is krankzinnig, wat luistert gij naar hem?" Anderen gaven daarop ten antwoord: »Die woorden zijn te verstandig voor een' bezetenen. En de duivel kan toch immers de oogen van een' blinden ook niet openen?" —

XVII.

MANASSE, EEN FARIZEËR IN JERUZALEM, EN ZIJNE ZUSTER.

De Zuster. Gij zijt zoo onrustig en zoo in gedachten.

De Broeder. Ja dat ben ik. Ik ben zeer aan het wankelen geraakt in mijne ontwerpen tegen JEZUS, en dat juist op het oogenblik, dat ik met mijn' zwager bezig was om ze te smeden. Maar ik mag er niet aan denken, welk een strijd dat zal wezen, als ik het laat merken..

De Z. Wat bragt u zoo aan 't wankelen?

De B. Wij wandelden onder de olijfboomen, om niet gestoord te worden; hij had juist belangrijke denkbeelden, die hij mij wilde mededeelen. Daar hoorden wij in de nabijheid iemand bidden, die ons niet bemerkte; dat ging mij door merg en been. Het moet, naar alles wat wij hoorden, de genezene blindgeborene zijn geweest. Tusschenbeiden was hij niet goed te verstaan door dat hij weende van vreugd en zoo snikte, want hij dankte voor zijne genezing, en nog meer daarvoor, dat hij zijn' weldoener had weêrgevonden, en dat deze zich als den Messias aan hem geopenbaard had. Dan herhaalde hij bij zich zelf al Zijne vriendelijke woorden omtrent. Zijne liefde als herder,

en dan viel hij weêr op de knieën, dat konden we zien, en deed zijn voorbede tot in den hemel doordringen voor hen, die tegen den goeden herder zoo verbitterd zijn, en die hem, den blinden zelven, in den ban hadden gedaan.

XVIII.

HET ENGELEN KOOR. (*).

(*Toen* JEZUS *op den Sabbat, waarop Hij den blindgeborenen genas, des avonds aan den Olijfberg kwam, liet zich een koor van engelen aldus boven Hem hooren:)*

Zoo zal 't eens op Zijn Sabbat gaan!
Waanwijzen worden blinden,
Terwijl de blinde in 't licht zal staan,
Elk wie Hem zoekt Hem vinden;

Elk drinken zal uit waarheidsbron,
Voor 't licht de dwaling wijken,
De Heer, als aller geesten Zon,
Bij aller loflied, prijken.

XIX.

REDE VAN RABBI METHUSALACH, EEN' FARIZEËR EN GESLAGEN' VIJAND VAN JEZUS, IN DE SYNAGOGE, EN IETS VAN HARE UITWERKING.

Hij had bij vervolg te lezen uit den profeet EZECHIËL, Hoofdst. XXXIV, luidende aldus: *Daarna geschiedde het woord des Heeren tot mij, zeggende: Menschenkind! profeteer tegen de herders van Israël; profeteer, en zeg tot hen, tot de herders: Zoo zegt de Heere* HEERE: *wee den herderen van Israël, die*

(*) Zie D. I, Afl. 5. XI. bl. 365.

zich zelve weiden! Moeten niet herders de kudde weiden? Met de melk voedt gij u, met de wol kleedt gij u, het gemeste slagt gij; — de kudde weidt gij niet! Het zwakke hebt gij niet versterkt, en het kranke niet genezen, en het gekwetste niet verbonden, en het weggedrevene niet wedergebragt, en het verdeelde niet opgezocht; maar gij hebt over hen geheerscht met strengheid en met wreedheid. Daarom zijn ze zonder herder verstrooid en strekken al het wild gedierte des velds tot spijs; wel zijn ze verstrooid! Mijne kudde doolt om op alle hoog gebergte en op alle heuveltoppen, en over den ganschen aardbodem is mijne kudde verstrooid; en daar is niemand, die er zich aan kreunt, en niemand, die ze opzoekt! Daarom, ô herders! hoort des Heeren woord! Zoo waarachtig Ik leef, spreekt de Heere HEERE: *indien niet, omdat mijne kudde tot een roof is, en omdat mijne kudde al het wild gedierte des velds tot spijs geworden is, vermits er geen herder is, en mijne herders zich om mijne kudde niet bekreunen, en omdat de herders zich zelve weiden en mijne kudde niet weiden; daarom, ô herders! hoort des Heeren woord! Zoo zegt de Heere* HEERE: *ziet, gelden zal het den herderen van mijnentwege, en Ik zal mijne kudde van hunne handen eischen; en Ik zal hen doen ophouden herders der kudde te zijn, en die herders zullen niet meer zich zelve weiden; maar Ik zal mijne kudde redden uit hunnen mond, dat zij hun niet meer tot spijze verstrekken. Want, zoo zegt de Heere* HEERE: *ziet Ik, ja Ik zelf zal mij aan mijne kudde laten gelegen liggen en zal ze opsporen! Gelijk een herder zijne kudde zorgvuldig nagaat, ten dage dat hij zich bevindt in het midden zijner verspreide schapen, zoo zal Ik ook mijne kudde zorgvuldig nagaan en hen redden uit alle plaatsen, waarheen zij verstrooid zijn geworden ten dage der wolke en der dikke duisternis. En Ik zal ze uitvoeren uit de*

volken, en Ik zal ze verzamelen uit de landen, en Ik zal ze brengen in hun land: daar zal Ik ze weiden op Israëls bergen, in waterrijke dalen en aan alle bewoonbare oorden des lands. In overvloedige weiden zal Ik ze doen grazen, en op Israëls hoog gebergte zal haar schaapskooi zijn; daar zullen zij nederliggen in aangenamen stal en in vette weiden zullen zij grazen, op Israëls gebergte. Ik zal mijne kudde doen grazen, en Ik zal ze doen nederliggen, spreekt de Heere HEERE! *Het verdoolde zal Ik opzoeken, en het weggedrevene zal Ik wederbrengen, en het gewonde zal Ik verbinden, en het zwakke zal Ik versterken; en het vette en het sterke zal Ik wegdoen uit de kudde; Ik zal ze weiden zoo 't behoort. Maar gij, o mijne kudde! zoo spreekt de Heere* HEERE: *ziet, Ik zal rigten tusschen schapen en schapen, tusschen rammen en tusschen bokken. Is het u te weinig in eene overvloedige weide te grazen? Moet gij ook het overschot uwer weide met uwe voeten vertreden? En als gij het bezonken water gedronken hebt, moet gij dan het overige met uwe voeten troebel maken? En mijne kudde, zou die op het vertredene door uwe voeten moeten weiden, en drinken 't geen uwe voeten troebel hebben gemaakt? Daarom, zoo spreekt de Heere* HEERE *tot ulieden: ziet, Ik zelf zal rigten tusschen het gemeste schaap en tusschen het magere schaap; omdat gij met zijde en schouder wegdringt en met de hoornen stoot al wat zwak is, tot dat gij ze geheel naar buiten hebt uitgedreven; daarom zal Ik mijne kudde te hulp komen, dat zij niet andermaal ten roof zijn, en Ik zal rigten tusschen schapen en schapen. En Ik zal over haar een' éénigen Herder verwekken, die ze weiden zal,* DAVID *mijnen dienstknecht; die zal hen weiden, en die zal hun ten herder wezen; en Ik, de* HEER, *zal hun tot een' God zijn, en mijn dienstknecht* DAVID *tot Vorst in hun midden; Ik, de* HEER, *heb het gesproken.*

Nadat Rabbi METHUSALACH dit gelezen had, gaf hij het boek aan den dienaar en zeide tot het volk: „Gij oudsten der vergadering en gij Israëlietische mannen! Op den huidigen dag begon een deel van de woorden des Profeten op treurige wijs vervuld te worden. Behalve dat van oudsher vele dwaze herders aan de schapen slecht, schraal voedsel geven, en ze van de verkwikkende bronnen der vaderlijke leere en overleveringen wegvoeren, om te zwerven in de zandwoestijnen en over de naakte rotsen van het troostelooze en gevaarvolle ongeloof; behalve dat van tijd tot tijd een roofdier binnensluipt en een deel der kudde verscheurt, bij de belofte van haar op de beste weide te voeren, en zich een kleine poos beroemt de beloofde goede herder te zijn, maar spoedig genoeg de natuur van een roofdier openbaart en aan zijne verleiding een eind maakt; behalve dat zoo menig gevaar ons boven het hoofd hangt, en wij door het geweld eener vreemde heerschappij uit de weiden, waar Gods kudde grazen moet, dreigen verdrongen te worden; zonder op dit alles en nog meer nu acht te slaan, leven wij thans in een' hoogstbedenkelijken tijd; want er is onder ons opgestaan en steekt, onder den schijn van ootmoed, hoe langer hoe trotscher het hoofd op, een geslepen verleider des volks, die eerst met gladde taal en vriendelijke gebaarden de harten van Israël weet te winnen, en ook wel hier en daar op eene buitengewone wijs, waarover ik geen oordeel wil vellen, menig aantrekkelijk lokaas onder het volk weet uit te deelen, om hunne zielen des te beter te vervoeren; een geslepen verleider, die, als hij de zielen der menschen door zijn lokaas gewonnen heeft, zich geheel van hen meester maakt en zich onderwindt van het gezondste zielenvoedsel, de heilige wet van MOZES, ja de heilige overleveringen der vaderen, hen af te trekken en er hun wansmaak in te doen krijgen. Geslepen is deze verleider, en gevaarlijk zijn zijne aanlokselen, en al te lang en met al te gunstigen uitslag was

hij onder u werkzaam, o mannen Israëls! zoodat wij om uwentwil niet weinig bezorgd waren.

» Intusschen heeft hij zich in zijne onverzadelijke roofzucht en zijne onbegrensde trotsche heerschzucht duidelijker geopenbaard, en, gelijk wij hopen met het oog op Israëls God, zoo duidelijk, dat hij zijn eigen doel moet verijdeld en omtrent het bedrog, waarmede hij u zoo lang misleidde, zelf u de oogen moet geopend hebben.

» Ik kan het mij althans niet anders voorstellen! Eindelijk moeten u toch de oogen zijn opengegaan, wanneer gij gehoord hebt, met welk eene onbeschaamdheid hij niet alleen onlangs zichzelven, zoo onkundig in de wet en zoo ongeleerd als hij is, met ons geoefende Rabbijnen en Godgeleerden heeft gelijk durven stellen, maar zelfs zich verstout heeft, om nu — ik durf de lastering naauwelijks herhalen — om nu voor den eenigen goeden herder zich uit te geven, en al de trouwe herders van Israël vóór hem en na hem en nevens hem te beschimpen, en als dieven en moordenaars, als roofdieren en huurlingen te brandmerken, en hoe hij op de beschreijenswaardigste wijze, gelijk de Profeet zegt, de zwakke schapen der kudde Gods in verwarring brengt, de hongerigen uit de goede weide verjaagt, en niet alleen de schapen, maar ook de herders, ja allen, welke de Heere God tot onderherders Zijner kudde gesteld heeft, met zijde en schouder wegdringt, en hen stoot met de hoornen zijner betooverende zeggenskracht en zijner ongehoorde stoutmoedigheid, zoodat zij zelfs, de herders, van schrik verstommen en zich naauwelijks weten te herstellen; terwijl hij intusschen, naar des Profeten woord, zich zelven weidt, daar hij bekend staat voor een' vraat en een' wijnzuiper, waar de gelegenheid zich aanbiedt, en een medgezel van tollenaars en zondaren, wanneer zij hem slechts noodigen.

» Wee ons, wanneer wij ons nog een oogenblik langer lieten verblinden en hoopten, dat zulk een

mensch de Herder Israëls, de beloofde zou kunnen zijn, en heil ons, als de Heer weldra zelf zal komen, om te rigten tusschen schapen en schapen, tusschen bokken en rammen der kudde, en onze pogingen zal zegenen, om dezen boozen uit ons midden weg te doen. Zijne heimelijke aanhangers mogen nu vrij in gramschap tegen mij ontsteken, — ik heb aan mijn geweten voldaan; ik heb niet gelijk willen zijn aan stomme honden, die geen geluid geven, wanneer wolven en roovers de kudde bedreigen." En zoo ging dat voort.

Nu stond AÄRON BAR-JEZUS op, een Leviet, wien JEZUS van een zeer hevige jigt had genezen, en sprak overluid deze moedige taal: »Betaamt het Israëls vaderen en leeraars den Profeet Gods achter Zijnen rug te schelden? Wie onder u kan iets goeds op Zijne wijze doen? Dat hij optrede en het doe! En wie onder u kan Hem van eenige zonde overtuigen? Die stelle zich voor Hem en bestraffe Hem opentlijk en hoore Zijne verantwoording! Zoolang dat niet geschiedt, belijde ik: Hij is de éénige, welken Jehova beloofde, Zijn getrouwe dienstknecht, de groote Zoon van DAVID?"

De oudsten der Synagoge werden hevig vertoornd en besloten kortaf, dat hij, volgens de gedane afkondiging, in den ban moest gedaan worden.

XX.

ZEFANJA AAN SEVERUS.

Fragment.

(Johannes X: 1—21.)

— Dat moet ik bekennen, hoe hard ook zijne woorden waren, als gij, mijn vriend! slechts de helft wist van de kromme wegen en de slechte middelen, die gebruikt worden, bij voorbeeld, om het Hoogepriesterschap te verkrijgen, en als gij dan tevens u voorsteldet, welke ondeugende en armzalige voorwerpen het

zijn, die nu en dan als voorgewende Messiassen beweging en oproer maken, dan vondt gij zijn beeld van de ontrouwe herders enz. niet meer zoo overdreven. Diep beschamen zou het mij, als ik de schande van ons volk zelf geheel openbaren moest. —

XXI.

ZEFANJA AAN SEVERUS.

(Johannes X: 22—39.)

— Op het feest van den nieuwen altaar (dat JUDAS de Makkabeër instelde (*)) was hij nog hier, en er ontstond van nieuws onder het volk een groote gisting. Om het ruwe winterweder begaf hij zich eergisteren in de overdekte galerij van SALOMO en wandelde daar heen en weder. Het duurde niet lang of vele Judeërs, die op het feest waren, omringden hem en zeiden hem nadrukkelijk: »Hoe lang houdt gij onze ziel op? Zijt gij de Messias, zeg het ons dan vrij uit." Ik weet van goederhand, dat het er geen waren, die reeds onder zijne aanhangers behoorden, of groote neiging gevoelden om het te worden; maar het waren, nevens vele ruwe, tot dweeperij en oproer neigende menschen, ook velen, die hem in gevaar wilden brengen. Hij gaf hun ten antwoord: »Ik heb het u gezegd, maar gij gelooft het niet." —

Hij heeft, dat zie ik hier wel in, een gansch bijzondere wijs van doen. Het wil er nooit met zoo veel woorden bij hem uit: »Ik ben de Koning Israëls;" maar alles, wat hij zegt van zich zelven, zijn enkel zulke dingen, die Israël van niemand anders dan van zijn' Messias verwacht. Moge hij zich voor den Zoon van God uitgeven, of voor het Licht der wereld, of voor de Bron des levens, of voor den éénigen Herder, of voor den Knecht Gods, op wien de Geest des Hee-

(*) 1 Makk. IV: 52—59.

ren is, of voor den grooten Heiland der blinden, dooven, lammen en kranken, het behoort er alles toe; en het merkwaardigste daarbij is, dat zulke uitdrukkingen meest terugwijzen op voorspellingen, die naar de algemeen aangenomene uitlegging den lezer onvermijdelijk doen gevoelen, dat hij de Messias wil wezen. Maar ik wil hem nu verder laten spreken:

» Ik heb het u gezegd, maar gij gelooft niet; de daden, die ik verrigt in den naam mijns Vaders, die getuigen van mij. Maar gij gelooft niet; want gij zijt niet van mijne schapen, gelijk ik u reeds gezegd heb." (Ziet gij wel? hij wijst hier weder op het beeld des grooten Herders. Herinner u maar, wat ik u daarbij zeide van EZECHIËLS voorspelling). » Mijne schapen hooren mijne stem, en ik kenne hen, en zij volgen mij na, en ik geef hun het eeuwige leven, en zij gaan niet verloren in eeuwigheid; en niemand zal ze uit mijne hand rukken. Mijn Vader, die ze mij gegeven heeft, is grooter dan allen, en niemand vermag ze uit mijns Vaders handen te rukken. Ik en de Vader zijn één."

Nu namen zij steenen op en wilden hem gaan steenigen, als een' godslasteraar. Ik zie ook geen midden tusschen kniebuiging of steeniging: want hem als een' zinneloozen te bespotten of te beklagen komt niet in aanmerking; men mag hem een uur of een minuut gezien en gehoord hebben, zoo ziet men in hem den bedaardsten en bedachtzaamsten man, dien men ooit zag, of men moest zelf half zinneloos wezen.

JEZUS bleef onverschrokken staan en zeide: — (En terwijl hij begon te spreken, kwam hunne drift een weinig tot bedaren. Eenigen lieten den steen weder uit de hand vallen, anderen hoorden naar hem nog bukkende en naar den steen grijpende, en rigtten zich al luisterend langzamerhand weder op, zonder een' steen in de hand.) Ik heb u vele goede daden van mijnen Vader getoond; om welke van deze daden steenigt gij mij?" » Niet om eenige goede daad," antwoordden zij, » stee-

nigen wij u, maar om de lastering, en omdat gij, mensch! u zelven tot God maakt." Zijn antwoord was: »Is er niet in uwe wet geschreven: Ik heb gezegd: Gij zijt Goden? Wanneer nu de wet zulken Goden noemt, aan welke de openbaring van Gods Woord te beurte viel, en de Schrift niet mag verworpen worden, hoe zegt gij dan tot hem, wien de Vader geheiligd en in de wereld gezonden heeft: Gij lastert, dewijl ik gezegd heb: Ik ben Gods Zoon? Ik begeer niet, dat gij mij gelooft, wanneer ik de werken mijne Vaders niet verrigte. — Ofschoon gij dan ook mij niet gelooft, zoo gelooft mijne werken, opdat gij het erkent en gelooft, dat de Vader in mij is, en ik in Hem."

Lieve SEVERUS! Lees toch de hoogstmerkwaardige woorden van dit gesprek alle nog eenmaal; want dat het alles echt is, daar kunt ge gerust op wezen, en zeg mij dan toch, wat gij er van denkt. Ik weet waarlijk niet meer, hoe ik mij redden zal, hoe ik den geheelen, zeldzamen, ja eenigen man zal beoordeelen. Het staat mij niet aan, en komt mij ook niet noodzakelijk voor, om nu zijn discipel te worden, of mij tegen hem te verklaren; maar mijn inwendig gevoel zegt al sterker en dringender: »Het laatste kan ik niet en het eerste wil ik niet, en een van beiden moest toch geschieden."

Zij wilden hem op staande voet grijpen; sommigen waren tegen hem verbitterd, anderen daarentegen blijde over de aanleiding, om hem nu te kunnen grijpen, zoodat zij de eersten, zooveel zij maar konden, nog meer aanhitsten. Hij echter ontweek hen weder en verliet en verborg zich; hoe en waar weet ik tot op dit oogenblik nog niet.

ELFDE AFDEELING.

VAN DE GISTING OP HET FEEST DER TEMPELVERNIEUWING TOT AAN DE LAATSTE REIS NAAR JERUZALEM.

I.

UIT NATHANAËLS GESCHRIFT.

(Johannes X: 40—42.)

Gedurig werden er weêr nieuwe aanslagen tegen onzen Heer gesmeed, hoe dikwijls het zich ook beter liet aanzien. Wanneer zal toch dat volk zijne ooren gebruiken om te hooren en zijn hart om te verstaan?

Van *Jeruzalem* trok JEZUS met ons naar de Jordaan, naar de streek, waar JOHANNES doopte. Het maakte mij zwaarmoedig, en wij allen werden treurig, toen THOMAS ons sprak van den onthoofden grooten getuige der waarheid. Toen ik kwam aan de plaats, waar ik door JOHANNES gedoopt werd, overviel mij bijzonder een angstig voorgevoel, zonder dat ik wist waarom; de regtvaardige en zijn dood zweefden mij gedurig voor oogen, en in dienzelfden nacht droomde ik, dat onze Meester voor ons twaalve stond en van woord tot woord de geheele rede herhaalde, die Hij hield, toen Hij ons uitzond, om de blijde boodschap van het naderende hemelrijk te verkondigen. Des morgens en de volgende dagen gevoelde ik mij weder verligt en greep ik nieuwen moed, toen vele brave mannen JEZUS leer met vreugde aannamen en Zijne goddelijke daden, van welke Hij er ook in dezen omtrek vele verrigtte, met verwondering en luide lofspraken aanschouwden.

De gedachtenis des regtvaardigen blijft in zegening. Dat is hier in deze streken, waar JOHANNES doopte, duidelijk zigtbaar. Zeer velen zeiden van tijd tot tijd onbewimpeld tot elkander en menigeen ook tot JEZUS zelven: »JOHANNES heeft wel geen teeken gedaan; maar alles, wat JOHANNES van dezen gezegd heeft, is waar." Velen geloofden ook aan den Heer. En men kan het zeker nergens slechter gesteld vinden dan in Zijne eigene vaderstad *Nazareth*, en in *Jeruzalem*, de heilige stad, waar Israëls leidslieden den Heiligen Gods het eerst aan het volk behoorden aan te prijzen.

II.

UIT NATHANAËLS GESCHRIFT.

Vervolg.

(Mattheüs XVI: 13—20; Markus VIII: 27—30; Lukas IX: 18—21.)

— Wij reisden gedurig al hooger op naar den oorsprong der Jordaan. In de stad *Cesaréa Filippi* hielden wij ons twee dagen op. De Heer verrigtte Zijn werk, en het was niet ongezegend. Den volgenden dag wandelden wij langs de smalle Jordaan, en daar keerde JEZUS zich naar ons om en vroeg ons: »Wie zeggen de menschen, dat ik, de Zoon des menschen, ben?" Ik stond juist het naast bij Hem en antwoordde: »Velen zeggen, Gij zijt JOHANNES de Dooper, die van den dood is opgestaan, en daarom werken zulke krachten in U; anderen, Gij zijt die ELIAS, die komen moet vóór het Godsrijk, om alles te bereiden; want JOHANNES heeft uitdrukkelijk gezegd, dat hij die ELIAS niet was." JOHANNES voegde er bij: »Nog anderen houden U voor den verrezen' JEREMIA (*), die met dien ELIAS

(*) Zie het 4de Boek van EZRA II: 18, onder de Apokryfe boeken des O. V.

zou te wachten zijn; of voor een' anderen opgewekten Profeet." (Want voor den Messias is JEZUS allen te gemeen, heeft Hij te gemeene aanverwanten, te gemeene discipelen; zij stooten zich aan *Nazareth*, aan *Galilea*, aan zijne eenvoudige kleeding en levenswijs.)

Nu zag de Heer ons aan met een uitvorschend en vriendelijk oog en vroeg: »Maar wie zegt gij, dat ik ben?" Uit eerbied zwegen wij allen stil; maar nu nam PETRUS het woord en zeide in onzen naam, met vreugd en aanbidding: »Gij zijt de Messias, de Zoon des levenden Gods!" JEZUS antwoordde verheugd van geest: »Wel u, SIMON JONASZOON! want menschen hebben u dat niet geopenbaard; dat licht gaf u mijn Vader in den hemel." (Was het niet, o eeuwige God! alsof de liefde des hemelschen Vaders jegens ons door dit liefdevolle woord zich op nieuw in onze harten verheerlijkte!) Nu zeide Hij nog tot den gelukkigen SIMON: »Nog eenmaal zeg ik u, dat gij *de Rots* zult heeten. En op deze rots wil ik mijne gemeente bouwen, en de poorten der hel zullen niets tegen haar vermogen, en ik wil u de sleutels geven van het Koningrijk der hemelen. Wat gij op aarde binden zult, zal in den hemel gebonden zijn, en wat gij op aarde ontbinden zult, zal in den hemel ontbonden zijn." Verhevene waardigheid, te hoog voor menschen uit stof gevormd! Heerlijk rijk! wanneer openbaart zich uw goddelijke glans?

Toen wij echter, en bovenal PETRUS, die heerlijke uitsigten zoo volop genoten, daar werd onze moed door een verbod van den Heer weêr neêrgeslagen: Hij verbood ons, om aan iemand te zeggen, dat Hij de Messias is. Wij konden wel niet met die ongeloovigen zeggen: »Heer! hoe lang houdt Gij onze ziel op? Zijt Gij de Messias, zeg het ons dan vrij uit." Maar met brandenden dorst naar zekerheid zouden wij Hem wel gaarne op dat woord als uit éénen mond gezegd hebben, zoo wij het hadden durven doen: Ach! hoe lang houdt Gij onze ziel op? Wanneer zal dan toch

dat bedwang een eind nemen en die vervolging en die vrees voor het ongeloovige geslacht?

III.

UIT NATHANAËLS GESCHRIFT.

Vervolg.

(Mattheüs XVI: 21 en 24—28; Markus VIII: 31 en 34—38; Lukas IX: 22—27.)

— Nog zeide de Heer woorden tot ons, die in de hoogste mate onbegrijpelijk en beangstigend zijn, woorden, die geen van ons allen verstaat, waar wij allen niet aan denken, waar wij ook niet over spreken kunnen. Ik schrijf ze echter op, omdat de Heer ze gesproken heeft. »Weldra," zeide Hij, »zal ik naar *Jeruzalem* reizen, en daar moet ik veel lijden van de Oudsten en Overpriesters en Schriftgeleerden, en gedood worden, en ten derden dage opgewekt worden."

Intusschen nam PETRUS Hem ter zijde en veroorloofde zich Hem iets afzonderlijk te zeggen, waarover de Heer scheen misnoegd te zijn en PETRUS beschaamd gemaakt te hebben. Ik weet niet, wat het was.

Terstond kwam Hij met hem weder bij ons en zeide weêr soortgelijke dingen als Hij ook tot ons sprak, toen Hij ons uitzond, om het Koningrijk aan te kondigen. Hij zeide ze aan ons en riep nog anderen er bij, die digt bij ons stonden of ons naderden, en verhief Zijne stem en sprak met hoogen ernst: »Wie achter mij komen wil, verloochene zich zelven en neme zijn kruis op en volge mij na. Want wie zijn leven zou willen behouden, die zoude het verliezen; en wie zijn leven verliezen mogt om mijnentwil, die zal het vinden. Want wat zou het den mensch baten, wanneer hij de geheele wereld won, maar zijn leven verloor? Want de Zoon des menschen zal komen in de

heerlijkheid Zijns Vaders met Zijne engelen, en dan zal Hij een jegelijk vergelden naar zijn doen. Voorwaar, ik zeg u: er zijn sommigen dergenen, die hier staan, die den dood niet smaken zullen, eer zij den Zoon des menschen zien komen in Zijn rijk; want wie zich mijns en mijner woorden schaamt bij dit overspelig (trouwloos) en zondig geslacht, diens zal de Zoon des menschen zich ook schamen, wanneer Hij komen zal in de heerlijkheid zijns Vaders, omringd van engelen."

Allen stonden wij verbaasd, JUDAS bovenal verschrikt en in diep gepeins verzonken, en eenige Farizeën, die er bij gekomen waren, en welke Zijn ernstige op allen geworpen blik ook moet getroffen hebben, verbleekten en bloosden beurtelings door den ontzaggelijken nadruk dier ernstige woorden, dat daar verloochenaars stonden, die dan eerst de bitterheid des doods regt smaken zouden, wanneer het eeuwige leven Zijner belijders in Zijn rijk aanvangt.

IV.

PETRUS.

(*Hij ligt neêrgeknield in een boschje.*)

O Heer! Leer mij bidden gelijk DAVID! Reeds duizendmaal smeekte ik U, o Heer! verander toch mijn zoo woest opbruisend hart, en leer mij toch bidden gelijk DAVID: *Heer! mijn hart verheft zich niet, en mijne oogen zijn niet hoog; ook heb ik niet gewandeld in dingen, mij te groot en wonderbaar. Zoo ik mijn ziel niet effen hield en kalm, gelijk 't gespeende kind bij zijne moeder; zoo was mijn ziel gespeend in mij! Dat Isrel op den Heere beide, van nu aan tot in eeuwigheid!* (*) — Tot welk een

(*) Ps. CXXXI.

hoogte heft Gij mij op; tot welk een diepte doet Gij mij weder zinken! o Maak DAVIDS gebed tot het mijne! Heeft mijne moeder het mij niet geleerd van mijne vroege jeugd aan? En nog kent mijn hart het niet tot op dezen dag; en het wordt mij toch met elken dag dringender behoefte. —

(*Hij wordt gestoord.*)

V.

PETRUS, JOHANNES EN NATHANAËL.

(*Deze waren het, die hem stoorden.*)

(Mattheüs XVI: 22 en 23 en XVII: 1—9; Markus VIII: 32 en 33 en IX: 2—9; Lukas IX: 28—36.)

PETRUS. Welkom broeders!

JOHANNES en NATHANAËL. Des Heeren zegen zij over u! — Misschien zijn wij den eenzamen bidder niet heel welkom.

P. Gijlieden zijt mij beiden zeer welkom. Veel gaat er om in mijn hart, en ik heb u veel te vertellen, mijn lieve NATHANAËL! Of hebt gij het hem al verteld, JOHANNES?

J. Gij weet immers, wat de Heer ons gezegd heeft.

P. Ik verzocht den Heer, dat ik het aan NATHANAËL zeggen mogt, en Hij stond het mij toe. »Zeg het hem, hij zal het gelooven alsof hij het gezien had en zalig zijn," dat antwoordde Hij op mijn verzoek.

N. Zeide Hij dat, SIMON? — o Ik ben veel te gering voor al Zijne goedheid en erbarming! — Maar PETRUS! gij zuchttet en zaagt zoo bleek, toen wij daar even bij u kwamen? Zeg ons eerst, wat u op het hart ligt.

P. — Het hart was mij ook zoo beklemd; ik worstelde in het gebed om rust en om ootmoed, maar verkreeg ze nog niet. Denkt eens terug wat er binnen

negen dagen is voorgevallen, hoe veel, dat ons allen, hoe veel, dat eenigen, waar ik onder was, en nog iets, dat mij alleen betrof, — dat JOHANNES zelfs nog niet weet, maar nu weten moet, hoe diep ik mij ook schame.

J. Wie voor den broeder belijdt, wat hem beschaamt, die heeft den ootmoed reeds verkregen; de Heer moge u ook nog de ruste schenken!

P. Bedenkt, Broeders! in welke diepten en tot welke hoogten mijn arm hart in den tijd van negen dagen werd heen en weêr geslingerd. Gij weet, toen de Heer ons vroeg: Wie zegt gij, dat ik ben? wat ik Hem toen antwoordde; gij herinnert u ook de verhevene woorden, die Hij daarop mij zeide, toen Hij mij zoo zalig sprak en zoo groote dingen mij beloofde.

J. Wat gij Hem zeidet, gold voor ons allen; wat Hij u zeide, zal ook voor ons allen gelden.

P. (*blijkbaar beschaamd.*) — Dronken was ik van vreugd en gevoelde mij zoo hoog boven allen, als mijn hart zich diep voor Hem gebogen had. Ik gevoelde eene onrustige drift, om het nu overal moedig te verkondigen, dat JEZUS die is, naar wien Israël verlangt. Maar ziet, nu gaf Hij ons het ernstige verbod van iemand te zeggen, dat Hij de Messias is. En dat was nog niet genoeg; nu zegt Hij ons allen ook, dat Hij naar *Jeruzalem* moet, om te lijden en door de Priesters en den Raad gedood te worden. Toen verhief ik mij stout, ik werd innerlijk boos, dat Hij zich zoo iets zou laten overkomen; Hij kan immers wat Hij wil! Hij zeide immers, dat de poorten der hel tegen Zijne gemeente niets vermogen zouden! en ik verstoutte mij (gijlieden zaagt het wel), om Hem ter zijde te nemen, en, alsof ik Zijn raadgever ware, met onstuimigheid hem in te luisteren: Heer! spaar u zelven! dat moet u volstrekt niet gebeuren! Maar o God! mijn broeders! hoe diep zonk ik nu van de hoogte mijner trotschheid. — Hij wendde Zijn aangezigt van mij af en zeide — nog gaat mij een zwaard

door de ziel, wanneer ik de woorden herhaal —; »Ga weg achter mij, Satan! gij zijt mij een ergernis; gij zijt niet op de zaak van God bedacht, maar op die der menschen." — Daarop, dat weet gij, ging Hij naar ulieden, riep allen die er bij waren zamen, verhief Zijne stem en sprak die woorden van zelfverloochening en kruisdood, en van het verlies desgenen, die de wereld gewon en de ziel verloor, met een' nadruk, die mij door het hart sneed. Neen! een geheele week lang waagde ik het niet een woord afzonderlijk met Hem te spreken; ik was in mijn hart beneden u allen vernederd en verwachtte ook elken dag van Hem met vrees en beving eene aankondiging voor allen, dat ik mijn' naam onwaardig was geworden en mijn voorregt verbeurd had. En wat gebeurde nu hierop, broeder? — o NATHANAËL! wat denkt gij, dat nu gebeurde?

N. Dat weet ik immers al?

P. (*Met bevreemding.*) Nu wat dan? wie heeft het u al gezegd?

N. Wel, wij weten het allen, Hij nam u spoedig weder, even als te voren, met de twee geliefdsten alleen op den berg, en zal u op nieuw van Zijne liefde en genade verzekerd hebben. Dat had ik wel gedacht.

P. Hoor mij, NATHANAËL! Wij moesten met Hem naar Thabor, — hij (*hij wijst op* JOHANNES) en JAKOBUS en ik. Hij zeide niets tegen mij, maar zag mij meermalen zoo liefdevol en vertrouwelijk aan, alsof ik niets verkeerds gedaan had; en zoo werd mij het hart weder ruim, en ik dankte Jehova, dat JEZUS na zoo vele voor mij benaauwde dagen in dat avondgenot op Thabor mij wilde doen deelen. De zon ging juist onder, toen wij op eene plaats, waar het uitzigt vrij was, *Nazareth* zagen in haren avondglans. JEZUS zag het, zuchtte ten hemel en seide: »o *Nazareth!* weldra gaat het licht der wereld voor u onder, en voor vergelegen volken zal het opgaan." Wij klommen hooger tot geheel boven op den berg. De maan scheen zacht. De Heer verwijderde

zich van ons, om te bidden. Mij was het hart wederom beklemd, en ik kon de voorstelling van de vreeselijke wetgeving op Sinaï maar niet kwijt worden. Toen JAKOBUS met zijn scherp gezigt het gebergte der Arabische woestijn zocht te ontdekken, kwamen wij in een lang en ernstig gesprek over de wetgeving. JAKOBUS sprak zoo levendig van het rookende, bliksemende en donderende Sinaï, dat ik er zeer duidelijk van droomde. Het was mij alsof ik met het volk stond onder aan den berg, en over het gansche ligchaam sidderde en beefde van schrik, en met de anderen stamelend uitriep: Dat de Heer niet weder tot ons spreke, opdat wij niet sterven! Ik ontwaakte; de maan scheen helder; de twee anderen sliepen, en weldra sliep ik ook weêr in en nu ligter en rustiger dan te voren. — Maar nu werd ik wakker, alsof mij iemand zachtjes had gewekt, en hij en JAKOBUS ontwaakten op dat eigen oogenblik, en wij zagen den Meester voor ons op eenigen afstand.

J. Het was mij net alsof de maan Hem zoo buitengewoon helder bescheen; maar ik was er over verwonderd, zoo heel helder kwam het mij voor.

P. Mij ging het eerst ook zoo. Maar wij zagen spoedig, wat het was. Hij zelf schitterde, en gedurig al sterker en sterker, zoodat de maneschijn er donker bij was, zoodat alles vol licht was, helderder dan de dag, de ceders, de struiken, wij zelve — alles in het volle licht, helderder dan de dag! Zijn aangezigt schoot stralen, gelijk de zon, die hoog aan den hemel staat, Zijn kleed blonk, zoodat sneeuw er bij zou hebben afgestoken.

N. Droomdet gijlieden?

J. Wij waren wakker, alle drie te zamen wakker, hoor maar! En dat was zulk een zacht en liefelijk hemellicht, dat van Hem afstraalde, — zoo in het geheel niet verblindend, in het geheel niet verschrikkend, dat wij allen ons hoogstzalig gevoelden; ik verlustigde mij, ik baadde mij, ik dronk — hoe zal ik

het noemen? — uit de stroomen van dit zachte hemellicht, en zoo waar de Heer leeft, wat DAVID gevoelde, toen hij zong: »Gij drenkt mij uit de beek uwer wellusten (*)!" dat was bij hetgeen ik nu ondervond gering en onbeduidend.

N. (*Met het grootste verlangen.*) Wat sprak Hij tot ulieden?

P. Hoor maar, mijn broeder! Daar verschenen Hem MOZES en ELIAS, verheerlijkt en door Zijn licht, toen zij digt bij Hem naderden, met schitterenden glans omgeven; zij aanbaden Hem, en Hij noemde hen bij hunne namen: MOZES en ELIAS, de getrouwsten der getrouwe knechten. Zij spraken met Hem verhevene en versterkende woorden over den heerlijken afloop van Zijn lot in *Jeruzalem*. Ach! ik was zoo zalig, zoo in den hemel, zoo dronken van verrukking, dat ik mij niet kon onthouden van te zeggen: Heer! het is goed, dat wij hier blijven! Wilt gij het, zoo zullen wij hier drie hutten maken, voor U eene, en voor MOZES eene, en voor ELIAS eene.

J. Ik stond verbaasd over uwe vrijmoedigheid.

P. Gij lettedet op niets en dacht aan niets, geloof ik, dan aan den Heer; ten minste zoo dikwijls ik u aanzag (o hoe blonk uw voorhoofd van den weerschijn!), dan zaagt gij altijd naar den Heer! Ik dacht al gedurig, dat gij of uw broeder ook een woord zoudt zeggen.

J. Het was mij zoo goed, dat Zijne heerlijkheid zoo grootmagtig was.

P. Evenzoo ging het mij ook. O NATHANAËL! NATHANAËL! men is zoo te huis bij onzen Heer; men gevoelt het, dat wij eeuwig bij Hem te huis zullen wezen, en dat wij bij Hem te huis hooren. En ach! alles scheen mij reeds in orde te zijn; daar was toch de Messias bij ons in hemelschen luister, daar waren

(*) Ps. XXXVI: 9b.

bij Hem ELIAS en MOZES. Wat hindert, dacht ik, dat Thabor niet Zijn Koninklijke verblijfplaats worde? Het doel is bereikt! Zijn rijk is daar! Gij steden Israëls! Ziet! daar is uw God! Wij dalen af en roepen uit: Komt, laat ons op den berg des Heeren gaan; dat alle vleesch kome, om de heerlijkheid van Zijnen Gezalfden te zien! — Dat ging er om in mijn juichend gemoed. Maar spoedig, terwijl ik nog zoo bij mij zelven sprak, bedekte een groote, hooge en breede, zeer heldere wolk de beide mannen, en een majestueuze stem klonk uit de wolk: »Deze is Mijn Zoon, Mijn geliefde; in Hem heb ik Mijn welbehagen; hoort Hem!" Ja amen! Dat de Zoon spreke! Zijne knechten hooren. — O NATHANAËL! nu werden wij anders te moede. Alle drie werden wij met vrees vervuld; wij vielen op ons aangezigt en aanbaden. Weldra kwam JEZUS tot ons, raakte ons aan en zeide: »Staat op, vreest niet." Toen wij nu de oogen opsloegen, zagen wij niemand meer dan JEZUS alleen daar staan. O Wanneer . . . .

N. Maar zeg toch, wat spraken MOZES en ELIAS?

(*Zij worden gestoord.*)

VI.

TWEE KLEINE, ZACHT ZINGENDE ENGELENKOREN, NA JEZUS' VERHEERLIJKING OP THABOR.

1e *Koor.*

Stil, o stil, gij Aarde!
Stil, o stil, gij Hemel!
ADAMS, JUDA'S, DAVIDS Zoon
Rijpt reeds voor des Hoogsten troon!

2e *Koor.*

Hoe blonk reeds nu,
Op Thabors kruin,
Zijn stofgestalte
In hemelsch licht!

1e *Koor.*

Stil, o stil, gij Aarde!
Stil, o stil, gij Hemel! enz.

2e *Koor.* 't Klonk van den troon:
» Hij is mijn Zoon!
» Heil wie Hem hoort,
» Hem eert als mij." —

1e *Koor.* Stil, o stil, gij Aarde!
Stil, o stil, gij Hemel! enz.

2e *Koor.* Twee van omhoog,
Drie uit het stof,
Zien Hem verklaard,
En zinken neêr.

1e *Koor.* Stil, o stil, gij Aarde!
Stil, o stil, gij Hemel! enz.

2e *Koor.* 't Gaat afwaarts nog,
In dood en graf, —
Dan snel ten troon,
Ter zegepraal!

1e *Koor.* Stil, o stil, gij Aarde!
Stil, o stil, gij Hemel! enz.

2e *Koor.* Dan volgt Hem ras,
Door smaad en dood,
De Broederschaar,
Ter zegepraal!

1e *Koor*, (*zacht.*) Stil, o stil, gij Aarde!
Stil, o stil, gij Hemel! enz.

2e *Koor*, (*nog zachter.*)
Nog wachten wij,
Met stillen prijs,
Tot eens alom
De lofzang stroomt.

Beide Koren, (*zeer zacht.*)
Nog wachten wij,
Met stillen prijs,
Tot eens alom
De lofzang stroomt.

VII.

VERVOLG VAN HET GESPREK TUSSCHEN PETRUS, JOHANNES EN NATHANAËL.

(Mattheüs XVII: 9—13; Markus IX: 9—13; Luk. IX: 36; Johannes I: 12—14.)

NATHANAËL. Was JEZUS den volgenden morgen weêr als te voren?

PETRUS. Ja; zijn gelaat was een klein weinig meer blank en schitterend dan gewoonlijk; of bedroog ik mij? (*zegt hij tot* JOHANNES.)

JOHANNES. Mij kwam het ook zoo voor. Overigens was Hij weder dezelfde mensch van aarde, van vleesch en bloed, van huid en beenderen, zooals wij vleesch en bloed, huid en beenderen hebben. Hij is voor goed mensch geworden, dat eeuwige Woord des Vaders; maar nu hebben wij Zijne heerlijkheid gezien als de heerlijkheid des eeniggeborenen van den Vader vol van genade en zaligheid. En gij zaagt MOZES en ELIAS? o Zal Hij ook niet dengenen, die aan Hem gelooven, magt geven, om tot zonen Gods verheerlijkt te worden?

P. Ik geloof zeker, dat zal Hij doen! Werd Hij ons gelijk, zoo zullen wij ook eens Hem gelijk worden; en Hij is ons gelijk, ach broeder! ons gelijk! Toen wij 's morgens den berg afstegen, kon ik niet nalaten gedurig Zijne handen, Zijne voeten, Zijn hoofdhaar te beschouwen, mijne oogen waren aan Hem als geboeid. Ach! dacht ik duizendmaal, Hij is geheel als wij — en dezen nacht was Hij zoo luistervol!

N. Maar, broeder! staat gij niet verwonderd over MOZES, onzen Profeet? Heeft hij niet gezondigd, zoodat de regtvaardige God hem het gezegende land slechts van Nebo vertoonde, en hij sterven moest zonder in het beloofde land in te gaan? En ziet, nu is hij, volgens uw verhaal, met ELIAS de eerste in de heerlijkheid Zijns Rijks en een der grootste vertrouwelingen

van den Messias. Ziet, wanneer wij ook zondigden, zoo tuchtigde Hij ons met matiging, maar wij bleven toch zijne uitverkorenen.

P. (*omhelst* NATHANAËL.) o Broeder! dat is eene gedachte, die God u gaf, vol hoogen troost voor mijne ziel.

J. En voor ons allen. Hij heeft ons allen lief, en niemand zal ons uit Zijne hand rukken, indien wij maar Zijn woord bewaren.

P. Maar, JOHANNES! Zijn woord zelf slaat ons dikwijls zoo zeer neder. Bij het afstijgen van den berg, daar zeide Hij ons: »Zegt deze verschijning aan niemand, tot dat de Zoon des menschen weder opgestaan is uit de dooden." Daar sneed weder het zwaard door de ziel! — (*Tot* JOHANNES). Gij weet, hoe geen van ons drieën begrijpen kon, wat toch dat opstaan uit de dooden zeggen wilde; en dan weder een verbod, om juist van het heerlijkste en verblijdendste aan iemand iets te zeggen!

N. Verbood Hij dat? o Gods heilige! hoe dank ik U voor uwe goedheid, dat ik het mag weten, — en u PETRUS! voor uwe liefde, dat gij het voor mij gevraagd hebt!

P. Nu spraken wij van ELIAS, dien wij op den berg gezien hadden, den man vol kracht en edel ijvervuur.

J. (*tot Petrus.*) Ik heb u al eens willen vragen: vondt gij niet, dat hij wat geleek op JOHANNES den Dooper?

P. Gij neemt mij het woord van de tong, zóó, dat zij broeders konden zijn. — Wij vroegen den den Heer, waarom onze Schriftgeleerden toch beweren, dat ELIAS vooraf moet komen, en dat Hij daarom onmogelijk de Messias kan wezen. Hierop kwam al wederom een woord van lijden; zie, welke vernederingen! Daarna toen wij bij u en de anderen kwamen —

N. Maar zeg mij toch, wat antwoordde Hij op die vraag omtrent ELIAS?

P. »Elias is wel reeds gekomen.....", (tot Johannes.) of hoe zeide Hij het ook?

J. Zoo niet, Simon. Hij zeide: »Elias komt wel vooraf...."

N. Komt vooraf? Alzoo gold dat ook niet, dat hij nu op *Thabor* bij Hem was?

J. »Hij komt wel vooraf, en zal alles te regt brengen. Maar ik zeg u, dat Elias ook reeds gekomen is, en zij hebben hem niet erkend, maar zij hebben met hem gedaan wat zij wilden. Evenzoo zal ook de Zoon des menschen van hen lijden." Wij begrijpen wel, dat zeide Hij van Johannes den Dooper, en die werd door de Oversten miskend, mishandeld, door Herodes gevangen genomen en onthoofd. Ziet gij wel, met hoeveel aandrang Hij ons telkens tot zulke voorstellingen zoekt te leiden?

N. Ik zie het, en ik weet er mij dikwijls niet uit te redden.

P. En ik vergeet het, en geloof het niet, en kan en wil zoo iets niet gelooven!

J. Het is liefde en wijsheid, die ons tegen het ergste wapenen en dan met het beste ons te meer verblijden wil. — —

VIII.

HET GEZELSCHAP DER OVERIGE LEERLINGEN.

De anderen, behalve Petrus, Nathanaël en Johannes, hadden ook zonder Jezus zamen gewandeld, en waren op dienzelfden tijd verdiept in een gesprek over Jezus' woord van Zijn lijden bij de aanstaande reis naar *Jeruzalem*. Judas zweeg aanhoudend, Thomas opperde zware bedenkingen. Allen erkenden hunne verlegenheid en hun besluit, om dat niet te gelooven van den Meester, daar het de eer van Zijn Messiasschap te na kwam. Filippus stond eindelijk op en zeide: Daar valt mij een gedachte in, broeders! die mij

als uit den hemel geschonken wordt, om uw beklemd hart lucht te geven. Eischte God niet van ABRAHAM het leven van zijnen eeniggeborenen ten offer, en liet Hij het niet tot het uiterste komen? Maar verre van daar, dat Hij het liet gebeuren! — Zoo zal het ook wel ter beproeving, misschien van Hem en van ons, tot het uiterste komen; maar gebeuren zal het nooit, nog oneindig veel minder met den eeniggeborenen Gods dan het gebeurde met den eeniggeborenen van ABRAHAM.

De jongeren dankten hem met zigtbare blijdschap, keurden hoogelijk goed wat hij zeide, en begonnen van nu aan de zaak weder te vergeten, zonder hun hart te bezwaren over dat woord van JEZUS, en in de hoop op betere dingen bij het naderen van Zijn rijk.

IX.

HETZELFDE GESPREK TUSSCHEN PETRUS, JOHANNES EN NATHANAËL VOORTGEZET.

(Mattheüs XVII: 14—21; Markus IX: 14—29; Lukas IX: 37—43a.)

PETRUS. En toen wij van den berg kwamen, en waarlijk reeds menige bittere droppel op onze tong den vreugdedrank, dien wij boven genoten, ons vergald had, ziet! daar lag die vader smeekend voor JEZUS op de knieën en sprak juist met hevigheid de woorden uit: »Maar geen uwer leerlingen heeft het kunnen doen, niet een," en JEZUS deed dat ernstige verwijt, dat mij zoo door het hart sneed....

JOHANNES. »Ongeloovig geslacht! Hoe lang zal ik nog met u moeten zijn? Hoe lang u nog verdragen moeten?" Meent gij dat verwijt? Ja, dat gaf de Meester met een zeldzame hevigheid.

P. Maar hoe was het dan, NATHANAËL? Hoe droeg het zich toe?

NATHANAËL. O! wij waren in schrikkelijke verle-

genheid. Die man kwam daar aan met zijn' ongelukkigen maanzieken zoon, vroeg naar den Profeet, en wilde niet gelooven, dat wij niet wisten, waar Hij was, en toen hij het wel gelooven moest, jammerde hij erbarmelijk. Wij raadden hem geduld te hebben; nu kreeg hij eenig vertrouwen in ons en zeide: »Zijt gij niet Zijne leerlingen? Ook van ulieden hoorde ik reeds zoo veel groots, dat gij zoudt gedaan hebben. Och Heeren! ontfermt u over dezen mijnen zoon; hij wordt erg door een' duivel gekweld; die heeft hem stom gemaakt; en van tijd tot tijd overvalt hij hem en schudt hem, zoodat al zijne leden akelig verwrongen worden en hij schuimt en op de tanden knarst, en al zijne sappen droogen uit...."

J. Ja, zoo hij zei het nagenoeg ook aan den Meester.

N. »En dat had hij reeds van zijne kindschheid aan; o erbarmt u in Jehova's naam, en helpt den zoon en den vader." — Maar geen een van ons kon helpen; het was alsof al onze krachten verlamd waren. ANDREAS wilde het nog beproeven, om den duivel te gebieden, maar de knaap zeeg al schuimende als een lijk ter aarde en bleef onbewegelijk liggen, en wij verloren allen den moed geheel. Er kwam al meer en meer volk rondom ons en de ongelukkigen en drong van alle zijden op ons aan; een paar wetgeleerden kwamen er ook bij en zeiden met bitteren spot: »Kom aan! waar zijn nu die helden uit de school van den onbeschaamden wetversmader? Laat nu die groote dingen zien, die men u toeschrijft! Wij zouden denken, dat de nood hier wel dringend is, en goede leerlingen leeren toch niet achteruit!" en al zoo voort. Wij verantwoordden ons zoo goed wij konden. Een ander wetgeleerde wees op JAKOBUS, ALFEÜS zoon, en op LEBBEÜS met den vinger en zeide: »Kunt gij beiden ook niets, en voor jaar en dag kondt gij alles? en naamt zoo hoogen toon aan, toen men u, als belagchelijke Messiasgezanten, de deur wees? LEBBEÜS verstomde, JAKOBUS antwoordde iets. Intusschen jam-

meende de troostelooze vader, en zat op den grond naast zijn' zoon, die weêr begon bij te komen, toen er geroepen werd: De Profeet komt! Pijlsnel was de vader op de voeten en liep naar den Meester. Wij ontstelden van schaamte en van vreugde, en stonden nog bij den ongelukkigen, toen JEZUS hem tot zich liet brengen.

P. Hebt gij het wel gezien, hoe de duivel den knaap schudde, zoodra hij den Meester zag, en hoe hij voor Hem nederviel en zich al schuimende wentelde in het stof?

N. Neen.

P. En hoe de vader klaagde, dat de duivel hem reeds dikwijls in het vuur en in het water had geworpen? »Maar zoo gij iets kunt," zeide hij, »och! ontferm u dan over ons en help ons!" Dat ging mij door alles heen, zoo jammerend als hij dat zeide.

N. Ik kwam er juist bij, toen JEZUS hem vroeg: »Indien gij kunt gelooven, alle dingen zijn mogelijk dengenen die gelooft."

P. Toen herstelde ik mij weêr en mijn moed keerde terug, toen Hij dat woord weêr uitsprak: »Alle dingen zijn mogelijk dengenen die gelooft, ..."

J. En toen Hij dat zeide tot den vader van den knaap, daar was ik verwonderd over. Maar meer nog daarover, dat ik het kon vergeten; Hij zeide het reeds zoo dikwijls aan ons en aan anderen, aan ieder van ons en aan allen; daarom was onze Heer ook zoo verstoord, dat men die les maar in het geheel niet wil leeren.

P. Vroeger had ik zeker evenmin kunnen helpen als iemand van ulieden — en vooral na dat verwijt, dat Hij mij gaf, waarvan ik u gesproken heb. Het antwoord van den vader hebt gij gehoord.

N. »ô Heer! ik geloof, kom mijn ongeloof te hulp!"

J. Ja, en dat zeide hij met tranen.

P. Maar nooit zag ik het ook nog zoo bij een' maanzieken.

J. Zaagt gij wel, hoe de Meester haast maakte met de genezing, toen er al gedurig meer volk kwam toeloopen?

P. Ja wel. Ik heb den Meester ook nog nooit bij zulk een gelegenheid zoo vele en zoo krachtige woorden hooren spreken: »Gij stomme en doove geest! Ik gebied u: ga uit van hem!"

J. »En kom voortaan niet meer in hem!" Dat ook nog.

P. Gij hebt gelijk.

N. En zulk een akelig schreeuwen en zulke trekkingen, ook nog na dit woord van JEZUS, heb ik nog nimmer bijgewoond.

P. Of het geloof van den vader toen niet opnieuw begon te wankelen, toen de knaap nederviel en als dood daar nederlag, en bleef liggen, en toen menigeen, die er bij stond, zoo ontsteld zeide: Hij is dood! Het is niet anders! — dat weet ik niet, ik zag hem niet op dat oogenblik.

J. Ik zag hem; hij kon zich naauwelijks goed houden, en een glans van vreugd verspreidde zich eerst over zijn gelaat, toen JEZUS nu den knaap bij de hand vatte en hem oprigtte en hem gaf aan den vader.

P. Den eeniggeborenen! Dat had hij JEZUS ook zoo op het hart gedrukt met die bange klagt: »Och help toch! Hij is mijn eeniggeborene." — Maar wat zeide JEZUS ulieden in huis?

N. Wij hadden er eerst zamen over gestreden, wat eigenlijk de oorzaak was, waarom geen van ons allen dezen mensch had kunnen helpen, en de een meende dit, de ander wat anders; nu vroegen wij het Hem; en Hij gaf ons ten antwoord: »Om uwes ongeloofs wil! Want voorwaar! ik zeg u: zoo gij een geloof hadt ook maar als een mosterdzaadje, gij zoudt tot dezen berg zeggen: Ga weg van hier derwaarts! en hij zou weggaan, en niets zoude u onmogelijk zijn. Maar dit geslacht vaart niet uit dan door gebed en vasten."

P. Zijne woorden zijn geest en leven!

J. Ja, amen! geest en leven.,

P. Maar wat hadt gijlieden voor de oorzaak gehouden, dat het u niet gelukte?

N. De een dacht, er waren te veel duivels in dezen knaap; de ander, de vader of de zoon zou zich zeer grof bezondigd hebben. Een derde schreef het toe aan onzen eerzuchtigen twist, dien wij hadden, toen de Meester met u op den berg was; weêr een ander, aan onze zonden in het gemeen; een vijfde dacht, een van ons moest zich aan een bijzonder misdrijf hebben schuldig gemaakt.

P. Om onzes ongeloofs wil, zeide de Heer met twee woorden.

J. Maar hoe liefderijk verontschuldigde ons de Meester bij de Farizeën en de leerlingen van JOHANNES, dat wij niet vastten; dat voegde niet voor de vrienden des bruidegoms. Zoo doende heeft Hij ons zelf aanleiding gegeven, om daar nalatig in te zijn; en nu verweet Hij u, dat gij te weinig gevast en gebeden hadt?

N. Het is toch wat anders, JOHANNES! iemand te verontschuldigen bij strenge berispers, en wat anders, met regt te verwachten, dat wij uit eigen beweging Zijn voorbeeld hierin meer zullen navolgen.

J. Gij hebt gelijk, mijn broeder! Het was ook nu geen verwijt. Hij zeide maar, als wij verlangden dat te kunnen doen, dan moesten wij ons meer aan bidden en vasten overgeven.

N. Wij schaamden ons ook allen zeer.

P. Wij zullen het wel leeren! En wij willen Hem nog tot eer wezen. Eer moeten heuvelen wankelen, en bergen wijken, eer Zijn rijk zal verachteren.

J. o Onze Vader! Verheerlijk Uwen naam! Uw rijk kome! Uw wil geschiede op aarde, gelijk in den hemel!

N. Leer ons zoo gewillig spijze missen als welijk genieten!

P. Vergeef ons onze schulden, gelijk wij aan onze schuldenaars vergeven!

Alle drie. En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boozen; want Uw is het Koningrijk en de kracht en de heerlijkheid!

X.

UIT NATHANAËLS GESCHRIFT.

(Mattheüs XVII : 22 en 23; Markus IX : 30—32; Lukas IX : 43b—45.)

Onze Meester trekt zich in *Galilea* al hoe langer hoe meer terug. Op zeer vele plaatsen zou men genegen genoeg wezen, om Hem als Koning uit te roepen; maar overal ontwijkt Hij lof en roem, en vermijdt groote volksverzamelingen, en ons maakt Hij het gedurig al banger door van Zijn lijden te spreken, waarover wij ons echter in geen gesprek met Hem durven inlaten. Ik ben nog naauwelijks bekomen van de droefheid, waarin wij verzonken, toen Hij weder zeide: »De Zoon des menschen zal overgeleverd worden in de handen der menschen, en zij zullen Hem dooden, en Hij zal ten derden dage weder opgewekt worden." — Ach! welke dreigende onweêrswolken trekken zich boven onze hoofden zamen, en dat aan den schoonsten morgen van den dag, dien geen wolk ons verduisteren zou, gelijk wij droomden. En wat zeg ik, droomden? gelijk Gods Profeten zelve het voorspellen.

XI.

UIT NATHANAËLS GESCHRIFT.

Vervolg.

(Markus IX : 34b; Lukas IX : 46.)

Spoedig vergeet ons hart ook dat treurige weder, wat Hij ons zoo duister zegt, en al onze verwachtin-

gen leven van nieuws in ons op. Op den weg naar *Kapernaüm* kwamen wij zoo zamen alleen te gaan, en toen vernieuwde zich weder onder ons een vroegere ijverzuchtige strijd over den rang. Men maakte vergelijkingen en gaf zijne meening te kennen, wie onder ons wel de voornaamste zijn zoude in Zijn Koningrijk. Hetgeen JEZUS tot PETRUS zeide, gaf er aanleiding toe; en de grootere vertrouwelijkheid en teederder liefde, welke de Heer op den duur aan JOHANNES schenkt, deden dan weêr de meeningen verschillen, wie de voornaamste ware; en dan kwam ook ter sprake, wie de naasten zouden zijn aan dezen. JAKOBUS scheen wat ontevreden, dat hij de derde zou zijn, en JUDAS was mismoedig, dat hij in het geheel niet hopen kon, om ook maar de vierde of de zesde te worden. In dien misnoegden luim liet hij zich ontvallen: »Eigenlijk is mij aan de eer niet alles gelegen. De Heer kan den een' hooge eer toeleggen, en den ander' kan Hij dat vergoeden met rijkdom; en wel gebruikte rijkdom is meer waard dan afgebedelde eer.” Zoo viel er menig woord; maar de Heer zeide niets en vroeg ook niets, schoon het mij dikwijls voorkwam, dat Hij veel van ons gesprek had gehoord.

XII.

SIMON PETRUS EN BEZAÏ, DE BEDIENDE.

(Mattheüs XVII: 24—27.)

BEZAÏ. (*Hij gaat met een' draagkorf van de Meerpoort den weg naar het meer, en komt* PETRUS *tegen, die met grooten haast naar de poort toegaat.*) Zoo haastig, SIMON! zoo zeêr haastig, en met den hengel? Waart gij toch t' huis gebleven, ik had mij bij u aangemeld! — Zoo brengt God ons weder te zamen!

PETRUS. Ja wel, God brengt ons weêr te zamen. Het was ons nu om een' visch te doen.

B. Hoe zoo?

P. Gij hebt een' gezegenden dag, BEZAÏ! dat God u mij doet tegenkomen. Het komt u toe, dat ik u spoedig verhaal, wat zoo even voorviel.

B. Ik dank God reeds bij voorraad. Wat is het?

P. Toen wij gisteren in *Kapernaüm* kwamen, werd de ontvanger der tempelschatting dat aanstonds gewaar, kwam dezen morgen bij mij, terwijl de Meester niet t' huis was, en vroeg mij, of onze leeraar de tempelschatting niet betaalde.

B. Het moest immers eigenlijk een vrijwillige opbrengst zijn?

P. Ja wel; maar het is nu eenmaal zoo, dat men twee drachmen betalen moet, al was men ook nog zoo arm. Ik zeide: Ja; maar het bragt mij in groote moeijelijkheid; want waarlijk wij bezaten thans zooveel niet.

B. Is het mogelijk? Goede God! en wie verdiende rijker te zijn dan gij. . . . . .

P. Zeg liever: dan onze Meester. . . . . . .

B. En wie kon gemakkelijker in den schoot van den rijkdom zitten dan gijlieden, als gij wildet?

P. En gij kunt denken, hoe men dat den Heer als een misdrijf zou hebben aangerekend, als ik het in Zijnen naam geweigerd had.

B. Ja, dat geloof ik.

P. Toen ik nu met een bezwaard hart daarover met Hem wilde gaan spreken, zie, daar kwam Hij mij voor en vroeg: »Wat dunkt u, SIMON? Van wien nemen de Koningen der aarde tol of schatting? Van de zonen of van vreemden?" Natuurlijk, dat ik zeide: Van vreemden. »Zoo zijn dan de zonen vrij," antwoordde Hij hierop. —

B. Maar wat meende Hij daarmeê?

P. Wel begrijpt gij dat niet? Is Hij niet de Zoon van Hem, wien de tempel toebehoort, de Zoon van God? Ja! onze Meester is Gods Zoon! Dat ziet gij toch uit alles, en dat leerde Hij ons!

B. Ik geloove; God kome bij mijn onverstand mij te hulp!

P. Dat zal Hij wel doen. „Maar," voer JEZUS voort, „opdat wij hun geen' aanstoot geven, zoo ga heen naar het meer, werp den angel uit en neem den eersten visch, dien gij ophaalt. Als gij hem den mond opent.....

B. (*die intusschen in gedachten verzonken was:*) Ik vraag u vergeving, ik luisterde niet; er ligt mij zoo veel op het hart, en ik dacht er over na, dat gij zoo moedig zeidet, God zoude mij wel helpen. Ik bid u, wat hebt ge gezegd?

P. JEZUS sprak daarop tot mij: „Maar opdat wij hun geen' aanstoot geven, zoo ga heen naar het meer, werp den angel uit en neem den eersten visch, dien gij ophaalt." (BEZAÏ *luistert met zigtbaar klimmende verwondering.*) „Als gij hem den mond opent, zoo zult gij een vierdrachmenstuk vinden; neem dat en geef het voor mij en u." (PETRUS *haalt het stuk geld voor den dag en toont het hem, gelijk ook den visch.*)

B. Is het mogelijk? — (*Hij zinkt weg in verwondering, en de tranen komen hem in de oogen.*)

P. Er is iets, dat u drukt; — maar ik zie, gij zijt in den rouw.

B. Mijn vader is gestorven — en mijn vorige heer, — op éénen dag. Rabbi MAINAN heeft zich op eene hemeltergende wijs van mijns moeders huis meester gemaakt, en mijn rijke heer, wien ik vijftien jaren lang alles wat ik kon overleggen had toebetrouwd, liet eens zoo veel schulden na als hij bezat. Nu ben ik wees en een bedelaar, terwijl ik gedacht had mij in mijns vaders huis neêr te zetten en er eenige nering aan te vangen. (*Hij weent en* PETRUS *bijna mede.*) Ach! dat ik maar nader bij den Profeet kon wezen; (ik dien nu wel weêr, maar heb meer tijd dan te voren.) Want ik hoor wel, hoe Die voor iemand zorgen kan.

P. Ja, dat hebt gij nu gehoord, en ik zou denken, dat moesten wij ons leven lang nooit vergeten,

dat geen haar van ons hoofd valt zonder den wil Zijns hemelschen Vaders.

B. Zelfs is er geen stuk geld in het meer, dat Zijn Zoon niet weet, zie ik wel! Groote God! hoe kan mij dat rust geven voor mijn bekommerd hart en voor mijne arme moeder! ....

P. Ga nu terstond met mij meê.

XIII.

UIT NATHANAËLS GESCHRIFT.

(Mattheüs XVIII: 1—20; Markus IX: 33—50; Lukas IX: 46—50.)

— Hij verhaalde ons dat terstond met groote blijdschap, en wij allen verheugden ons over deze nieuwe openbaring van Zijne milde zorg voor ons en al onze behoeften. Nu vroeg JEZUS ons: »Waarover hebt gij onder weg zoo druk zamen gesproken?" Wij zwegen allen te zamen stil. Hij wist het echter al te goed, waar wij over gesproken hadden, en zeide nu: »Wie onder u de eerste zijn wil, die zij de laatste en aller dienaar." Zij, die het ijverigst gestreden hadden, schaamden zich zeer. LEBBEÜS, die zeer voor JOHANNES had partij getrokken, uit bijzondere liefde voor hem, vroeg aan den Heer: »Wijs ons toch te regt en zeg ons, wie dan inderdaad de grootste zijn zal in het hemelsche Koningrijk." Nu riep JEZUS een kind in huis, dat juist voorbijkwam; het was ZEPTOAH, het zoontje van THIRZA, de schildersweduwe. Hij zag hem vriendelijk aan, en het kind kuste de hand, welke JEZUS hem toereikte. De Heer nam hem bij zijne linkerhand en plaatste zich zoo met hem in ons midden. Het kind zag nu JEZUS aan en dan weêr ons, en wist niet wat het beduidde, en nu zeide de Heer, met een' hemelschen ootmoed, die mij door en door beschaamd maakte: »Voorwaar, ik zeg u: indien gij u niet verandert en wordt gelijk de kinderen,

zoo gaat gij het Koningrijk der hemelen geenszins in."

NEFTOAH kuste Hem weder de hand; maar Hij drukte hem aan Zijne borst, en ons hart brandde van verlangen, om ook zoo door den Heer bemind te worden; en nu zette JEZUS zich neder, en het kind stond bij Hem en leunde op Zijne knie en hing luisterend aan Zijne lippen, even alsof hij alles begreep: »Wie nu zich zelven vernederen zal gelijk dit kind, die is de grootste in het hemelsche Koningrijk. En wie zulk een kind in mijnen naam zal ontvangen, die ontvangt mij, en wie mij ontvangt, die ontvangt Hem, die mij gezonden heeft."

NEFTOAH verstond dit geheel en gloeide van blijdschap en van liefde, dat schoone, hemelsche, gezegende kind!

Nu verhaalde JOHANNES aan den Heer, dat wij gisteren iemand hadden aangetroffen, die in het geheel niet tot ons behoort en die in JEZUS' naam onreine geesten uitdreef, en dat wij het hem verboden hadden, omdat hij ons in het geheel niet volgt; en JOHANNES meende, dat hij daaraan wel had gedaan; want dat was nu juist iemand, dacht hij, die ver verwijderd was van dien kinderlijken zin, welken JEZUS ons aanprees, die, zonder vrijheid van JEZUS te hebben, zich zoo veel aanmatigde. Ik dacht echter aanstonds bij JEZUS' woorden, dat hij dwaalde, en dat wij verkeerd gedaan hadden, toen wij het hem verboden. De Meester toont toch bij iedere gelegenheid, hoezeer Hij zich verblijdt over het geloof, waarmee iemand dringend tot Hem komt, zich door Hem verkwikken, zich door Hem helpen laat; ook zonder dat Hij er bij staat, zoo als de Hoofdman deed; ook ongevraagd, zoo als HAGLAÏ, die Hem aanraakte; ook zelfs als Hij het rondweg weigerde, zoo als ANDRONIKA, de heidin. JEZUS antwoordde JOHANNES: »Verbiedt het hem niet; want er is niemand, die eene daad verrigten zal in mijnen naam, en die kwalijk van mij spreken (en tegen mijn rijk zich verzetten) zal. Want wie niet tegen

ons is, die is voor ons. Wie u al ware het ook maar een' beker frisch water te drinken zal geven, daarom dat gij bij den Messias behoort, voorwaar, ik zeg u: hij zal zijn loon niet verliezen. Maar wie zulke kleinen, die aan mij geloven, ergeren zal, voorwaar, het zou hem beter zijn, dat een molensteen aan zijn' hals gehangen, en hij in de diepte der zee geworpen ware. (Eer hij dat doen konde.)"

Toen JEZUS zoo ernstig sprak, zag het kind ter zijde, en zag JOHANNES aan, die naast JEZUS stond en hem de hand toereikte; aanstonds hield hij zich aan JOHANNES vast, die daarentegen zeer aandachtig naar JEZUS luisterde.

De Heer ging voort en zeide: »Wee der wereld van wege de ergernissen; want het is onvermijdelijk, dat er ergernissen komen; maar wee den mensch, door wien de ergernis komt. (Maar zie toe, dat gij niet tot uw verderf u zelven ergert!) Indien uwe hand of uw voet u ergert, houw ze af en werp ze van u. Het is u beter, dat gij kreupel of verminkt ten leven ingaat, dan dat gij twee handen of twee voeten behoudt en in het eeuwige vuur geworpen wordt. En wanneer uw oog u ergeren zoude, ruk het uit en werp het van u. Het is u nuttiger, dat gij met één oog ten leven ingaat, dan dat gij twee oogen hebt en in het helsche vuur geworpen wordt, waar een altijd knagende worm het hart pijnigt, en de gloed hunner pijn niet wordt uitgebluscht. Want een ieder zal met vuur gezouten worden, en ieder offer zal met zout gezouten worden." (Meent de Heer Zijne bezielende kracht, waardoor ieder, die aan Hem gewijd is, moet worden toebereid, gelijk de offerdieren met zout, als hij niet met de booze menschen in het vuurgerigt zal verloren gaan?) »Het zout is een goed ding; maar wanneer het zijne kracht verliest, waarmede zal men het er aan wedergeven? Hebt zout in u zelve en zijt vreedzaam."

Intusschen kwam het kind weder bij JEZUS en leunde

vertrouwelijk op Zijne knie, en JEZUS sloeg Zijn linkerarm om hem heen en ging voort: »Ziet toe, dat gij geen van deze kleinen veracht. Want ik zeg u: hunne engelen in den hemel zijn die verhevenste, die altijd voor het aangezigt zijn van mijn' hemelschen Vader. Want de Zoon des menschen is gekomen, om het verlorene op te zoeken en te redden. Wat dunkt u? Wanneer een mensch honderd schapen had, en één daarvan verdwaalde, zou hij niet de negenennegentig daar laten en henengaan op de bergen en het verdwaalde zoeken? En gebeurt het, dat hij het vindt, waarlijk, ik zeg u: hij verheugt er zich meer over dan over de negenennegentig, die niet afgedwaald waren. Zoo is het ook niet de wil uwes Vaders, die in den hemel woont, dat een van deze kleinen verloren ga., (Maar wanneer anderen u zullen ergeren en vertoornen, zoo sla den weg der zachtmoedigheid en langmoedigheid met hen in.) Wanneer uw broeder zich tegen u mogt bezondigen, zoo ga heen en breng het hem onder 't oog tusschen u en hem alleen. Indien hij gehoor zal geven, zoo hebt gij uwen broeder gewonnen. Wanneer hij echter niet naar u mogt hooren, zoo neem nog een' of twee met u, opdat alle handeling op de uitspraak van twee of drie getuigen beruste. Hoorde hij echter ook naar deze niet, zoo breng het voor de gemeente der broeders; mogt hij dan ook aan deze geen gehoor geven, dan zij hij u als een heiden en tollenaar. Voorwaar, ik zeg u: al wat gij op aarde binden zult, dat zal ook in den hemel gebonden zijn, en al wat gij op aarde ontbinden zult, dat zal ook in den hemel ontbonden zijn. (Wat gij eenstemmig in mijnen naam op aarde doen en van den hemel bidden zult, dat zal geldig zijn bij mijnen Vader.) Ik zeg u: wanneer ook slechts twee van u op aarde zullen zamenstemmen, over welke zaak het zij, om welke zij ook bidden zullen, die zal hun van mijnen hemelschen Vader ten deel vallen. Want waar slechts twee of drie vergaderd zijn in mijnen naam, daar ben ik midden onder hen."

Zoo zijn dan twee of drie van ons bij onzen Heer reeds eene Synagoge, en hun gebed en godsdienst is Hem reeds even goed als het gebed en de godsdienst van tien, die naar onze wet eerst eene Synagoge uitmaken en om godsdienst te houden vereischt worden. Maar waarom was zulk eene belofte noodig? Want zij, die Zijn' naam belijden, zullen niet hier twee en daar drie zijn, zoo als men nog enkele druiven naleest na den wijnoogst, of enkele aren, nadat er gemaaid is, maar zij zullen Mij allen kennen, spreekt de Heer, van den kleinsten af tot den grootsten toe, en Ik zal bij hen wonen en onder hen wandelen, en Ik zal hun God zijn, en zij zullen allen mijn volk zijn (*).

XIV.

PETRUS EN JEZUS.

(Mattheüs XVIII: 21—35.)

Petrus. Heer! hoe dikwijls moet ik mijn' broeder, wanneer hij tegen mij zondigt, vergeven? Tot zevenmaal toe?

Jezus. Ik zeg u niet, tot zevenmaal, maar tot zeventigmaal zevenmaal toe. Daarom is het hemelsche Koningrijk te vergelijken bij een' Koning, die met zijne dienaren rekening wilde houden. Toen hij begon te rekenen, werd er een tot hem gebragt, die tienduizend talenten schuldig was. Daar hij nu niet had, om te betalen, beval de Heer, dat hij verkocht zou worden en zijne vrouw en zijne kinderen en alles wat hij had, opdat er betaald zou worden. De dienaar nu viel hem eerbiedig te voet, en zeide: Heer! heb geduld met mij, en ik zal u alles betalen. De Heer werd tot het innigste medelijden met den dienaar bewogen, ontsloeg hem en schold de gansche schuld hem kwijt. De dienaar

(*) Jer. XXXI: 33 en 34.

ging naauwelijks weg van zijnen heer, of hij trof een' zijner mededienaren aan, die hem honderd denariën schuldig was; dezen greep hij aan en vatte hem bij de keel en zeide: betaal mij wat gij schuldig zijt! De mededienaar viel hem te voet en bad hem en zeide: heb geduld met mij, en ik zal u alles betalen. Hij echter wilde niet, maar ging henen en liet hem in de gevangenis brengen, tot dat hij de schuld betaalde. Zijne mededienaren zagen, wat daar gebeurde, en het bedroefde hen zeer, en zij kwamen en deelden den heer zeer naauwkeurig mede, wat er was voorgevallen. Terstond liet de heer hem bij zich roepen en zeide tot hem: Snoode dienaar! die gansche schuld heb ik u kwijtgescholden, dewijl gij mij gebeden hebt; moest gij nu ook niet over uwen mededienaar u ontfermd hebben, gelijk ik mij over u had ontfermd? En de heer was toornig en gaf hem aan de geregtsdienaars over, tot dat hij al zijne schulden zou betaald hebben. — Alzoo zal ook mijn Hemelsche Vader u doen, indien gij niet van harte een iegelijk zijnen broeder zijne misdaden vergeeft.

XV.

PETRUS EN JEZUS.

Bij eene andere gelegenheid.

Fragment.

Petrus. Ik bid u, Heer! kom tot hem; hij lijdt zwaar.

Jezus. Wendt hij niet op den duur moedwillig zijn hart tot het kwade? En zal hij gelooven?

P. Wie roept niet in den nood tot zijnen God? En hij zal zich bekeeren, wanneer hij Uwe ontferming ziet; dat zal hem het harde hart week maken. Hij lijdt ontzettend, en zijne kinderen zinken weg in droefheid rondom zijn leger.

J. Zalig zijt gij, SIMON PETRUS! Ik ken zijn hart, en ik zie het uwe; ik zal komen.

XVI.

DE LEERLINGEN.

MATTHEÜS (*tot* ANDREAS.) Nu, uw broeder zal het leeren, om tot zeventigmaal zevenmaal te vergeven.

THOMAS. Hoe zoo?

M. ABIUD heeft feller haat tegen PETRUS dan de hel tegen den hemel. Hij zon er op, wat kwaad hij PETRUS vrouw en schoonmoeder, gedurende zijne afwezigheid, doen zou.

JUDAS. En dan is hij daarbij nog een door en door liederlijk mensch. Ik geloof, alles zou ik nog verdragen kunnen, maar zulk een' doorbrenger als hij, die mij dan nog het mijne ontnemen wilde? — Neen! dat zou wel zonde zijn!

M. Nu wilde hij PETRUS een proces aandoen; hij komt op nieuw voor den dag met een schuld wegens herstellingen aan het schip, die de vrouw hem reeds betaald heeft, en dreigde hem, dat de regters hem nog bovendien straffen zouden, dat hij zich aan de verzorging van zijn huisgezin onttrekt en wat hij daardoor verliest aan eerlijke lieden wil beknibbelen. — Toen hij van PETRUS wegging, is hij gevallen, en nu ligt hij gevaarlijk krank.

XVII.

JUDAS ISKARIOTH   JAKOBUS, DE ZOON VAN ZEBEDEÜS.

(Mattheüs XVI: 5—12; Markus VIII: 13—21.)

JUDAS. Het zal, denk ik, nu spoedig weêr op een reizen gaan. Dat eeuwige rondtrekken!

JAKOBUS. Het gaat toch haast naar de blijvende woonstede der heerlijkheid.

Jud. Als iemand dat maar beleven kon.

Jak. Wees niet ongeduldig, broeder!

Jud. Het is er mij maar om te doen, dat wij eerlijk rondkomen. Wij zijn fraai voorzien voor de reis!

Jak. Ik denk niet, dat wij binnen twee dagen op reis moeten. En gij weet het immers: »Zorgt niet voor den volgenden dag; de dag van morgen zal zelf voor het zijne zorgen?".

Jud. Ja, ik weet: »Elke dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad." Als de mensch maar was als het vee, dat hij het verledene en toekomende alles te zamen vergeten kon.

Jak. Gij spreekt niet wijs, broeder!

Jud. En gij zwijgt dikwijls onwijs JAKOBUS! waar gij spreken moest. Was ik maar eens den Meester zoo nabij, als gij het met u drieën gedurig zijt, ik zou spreken, waar het noodig is! — Nu hebt gij gemakkelijk praten; gij anderen allen kunt ligt veel mooi zeggen en voor den volgenden dag de vogels laten zorgen, gij behoeft niet te betalen.

Jak. Zijt gij dan zoo na ten einde?

Jud. Voor geen twee dagen meer kan ik brood koopen tot de reis.

Jak. Ja, ik mag dan toch niet anders spreken, de Heer zou ons bestraffen, als Hij hoorde, dat wij zoo bezorgd waren. Hij zou zeggen wat Hij eens in het schip zeide.

Jud. Wat dan?

Jak. Zijt gij dat reeds vergeten? Maar ik herinner mij, dat gij sliept. Het was toen de Farizeën en Sadduceën een teeken aan den hemel geëischt hadden en toen JEZUS van JONAS had gesproken, toen voeren wij over en hadden vergeten brood meê te nemen. Nu zeide JEZUS tot ons: »Ziet toe, wacht u voor den zuurdeesem der Farizeën en Sadduceën!" Dat bragt ons in nog grooter verlegenheid. "Wij hebben geen brood," en hoe zullen wij aanstonds een' bakker vinden, van wien wij zeker zijn, dat hij noch der Fa-

rizeesche noch der Sadduceesche partij is toegedaan? Zoo dachten wij en spraken zamen met veel angst en bezorgdheid. Hoe konden wij ook aan iets anders denken? De Farizeën en onze vaders prentten ons van der jeugd af zoo menig verbod in omtrent den zuurdeesem. Zoo scheen het ons duidelijk, dat Hij ons weêr den zuurdeesem der Farizeën verbood, dat wij ons toch vooral daarvoor wachten zouden. Maar het was alles verkeerd, zoowel de opvatting zijner woorden als onze angstige bekommering.

Jud. Wat zeide Hij dan?

Jak. „Gij kleingeloovigen! wat spreekt gij zoo bekommerd, dat gij geen brood medegenomen hebt? Begrijpt gij het nog niet, wie voor u zorgt? Denkt gij niet meer aan de vijf brooden voor de vijf duizend, en hoeveel korven gij opnaamt? Ook niet meer aan de zeven brooden voor de vier duizend, en hoeveel korven gij toen met het overgeblevene vuldet? Verstondt gij het dan niet, dat ik het niet van brood meende, toen ik u voor den zuurdeesem der Farizeën en Sadduceën waarschuwde?" — Toen merkten wij eindelijk, dat Hij er hunne leer mede bedoeld had.

Jud. Zou de hoofdman Gajus ook nog, eer wij afreizen, aan onze behoeften denken?

XVIII.

ZEFANJA AAN SEVÈRUS.

(Mattheüs XVI: 1—4; Markus VIII: 11—13.)

— Nu heb ik u voornamelijk twee slimme streken meê te deelen, die gij als meesterstukken in hare soort zult bewonderen, waarop nu sinds eenigen tijd de Farizeën en ten deele ook de Sadduceën met de borst gevallen zijn, en waardoor zij den Galileeschen Profeet zeer plagen, en te gelijk ook veel volk van Hem doen afvallen. De eene is, dat zij nu en dan terugkomen,

om een bewijs zijner zending door een wonderteeken aan den hemel van hem te eischen. Eens, gelijk mij verhaald is, ergens in *Galilea*, kwamen zij, Farizeën en Sadduceën namelijk, tot hem, (dat hadden zij zamen afgesproken, hoe zelden zij anders iets te zamen in vrede overleggen kunnen) en nu verzochten zij hem zeer beleefd, dat hij hun toch slechts eenmaal een teeken uit den hemel voor zijne zending toonen zou; dan zou men omtrent de Goddelijkheid van het wonder zeker zijn; wat regelregt uit den hemel kwam en aan den hemel gebeurde, dat kon niet anders dan Goddelijk zijn, en het voegde eigentlijk den Messias zulke hemelsche teekenen te geven; zij zouden dan ook volkomen bereid zijn, om hem te gelooven enz. De Profeet echter moet hun ten volle betaald hebben door te antwoorden: »Des avonds pleegt gij te zeggen: Morgen schoon weder, want de hemel is rood, en des morgens: Heden slecht weder, want de hemel is rood en droevig. Gij geveinsden! Zoo kunt gij het gelaat des hemels beoordeelen, en kunt gij het dan de teekenen der tijden niet? Het booze en overspelige geslacht vraagt mij te vergeefs om een teeken. Er zal hun geen gegeven worden dan het teeken van den Profeet JONAS." Ik begrijp hem niet, wat hij daarmeê meende en hij verklaarde zich daarover ook verder met geen enkel woord; want mijn berigt luidt, dat hij zich terstond misnoegd omkeerde en wegging, en zijne leerlingen hem achterna.

Zie nu, SEVERUS! hoeveel mij ook niet helder is, zoo moet ik toch bekennen, deze menschen zijn vol slechte streken; want of zij wel ooit gelooven zouden, wat hij ook doen mogt, weet ik niet; dit weet ik zeker, wanneer hij ook zoo vele teekenen aan den hemel had gedaan, als hij er op aarde deed, en deze dan niet, en hij dan overigens dezelfde man gebleven ware, dat het hun dan zeker nog minder naar den zin ware dan nu. Zij zouden dan zeker nog luider en met nog meer regt dan nu zeggen: »Wat

baten ons al die verschijningen en teekenen aan den hemel? Laat hem daarvoor liever ons, onze ellendigen en kranken, lammen en blinden helpen, gelijk geschreven staat in de Profeten, opdat wij erkennen, dat hij degene is, die komen zou; zonder het laatste is het eerste slechts eene vertooning, om het volk te verblinden; wat weten wij, welke geesten in de lucht hem helpen tooveren? Hulpbetoon deed van ouds den God Israëls kennen, en hulpbetoon en niets anders moet ons den Messias doen kennen." Ik wed om mijn leven, dat zij in het andere geval dus spreken zouden.

XIX.

ZEFANJA AAN SEVERUS.

Vervolg.

— Dat hij dit geslacht het *overspelige* geslacht noemt, moet gij niet zoo opvatten, alsof hij daarmede slechts de heerschende ondeugd van echtbreuk berispen wilde; het heeft eene ruimere beteekenis en is eene geliefde uitdrukking der Profeten, wanneer zij het volk zijne afvalligheid van den eenigen God en zijne besmetting met afgoderij wilden voorhouden. Die man uit *Nazareth* heeft de gaaf (dat merkte ik reeds lang in zijne redenen op) om door eene geliefkoosde uitdrukking der Profeten eene gansche menigte van profetische uitspraken te herinneren, die inderdaad verre heen wijzen, indien men reeds in een stemming is, om zich te laten wijzen.

De zeer strenge en aanstootelijke uitdrukking grondt zich intusschen op het liefelijkste beeld der zeer naauwe verbindtenis van Jehova met Israël, en is eene zoo nederbuigende uitdrukking van gekwetste teedere liefde als men zich maar kan voorstellen. Daar gij zoo veel belang stelt in alles, wat aan onze zaken licht bijzet, — dikwijls zelfs nog meer dan ik, schoon ik een Jood ben, — zoo wil ik toch een en ander voor u

opzoeken; misschien zal het vóór een deel herhaling zijn.

Bij JEREMIA staat: *Men zegt: indien een man zijne vrouw wegzendt, en zij, van hem gegaan zijnde, eens anderen mans wordt; zal hij andermaal tot haar wederkeeren? Zou het land daardoor niet grootelijks ontheiligd worden? Maar gij, die met vele boelen hebt gehoereerd, keer nogtans weder tot Mij, spreekt de Heer.* — Ik heb van een' vriend, die nu reeds bij zijne vaderen rust, een gedicht aan Israël gehad over deze plaats; het zedenbederf van Israël ging hem zeer ter harte en hij was vol van brandende liefde tot God. Mijne schoonste jeugdige tranen heb ik bij dat gedicht geweend, vooral bij dat telkens herhaalde woord: *Keer nogtans weder tot Mij!* Ik heb echter het afschrift er van verloren en ben het ook uit mijn geheugen kwijt. — *Hef uwe oogen op naar de heuvelen en zie! waar zijt gij niet onteerd? — Gij hebt een hoeren-voorhoofd, blozen kunt gij niet. Noemt gij Mij niet, nu zelfs nog, Vader! en zegt: De echtvriend mijner jeugd zijt Gij! Zou Hij eeuwiglijk den toorn behouden, dien onophoudelijk bewaren kunnen? Zie, zoo spreekt gij en bedrijft louter boosheid, die toeneemt hand over hand? — Hebt gij gezien, wat de wederspannige* ISRAËL *gedaan heeft? — En Ik zeide, nadat zij dit alles bedreven had: Keer weder tot Mij! maar zij keerde niet weder. Dat zag hare zuster* JUDA, *de trouwlooze, dat ik de weêrspannige* ISRAËL *verstooten en haren scheidbrief haar gegeven had; zij werd nogtans niet bevreesd, maar ging ook zelve henen en hoereerde, — met steen en met hout heeft zij overspel bedreven. — Keert weder, gij afkeerige kinderen! spreekt de Heer, Ik zal u weder tot Mij nemen.* (Het toeroepen der liefde houdt niet op.) *En Ik zeide: Welk deel zal Ik u toewijzen onder de kinderen? Voorwaar, Ik zal u geven een bekoorlijk land, der volken uitverkoren sieraad, ten erfdeel!*

Ook zeide Ik: Gij zult Mij Vader noemen, en u niet meer afkeeren van achter Mij. Voorwaar, gelijk eene vrouw haren echtvriend trouwloos verlaat, zoo hebt gij Mij trouwloos verlaten, ô huis van Israël! spreekt de Heer. Eene stem wordt gehoord op de hoogten, des geweens, der smeekingen van de kinderen Israëls; dat zij hunnen weg verkeerd, den Heere, hunnen God, vergeten hebben. Keert weder, gij afkeerige kinderen! Ik zal u van uwe afkeerigheden genezen! — Ziet, hier zijn wij, wij komen tot U; want Gij, Heer! zijt onze God (*).

Maar ik zou u al te wijdloopig worden. Iets dan nog maar uit HOSÉA, die, gelijk gij weet, op Jehova's bevel werkelijk eene gevallene trouwen moest, om door zulk eene zinnebeeldige daad de waarheid te verzegelen, dat de Heer over Zijn trouwloos volk zich eens weder erbarmen zal. *Als zij hare boelen najaagt, maar hen niet achterhalen kan, en hen zoekt, maar niet vindt, dan zal zij zeggen: Ik wil heengaan en wederkeeren tot mijnen vorigen man; want toen was het mij beter dan nu. — Nogtans, ziet, het is om haar tot Mij te lokken, dat Ik haar zal voeren in de woestijn; daar zal Ik spreken naar haar hart. En daarna zal Ik haar hare wijngaarden geven, — dan zal zij weder beurtgezangen aanheffen, als in de dagen harer jeugd, als ten dage toen zij optoog uit Egyptenland. En het zal te dien dage geschieden, spreekt de Heer, dat gij Mij noemen zult: mijn man! en gij zult Mij niet langer noemen: mijn Heer! — Dan zal Ik Mij voor eeuwig aan u verloven; en Ik zal Mij aan u verloven naar geregtigheid en regt, ja met liefde en teederheid! En Ik zal Mij aan u verloven met ware trouw, en gij zult den Heere kennen* (†)!

Van de ongerijmde verklaringen, die velen onzer

(*) Jer. III. (†) Hos. II: 6, 13—15; 18 en 19.

hoogwijze geleerden aan SALOMONS lied der liederen geven, wil ik u en mij liefst verschoonen.

XX.

ZEFANJA AAN SEVERUS.

Vervolg.

(Mattheüs XII: 22—45; Markus III: 22—30; Lukas XI: 14—26, 29—32.)

Ik kom terug, waarde vriend! op mijn verhaal; want ik sprak van *twee* slimme streken der tegenstanders van den Nazarener. De tweede is inderdaad nog de ergste, en dit is reeds vroeger voorgevallen. Men bragt tot hem een' bezetenen, zoo als wij zeggen, die te gelijk blind en stom was. Hij genas den man spoedig en volkomen, zoodat hij terstond zag en sprak en toonde wel bij zijne zinnen te zijn. Dat deed nu weder bij het volk een groote werking, zoodat zij begonnen elkander overluid te vragen: »Zou deze niet de groote zoon van DAVID zijn? Is deze niet de Messias?"

Toen Farizeën, die er ook bij stonden, dat hoorden, stak het hun in den krop, en zij zeiden, voor hem niet regt verstaanbaar: »Deze drijft de duivelen niet anders uit dan door BEËLZEBUL, het hoofd der duivelen!" (Dat zegt men van de beruchtste toovenaars.) Nu kwam het natuurlijk tot ronde verklaringen, die ik echter heviger had verwacht; en al meer heeft dat mijne aandacht getrokken en mij bevreemd, nooit zag men hem in toorn eenige beschadigende of doodende kracht uitoefenen. Hoe goed het mij ook in hem bevalt, wanneer hij het mogt kunnen doen en toch niet *wilde*, zoo deed het reeds meermalen eenige twijfeling bij mij oprijzen. Onze oude geschiedenis vertoont ons toch de Godsmannen dikwijls in krachtvollen ijver, zich dadelijk over de beleediging wrekende, of anders de tusschenkomst der Godheid, die zich hunner aantrok en na korten tijd de boozen strafte. Noch de

man van *Nazareth* zelf, noch ook God, dien hij zijn' vader noemt, doet zoo iets tot redding zijner eer; en zoo dat ooit te wachten geweest ware, dan was het bij deze gelegenheid. Hij zeide slechts op deze vermetele tegenwerping, eer hij haar nog regt gehoord had, alsof hij op de gedachten konde antwoorden, rustig en ernstig: »Ieder Koningrijk, dat tegen zich zelf verdeeld is, wordt verwoest, en elke stad of huisgezin, dat tegen zich zelf verdeeld is, zal geen' stand houden. Indien de Satan den Satan uitdrijft, zoo is hij tegen zich zelven verdeeld; hoe zoude dan zijn rijk bestaan? En wanneer ik de booze geesten door BEËLZEBUL uitdrijf, door wiens kracht drijven ze dan uwe zonen uit?" — (Hier en daar vindt men een' vromen Jood, van wien men dat gelooft en met roem vermeldt; ik zelf zag het nog nooit; en inderdaad maken de Farizeën daar grooten ophef van, om, als zij eens Heidenen tot proselieten willen maken, bij deze de magt van den God ABRAHAMS te bewijzen). »Daarom," sprak hij, »zullen deze uwe regters zijn. Wanneer ik nu echter door den Geest van God de duivelen uitdrijf, en God door mij den vinger Zijner almagt uitstrekt, dan is het Koningrijk van God u verschenen. Of hoe kan iemand in het huis van een' sterken inkomen en hem van zijn huisraad berooven, wanneer hij niet eerst den sterken bindt en alsdan zijn huis uitplundert? Want als een sterk gewapende zijn hof wel bewaart, dan blijft het zijne in veiligheid, tot dat een sterkere komt." De in de Schrift doorkneede man, van wien ik mijn berigt heb, schreef er mij dadelijk bij, of ik daar niet bij dacht aan de woorden van JESAJA: *Zal men den magtigen zijn prooi ontnemen? of zal men den geweldenaar zijn buit ontvoeren? Ja, dus spreekt de Heer: Ook des magtigen buit zal hem ontnomen en des geweldenaars prooi hem ontvoerd worden! Want Ik zal met uwe partijen in twistgeding treden en uwe zonen zal Ik ten redder zijn! En Ik zal uwe*

verdrukkers hun eigen vleesch te eten geven; en aan hun bloed zullen ze, als aan wijn, zich dronken drinken; en alle vleesch zal weten, dat Ik, de Heer, uw Heiland ben, en uw Goël de Magtige Israëls (*)! En nog eene andere plaats bragt hij bij uit JESAJA (die ik mede voor u opteeken, omdat zij verdient vergeleken te worden met die schoone rede omtrent den eenigen goeden herder, welke ik u onlangs zond.) *Ziet de Heere Heere! Hij komt als de Magtige en Zijn arm voert heerschappij! Ziet, Zijn loon is met Hem en Zijne vergelding gaat voor Hem uit! Gelijk een herder zal Hij Zijne kudde weiden; in Zijnen arm zal Hij de lammeren vergaderen en in Zijnen schoot dragen, en zachtkens leiden de zogende schapen* (†).

JEZUS ging nu voort: »Wie niet met mij is, die is tegen mij, en wie niet met mij vergadert, die verstrooit; (maar bij dit geslacht wordt het kwaad steeds erger.) Wanneer de onreine geest van den mensch is uitgegaan, zoo doorwandelt hij dorre streken en zoekt rust; en als hij die niet vindt, zoo zegt hij: Ik wil terugkeeren in mijn huis, van waar ik gekomen ben; hij komt en vindt het schoon geveegd en versierd. Dan gaat hij heen en neemt nog zeven andere geesten, boozer dan hij zelf, met zich, en zij gaan binnen en wonen aldaar; en het laatste van dezen mensch wordt erger dan het eerste." (Gij ziet SEVERUS! door de gansche rede van den Nazarener heen, dat hij op het punt der geesten juist geen Sadduceër is, integendeel maar al te regtzinnig.) »Daarom zeg ik u," ging hij nog voort, en wendde zich bijzonder tot hen, die het eerst dat smadelijk woord gesproken hadden, »daarom zeg ik u: Alle zonde en lastering zal den mensch vergeven worden; maar de lastering van den Geest zal den mensch niet vergeven worden. En wie een woord spreken zal tegen den Zoon des menschen,

(*) Jes. XLIX: 24—26. (†) Jes. XL: 10 en 11.

(gij weet, zoo noemt hij zich zelven steeds,) dien zal het vergeven worden; maar wie tegen den Geest, den Heiligen, spreken zal, dien zal het niet vergeven worden, noch in deze eeuw, noch in de toekomende! (Een ieder doet, gelijk hij is;) gesteld, dat de boom goed is, zoo is ook zijne vrucht goed; gesteld, dat de boom slecht is, zoo zal ook zijne vrucht slecht zijn; want uit de vrucht kent men den boom. Gij slangengebroedsel! hoe kunt gij spreken wat goed is, daar gij boos zijt? want de mond spreekt dat, waarvan het hart overvloeit. De goede mensch brengt uit den goeden schat zijns harten het goede voort, en de booze mensch brengt uit den boozen schat zijns harten het booze voort. Ik zeg u: van ieder onnut woord, dat de menschen zullen spreken, zullen zij rekenschap moeten geven op den dag des gerigts; want naar uwe woorden zult gij geregtvaardigd worden, en naar uwe woorden zult gij veroordeeld worden."

Ziet nu het antwoord, dat eenige Farizeën en Wetgeleerden gaven, of dat niet een bedorven hart en een verlamden geest verraadt, of zij niet, juist zoo als door en door slechte menschen plegen, de voor hen meest geduchte verwijtingen, die hun gedaan worden, zich langs de kleederen laten afloopen en op een nieuwe uitvlugt bedacht zijn, of wel een oude uitvlugt nog eens te baat nemen, die hen verdedigen moet, en die toch niemand gemaakt zou hebben, die zich inderdaad wist te verdedigen? Of hoe dunkt u? „Meester!" zeiden zij, „wij verlangen maar een beslissend wonderteeken van u te zien, dat zal ons uit onze onzekerheid verlossen, wat wij van uwe duivelsbezweringen te denken hebben." Dat was genoeg, om des Nazareners verontwaardiging van nieuws gaande te maken; want een aartsvijand van huichelarij en valschheid is hij gewis. „Dit boos en overspelig geslacht," zeide hij, „eischt van mij nog een teeken, en hun zal geen teeken gegeven worden dan alleen het teeken van JONAS den Profeet. Want gelijk JONAS drie dagen en drie

nachten was in den buik van den visch, zoo zal ook de Zoon des menschen drie dagen en drie nachten zijn in het hart der aarde." Den zin van dit vreemde antwoord kan ik nu in het geheel niet raden. Ook uit de geschiedenis van JONAS zelve, hoe zorgvuldig ik die ook doorloop, kan ik geen licht scheppen in deze duisternis. Hij sprak verder: „De mannen van *Ninive* zullen opstaan in het gerigt met dit geslacht en het veroordeelen; want zij bekeerden zich op de strafprediking van JONAS! Ook de Koningin van het zuidelijke *Scheba* zal in het gerigt met dit geslacht worden opgewekt en zal het veroordeelen; want zij kwam van de einden der aarde, om SALOMONS wijsheid te hooren en — hier is meer dan SALOMO." Ik herinner mij, dat hier eerst die woorden moesten volgen van den wegtrekkenden en met zeven anderen wederkeerenden boozen geest.

Men moet den man althans niet te laste leggen, dat hij zich kleinmoedig verbergt en vreesachtig spreekt, dat hij slechts in een gesloten kring zijne aanmatigingen doet hooren en de aanzienlijken vleit. En toch ontwijkt hij, naar al de berigten, die ik ontvang, even zorgvuldig alle luide toejuiching des volks en alles, wat het volk slechts eenigermate voor hem vuur zou kunnen doen vatten. —

XXI.

JIZREËL AAN BENJAMIN, TWEE JONGE SADDUCEËRS (*).

Fragment.

— Zoo ziet gij, bij hetgeen gij mij schreeft, nog gedurig nieuwe bewijzen, dat hij onze denkwijs niet is toegedaan. Dikwijls had ik er nog hoop op. Maar toen ik hem zoo van Satan en van booze geesten hoorde spreken, met zulk een' nadruk en dat hij

(*) Zie Afd. X, 7, bl. 170.

er zoo niet van kon afstappen, waar hij het er best bij had kunnen laten, maar nog eens weêr begon met dat vertelseltje van een' boozen geest en van die zeven nieuwe mede-inwoners, toen is mij ook het laatste vonkje mijner hoop geheel uitgegaan. Het is jammer van hem; en ik zie ook, hij heeft het in het gemeen bij beide partijen gansch bedorven. Hij zal ook nooit eenige degelijke hervorming tot stand brengen. Daar is een kop vol helder doorzigt toe noodig. Hij heeft anders menige gave eens hervormers, die men hem niet ontzeggen moest. —

XXII.

JEZUS EN EEN ONBEKENDE LIJDER MET EENE ZIEKE HAND.

Buiten Kapernaüm.

Jezus. Uwe ziel lijdt! — Waarom ontwijkt gij mij steeds en ziet zoo droevig, mijn zoon? Laat de gelukkigen mij vlieden; de lijdenden behooren bij mij.

De Onbekende. (*Hij beeft.*) Ik vreesde u.

J. Open uw hart, mijn zoon! (*Hij vat zijne hand.*)

De Onb. Heer! Ga weg van mij, ik ben de grootste zondaar; mij zal niet vergeven worden, noch in deze, noch in de toekomstige wereld.

J. (*vriendelijk.*) Gij zijt de zondaar; ik ben de regter! Wat hebt gij gedaan?

De Onb. Ik heb de zonde — — ach! ik durf het niet zeggen.

J. Ik wil u regten, zoo als gij het verdient; maar bekennen moet gij.

De Onb. — Ik heb de zonde tegen den Heiligen Geest begaan.

J. Wilt gij mij dooden? Moet ik vlugten?

De Onb. o Heer! Mijn leven voor het uwe laten, opdat gij nog voor velen ten zegen zijt, dat zou ik willen.

J. Wanneer ik u een vrolijk hart schenke en uwe hand genees, wilt gij dan zeggen, dat ik het door den Satan deed?

De Onb. o Heer! dan moest ik wel zelf een Satan wezen!

J. Ga heen, mijn zoon! wees gezond en goedsmoeds, en leer wat dat zij: Niet het misverstand, maar de erkentenis der waarheid maakt vrij.

XXIII.

RABBI GIDEON AAN RABBI SIMSON.

Niet al die zaken, die gij mij verhaalt, maar uwe wankelmoedigheid en uwe zwakheid hebben mij ontsteld. Laat u toch maar volstrekt niet aan het wankelen brengen in de wet en in het geloof aan den God onzer vaderen, ja aan de woorden Zijner heilige Profeten, en leef in het vaste vertrouwen, dat de waarheid over dwaling en verleiding toch nog zal zegevieren. Wat de sluwe en lompe man ook immer zegge, hoe hij zich wete te redden, hoe hij ook tot de grofste scheldwoorden zijne toevlugt neme, tegen Jehova's gebod de Oudsten zijns volks vloeke en hen voor huichelaars en slangengebroedsel uitmake: dat doet alles niets af; wij zijn nu toch de waarheid op het spoor, en wij willen manmoedig staande blijven en hare paden niet verlaten. Juist omdat hij dat merkt, spuwt hij vuur en vlam.

Laat hem maar begaan, wij houden vast aan die beide afgesproken punten, waarvan het eene zoo naauw met het andere zamenhangt. De zon aan den onbewolkten hemel op het zesde uur van den dag kan niet zoo klaar zijn als dit is: Wanneer Hij de Messias is, zoo moet hij een teeken aan den hemel doen; en dus, zoo lang hij dit niet gedaan heeft, verdient hij geen geloof, dat hij de Messias is, en nog te minder, daar zijne eigenzinnigheid, juist als wij tot heil des

volks en tot Jehova's eer een teeken aan den hemel vonderen, ons iets, ik weet niet wat, van een teeken in het hart der aarde voorpraat en opdringt. Deze week las ik weêr den Profeet DANIËL en sterkte mij van nieuws in de waarheid. Laat mij maar iets tot uwe versterking hier neêrschrijven. Daar spreekt, bij voorbeeld, de koning NEBUKADNEZAR: *De teekenen en wonderen, die de allerhoogste God aan mij gedaan heeft, behaagt het mij te verkondigen. Zijne teekenen, hoe verbazend groot zijn ze! en Zijne wonderen, hoe magtig! Zijn Koningrijk is een eeuwig Koningrijk, en Zijne heerschappij van geslachte tot geslachte!* (*) — En zie nu, hoe het daar uitdrukkelijk luidt, als NEBUKADNEZAR zijn' wonderbaren droom verhaalt: *Ik zag, in de gezigten mijner verbeelding op mijn leger; en ziet, een Gezant en Heilige — daalde neder — uit den hemel* (†). Gebeurde zoo iets den Nazarener, dan zouden wij anders van hem spreken! Maar de voornaamste plaats is en blijft altijd die, waar DANIËL zelf zegt: *Ik zag toe, in de gezigten des nachts, en ziet een, des menschen zoon gelijk, kwam met de wolken des hemels*, (merkt gij wel, waar hij een' wenk van wil geven, als hij zich telkens den Zoon des menschen noemt?) *en hij ging tot den Onvergankelijken van dagen, en men deed hem tot Denzelven naderen. En hem werd heerschappij gegeven en luister en het Koningrijk; en alle volken en natiën en tongen dienden hem* enz. (§). Ziet gij, als hij dat teeken in de wolken des hemels geeft, dan zullen wij hem ook dienen en gewillig de knieën buigen; wacht rustig tot dat gebeurt. Het is echter zoo vèr niet, dat men daarop zou behoeven te wachten; want het andere punt, waarop wij afgingen en waaraan wij ons houden, is aan het eerste verbonden. Doet hij geen teeken aan den hemel en geeft

(*) Dan IV: 2 en 3. (†) Vs. 13. (§) Dan. VII: 13 en 14.

hij zich toch voor den Messias uit, zoo zijn zijne andere wonderen geene echte wonderen en kunnen niet anders dan toovenarijen zijn, en dus drijft hij de booze geesten niet anders uit dan door hun hoofd Beëlzebul. Daarom spreekt hij ook dikwijls zoo alsof hij onzinnig ware, zoodat niet alleen de voornamen, die hij zijne vijanden noemt, maar ook het volk hem reeds in het aangezigt zeide: Gij hebt een' duivel en zijt krankzinnig. Waar ik ook kome bij de geleerdste, voornaamste en vroomste menschen alhier, alles voorspelt dezen man en zijne zaak geen goed einde. Zie ook maar, heeft wel een der Oversten aan hem geloofd? Niet anders dan hier en daar een hoop volks, die de wet niet verstaat, stelt zoo dwaselijk zich zelven bloot aan den vloek. Denk er maar bij aan uwen vriend, deze mensch komt nooit op de regte wijs uit de wereld. Wat gij schrijft, dat uw neef en zijn gansche huisgezin door hem van melaatschheid is gereinigd, dat is niet veel bijzonders. Vooronderstelde al dat er geene vergissing heeft plaats gehad en dat het inderdaad melaatschheid is geweest, dan weten wij wel, dat hij zoo iets doen kan; hij heeft nog wel wat anders gedaan. Maar dat is juist de zware proef, waar God ons op zet, of wij ons door geene valsche wonderen en teekenen van een' zondaar en sabbatschender en valschen Messias van Hem en Zijne heilige wet willen laten aftrekken. En het is nu maar te wenschen, dat uwe aanverwanten niet, in plaats van naar het ligchaam, naar de ziel melaatsch zullen worden; want dan kon de kwaal ligt nog veel erger en volslagen ongeneselijk zijn.

XXIV.

JEZUS.

Jezus kwam op een' woensdag onverwacht te *Kana* in *Galilea* en ging terstond op het uur der zamenkomst in de Synagoge, alwaar zeer weinigen waren opgekomen. Men gaf Hem den Profeet JESAJA en verzocht Hem te lezen. Hij voegde weinig bij het gelezene en

verliet terstond de Synagoge en *Kana* weder. Hij las de volgende plaats: *Hoort naar Mij, gij verre gewesten, en merkt op, gij afgelegen volken! De Heer heeft Mij geroepen van de geboorte af, van den moederschoot aan heeft Hij Mijnen naam vermeld! En Hij heeft mijnen mond tot een scherp snijdend zwaard gemaakt, met de schaduw Zijner hand mij bedekt; en heeft Mij gesteld tot een' glinsterenden pijl, in Zijnen pijlkoker Mij verborgen. En Hij sprak tot Mij: Mijn dienaar zijt Gij, door wien Ik aan Israël Mij verheerlijke. Maar ik zegge: Ik heb vergeefs gearbeid, voor niets en onnut mijne kracht verspild; voorwaar, Mijn regt is bij den Heer, en Mijn loon is bij mijnen God! En nu zegt de Heer, die Mij van den moederschoot af formeerde tot Zijnen dienstknecht, om* JAKOB *tot Hem te bekeeren; (en schoon ook Israël zich niet vergaderen laat, 'k ben nogtans dierbaar in des Heeren oogen, en Mijn God is Mij tot sterkte!) Zoo zegt Hij: 't Is te gering, dat Gij Mijn dienstknecht wezen zoudt, om* JAKOBS *stammen op te rigten, en Israëls loten te herstellen; Ik heb U ook gesteld tot een licht der heidenen, en om Mijn heil te zijn tot aan het eind der aarde! Zoo spreekt de Heer, Israëls Goël, Zijn Heilige, tot Hem, dien elk veracht, den door het volk verfoeiden, den knecht der overheerschers: Koningen zullen het zien en opstaan, Vorsten, en zullen zich nederbuigen; om des Heeren wil, die getrouw is, om den Heiligen Israëls, die U heeft uitverkoren! Zoo spreekt de Heer: In den tijd des welbehagens verhoor Ik U; en ten dage der redding help Ik U, en behoede U, en geve U den volke ten verbond, om het aardrijk te herstellen en verwoeste erven te doen bewonen. Om te zeggen tot de gebondenen: Gaat uit! tot hen, die in het duister zijn: Komt aan het licht! Grazen zullen zij aan alle wegen, en op alle heuvelen zal hunne weide zijn. Zij zullen niet hongeren en zij zullen niet dorsten; geen heete gloed*

nooh zon zal hen deren; want hun Ontfermer leidt en voert hen met zachten tred aan waterbronnen! Dan make Ik al Mijne bergen tot een weg, en al Mijne banen worden verhoogd. Ziet deze, van verre komen zij! en ziet deze uit het Noorden en uit het Zuiden, en deze uit het land van Sinim! Juicht, hemelen! en verheug u, ô aarde! dat de bergen een jubelkreet uitgalmen! Want de Heer vertroost Zijn volk en ontfermt zich over Zijne verdrukten (*)!

(*) Jes. XLIX: 1—13.

TWAALFDE AFDEELING.

DE OMWEG UIT SAMARIË DOOR PERÉA.

I.

MALLUCH EN MENAHEM, TWEE SAMARITANEN.

(Lukas IX: 52 en 53.)

MENAHEM. Gij zult het zien, dat wij zeer verkeerd gedaan hebben.

MALLUCH. Eenvoudige ziel! denkt gij dan, dat het zoo lang zou duren, wanneer hij de groote Koning ware? Wat er al zoo gebeurd is, weet ik beter dan gij het mij zeggen kunt, en ik verwachtte groote dingen. Maar men behoeft niet fijn te zijn, om te merken, dat de Joden zelve hoe langer hoe minder met hem ophebben.

MEN. NACHON drong echter niet daarom op de weigering aan, omdat hij zijne verwachting bedrogen had, maar uit ijverzucht.

MAL. Dat is bekend, het hindert hem, dat de Joden weêr een' Profeet zouden hebben, en wij niet. Gij ziet nu echter wel, hoe het kwam, dat zoo velen het eens werden, de een uit dezen, de ander uit dien grond.

MEN. En niemand uit den waren grond, dat zie ik. Wanneer hij nu dat alles weet, (en hij weet het zeker, even goed als hij aan JERUSCHA zeggen kon alles wat zij gedaan had) verbeeld u dan eens, hoe het ons gaan zal, wanneer hij eenmaal den troon beklimt!

MAL. Wanneer hij eenmaal den troon beklimt! — Ja dat geloof ik wel, dan zal hij zich niet weinig wreken; de beleediging is waarlijk te erg; — dan zijn wij gewis verloren. — Daar hebben wij echter niet voor te vreezen, MENAHEM! — En nog daarenboven, MENAHEM! wanneer hij ook maar een Goddelijk Profeet ware, zoo zou hij ons straffen, gelijk ELIA het deed. Gebeurt ons echter niets en zitten wij gerust, voor en na, maak dan zelf het besluit op en begin wijzer te worden.

MEN. Wijzer ben ik, wanneer ik zwijg.

II.

ZIZA EN JAKOBUS, DE BROEDER VAN JOHANNES. OP DE GRENZEN VAN SAMARIA.

(Lukas IX: 51—56.)

JAKOBUS. Vergeef mij, ik stoor u in 't schrijven.

ZIZA. Duizendmaal welkom in den naam van den Heer der heerscharen! Waar zijn uwe broeders?

J. Gij zult er heel wat van hen moeten herbergen.

Z. Och! kon ik u allen te zamen maar herbergen!

J. God zal het u vergelden. Ik wil dan met u spreken, als gij gedaan hebt met schrijven.

Z. Ik heb al gedaan. Ik moet aan een' neef van mij te *Sukkoth* schrijven; die had er zich al te zeer op verheugd, om uw' Meester te zien en zoo mogelijk te herbergen. Ik meldde hem nu, dat hij vruchteloos op Hem zou wachten, omdat Hij voornemens was Zijn' weg door *Samarië* te nemen. Ik heb mijn gansche hart voor hem uitgestort; en gij kwaamt juist toen ik het laatste woord zette. Wil ik u den brief eens voorlezen? Hij gaat over dat Koningrijk Gods, waarop wij beiden hopen; voor u heb ik nog minder geheimen dan voor mijn' neef. Onderrigt mij waar ik dwaal.

J. Zoo gij wilt, indien het mij niet te lang ophoudt.

Z. Het houdt u niet op; het houdt u niet op (ZIZA *leest mijn' brief op een' levendigen toon.*) „Gods zegen zij met mijn' lieven, vromen neef! Ik schrijf u, om u spoedig door dezen bijzonderen bode te berigten, dat gij den Profeet van *Nazareth* op Zijne feestreis te vergeefs zoudt verwachten, althans op de uitreis; want zoo even heb ik vernomen, dat Hij weder langs den naasten weg door *Samarië* reist. Zoo ziet gij wat wij de laatste keer tot elkander zeiden: ons ondankbaar volk is Hem niet waard, niet waard, dat Hij om hunnentwil een' omweg make; zelfs *Samarië*, dat ons zoo zeer haat, trekt Hij nog voor. Uwe streek heeft zich zeker aan laauwheid in de dienst des Heeren schuldig gemaakt, en de ijver, dien JOHANNES de Dooper onder u had ontstoken, verdwijnt maar al te zeer. Ik hui ver van dat woord des Doopers: De bijl is reeds aan den wortel des booms gelegd. Ik geloof vast, het moet er bij ulieden slechter uitzien dan wij hier nog weten, dat Hij ulieden zoo wil voorbijgaan. Naar ik hoor, heeft Hij ook onlangs Zijn volk met grooten ernst bedreigd, dat het in den dag des oordeels voor de heidenen verdragelijker zou zijn dan voor hen. Dat Hij zich nu van u af, en tot de Samaritanen wendt, is zeker een voorteeken, dat ook de Samaritanen u beschamen zullen op dien dag, en wee u, wanneer nu Zijne heerlijkheid in *Jeruzalem* geopenbaard wordt en de dag Zijner wrake aanbreekt! Gelukkig echter gij en ik, dat wij den Zoon kussen; Hij zal op ons niet toornen, en wij zullen niet omkomen op den weg naar Zijne heilige stad, wanneer nu Zijn toorn weldra zal ontbranden. Gods genade beware u tot dat Zijn Koningrijk komt!

J. ZIZA! Uw ijver is te groot, en uw argwaan omtrent de Pereërs nog meer. Onze Meester zegt altijd: Oordeelt niet, opdat gij niet geoordeeld wordt.

Z. Ik oordeel niet; de zaak oordeelt zich zelve.

J. Lieve ZIZA! wij reizen door *Peréa.*

Z. Door *Peréa?* .... Hoe komt dat?

J. Wij kwamen bij *Endor*. De Meester zond er twee van ons vooruit, om te vragen, of en waar men ons wel zou willen opnemen en herbergen. Wij waren intusschen voortgegaan tot digt bij het stadje, en nu kwamen de twee terug en bragten het berigt, dat men ons niet wilde opnemen, volstrekt niet, omdat wij naar *Jeruzalem* reisden. Gij kent den haat der Samaritanen tegen ons, maar gij weet ook, wat de Heer reeds voor hen gedaan en hoe welwillend Hij zich jegens hen gedragen heeft. Deze hardnekkige weigering was ontzettend.

Z. Wel ontzettend! Leven zij nog? Begeerdet gij geen vuur van den hemel, om hen te verslinden? Samaritanen zijn toch Samaritanen!

J. Mijn broeder en ik spraken evenzoo. Wij waren driftig evenals gij en zeiden: »Heer! wilt gij, dat wij zeggen, dat vuur van den hemel nederdale en hen verslinde, gelijk ELIAS eens deed?" Maar wilt gij wel gelooven, dat de Heer over ons meer misnoegen deed blijken dan over die te *Endor*, en ons meer bestrafte dan hen?

Z. Is het mogelijk?

J. »Gij weet niet," zeide Hij, »van welken geest gij kinderen zijt. De Zoon des menschen is niet gekomen, om der menschen leven te verderven, maar om het te behouden."

Z. (*Diep getroffen en langzaam die woorden herhalende.*) »Gij weet niet, van welken geest gij kinderen zijt? Ik ben niet gekomen, om der menschen leven te verderven, maar om het te behouden?" o God! Hoe genadig en barmhartig, hoe traag tot toorn en hoogstgoedertieren! Ik ben verootmoedigd. (*Hij neemt zijn' brief en verscheurt dien.*) Heer! maak mij tot een kind van dienzelfden geest!.... Wat doet Hij nu?

J. Niets; wij reizen nu langs den anderen weg. Wij, mijn broeder en ik, schaamden ons evenzoo. Want Hij had ons ook reeds gezegd: »De Vader heeft den Zoon gezonden, niet opdat Hij de wereld ver-

oordeele, maar opdat de wereld door Hem zalig worde (*)."

Z. o Hoe dank ik God en verheug mij, dat ik dat van u hooren moest. Waarlijk, als wij hier de zwakkere partij niet uitmaakten, dan zouden wij in onzen gloeijenden ijver onze medeburgers gedwongen hebben, om Hem te erkennen, en wij zouden gemeend hebben, Gode eene dienst te doen. — Maar is Hij daar nu geheel gelaten onder?

J. Geheel gelaten. Wanneer Hij daarvoor gansch *Endor* bij zich kon herbergen, ik geloof, Hij zou het doen. »Het geldt ook van mij," sprak Hij nog: »Het hart des menschen overdenkt zijnen weg, maar de Heer stuurt zijnen gang." Nu zullen de Pereërs er wel bij varen.

Z. Die ik zoo veroordeeld had! — o De geest der liefde make ook mij tot zijn' zoon!

J. Ik moet terug keeren.

Z. Zes kan ik er herbergen. Ik durf niet hopen, dat Hij zelf onder mijn dak zal inkomen.

J. Ik ga Hem berigt brengen.

III.

ABEL TOT JETHETH.

Fragment van een gesprek.

(Lukas IX : 57—62.)

Met één woord: een zeldzaam man, en een vreemde handelwijs. Wat moet dat nu beduiden: »De vossen hebben holen, en de vogelen des hemels hunne nesten, maar de Zoon des menschen heeft niet, waar Hij het hoofd nederlegge?" Is dat nu taal voor een' Messias? Het is nu in het geheel niet de vraag, of ik graag gemakkelijk leef en woon, zoo als gij mij verwijt, en gaarne weet wat het *mijne* heet. Anderen

---

(*) Joh. III : 17.

zijn daar wel nog heel wat meer op gesteld JETHETH! Maar het is de vraag, of zoo iemand zich mag inbeelden de Messias te zijn, die aan zijn trouwste aanhangers zelfs geen huis en haard kan geven. Maar zoo als ik zeg, het is een vreemde man en een vreemde zaak, en vreemder kon het niet wezen. Naauwelijks was ik weg, zoodat ik het nog hoorde, daar riep hij een ander, die er niets aan dacht, om hem daarover aan te spreken en zeide: Volg mij na. En die moest dan komen, hij mogt willen of niet. Verbeeld u, hij weigerde het hem, toen hij nog vroeg, om maar tot den spoedig te wachten dood zijns vaders te huis te mogen blijven. Zijne broeders hadden hem dan ook gewis bepraat, zoodat hij niet los gekomen ware. Aan den schrijnwerker boven de poort wilde hij, zoo als ik daarna hoorde, zelfs niet toestaan, om van de zijnen afscheid te nemen. Zijne vrouw is nu razende; zij was dan ook reeds zoo verbitterd tegen den Nazarener, en had ook de zonen op hare zijde getrokken. Aan dezen moet hij dit wonderlijke antwoord gegeven hebben: »Niemand, die zijne hand aan den ploeg slaat en terugziet, deugt voor het rijk van God!" Dat zal een fraai Koningrijk worden, waar men ploegersarbeid te verwachten heeft, in plaats van rust!

IV.

NOADJA.

(Lukas X: 1—16.)

Wat merkwaardig was in mijn levenslot, schrijf ik hierbij op voor mijn' vriend RADDAI, volgens onze afspraak, toen hij met zijn huisgezin uit *Chorazin* wegtrok naar *Cyrene.*

Nog drie jaren lang zette ik mijn lui leven voort, gaf mij over aan trage rust, at goed, dronk lustig, had gaarne gasten, die mijne tafel en mijn' aangenamen omgang roemden; was bij mijne nog slechtere

medevoorstanders bemind, omdat noch mijn voorbeeld, noch mijn woord hen beschaamde; was bij uitgaven van eer onbekrompen, maar heimelijk op sparen en winnen zeer bedacht en gevat. Bij het aalmoezen geven was ik niet van de mildsten en ook niet van de karigsten; tot weldoen liet ik mij altijd opzoeken, en om zelf iets aan te vatten werd ik hoe langs hoe meer te gemakkelijk; had ik geene gelegenheid, zoo zocht ik er geene, en had ik haar, zoo wilde ik ze eershalve niet geheel van de hand wijzen. In mijne Synagoge nam ik mijn ambt zoo sober waar, als ik, zonder in het oogvallend verzuim te plegen, maar durfde, en verlangde reeds bij het begin, niet naar het nut, maar naar het eind des werks. Met lijdenden, kranken, stervenden bemoeide ik mij altijd zoo weinig als, zonder opentlijk berispelijk te worden, mogelijk was. Mijne openbare voordragt der Schrift, hoe ik ook mijne eischen mogt matigen, veroordeelde mij zelven altijd tienvoudig, en ik werd het zoo gewoon niet het tiende deel te doen van hetgeen ik aan de mijnen voorschreef, en lasten op hunne schouders te leggen, die ik zelf met geen' vinger aanroerde. Honderd en duizendmaal deed ik sinds jaren her mij zelven verwijtingen, die echter gedurig al zachter werden uitgesproken, gedurig al minder en ten laatste in het geheel geene werking op mijn hart meer deden. Bij steeds blijkbaarder en voor mijne vrouw in het oog vallende verkoeling in mijn godsdienstig leven bleef het eindelijk bij het bloote, onbestemde voornemen, om toch nog eenmaal anders te worden en aan het beeld, dat ik mij van der jeugd aan van een' getrouwen en ijverigen herder Israëls maakte, inernstdigter te naderen; en mijn verstompt geweten kocht zich voor dit koude voornemen eene armzalige gerustheid, waarin ik mij door eene nederige hoop op Israëls heil niet weinig bevestigde.

Voor drie jaren werd ik krank, en God bragt mij aan de poorten des doods. Toen ik hersteld was, stierf

mijne vrouw, die mij in mijne krankheid nog veel dierbaarder en onontbeerlijker geworden was. Daarna kwam de boetprediker en dooper JOHANNES. Dat alles had het vermogen, om mij uit den slaap te wekken en mij met schrik den afgrond van nog diepere verbastering te doen ontvlieden, waarin ik misschien al spoedig ware nedergestort.

Maar dat ik zoo spoedig weder op den weg der volkomenheid gebragt, met zoo magtige en wijze hand daarop geleid, over al mijne trouweloosheid en zonde en mijne schroomelijke verbastering zoo volkomen gerustgesteld en met de teederste en grootmoedigste liefde in eene zoo naauwe betrekking tot den beminnelijken en vereerenswaardigen Redder van Israël werd opgenomen, dat alles gaat mijne stoutste verwachting zoover als de hemel de aarde te boven!

Moge het mijn' vriend RADDAI, den deelgenoot van mijn zinnelijk leven, een berigt zijn, dat hem doe ontwaken, en hem tot een deelgenoot ook van dat hoogere leven make, waarin ik mij nu voor den Heer verblijde!

JEZUS van *Nazareth*, door God gezonden, om de Redder van Zijn volk te zijn, maakte Zijne heerlijkheid gedurig al duidelijker openbaar, en werd te gelijk door Zijn volk gedurig al meer miskend en verkeerd begrepen. Het getal Zijner jongeren vermeerderde zich van tijd tot tijd, maar veel sterker en sneller het getal Zijner vijanden. Te midden van dat alles verheerlijkte Hij zich met nieuwe kracht. Hij bestemde er zeventig van ons, en zond ons twee aan twee vooruit langs den weg, waar Hij zelf komen wilde. Allen stonden wij, vol ijver voor Zijne zaak, stil luisterend om Hem henen, en Hij sprak met eene luide en sterke stem:

»De oogst is groot; maar de arbeiders zijn weinig. Daarom bidt den Heer des oogstes, dat Hij arbeiders tot Zijnen oogst uitzende. Gaat heen! Ik zende u uit als schapen onder wolven. Draagt geen' buidel, noch

zak, noch schoenen mede, en houdt u op den weg bij niemand met groeten op. Als gij in een huis binnentreedt, zoo spreekt uwen zegen over de bewoners uit; is daar iemand dien zegen waardig, zoo zal deze op hem rusten; zoo niet, dan kome hij tot u terug. Houdt u dan op in zulk een huis en eet en drinkt met hen; ieder arbeider is zijn loon waardig; trekt niet nu in dit, dan in dat huis. Als gij in eene stad komt en men u ontvangt, zoo eet wat u voorgezet wordt. Geneest de kranken aan die plaats en zegt: Het Koningrijk Gods is u nabij gekomen.

»Waar gij daarentegen in eene stad komt en men u niet ontvangt, gaat daar uit op hare straten en zegt: Ook het stof, dat ons aankleeft van uwe stad, schudden wij weder bij u af; maar gij zult weten, dat het Koningrijk Gods u nabij gekomen is! Ik verzeker u, het zal die van *Sodom* verdragelijker zijn in dien dag dan zulk eene stad.

»Wee u, *Chorazin!* wee u, *Bethsaïda!* want zoo in *Tyrus* en *Sidon* eens die krachtige daden verrigt waren, die bij u geschied zijn, zij zouden weleer, met zakken bekleed, het hoofd met asch bestrooid, in het stof der aarde neêrgezeten, zich bekeerd hebben. En gij, *Kapernaum!* die tot den hemel toe verhoogd zijt, gij zult tot in den afgrond vernederd worden!

»Wie u gehoor geeft, die geeft mij gehoor; maar wie u verwerpt, die verwerpt mij, en die mij verwerpt, verwerpt Hem, die mij gezonden heeft."

Dus sprak Hij, en daarbij gevoelden wij moed en vertrouwen, om te doen, wat Hij ons beval, en hooge vreugd, om de nadering van Zijn Koningrijk te verkondigen.

Mij paarde Hij met ABRAHAM BENHIRAM, een' hoogstgoedaardig man, die mij en wien ik spoedig als een' broeder beminde. Hij beval mij het woord te voeren en Hij gaf ons een' afscheidszegen, dien ik in eeuwigheid niet vergeet.

V.

RABBI OTHNIËL AAN ZIJN' NEEF.

Ter mijner verootmoediging moet ik u den ellendigen toestand van mijn hart beschrijven, en hoe ik daaruit gered werd. Ik weet, hoe zeer gij mij liefhebt en hoe menigen wenk gij mij gaaft omtrent datgene, wat ik nu, en God dank! nog niet te laat begin in te zien. Lang wilde ik uwe wenken niet verstaan; en hadt gij ze mij nog maar krachtiger gegeven, al zijt gij ook slechts de zoon mijner zuster!

Ook aan die vernedering wil ik mij nu volstrekt onderwerpen, dat ik voor u belijde, wat gij reeds lang met zoo veel smart in mij hebt moeten opmerken. Nadat ik van den grooten Profeet uit *Nazareth* liefde heb geleerd, zie ik in, hoe ver ik vroeger daarvan was verwijderd, hoeveel eerzucht, geestelijke hoogmoed en eigenzinnigheid zich mengde onder den vromen ernst en ijver, dien ik altijd in de zamenkomsten betoonde. Ik waande groot te zijn en een ijveraar voor Gods eer, wanneer ik alles rondom mij veroordeelde en de verkeerdheden mijner aanhoorigen met bitterheid bestrafte. Wanneer ik zag, dat alle harten zich van mij verwijderden, dat de kinderen mij vreesden, de bejaarden mijn' omgang schuwden en, waar zij konden, mij ontweken, en mij geschenken en andere liefdeblijken onthielden, zoo waande ik nog wel een martelaar te zijn van mijn' ijver voor de wet. Onder den naam van aan mijne ambtswaardigheid niet te kort te doen, wekte ik niemand op, maakte het allen moeijelijk, om mij met vrijmoedige berisping of beoordeeling van mijn' wandel en mijne leer te naderen.

Dikwijls, heel dikwijls was ik zelf in hooge mate met slechte gewoonten, misslagen en onreine driften besmet, welke ik in anderen zoo scherp veroordeelde. Door liefdeloozen ijver en onmatige strengheid bedierf ik mijne kinderen, en, behalve mijn' oudsten zoon, zijn

zij mij ook allen tot eene roede geworden. Mijne zwakheid echter, om hunne gebreken te bedekken, hun gedrag toegevend te beoordeelen, aan hunne verkwisting op te offeren, wat behoeftige aanverwanten met dank aan God van mij zouden hebben aangenomen, en mijne strengheid omtrent andere ouders en kinderen waren en bleven altijd even groot. De getuige in den hemel kent echter ook mijn' strijd voor hen in het gebed, en mijne tranen, die ik stortte voor Zijn' troon, en mijne pogingen, om geregtigheid en Godzaligheid in hen aan te kweeken; Hij kent mijne brandende vaderliefde in de uren mijner afzondering. Maar naauwelijks was ik bij hen, of de kleinste misslag ergerde mij, mijn ijver, dien ik voor een' ijver Gods hield, ontbrandde, en weg was de liefde.

Evenwel de Heer begenadigde mij om mijns gebeds en om mijner tranen wil, en ik weet, Hij zal ook al mijne overige zonen nog begenadigen en verlichten met Zijn licht; gelijk dat vooral mijn gebed is, nadat ik, gelijk gij weet, ten gevolge van mijn' blinden ijver, mijn' post als leeraar bij mijne Synagoge heb neergelegd. Jezus, de groote Profeet en, gelijk ik vast geloof, de beloofde Redder onzes volks, heeft mij nu niet alleen met eene grootere gemeenzaamheid verwaardigd dan ik mij ooit had durven beloven, maar mij ook tot eenen der zeventig boden van Zijn Koningrijk gemaakt. Ik was de laatste, die benoemd werd, en verheugde mij hoogelijk. Voor jaren had ik mij ingebeeld de eerste te zijn, wanneer ik de openbaring van Israëls heil zoo nabij had geacht. Zoo zullen de eersten de laatsten zijn en er op hoogen troon den Genadigen voor prijzen, dat zij dit nog wezen mogen. Het woord van den Heer: Wie zich zelven verhoogt, die zal vernederd worden, mag en durf ik hier niet toepassen; want Hij heeft mij zeer verhoogd, dat Hij mij nog maar tot den laatsten Zijner vreugde-boden gekozen heeft.

Mijn' buurman den metselaar riep Hij het eerst van

allen, en gij kent reeds sedert lang zijn' ootmoed en zijne bescheidenheid. Nu is zijne vlijtige werkzaamheid, zijn zwijgen en onderzoeken, zijn geduld, wanneer men hem verachtte en zijn bloozen, als hij geprezen werd, nu is dat alles naar verdiensten beloond en het is ook in hem gebleken: De laatsten zullen de eersten zijn, en wie zich zelven vernedert, die zal verhoogd worden. Maar Hij heeft hem niet meer willen toestaan naar huis te gaan, om van de zijnen afscheid te nemen en zijne zaken in orde te brengen. Er was haast, er mogt met deze verkondiging geen' halven dag gewacht worden; er zijn groote dingen op handen en de oogst begint, zoo het schijnt, overrijp te worden.

Met NEHUM, den ondersten van de Oudsten der Synagoge, dien gij wel kent, die mij door zijn' zachten toon zoo dikwijls zou beschaamd hebben, wanneer ik begrepen had, van welken geest ik een kind moest zijn, en dien ik zoo ver beneden mij achtte, met dezen ben ik gepaard geworden, en hij moet het woord voeren. Ook dat zoude mij zeer hebben vernederd, wanneer ik niet reeds, bij de erkentenis, dat mijn hart zoo geheel van liefde ontbloot was, mij zelven beneden allen geplaatst had. NEHUM wist dan ook niet, hoe hij zich nederig genoeg omtrent mij gedragen zou en aanbidt den Heer, naar wiens wil hij zich moet voegen.

Intusschen heeft JEZUS ons de magt toegedeeld, om kranken te genezen, en ons geboden te verkondigen: Het Koningrijk Gods is nabij gekomen! en zoo verbindt het vrolijke gevoel van die kracht en de vreugd over Zijn naderend rijk onze harten allernaauwst te zamen.

Dat wilde ik u nog schrijven aan den avond na mijne roeping, omdat ik weet, dat gij God voor mij prijzen zult. NEHUM groet u.

VI.

NEHUM EN ZIJNE VROUW.

NEHUM. Ik moet aanstonds weg.

De Vrouw. God zij met u!

N. Nog één ding; het verwondert mij, dat ik het kon vergeten. Onze oude Rabbi is ook een der boden en ik ben hem toegevoegd. Heb ik het niet altijd gezegd: onze Rabbi meent het zeker goed, hij kent zich zelven maar niet? En God beloont hem ook zijne aalmoezen. Hij is nu waarlijk als een engel. Zeker zal hij nog groot worden voor den Heer.

De V. Dat heb ik gewenscht, maar niet gehoopt, en ik schaam mij over mijn' ijver tegen den Rabbi.

(*Nehum neemt afscheid.*)

VII

ANDREAS, THADDEÜS EN EEN LEERLING VAN JOHANNES.

ANDREAS. MAINAN, de zoon van ELIËZER (1); de metselaar HARIM (2); SAFAT, die goed bekend is bij FILIPPUS (3); de voormalige Rabbi's OTHNIËL en NEHUM (4) zijn er ook onder. THADDEÜS! gij, met uw goed geheugen, weet de meesten wel te noemen.

De Leerling van Joh. Ik bid u, noem mij zoo velen van die gelukkigen als gij er kent.

THADDEÜS. SAMMA (5); JOZUA, die zijn' Farizeeschen vader ver overtreft (6); de zoon van JOTHAM van Nazareth (7); GEHASI (8); . . . . .

De L. van Joh. Dien ken ik; dat is een heel ander mensch dan zijn broeder. Zij zijn van hunne

---

(1) Zie D. I, bl. 112, 124, 162 en volgg. (2) D. II, bl. 253. (3) D. I, bl. 319 en 333, D. II, bl. 116, (4) D. II, bl. 252 en 254. (5) Zie D. I, bl. 73. (6) Aldaar, bl. 86. (7) Ald. bl. 126. (8) Ald. bl. 149.

vroege jeugd af, de een in het goede en de ander in het kwade, niet weinig toegenomen.

TH. ANNAS van *Jericho*, de tuinmanszoon (1); EZECHIËL, vroeger een Sadduceër (2).

De L. van Joh. Bij dien is het wel: De een zal aangenomen, en de ander zal verlaten worden.

TH. SETH de timmermansknecht (3); NACHOR, de vader van IZAK, wien JEZUS genezen heeft; THOMAS is bijzonder met hem bekend (4); ook de zoon van Rabbi JONATHAN, ik weet niet hoe hij heet, die dat lied maakte voor JOHANNES' leerlingen (5); ELKAN van *Kana* (6); KLEOPAS en JOËL, die ijverige leerling van JOHANNES (7); . . . . .

De L. van Joh. o Dien ken ik beter dan iemand.

TH. SABBETHAÏ, de smid in *Kapernaüm*; o! die is eerst een ander mensch geworden (8)! En JEZER, de zoon van DATHAN (9); JONATHAN, de bruidegom van ABIHAÏL (10); KARNACH, CHAM en APPAÏM, ook drie Galileërs (11); JARED, de zoon van ISMAËL, de blindgeborene (12); — — meer kan ik er mij op dit oogenblik niet herinneren; kortom zij waren met hun zeventigen, waarlijk een gansch heer van vreugde-verkondigers.

VIII.

BENAJAHU, MET SCHELOM, DEN ZOON DER WEDUWE MEHALA.

BENEJAHU. (*Daar zij in het huis der weduwe komen, gaat deze alleen in het vertrek.*) Wij zijn te vergeefs bij den geneesheer geweest.

MEHALA. Geeft hij geen hoop? Hield hij hem bij zich?

(1) D. I, bl. 180 en volgg. (2) Aldaar, bl. 191 en volgg.
(3) Ald., bl. 204. (4) Ald., bl. 212. (5) Ald., bl. 233.
(6) Ald., bl. 285 en 348. (7) Ald., bl. 295 en 315.
(8) Ald., bl. 360. (9) D. II, bl. 14 en 16. (10) Ald., bl. 30.
(11) Ald., bl. 95. (12) Ald., bl. 172 en volgg.

B. In 't geheel geen hoop! Hij heeft hem niet eens onder zijn behandeling willen nemen.

M. Waar blijft de jongen? Is hij onder weg bezweken?

B. Neen, hij is meê teruggekomen. — Schelom! Schelom!

(*Schelom komt binnen en vliegt naar zijne moeder toe.*)

M. Waar is de doek? — Om Gods wil! De beide oogen zijn gezond, er scheelt niets meer aan! Hoe komt dat?

B. Niet de geneesheer, — de metselaar HARIM heeft hem geholpen, of liever de Gezalfde Gods.

M. (*Terwijl zij vol verbazing en met vreugdetranen haren zoon aan het hart drukt en God dankt.*) Verhaal mij toch!

B. Onder aan den heuvel ontmoette ons de metselaar HARIM met nog een' ander' bij hem. Ik sprak hem vriendelijk aan, maar hij antwoordde mij kort, dat zij zich niet mogten ophouden; er was hun iets gewigtigs opgedragen. Nu werd ik nog nieuwsgieriger en hield bij hem aan, dat hij mij met twee woorden zeggen mogt, wat hun opgedragen was. »JEZUS van *Nazareth*," antwoordde hij, »is niet ver van hier, die koos ons met ons zeventigen uit, gaf ons magt, om de kranken te genezen en geesten uit te drijven, en beval ons dadelijk te gaan verkondigen: Het Koningrijk der hemelen is nabij gekomen, en verbood ons ernstig ons op te houden." Ik stond verbaasd, aanbad God in mijn hart en zeide: »Ik ben ook een zoon Abrahams en geloof aan zijn heil. Uw oponthoud is geene verwaarloozing uwer roeping. Ook is hier een kranke, o HARIM! die spoedig zijne beide oogen kwijt zal zijn, volgens het getuigenis van zijn' geneesheer, die hem opgeeft." SCHELOM was opmerkzaam geworden, vatte HARIM bij de hand en zeide: »Kunt gij genezen, zooals JEZUS van *Nazareth*, ontferm u dan! Het licht mijner oogen is weldra uitgebluscht, en

ik lijde er zoo felle smarten aan." Terwijl JANIN hem de hand op de oogen leide, om hem te genezen, zoo zag ik boven van den heuvel af, langs den boschweg, hier acht en daar twaalf naar ons toe komen, en dan weder een paar en dan nog weêr een boten uit het bosch te voorschijn komen, allen ernstig en welgemoed, zwijgende en zich haastende; de eene hoop na den anderen ging ons voorbij, zonder zich één oogenblik op te houden. Toen dacht ik aan het woord des Heeren, dat onze Rabbi met zoo veel ijver las, en waarbij hij ons waarschuwde, wij moesten toch niet droomen, dat het reeds zoo ver ware en in elken bedrieger geen vertrouwen stellen.

M. Wat meent gij?

B. *Daarom zal mijn volk vernemen, wie Ik ben! Daarom zal het in dien dag vernemen, dat Ik het ben, die zeg: zie hier ben Ik! Hoe liefelijk zijn op de bergen de voeten desgenen, die het goede boodschapt, die vrede doet hooren; die heil aankondigt, verlossing uitroept; desgenen, die tot Sion zegt: uw God is Koning! Uwe wachters heffen een stemme op, te zamen heffen zij een stem des juichens op; want oog aan oog zien zij, dat de Heer tot Sion wederkeert! Galmt het uit en juicht te zamen, Jeruzalems verwoeste streken! dat de Heer Zijn volk vertroost, Jeruzalem verlost! De Heer ontbloottte den arm Zijner heiligheid, voor het oog van alle volken; en alle einden der aarde zagen het heil van onzen God* (*)!

SCHELOM. Ja dat geloof ik nu, zij waren, zij zijn liefelijk die vreugdeboden, die daar toetraden uit het bosch; de eersten waren reeds voorbij, maar de laatste paren zag ik nog. Lang zag ik hen na, zoo lang als ik er maar een van zien kon. Zaagt gij wel, hoe in de verte, bij den scheidsteen, sommigen links en anderen regts gingen, en de meesten regtuit?

B. Wel ontzaggelijk! hoe ver kan de jongen nu

(*) Jes. LII: 6—10.

zien! Neen, zoo ver kon ik niet onderscheiden.

S. Maar gij zeidet tegen moeder, dat er zeventig waren. Zoo velen waren het nog bij lange niet.

B. Bij den kruisweg onder aan den heuvel waren er al velen regts en links gegaan. — —

IX.

TWEE NABUREN.

A. Ziet gij, het zijn er zeventig, waaraan Hij zijne kracht ter genezing en ter beteugeling van booze geesten heeft meêgedeeld. Nu is Gods openbaring door Hem zevenmaal moeijelijker te loochenen, en aan het onderzoek van vriend, en vreemden, en vijand is Zijne zaak nu zeventigmaal prijs gegeven. Noem het nu nog eens eene zaak, die in een hoek geschiedt, zoo gij durft.

B. Dat is mij alles om het even, zeventigmaal of duizendmaal. Wij hebben er een' noodig, die kracht in den arm en moed in de borst heeft, en die den Keizer een doorn in het oog wordt, dien hij er nimmer uit kan halen. Wij hebben JOZUA's noodig en GIDEONS en SIMSONS en DAVIDS, en geen geneesheeren en duivelbanners. Wat kan ons dat baten, al had ook geen geneesheer iets meer te verdienen, al sprongen alle lammen en telden alle blinden de starren, zoo lang wij slaven der Romeinen zijn? Laat de heerschappij van den Messias maar eerst een begin nemen; dan zal het met de kranken ook wel te regt komen.

X.

EEN GESPREK VAN BOEREN, DIE UIT DE SYNAGOGE KOMEN.

A. Het zal C. slecht genoeg bekomen, dat hij zich met hen heeft ingelaten.

B. Wat, ingelaten? Hij heeft ze ontvangen en ge-

herbergd en onthaald en geëerd, — zie, als de Hoogepriester uit *Verusalem* bij u kwam, dan zoudt gij niet meer omslag kunnen maken. Daarbij is de een van hen nog maar een boer.

B. Dat geloof ik. De vrouw van C. was bij de mijne; aanstonds moest zij naar huis, om te koken en te braden.

E. Dat vleesch moet hij zeker nog betalen.

A. Die dwaas. Hij zal er buitendien de helft van zijn nering bij verliezen. De Oudsten laten zeker niet toe, dat die zaak bij ons in het dorp opneemt; dan moge God hem genadig zijn!

F. Zijn zoon is ziek; gisteren en heden kwam hij niet op zijn werk.

R. Daar zien we 't al, wat zij kunnen, die Profeten!

A. Wees toch wijzer en gebruik dat woord niet.

C. Ja, buurlui! ik heb de boden des Konings geherbergd.

A. (*en vele anderen schrikken; zij hadden niet gemerkt, dat C. zelf onder den troep stond.*) Vergeef mij, buurman! ik zag u niet. Ik had zoo hooren spreken.

C. (*tot A.*) ô Dat beduidt niets! (*Tot allen.*) Het vleesch is betaald; in twee nachten heeft mijn dochter dat met spinnen weêr verdiend. Mijn jongste zoon was gisteren in het veld, en heden wat ongesteld door dat hij zich overloopen heeft; maar de oudste, die een vierendeeljaars gelegen heeft, is, God zij lof en dank! volmaakt gezond. Als de jongste morgen nog niet kan uitgaan, dan zal ik u, lieve F.! den oudsten voor het werk zenden. Weet voor het overige, dat ik deed wat ik kon, en lijde wat ik moet; want het zijn boden van het Koningrijk der hemelen, gelooft mij! De beurt zal wel weêr aan mij komen.

E. Zoo trotsch ben ik niet, om wijzer te willen zijn dan mijne Oversten. Die wondermannen wilden eerst bij mij inkeeren; maar ik had goed onthouden, wat de Rabbi

zeide. Ik heb hen schielijk weggestuurd. Zij schudden het stof af en hadden veel te zeggen van des Messias' rijk. Die halzen! Als Zijn rijk eens komt, ja! dan zal men zich van zulke boden bedienen, die daar zoo te voet en in diepe stilte aankomen!

C. Als gij het daarnaar afmeet....

H. Ik moet toch ook een woord zeggen. Als gij krank laagt, zoo dat de geneesheer u geen uur levens meer toeschreef, — zie dan wilde ik wel eens beproeven, wien gij eerder gelooven zoudt, een' trompettenden ruiter, die u in den nood liet, of den geringsten Nazarener, die u in een oogenblik als een nieuw leven gaf.

B. Ja! Maar wat doen zij dan?

H. Het kan mij niet schelen, wie gelijk heeft; maar waar is waar. Ik kwam heden in de vroegte terug, en trok gisteren en eergisteren met mijn kraam door menig dorp en vlek, en overal heeft men mij waarlijk van schoone genezingen verhaald; en die verrigten ze in zeer korten tijd.

B. Ja! als men dat alles maar zoo terstond gelooft!

H. Nu, wie loochent wat hij met de handen tast, en niet gelooft, wat hij hoort, en er liever twintig voor dwazen en leugenaars houdt dan één' voet te verzetten, om achter de waarheid te komen, — dien tel ik juist niet veel.

B. Ik ga, waar ik moet. Ga gij ook naar den Rabbi, die zal u even als mij uwe zwarigheden wel oplossen.

De Rabbi. (*aan wien het er een had aangebragt, dat daar een ernstig gesprek over de twee Galileërs gehouden werd, kwam er nu juist op af en klopte B. op den schouder.*) Regt zoo! Regt zoo, Boas! Wat is het? Heeft de kramer weêr wat nieuws? Die weet het altijd het beste!

(*Nu wilden er vier te gelijk spreken en vrij hevig tegen H. en C. uitvaren; maar de Rabbi beval hen uit een te gaan, en zeide aan A en B, C en H, dat zij bij hem aan huis zouden komen.*)

XI.

UIT NATHANAËLS GESCHRIFT.

(Mattheüs XI: 25—30; Lukas X: 17—24.)

— Den volgenden morgen kwamen de uitgezonden boden weder tot den Heer terug; Zij hadden zich den vorigen avond allen verzameld bij iemand te R., tien stadiën van hier, en nu kwamen 's morgens vroeg al de vijf en dertig paren voor den Heer, terwijl wij twaalve rondom Hem stonden. Allen waren gezond en frisch, allen vrolijk en moedig. SAFAT nam het woord, boog zich diep en sprak: »Meester! hier zijn Uwe knechten, die Gij hebt uitgezonden, allen weder. De Geest Uwes Vaders was met ons; Uwe kracht verliet ons nooit. Allen, gelijk wij paar aan paar te zamen kwamen, verhaalden wij elkander, hoe het ons ging, en allen, niet een uitgezonderd, roemden hun wedervaren en de vrucht van hunnen arbeid. Overal vonden wij ook kinderen des vredes, die ons met liefde, en het woord onzer prediking Godverheerlijkend aannamen. Wij legden kranken de handen op, en zij genazen, en nergens werd Uw naam te schande. Den geesten geboden wij met magt, naar Uw voorbeeld, en wij deden hen wijken. Nergens werd Uw naam om onzentwil te schande! Er is overal veel onkruid; maar ook menige schoof met goede tarw zult Gij, Heer! in Uwe schuren verzamelen. Velen smachten naar de heerlijkheid van Uw rijk en heiligen van nu aan hun leven. Door onze dienst is Uw naam groot geworden onder Uw volk, en al sidderende weken de booze geesten. Dat ging al onze verwachting te boven, en daarvoor wordt God door ons allen onophoudelijk geprezen.«

Nu zeide JEZUS vol majesteit en broederlijk tevens: »Ik zag (in den geest) den Satan, als een bliksem, uit den hemel vallen. Ziet, ik geve u (ook voortaan)

de magt, om op slangen en schorpioenen te treden, en over alle kracht des vijands; niets zal u kunnen beschadigen. Doch" (en hier zag Hij ons allen aan met een' blik, zoo hemelsch-vrolijk, zoo majestueusch, zoo zalig, zoo verrukkend, zoo liefdevol, als mij dacht Hem nog nooit gezien te hebben; — maar hoe dikwijls heb ik dat al gezegd!) »Doch verheugt u niet zoo zeer daarover, dat de geesten u onderworpen zijn; maar veel meer daarover, dat uwe namen aangeschreven zijn in de hemelen."

Allen stonden daar in zalige gedachten verzonken, als van nieuws ingewijd tot de vreugd des hemelschen Koningrijks. JOHANNES en ik spraken veel over deze gewigtige woorden van den Heer; over de uitgestrekte magt van het vijandige geestenrijk; over de geschiedenis van JOB, waarin de Satan nog met Gods Engelen verscheen voor Zijnen troon; over den gelukkigen tijd, dien JEZUS met Zijn profetisch oog vooruitzag, wanneer de Satan van alle magt beroofd zou zijn; over de werking van Zijn evangelie door geheel de wereld, waar gebondenen van den Satan door onze dienst verlost zouden worden; over de nog veel grootere, nameloozе vreugd en eer, welke de Heer, zoo het schijnt, ons nog moet hebben voorbehouden, daar Hij wilde, dat wij over ons aandeel aan den hemel zoo veel meer vreugd zouden hebben dan over de magt, om de geesten te bedwingen.

Terwijl de Heer nu al die zaligheden, die ons wachten, in den geest aanschouwde, en dien tijd, waarin het rijk des Satans vallen, en het Godsrijk zegepralen zal, zich voorstelde, en zoo vele kinderlijk eenvoudige menschen voor zich zag, en deze Hem ook weder van zoo vele opregten verhaald hadden, die de waarheid hadden aangenomen, zoo hief Hij Zijne oogen op tot den Vader en zeide: »Vader! Heer des hemels en der aarde! ik prijze U, dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen der wereld verborgen, en die daarentegen den onmondigen geopenbaard hebt.

Ja, Vader! alzoo was Uw welbehagen!" Nu zag Hij liefdevol en met de majesteit des Zoons Gods om zich henen en zeide verder: »Alle dingen zijn mij door mijnen Vader overgegeven; niemand kent den Zoon dan de Vader, en niemand kent den Vader dan de Zoon, en wien het de Zoon wil openbaren."

Nu wendde Hij zich bijzonder tot ons, daar intusschen weder veel volk zich had verzameld, en zeide: »Zalig zijn de oogen, die zien, wat gij ziet! Want ik zeg u: vele Profeten en Koningen (Israëls) wilden zien, wat gij ziet, en kregen het niet te zien, en te hooren, wat gij hoort, en kregen het niet te hooren."

Nu verhief Hij weder wat meer Zijne stem en riep tot het volk, en Hij zal het weldra aan de volken laten toeroepen: »Komt tot mij, allen, die vermoeid en belast zijt, ik wil u tot ruste brengen. Neemt mijn jok op u en leert van mij; want ik ben zachtmoedig en nederig van hart, en gij zult rust vinden voor uwe zielen. Want mijn jok is zacht en mijn last is ligt."

Dat dit alles Goddelijke waarheid is, dat wordt dagelijks door iedere ervaring van mijn hart en van mijn lot verzegeld. Ik dank U, Vader! Heer des hemels en der aarde! dat Gij ook mij onmondigen elken dag de heerlijkheid Uwes Zoons te zien en te hooren geeft; ik prijze U, dat mijne ziel ruste vond bij den Heiligen Israëls!

XII.

EZRA, EEN KLEINE JONGEN, EEN AARDIGE PRATER, TOT ZIJNE MOEDER.

— Moeder! het is toch wonderlijk, niemand op de wereld hoor ik liever spreken dan dien JEZUS van *Nazareth.* Gij zegt zoo dikwijls, dat ik God nog wel beter zal leeren kennen. Zeker kan mij niemand beter God leeren kennen dan Hij. Moeder! als ik Hem-

zie, dan is het altijd net alsof ik den lieven God zag. En dan is Hij zoo heel vriendelijk en goed, en Hij beeldt zich niets in. Er mag komen wie wil, altijd doet Hij nog, alsof Hij de minste was. De lieve God moest Hem over alles meester laten. Dan zouden de armen en geringen het zeker goed hebben, en niemand zou hun iets durven doen. En de kinderen hadden het dan ook goed; Hij heeft ze zoo lief; Hij heeft mij ook heel lief.

XIII.

VERVOLG VAN NATHANAËLS GESCHRIFT.

(Mattheüs XIX: 1—12; Markus X: 1—12.)

— Nu reisden wij uit *Galiléa* langzaam door het landschap *Peréa*, en de steden en vlekken aldaar genoten nu het maar zeldzame voorregt, waarvan de Samaritanen zich zelve beroofd hadden. Wij reisden echter ook hier nog niet zoo volkomen gerust; want hier en daar hoorden wij iets van den haat, dien ook HERODES ANTIPAS tegen onzen Meester voedt. Velen van Zijne discipelen en discipelinnen trokken met ons mede; want allen verwachten spoediger en zekerder dan ooit de openbaring Zijner heerlijkheid. Waar Hij komt en Hij vindt er kranken, die geneest Hij.

Wij bemerken duidelijk, dat dit overal de ijverzucht en den haat der geleerden en der Farizeesche partij opwekt, omdat zoo velen uit het volk Hem bijvallen en met warmte spreken tot Zijn' lof. In *N.....*, leiden hem de Farizeën teedere vragen voor omtrent de echtscheiding, om Hem in Zijne rede te verstrikken. Die Hem vroegen waren uit de school van HILLEL (*), en ontvingen Zijn antwoord met be-

(*) Er bestond onder de Joden verschil van meening omtrent den zin van MOZES' woorden, Deut. XXIV: 1, die door sommigen zoo werden uitgelegd, alsof men om allerlei, ook zeer nietige reden zich van zijne

vreemding. Een van hen zeide: »Meester! is het den mensch geoorloofd zich van zijne vrouw te scheiden om allerlei oorzaak?" Hij gaf hun ten antwoord: »Hebt gij niet gelezen, dat de Schepper in den beginne éénen man en ééne vrouw schiep? Daarom zal ook een mensch vader en moeder verlaten en zijne vrouw aanhangen, en die twee zullen als het ware één mensch zijn. Zoo zijn zij dan ook niet meer als twee menschen, maar als één mensch aan te merken. Wat nu God heeft zamengevoegd, dat moet de mensch niet scheiden!" Hierop antwoordde er een: »Hoe komt het dan, dat MOZES geboden heeft een' scheidbrief te geven, en onder die voorwaarde te scheiden?" Hij antwoordde: »Om uwe ruwe zinnelijkheid heeft hij u toegelaten, niet geboden, — toegelaten van uwe vrouwen te scheiden. Van den beginne was dat niet aldus." Wij vroegen onzen Meester naderhand afzonderlijk, welke wet Hij gaf. Hij gaf ons ten antwoord: Ik zeg u: een ieder, die zich van zijne vrouw scheidt anders dan om hoererij, en eene andere trouwt, die breekt den echt; en wie zulk eene verlatene trouwt, die breekt den echt." PETRUS en nog eenigen zeiden: »Indien het met den echt aldus gelegen is, dan is het voor een' mensch niet raadzaam, om te trouwen." JEZUS antwoordde: »Niet allen vatten dat woord, maar zij alleen, wien het gegeven is. Er zijn onmagtigen van de geboorte aan, en zulken, die het door de menschen gemaakt zijn, en zulken, die het zich zelve gemaakt hebben om het Koningrijk der hemelen. Wie dat vatten kan, die vatte het!"

Hij heeft ons dus niet ongeschikt geacht, om verkondigers en bezitters van Zijn hemelsch rijk te zijn,

---

vrouw mogt scheiden, terwijl anderen MOZES' woorden in een' meer bepaalden zin opnamen. Die het eerste gevoelen voorstonden, volgden daarin den beroemden Rabbijn HILLEL, en hierop is het dat FRENNINGER doelt. H.

omdat de meesten van ons gehuwd zijn; en zoo leerde onze Heer ons niet, gelijk de Therapeuten leeren (*), dat, zonder onthouding van het huwelijk, geen hooge trap van heiligheid in de dienst van God mogelijk zij. Zijne wet is niet streng en Zijn last is niet te zwaar.

XIV.

SARAH MET HARE KINDEREN ELIZABETH, SARAH, ETHANEL, JOHANNES, JAKOB, MARIA, DANIËL, EN MARTHA.

Allen met een' blos van vreugde.

(Markus X. 13—16.)

Zij treedt de kamer in met een klein meisje op den arm en omhelst haren man; en de kinderen vallen den vader om den hals, omvatten zijne knieën en roepen allen door elkander: Wij hebben Hem gezien! Wij hebben Hem gezien! Ik ook! — Ik ook! — Ik het eerst! — Ik het langst! — Mij heeft Hij op Zijn' schoot genomen! — Mij heeft Hij lang een hand gegeven! — Mij heeft Hij de hand op het hoofd gelegd! — Laat moeder het vertellen!

SARAH. Ja, lieve! dat was een geluk! Nog maar weinige minuten, dan waren wij te laat gekomen.....

JOHANNES *tot Elizabeth.* Geef mij de hand, ik wil nu waarlijk niet meer met u twisten. Maar gij moet dan ook lief voor mij wezen.

ELIZABETH. Ja, dat zal ik wel; wees maar niet ongerust. Ach! vader! nu begrijp ik, waarom gij ons zoo veel van Hem verhaald hebt.

(*) De *Therapeuten* maakten eene sekte uit onder de Egyptische Joden, die, even als de Esseën in het Joodsche land zelf, afgezonderd leefden, en door veelvuldige geestelijke oefeningen en strenge onthoudingen zich kenmerkten. R.

Daniël. Maar moeder! waarom zag Hij zoo naar den hemel? Dacht Hij aan den lieven God?

De Moeder. Ja, aan Zijn' hemelschen Vader.

Etbanel, (*een meisje, tot Daniël.*) Maar waarom streeldet gij Hem zoo gedurig de wangen met uw handje? Dat was niet ordentelijk.

Dan. Ja, Hij was zoo vriendelijk, zoo heel vriendelijk.

De Vader, (*tot Martha, die hij kuste:*) En wat hebt gij gezien, kleine?

Martha, (*nog stamelende.*) Jezus gezien ..... goede man ..... lieve man ..... op schoot genomen. Veel, veel kinderen! veel moeders!

De Vader. Wat heeft Hij tegen u gezegd?

Martha. Zegene u! zegene u!

Maria. Maar wij moesten al zoo gaauw weêr weg! Het duurde maar een' oogenblik.

Etbanel. Er waren nog heel veel kinderen, die ook bij Hem wilden zijn, met de moeders.

De Moeder. En een groot gedrang van kranken, die ook op Hem wachtten; ik durfde het bijna niet wagen.

De V. (*tot Sarah, de dochter.*) Gij zegt niets, Sarah! waart gij niet blij, dat gij Hem zaagt?

Sak. Ja zeker, vader!

De V. (*tot Jakob.*) En gij, kleine Jakob?

Jak. Ik ook, ik ook.

Sak. Gaat gij niet schielijk eens weêr naar Hem heen?

De V. Ja spoedig, zoo God wil.

Sak. Neem dan, als 't u blieft, mij en Elizabeth toch meê!

Jak. Hebt gijlieden Gerwers Maleächi ook gezien? Die zei mij gisteren op de markt: »Ik ga zeker niet naar Hem toe, al stond hij voor ons huis."

Joh. Ik weet wel, waarom. Zijn vader zei hem, dat was de Messias, en zijn vader slaat Maleächi al-

le dag, omdat hij veel teksten over den Messias leeren moet en daar geen lust toe heeft..

Jak. Maar nu heeft hij Hem toch gezien, en was er heel blij om. Ik sprak er van, wat hij gisteren op de markt had gezegd. Maar hij zeide: »Ja, ik wist ook niet, dat Hij zoo'n goede man was. Dat is wat anders dan mijn vader. Moeder had gezegd, ik moest volstrekt met mijn zusje en haar naar Hem toe gaan."

Sak. Zijne voornaamste leerlingen hadden ons haast doen schrikken; zij zeiden op een ernstigen toon, dat wij weg moesten, of wij dan niet zagen, dat Jezus reeds meer dan genoeg met volwassenen te doen had, dat wij Hem nog met kinderen wilden lastig vallen? Maar Hij zag hen met misnoegen aan en zeide: »Laat de kinderen tot mij komen, en verhindert hen niet; want derzulken is het Koningrijk Gods." En met nog grooter nadruk voegde Hij er bij: »Voorwaar! ik zeg u: wie het Goddelijke Koningrijk niet aanneemt als een kind, die zal in hetzelve niet komen." Nu kregen moeders en kinderen aanstonds moed en traden toe, en Hij zegende allen en leide hun de handen op; de kleinen nam Hij op Zijn' schoot en drukte ze aan Zijne borst. Ik kwam het laatst met de onzen. »Zijn dat allen de uwen?" sprak Hij. »Ja, Heer!' zeide ik, »geef aan allen en aan de ouders Uwen zegen, en het is ons genoeg." »Zij zijn allen van den Vader gezegend en mogen dat blijven! Bevlijtig u met uwen man, dat gij in mijne ruste ingaat." Dat waren zijne woorden.

De V. o Mijn lieve! Nu zijn de kinderen gelukkiger dan wij durfden hopen. Wat willen wij meer?

Sakah. Niets! .... (*Allen omhelzen elkander en wisschen zich de vreugdetranen van de oogen.*)

XV.

DE RAADSHEER ELIFAZ EN ZIJN OUDE HUISBEZORGER BARTHOLOMEÜS.

(*In de kamer van den laatsten.*)

(Mattheüs XIX: 16—22; Markus X: 17—22; Lukas XVIII: 18—23.)

Bartholomeüs. (*Op zijn bed.*) Mijn heer vergeve zijnen knecht, dat ik u liet roepen! Ik zie mijn einde naderen, en ik wilde u nog danken voor al uwe gunst en goedheid aan mij en mijn huis bewezen.

Elifaz. (*Zijne hand vattende.*) Ik heb u te danken, lieve, eerwaardige grijsaard! Gij hebt mijn' vader en mij met gelijke trouw gediend en onze bezitting vermeerderd alsof het de uwe ware. God schenke u rust bij uwe vaderen, en het dubbele, wanneer Zijn rijk komt!

B. Ach! mijn heer! ik gaf er het dubbele voor, indien ik het had, wanneer ik den Heiligen Israëls volgen kon! Het heeft zoo niet moeten zijn! God weet alle dingen! Ik ga heen in vrede, tot dat Hij spreekt: Keert weder, gij menschenkinderen! Nog maar één ding heb ik op mijn hart, dan sterf ik volkomen gerust.

E. (*Zit in diep gepeins, maar vat het gesprek weder op en zegt:*) Wat is het? Waar spreekt gij van?

B. Nog maar één ding had ik op mijn hart, zeide ik....

E. Zeg het mij, zoo het althans iets is, dat in mijne magt staat.

B. Alleen in uwe magt. Behoud mijn' zoon in de betrekking, die ik bij u en uwen vader vervulde.

E. Uwen zoon zal ik het nooit aan het noodige laten ontbreken, al ware hij ook uwer niet waardig, — om uwentwil. Maar gij hebt u over hem niet te schamen, en ik ben tevreden over hem geweest, zoo dikwijls hij, bij krankheid, uwe plaats vervulde; ik

zie ook wel, dat hem alles aan mijne gunst gelegen is. Voor acht dagen heb ik nog tachtig morgen lands gekocht. Het oppertoezigt daarover zal hem zijne betrekking nog eens zoo voordeelig maken.

B. Hij heeft het gehoord en rekent op uwe gunst en bevlijtigt zich, om zich die waardig te maken.

E. Dat is mij aangenaam.

B. Maar hij heeft mij gisteren iets verhaald van den Profeet van *Nazareth* en daarbij gezegd: » Vader! als die mij roept, dan: (ik wil zijn eigen woorden gebruiken) vaarwel ELIFAZ en een heel Koningrijk!"

E. (*Verzinkt weder in nadenken.*)

B. Heb geen medelijden met mij, mijn heer! Waarlijk, ik sterf gaarne, heel gaarne.

E. Ik heb geen medelijden met u, goede BARTHOLOMEÜS! Heb gij het met mij!

B. Is mijnen heer een ongeluk overkomen? Ik zag wel, dat uw aangezigt niet was als gisteren. Mijn heer zegge het toch aan zijnen dienstknecht!

E. Geen ongeluk, dan dat ik te zeer aan mijn geluk hange.

B. Wat wilt gij uwen knecht zeggen? En waarom is uwe ziel in u zoo bedroefd?

E. Dat gij en uw zoon mij zoo schaamrood maken door uwe vroomheid.

B. Hoe kan mijn heer dat zeggen aan zijnen knecht? Is het niet eene eer voor God en stichtelijk voor het volk, zooals gij levenslang gewandeld hebt naar ieder gebod onzes Gods in geregtigheid, godsdienstigheid, aalmoezen en gebeden? Hoe dikwijls heeft uw ijver mij beschaamd!

E. Mij heeft uw en uwes zoons ijver voor het rijk van God beschaamd, dat gij alles zoudt laten varen, wanneer de Profeet van *Nazareth* u riep.

B. o Mijn God en Heer! Wie zou dat niet? Gij zijt zoo rijk, ELIFAZ! en toch weet ik zeker, al hadt gij nog tienmaal zoo veel, dat gij het alles minder

dan slijk zoudt achten, tegenover eene noodiging tot Zijne naauwste vriendschap.

E. (*Hij wordt gloeijend rood!*) De Heer heeft mij verootmoedigd en gaat voort mij te verootmoedigen. Weet, al te goede BARTHOLOMEÜS (gij zijt mij toch als een vader!) weet, dat ik bij Hem was, dat Hij mij riep, en dat ik Hem afsloeg.

B. Mag uw knecht vragen, hoe dat toeging?

E. Tot een jota toe zal ik het u zeggen. Ik ging dezen morgen vroeg naar Hem toe; mijn hart wankelde tusschen vrees en hoop. Bewustheid mijner opregtheid, en heimelijke bezorgdheid, dat er nog iets gewigtigs aan mijn hart ontbrak, wisselden zich onder 't voortgaan bij mij af. Nu zag ik Hem, en mijn hart sloeg sterker. Zijne stille majesteit roerde mij; ik viel op mijne knieën en sprak Hem vol eerbied aan: »Goede Meester! wat moet ik goeds doen, om het eeuwige leven te hebben?" — Hij zag mij sterk aan, maar met liefde, en antwoordde: »Wat noemt gij mij goed? Niemand is goed dan één alleen, God. Maar wanneer gij ten leven wilt ingaan, zoo houd de geboden." Toen ik vroeg: »Welke, Heer!" gaf Hij ten antwoord: »Die welke gij kent. Bega geen overspel, geen moord, geen diefstal; leg geen valsch getuigenis af; doe niemand onregt; eer uwen vader en uwe moeder, en heb uwen naasten lief als u zelven." Ik zeide hierop (en God weet, dat ik ook geloofde niet anders te kunnen antwoorden): »Heer! dat alles heb ik onderhouden van mijne jeugd aan; wat ontbreekt mij nog?" — Ach! nu zeide JEZUS: »Wilt gij volmaakt zijn, ga dan henen, verkoop al uwe have en goed, en deel het uit onder de armen; dan zult gij een' schat in den hemel hebben; en kom dan en volg mij na!" Dat ging mij door de ziel! Hoe kon ik het doen? Geen een heeft het er in het land zoo als ik. Het is nog geen jaar, dat mijn vader mij de goederen heeft overgegeven. De schoonste veranderingen heb ik er in gemaakt en nog schoonere ontworpen.

Misschien word ik MANASSE's schoonzoon en met ter tijd zijn opvolger. En dat zou op eens alles uit zijn? Alle zegen Gods op eenmaal van mij weggenomen? De God Israëls had toch zelf door MOZES geboden, om hem, die slechts een nieuw huis bouwde, in het eerste jaar niet terstond in de krijgsdienst te nemen. Doch ik kon er volstrekt niet in komen; ik was beklemd en vol schaamte, en verwijderde mij. Intusschen heb ik sedert geen rust, en ook nu verwijt mij weder mijn geweten, dat het mij in den zin kon komen, de meest Goddelijke roeping, die ik mij kan voorstellen, met de roeping tot de krijgsdienst te vergelijken. Ach! BARTHOLOMEÜS! aan zoo iets had ik volstrekt niet gedacht. Hier en daar is menig gegoede in de stilte Zijn aanhanger, wien Hij niet van huis en goederen wegriep.

B. Vergeef uwen knecht; maar gij wildet ook volmaakt worden; gij verlangdet ook van Hem, dat Hij u het grootste zou zeggen, wat u nog te doen was.

E. Rust nu weder, brave man! ik wil u niet langer hinderen. Maar ik rust niet, eer ik nog tot Hem kome.

(*Zij worden gestoord door* ELIFAZ' *bediende, die den ouden man wijn brengt.*)

XVI.

JEZUS EN DE TWAALVE.

(Mattheüs XIX: 23—30 en XX: 1—16; Markus X: 23—31; Lukas XVIII: 23—30.)

JEZUS (*tot Johannes, toen Elifaz wegging.*) Mijne ziel bemint hem.

JOHANNES *ziet hem nog opmerkzamer na.*

JEZUS (*ziet Zijne leerlingen in het rond met ernst en weemoed aan.*) Hoe bezwaarlijk valt het den rijken in het Koningrijk van God in te gaan!

Al de leerlingen staan verwonderd, en zien met verbazing nu den Heer aan en dan elkander.

Jezus. Kinderen! hoe moeijelijk is het, dat zij, die op den rijkdom bouwen, in het rijk van God ingaan! Het is ligter, dat een kameel ga door het oog van eene naald, dan dat een rijke in het Koningrijk der hemelen inga.

Thomas en petrus. (*Al de anderen waren, even als zij, ontsteld.*) Wie kan dan zalig worden?

Jezus (*ziet weder allen in het rond aan, maar zachter en bemoedigend.*) Bij de menschen is het onmogelijk, maar niet bij God; want bij God zijn alle dingen mogelijk.

Petrus. Zie, Heer! wij hebben om Uwentwil al het onze verlaten en zijn U nagevolgd; wat zal ons daarvoor geworden?

Jezus. (*Vol liefde.*) Waarlijk, ik zeg u, dat gij, die mij nagevolgd zijt, ten tijde der wedergeboorte, wanneer de Zoon des menschen op den troon Zijner heerlijkheid zitten zal, ook zitten zult op twaalf troonen, om regters te zijn over de twaalf stammen Israëls. En in het gemeen, wie huizen verlaten heeft, of broeders en zusters, of vader en moeder, of vrouw en kinderen, om mijnes naams en des evangelies wil, die zal honderdvoudig ontvangen zelfs onder de vervolgingen, en zal in de toekomende eeuw het eeuwige leven verwerven. Intusschen zullen vele eersten de laatsten zijn, en laatsten de eersten. Want het is met het hemelsche rijk gelegen als met een' huisvader, die met het aanbreken van den dag uitging, om arbeiders te huren op zijnen wijnberg. Hij kwam met de arbeiders overeen voor een' denarie (*) daags, en gelastte hen op zijn' wijnberg te gaan. Omtrent de derde ure ging hij weder, en zag nog anderen ledig op de marktplaats staan. Ook tot deze zeide hij: Gaat

---

(*) De *denarie* was eene zilveren Romeinsche munt, omtrent de waarde hebbende van dertig Centen. H.

ook op mijn' wijnberg, ik wil u geven, wat billijk is. Zij gingen henen. Wederom ging hij des middags, omtrent de zesde ure, en daarna omtrent de negende ure, en deed evenzoo. Omtrent de elfde ure ging hij nog eens en vond er nog eenigen ledig staan. Hij sprak tot hen: Waarom staat gij hier den ganschen dag ledig? Omdat niemand ons gehuurd heeft, was hun antwoord. De huisvader zeide: Gaat gij ook op mijn' wijnberg; gij zult hebben, wat billijk is. Toen het avond was, sprak de heer des wijnbergs tot zijn' opziener: Roep de arbeiders en geef hun het loon; begin met den laatsten en ga in die orde voort tot den eersten toe. Die nu met de elfde ure aan het werk wåren gegaan, kwamen, en ontvingen elk een' denarie. Toen het aan de eersten kwam, hoopten die meer te ontvangen, maar ook zij kregen ieder een' denarie. Zij namen dien, maar beklaagden zich bij den huisvader, zeggende: Deze laatsten hebben slechts één uur gearbeid, en gij hebt ze met ons gelijk gesteld, die den last en de hitte des daags hebben doorgestaan. Maar hij zeide tot een' van hen: Vriend! ik doe u geen onregt; zijt gij niet met mij overeengekomen voor een' denarie? Neem, wat u toekomt, en ga heen. Wanneer ik den laatsten geven wil, wat ik u geve, — heb ik de vrijheid niet, om met het mijne te doen, wat ik wil? Of vervoert mijne goedheid u tot jaloerschheid? .... Alzoo zullen de laatsten de eersten, en de eersten de laatsten zijn; want velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren.

XVII.

ZEFANJA AAN SEVERUS.

Fragment.

(Lukas X: 25—42 en XI: 1 —13.)

— En nu nog een paar proeven van zijn onderwijs,

welke ik onlangs hoorde, en die ten deele u evenmin als mij mishagen zullen. Het eerste is eene proef, hoe hij *vreemden* leert, het tweede, hoe hij aan *vrienden* wenken geeft, en het derde, hoe hij zijne *leerlingen* onderwijst.

Op reinheid van zeden en van hart dringt hij zoo sterk aan als maar mogelijk is, en dikwijls vat hij zelfs alle geboden in het ééne gebod der liefde te zamen.

Een wetgeleerde kwam tot hem, om hem op de proef te stellen, en legde hem de vraag voor: »Meester! wat moet ik doen, om eeuwig leven te verkrijgen?" JEZUS antwoordde: »Hoe staat er in het wetboek? Wat leest gij daar?" De wetgeleerde: »Gij zult den Heere uwen God liefhebben met geheel uw hart, met geheel uwe ziel, naar al uw vermogen, met geheel uw gemoed, — en den naasten als u zelven." JEZUS zegt: »Gij antwoordt regt; doe dat, zoo zult gij leven." De man wilde zich als een' regtvaardigen voordoen en zeide tot JEZUS: »En wie is dan mijn naaste?" JEZUS antwoordde: »Een zeker mensch kwam af van *Jeruzalem* naar *Jericho* en verviel onder struikroovers; die kleedden hem uit, bragten hem slagen toe, lieten hem half dood liggen en maakten zich weg. Het geval wilde, dat een priester dienzelfden weg afkwam; hij zag hem, — en ging voorbij. Desgelijks een Leviet, wien zijn weg daar langs voerde, zag hem, — en ging voorbij. Maar een reizende Samaritaan kwam aan die plaats, — zag hem, — en ging vol medelijden naar hem toe, verbond hem zijne wonden, goot olie en wijn daarin, tilde hem op zijn lastdier, voerde hem naar eene herberg, en verpleegde hem. Den volgenden dag, eer hij de reis voortzette, nam hij twee denariën, gaf die aan den waard en zeide: Draag zorg voor hem, en wat gij nog verder aan hem besteden mogt, dat wil ik op mijne terugreis u wedergeven. Welke van deze drie dunkt u nu de naaste geweest te zijn van hem, die

onder de roovers gevallen was?" »Die," antwoordde hij, »die hem barmhartigheid bewezen heeft." »Ga dan heen," hernam JEZUS, »en doe ook gij desgelijks."

De natuurlijkheid en de kracht van zulke verhalen, waarin hij een meester is, neemt mij althans zeer voor hem in.

De tweede proef is maar een kleine trek van de manier, waarop hij vrienden behandelt, en hun leerrijke wenken geeft.

Bij voortzetting der reis kwam hij eens in een vlek, waar eene vrouw, met name MARTHA, in haar huis hem herbergde. Deze had eene zuster, — MARIA heet zij, — die bij JEZUS nederzat en zijne redenen aanhoorde. MARTHA daarentegen had het heel druk, om haren gast te onthalen. Zij kwam en zeide: »Heer! trekt gij het u niet aan, dat mijne zuster al het bedienen aan mij alleen overlaat? Zeg haar toch, dat zij mij helpe!" Maar JEZUS zeide tot haar: »MARTHA! MARTHA! over hoe vele dingen bekommert gij u, en hoe onrustig zijt gij! Een eenig ding is noodig. MARIA heeft zich het beste voor haar deel gekozen, dat haar ook niet zal ontnomen worden."

Op de volkomene waarheid van dit huiselijk voorval kunt gij u verlaten, SEVERUS!

Het laatste, dat ik u als proef van zijn onderwijs aan zijne jongeren wilde mededeelen, is mij het meest bedenkelijk. De mensch wordt een God, als dat waar is, wat hij daar leert. Dat zie ik wel, en juist daarom komt het mij voor, dat het niet waar kan zijn. Aan den anderen kant gevoel ik ook, dat ik mij met den ganschen bundel onzer Heilige Schriften in strijd begeef, wanneer ik dit stuk zijner leer verwerpen wil. Doch ik wil u niet vooruitloopen. Gij zult mij een waar genoegen geven, wanneer gij uwe gewis onpartijdige gedachten mij daarover mededeelt.

Toen hij ergens was gaan bidden, sprak een zijner leerlingen tot hem: »Heer! leer ons bidden, gelijk ook JOHANNES zijne jongeren geleerd heeft!" JEZUS zeide: »Wanneer gij bidt, zoo spreekt: Onze Vader

in de hemelen! Uw naam worde heilig vereerd! Uw rijk kome! Uw wil geschiede, gelijk in den hemel, alzoo ook op aarde! Geef ons dagelijks het brood onzer nooddruft! Vergeef ons onze zonden, gelijk ook wij aan ieder' van onze beleedigers vergeven! En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boozen! — Wie van u," voer hij voort, »zou een' vriend hebben, en des middernachts tot hem gaan en zeggen: Vriend! leen mij toch drie brooden; want een vriend van mij is van de reis tot mij gekomen, en ik heb nu niets, om hem voor te zetten: mogt ook die van binnen hem terstond antwoorden: Doe mij nu geen moeite aan; de deur is reeds gesloten, mijne kinderen en ik zijn te bed; ik kan niet opstaan, om het u te geven! — ik verzeker u toch: al zou hij niet opstaan en zijn verzoek voldoen, omdat het zijn vriend is, zoo zal hij ten minste om zijner onbescheidenheids wil opstaan en hem geven zooveel hij behoeft. En daarom, laat het u gezegd zijn: bidt, zoo zal u gegeven worden; zoekt, gij zult vinden; klopt, u zal opengedaan worden. Want een iegelijk, die bidt, ontvangt; wie zoekt, vindt; wie aanklopt, dien wordt opengedaan. Waar is ook wel een vader onder u, die zijn' zoon, wanneer deze hem om brood vroeg, een' steen zou geven? Of om een visch, die hem, in plaats daarvan, eene slang zou geven? Of, als hij om een ei vroeg, die hem een' schorpioen zou geven?... Indien dan gij, zoo boos als gij zijt, aan uwe kinderen goede gaven kunt geven, hoe veel meer zal de Hemelsche Vader dien, die Hem bidden, den Heiligen Geest geven!"

XVIII.

RABBI GADDAÏ EN ZIJN STUDERENDE ZOON ZEBULON.

ZEBULON. Hij maakte mij het hoofd zoo vol; en werkelijk overreedde hij mij bijna, dat de Nazarener

een geestdrijver was met Zijne Godonteerende leer van het gebed, zooals hij die noemde. Hij stampvoette, en zeide, men moest niet toelaten, dat zulk een nieuwe leer onder verstandige menschen verspreid werd.

GADDAÏ. Wat zegt gij, kind! een nieuwe leer? Dat is de trek, dien hij u spelen wil. Dat alles, wat gij mij gisteren uit den mond van Rabbi JEZUS verhaald hebt, is niets anders dan de oude eenparige leer van onze Heilige Schriften; en het is wel onbeschaamd, dat hij deze leer vóor eene nieuwe, verleidelijke en Godonteerende geestdrijverij uitmaakt, en daarmeê in den grond de gansche rij onzer oude heilige geschiedenissen tevens lastert, terwijl hij toch een echt Israëliet wil wezen. Hoor, mijn zoon! neem uwe heilige boeken, en teeken eens uit den ganschen bundel voor u zelven de voorbeelden op, die u zullen aanwijzen, dat de leer der verbiddelijkheid van onzen God zoo oud is als de wereld. Zulke lage kunstgrepen Zijner vijanden, waardoor zoo menige opregte zich verleiden laat, zult gij dan gewis leeren verachten, gelijk zij het verdienen.

XIX.

DEZELFDEN.

(*Een uittreksel uit de Israëlietische heilige boeken omtrent het vertrouwen op God en de verhooring der gebeden.*)

ZEBULON. Hier heb ik het uittreksel, vader! volgens uw' raad. Dat heeft mij tot zekerheid gebragt, en mij de domme kunstgreep van JARED ontdekt.

GADDAÏ. Nu dat verheugt mij om uwentwil.

Z. Wat er van de vrucht van een vast vertrouwen gezegd wordt, dat voegde ik er bij, omdat het er zoo naauw meê zamenhangt, en JARED ook daarover even zoo verkeerd gesproken had, als over de verhooring der gebeden.

G. Daar deedt gij wel aan, en gij moogt het in meer andere gevallen evenzoo doen.

Z. (*Altijd met de kleine rol in de hand, en die dikwijls half ontrollende en beschouwende.*) Ik zou u de verzameling van plaatsen wel gaarne voorlezen, vader! Mag ik? Tusschenbeiden heb ik er mijne gedachten bij gezet.

G. Dat is anders niet noodig; ik weet ze allen wel.

Z. Gij kunt niet gelooven, vader! hoe zij de overtuiging versterken en den moed verhoogen, als men ze zoo achter elkander leest.

G. Nu; het zij dan zoo. Ga zitten, (*hij zet zich ook neder*) en lees ze mij voor.

ZEBULON begint te lezen.

»Door het geloof heeft ABEL een beter offer aan God geofferd dan KAÏN, waardoor hij getuigenis bekomen heeft, dat hij vroom was, toen God van zijne gaven getuigde (Gen. IV : 4.).

»Door het geloof is HENOCH weggenomen, dat hij den dood niet zag, en is niet gevonden geworden, daarom dat God hem weggenomen had; want vóór zijne wegneming heeft hij getuigenis gehad, dat hij Gode behaagde (Gen. V: 24.).

»Door het geloof is NOACH, toen hij eene Goddelijke openbaring ontvangen had van de dingen, die hij nog niet zag, bevreesd geworden, en heeft de arke tot behoudenis van zijn huisgezin toebereid, door welke hij de wereld heeft veroordeeld (Gen. VI.).

»Door het geloof is ABRAHAM, toen hij geroepen werd, gehoorzaam geweest, om te trekken naar de plaats, die hij ten erfdeel ontvangen zou, en hij wist niet, waar hij komen zoude (Gen. XII.).

»En de Heer sprak tot ABRAHAM: *Ik ben de Heer, die u uitgeleid heb uit Ur der Chaldeeën, om u dit land te geven tot erfelijke bezitting. En hij zeide: Heere, Heere! Waaraan zal ik weten, dat ik het erfelijk bezitten zal? En Hij zeide tot hem* enz. (Gen. XV.).

»ABRAHAM, die als een der grootste geloofshelden geroemd wordt, vraagt van God een teeken tot verzekering zelfs van de uitdrukkelijkste beloften Gods; en zijne bede wordt door God verhoord.

»Daar God besloten had *Sodom* en *Gomorra* te straffen, onderwindt zich ABRAHAM tot zes malen toe eene voorbede voor die steden te doen, dat God haar om eenige regtvaardigen verschoonen mogt, en daalt van vijftig tot op tien regtvaardigen af; en telkens zegt de Heer, dat Hij zijne voorbede zal verhooren, wanneer er nog zoo vele regtvaardigen waren, als waarvoor hij bad (Gen. XVIII.).

»Door het geloof heeft ook SARA kracht ontvangen, dat zij zwanger werd, en gebaard heeft boven den tijd hares ouderdoms, dewijl zij Hem getrouw heeft geacht, die het beloofd had (Gen. XXI.).

»*HAGAR verdwaalde in de woestijn van* Ber-Séba. *Als nu het water uit den lederen zak ten einde was, leide zij den jongen neder onder een der struiken. En zij ging heen, en zettede zich neder daar tegenover, zich op den afstand van een boogschoot verwijderende; want, zeide zij, ik kan het kind niet zien sterven; en zij zat neder daar tegen over, en hief hare stem op en weende. En God hoorde de stem van den jongeling, en de engel Gods riep HAGAR toe uit den hemel en zeide tot haar: Wat is u, HAGAR? vrees niet; want God heeft des jongelings stem gehoord daar, waar hij is. Sta op, neem den jongeling op, en ondersteun hem met uwe hand; want ik zal hem tot een groot volk maken. En God opende hare oogen, en zij zag een waterput* (Gen. XXI: 14—19.).

»Door het geloof offerde ABRAHAM IZAK, toen hij beproefd werd, en gaf den eeniggeborenen over, die de beloften ontvangen had, tot welken gezegd was: In IZAK zal u het zaad genaamd worden, daar hij berekende, dat God magtig was ook uit de dooden op

te wekken. Waarom hij hem ook bij gelijkenis uit de dooden weder ontvangen heeft (Gen. XXII.).

»Dit is niet alleen om zijnentwil geschreven, dat het hem, is toegerekend, maar ook om onzentwil, zoo wij in Hem gelooven, die JEZUS gezonden heeft.

»Toen ELIËZER henentoog op ABRAHAMS bevel, om voor zijnen zoon IZAK eene vrouw te zoeken, bad hij aldus bij de stad van *Nahor* in *Mesopotamië*: *Heere! God van mijnen heer* ABRAHAM! *laat ze mij heden toch ontmoeten; en doe weldadigheid bij mijnen heer* ABRAHAM. *Zie, ik sta bij deze waterbron, en de jonge dochteren van de lieden dezer stad zullen straks uitgaan, om water te putten; zoo geschiede het, dat die jonge dochter, welke, als ik tot haar zeg: Neig toch uwe kruik, dat ik drinke, antwoorden zal: Drink, en ik zal ook uwe kemelen drenken; dat deze het zij, die Gij Uwen knecht* IZAK *hebt toegewezen; en dat ik daaraan moge bekennen, dat Gij mijnen heer weldadigheid hebt bewezen!* Naauwelijks had hij uitgesproken, zoo gebeurde het alles, gelijk hij het begeerd had (Gen. XXIV: 10—21.).

»*En* IZAK *bad den Heer vuriglijk voor zijne huisvrouw, omdat zij onvruchtbaar was; en de Heere liet zich verbidden, zoodat* REBEKKA *zijne huisvrouw zwanger werd* (Gen. XXV: 21.).

»Door het geloof heeft IZAK JAKOB en EZAU omtrent toekomende dingen gezegend (Gen. XXVII.).

»*En* JAKOB *zeide: God mijns vaders* ABRAHAM *en God mijns vaders* IZAK, *Heere! die tot mij gezegd hebt: Keer weder tot uw land en tot uwe maagschap, en Ik zal weldoen bij u! Ik ben geringer dan al de weldadigheden en dan al de trouw, die Gij bewezen hebt aan Uwen knecht; want met mijnen staf ben ik deze Jordaan overgetrokken, en nu ben ik tot twee heeren geworden! Red mij dan toch uit de hand mijns broeders, uit* EZAUS *hand; want*

ik vreeze hem; dat hij niet kome en mij sla, doodende moeder en kinderen (Gen. XXXII: 9—11.)!

» De geschiedenis der verhooring van dit gebed staat Gen. XXXIII te lezen.

» Door het geloof heeft JAKOB, toen hij sterven zoude, de beide zonen van JOZEF gezegend, en heeft aangebeden, leunende op zijnen staf (Gen. XLVIII: 14.).

» Door het geloof heeft JOZEF, toen hij sterven zoude, van den uittogt der kinderen Israëls melding gemaakt, en aangaande zijn gebeente bevel gegeven (Gen. L: 24 en 25.).

» Door het geloof is MOZES, toen hij geboren was, drie maanden door zijne ouders verborgen, omdat zij zagen, dat het een schoon kind was, en zij hebben het gebod des Konings niet gevreesd (Exod. II: 2.).

» *De kinderen Israëls zuchtten onder de dwangdienst en kermden; en hun geschrei van wege de dwangdienst klom op tot God. En God hoorde hun klagen; en God gedacht aan Zijn verbond met ABRAHAM, met IZAK en met JAKOB* (Exod. II: 23 en 24.).

» Door het geloof heeft MOZES, toen hij groot werd, geweigerd een zoon van FARAO's dochter genaamd te worden, als die veel liever verkoos met het volk van God smaad te lijden dan voor een' tijd de genieting der zonde te hebben. Door het geloof heeft hij *Egypte* verlaten, en de gramschap des Konings niet gevreesd; want hij hield zich standvastig, als zag hij den Onzienlijken (Exod. II: 11.).

Doch FARAO ontbood MOZES en AÄRON en zeide: Smeekt den Heer, dat Hij de vorschen wegneme van mij en van mijn volk; zoo zal ik het volk laten trekken, dat zij den Heere offeren. En MOZES zeide tot FARAO: Gebied mij! tegen wanneer zal ik bidden voor u, en voor uwe dienaren en voor uw volk? — En hij zeide: Tegen morgen. En hij zeide: Naar uw woord! opdat gij wetet, dat de Heere onze God geen' gelijken heeft. — En de Heer

deed naar het woord van MOZES (Exod. VIII: 8—10, 13, 28—31; H. IX en X.).

»Door het geloof heeft hij het Pascha en het besprengen met bloed verordend, opdat hij, die de eerstgeborenen verdierf, hen niet mogt aanraken (Exod. XII: 21—23.).

»MIRJAM werd melaatsch. *En* MOZES *riep tot den Heere, zeggende: ó God! genees haar toch! En de Heer zeide tot* MOZES: *Indien haar vader haar smadelijk in het aangezigt gespogen heeft, zal zij geen zeven dagen schande ondergaan? Dat zij zeven dagen opgesloten zij buiten het leger, en daarna moge zij weder opgenomen worden* (Num. XII: 13 en 14.).

»MOZES bidt uit een hart, vol van liefde en vrij van wraakzucht, om opheffing eener straf, zonder te bedenken, welke bedoeling God met dezelve mogt gehad hebben, en hij wordt verhoord.

»*En de Heer zeide tot* MOZES: *Tot hoe lang zal dit volk Mij versmaden! en tot hoe lang zullen zij niet in Mij gelooven, bij al de teekenen, die Ik gedaan heb in het midden van hen! Ik zal het vernielen! — En* MOZES *zeide tot den Heer: — Vergeef toch de ongeregtigheid dezes volks, naar de grootheid Uwer goedertierenheid, en gelijk Gij dit volk verdragen hebt van Egypte af tot hiertoe. En de Heer zeide: Ik heb het hun vergeven, naar uw woord* (Num. XIV: 11—13, 19 en 20.).

»*En het volk kwam tot* MOZES *en zeide: Wij hebben gezondigd, dat wij gesproken hebben tegen den Heer en tegen u: bid den Heer, dat Hij deze slangen van ons wegneme. En* MOZES *bad voor het volk*, — en hij werd verhoord (Num. XXI: 7—9.).

»Door het geloof zijn de muren van *Jericho* gevallen, toen zij zeven dagen omringd waren geworden. Door het geloof is RACHAB de hoer niet omgekomen met de ongehoorzamen, daar zij de verspieders met vrede had ontvangen (Joz. VI: 20—23.).

»Het zoude te uitvoerig worden, om alles aan te teekenen van GIDEON en BARAK en SIMSON en JEFTHA en DAVID en SAMUËL en de Profeten. Slechts hier en daar nog iets.

»GIDEON bidt tot drie malen toe, bij de uitdrukkelijkste belofte van God, een teeken, dat zij vervuld zal worden; de twee laatste reizen schrijft hij God zelfs een teeken voor, dat iets zeldzaams is, en telkens wordt hij verhoord (Rigt. VI: 17—21 en 36—40.).

»JOTHAM *zeide: Hoort naar mij, gij burgers van Sichem! Zoo moge God naar u hooren* (Rigt. IX: 7.)!

»Men moet alzoo toenmaals aan de verhooring des gebeds geloofd hebben.

»Ten tweeden maal baden de kinderen Israëls: *Wij hebben gezondigd! Doe Gij ons naar al wat goed is in Uwe oogen, maar verlos ons slechts heden nog.* — Daarna wordt de verhooring verhaald (Rigt. X: 10—16.).

»Toen MANOACH van zijne vrouw de belofte des engels, dat zij een' zoon baren zoude, en het bevel aangaande dezen vernomen had, bad hij tot den Heer en sprak: *Och Heer! dat toch de man Gods, dien Gij gezonden hebt, nogmaals tot ons kome, en ons onderrigte, hoe wij met het kind handelen zullen, dat geboren zal worden. En God verhoorde de stem van MANOACH, en de engel Gods kwam andermaal tot de vrouw* (Rigt. XIII: 8 en 9.).

»*HANNA was bitter bedroefd van ziele, en zij bad tot den Heere, en zij weende zeer. En zij beloofde eene gelofte, en zij zeide: Heer der heerscharen! Zoo Gij zult aanzien den druk Uwer dienstmaagd, en Gij mijner gedachtig zult zijn, en Uwe dienstmaagd niet vergeet, en aan Uwe dienstmaagd zult geven een mannelijk kroost, zoo zal ik hem den Heere geven al de dagen zijns levens. — En het geschiedde, als zij lang aanhield met bidden vóór het aangezigt des Heeren, dat* ELI *acht gaf op haren mond.* —

Toen zij zich bij hem verontschuldigde, dat zij niet dronken was, zeide ELI tot haar: *Ga heen in vrede, en de God Israëls geve uwe bede, die gij van Hem gebeden hebt!* Vervolgens wordt de verhooring van haar gebed verhaald (1 Sam. I: 10—28.).

»*Is het niet thans de tarweoogst?* (zegt SAMUËL tot het volk van Israël). »*Ik zal tot den Heere roepen, dat Hij donderslagen en regen geve; zoo zult gij weten en zien, dat uw misdrijf groot is, 't welk gij gepleegd hebt voor de oogen des Heeren, dat gij een' Koning voor ulieden begeerd hebt. Toen riep Samuël tot den Heere, en de Heer gaf donderslagen en regen ten zelfde dage; en al het volk vreesde zeer den Heere en Samuël* (1 Sam. XII: 17 en 18.).

»Men moet niet zeggen, dat dit een aan Samuël opgedragen wonder was, en een gebed, waartoe hij last had ontvangen; Samuël bedenkt zelf een teeken, dat hem meest geschikt scheen te zijn, om zijn gezag te bevestigen, en hij bidt in het geloof, dat God zijn gebed verhooren zal, en wordt verhoord.

»*En al het volk zeide tot Samuël: Bid voor uwe knechten tot den Heere, uwen God, opdat wij niet sterven!* Samuël sprak: *Het zij verre van mij, dat ik tegen den Heer zoude zondigen, door af te laten van voor u te bidden* (1 Sam. XII: 19 en 23.).

»De kracht der voorbidding van een' zeer vromen man was dus bij de Israëlieten eene erkende zaak, zoo zelfs dat Samuël het nalaten daarvan eene zonde zou gerekend hebben.

»De Koning JEROBEAM, wiens hand, terwijl hij haar uitstrekte, verdorde, sprak tot den man Gods: *Smeek toch het aangezigt van den Heere, uwen God, en bid voor mij, dat mijne hand weder tot mij kome! En de man Gods smeekte het aangezigt des Heeren; en de hand des Konings kwam weder tot hem, en werd gelijk te voren* (1 Kon. XIII: 6.).

»Elias werd in den hongersnood slechts tot de weduwe te *Sarepta* gezonden, wegens het ongeloof der anderen (1 Kon. XVII).

»Toen de tijd van het offeren des spijsoffers gekomen was, daar ELIAS de waarheid, dat de God Israëls de ware God is, tot beschaming der Bäälspriesters, op eene wonderdadige wijs wilde staven, zoo trad de profeet ELIAS toe en sprak: *Heere! God van ABRAHAM, IZAK en ISRAËL, laat het heden bekend worden onder Israël, dat Gij God zijt, en dat ik Uw dienstknecht ben; en dat ik naar Uw woord al deze dingen gedaan heb! Antwoord mij, Heer! antwoord mij! en dat dit volk wete, dat Gij JEHOVA! God zijt, en buig Gij hunne harten anderwaarts om! Toen viel er vuur van den Heere* — (1 Kon. XVIII: 36—38.).

»Elias bad aanhoudend, tot zeven malen toe, om regen (1 Kon. XVIII: 43.).

»Men moet bidden zonder ophouden. Zie, vader! dat is het juist, wat de Profeet zeide.

»Elias laat uit vrijen wil vuur van den hemel vallen, om de afgezondenen te verteren, zonder een uitdrukkelijk bevel. Hij vindt het goed, en gelooft, dat God het doen zal, en het geschiedt (2 Kon. I.).

»*En het geschiedde, toen zij waren overgetogen, dat ELIAS zeide tot ELIZA: Vraag van mij, wat ik u doen zal, eer ik worde weggenomen van bij u! En ELIZA zeide: Dat toch een deel van uwen geest in dubbele mate op mij zij! En hij zeide: Gij doet eene zware vraag! Indien gij mij zien zult, als ik van u worde weggenomen, dan zal u aldus geschieden* (2 Kon. II: 9 en 10.).

»Elias durft zelfs ELIZA laten vragen, wat hij wil! Eliza bidt om geestesgaven, en ELIAS doet, wat hij begeert, en schenkt ze hem.

»Eliza slaat vol vertrouwen de wateren der Jordaan met den mantel door ELIAS achtergelaten, en spreekt: *Waar is de Heer, de God van ELIAS? Waar*

Hij zelf, die de wateren sloeg? En zij werden verdeeld, herwaarts en derwaarts; en ELIZA *toog over* (2 Kon. II: 14.).

NAÄMAN de Syriër wordt, om zijn geloof aan ELIZA, door hem van melaatschheid genezen (2 Kon. V.).

»*Toen zeide* ELIZA: *Hoort het woord des Heeren! Zoo zegt de Heer: Morgen om dezen tijd zal eene maat meelbloem voor een' sikkel, en twee maten gerst voor een' sikkel verkocht worden, in de poort van* Samaria. *Doch een hoofdman des Konings, op wiens hand hij leunde, antwoordde den man Gods en zeide: Zie, de Heer zal vensteren maken in den hemel, als dit geschieden zal! Toen zeide hij: Zie, gij zult het zien met uwe oogen, maar daarvan niet eten!* En het gebeurde, zoo als hij gezegd had, daar de hoofdman in de poort vertreden werd (2 Kon. VII: 1, 2 en 20.).

»Zoo scherp straft ELIZA het ongeloof.

»HISKIA zond tot den Profeet JESAJA en liet hem zeggen: *Misschien zal de Heer, uw God, hooren al de woorden van* RABSAKE, *dien de Koning van Assyrië, zijn heer, gezonden heeft, om den levendigen God te honen. — Zoo hef gij dan een gebed op voor het overblijfsel, dat nog gevonden wordt* (2 Kon. XIX: 4.).

»*En* HISKIA *nam de brieven uit de hand der gezanten en hij las ze; en hij ging op in het huis des Heeren; en* HISKIA *spreidde ze uit voor het aangezigt des Heeren. En* HISKIA *bad voor het aangezigt des Heeren en zeide: Heere! God van Israël, die tusschen de Cherubs gezeten zijt! Gij zijt waarlijk God, Gij alleen, over alle Koningrijken der aarde! Gij hebt den hemel en de aarde gemaakt! Neig, o Heer! Uw oor en hoor! — En nu Heer, onze God! verlos ons toch uit zijne hand! opdat alle Koningen der aarde weten, dat Gij, de Heer, God zijt, Gij alleen! Toen zond* JESAJA, *de zoon van* AMOZ, *tot* HISKIA, *zeggende: Zoo zegt de Heer, de*

God van Israël: hetgeen gij tot Mij gebeden hebt aangaande SANHERIB, *den Koning van* Assyrië, *dat heb Ik gehoord.* (II Kon. XIX: 14—16 en 20.)

»HISKIA stelt zijn vertrouwen op Gods almagt, bidt en wordt verhoord.

»*In die dagen werd* HISKIA *doodelijk krank; en* JESAJA, *de zoon van* AMOZ, *de Profeet, kwam tot hem en zeide tot hem: Zoo zegt de Heer: Maak bestelling omtrent uw huis; want gij zult sterven, en dit niet overleven. Toen wendde hij zijn aangezigt af naar den wand, en bad tot den Heer, zeggende: Och Heer! gedenk toch, hoe ik gewandeld heb voor Uw aangezigt, met getrouwheid en met een volkomen hart, en 't geen goed was in Uwe oogen gedaan heb! En* HISKIA *weende met groot geween. En het geschiedde, toen* JESAJA *nog niet door het middelste voorhof was uitgegaan, dat het woord des Heeren tot hem geschiedde, zeggende: Keer weder, en zeg tot* HISKIA, *het Opperhoofd mijns volks: Zoo zegt de Heer, de God van* DAVID *uwen vader: Ik heb uw gebed gehoord, Ik heb uwe tranen gezien; zie, Ik zal u genezen, aan den derden dag zult gij ten huize des Heeren opgaan. En Ik zal vijftien jaren toedoen tot uwe dagen* (2 Kon. XX: 1—6; Jes. XXXVIII.).

»HISKIA bidt om gezondheid en verlenging des levens; hij bidt ook dan nog, als Gods wil, dat hij sterven zal, hem door JESAJA reeds is bekend gemaakt; hij bidt met beroep op zijne opregtheid en vroomheid, namelijk, omdat God de vromen in het bijzonder Zijne gunst heeft toegezegd.

»*En* HISKIA *zeide tot* JESAJA: *Welk is het teeken, dat de Heer mij genezen zal —? En* JESAJA *zeide: Dit strekke u ten teeken van den Heere, dat de Heer het woord, dat Hij gesproken heeft, doen zal: zal de schaduw tien trappen voorwaarts gaan, of zal zij tien trappen terugkeeren? En* HISKIA *zeide: Het*

is der schaduw ligt zich tien trappen nederwaarts te strekken; neen! dat de schaduw tien trappen achterwaarts keere! En JESAJA, *de Profeet, riep tot den Heere; en Hij deed de schaduw terugkeeren op de trappen, waarop zij was nedergedaald, op de trappen van* ACHAZ, *tien trappen achterwaarts* (2 Kon. XX: 8—11.).

»Hiskia heeft de zwakheid, om, bij de uitdrukkelijke belofte eens mans, wiens profetisch gezag boven allen twijfel was, nog een bijzonder teeken te eischen; en ook dit wordt hem niet alleen niet geweigerd, maar zelfs uit twee teekenen hem te kiezen gegeven. Jesaja roept God aan, dat Hij aan hiskia dit teeken geve, en wordt verhoord.

»Daarna *verscheen de Heer aan* SALOMO *des nachts en zeide tot hem: Ik heb uw gebed verhoord, en Ik heb Mij deze plaats verkoren tot een huis des offers. Wanneer Ik den hemel zal toesluiten, dat er geen regen zij, of wanneer Ik de sprinkhanen gebiede het land af te eten, of wanneer Ik pest zende onder Mijn volk; en Mijn volk buigt zich neder, dat naar Mijnen naam genoemd is, en zij bidden, en zoeken Mijn aangezigt, en bekeeren zich van hunne booze wegen; zoo zal Ik hen hooren uit den hemel, en hunne zonden vergeven, en hun land genezen* (2 Chron. VII: 12—14.).

»*Want den Heer aangaande, Zijne oogen gaan vlammend de gansche aarde over, om moed en kracht te geven aan hen, wier hart volkomen is omtrent Hem* (2 Chron. XVI: 9.).

»In de grootste verlegenheid spreekt josafat: *Wij weten niet, wat ons te doen zij; maar onze oogen zijn op U* (2 Chron. XX: 12.).

»Het was eene aan de vaderen bekende waarheid, dat men in de moeijelijkste omstandigheden van God hulpe moest en mogt verwachten.

»*En het geschiedde, toen ik deze woorden hoorde,*

dat ik nederzat en weende en rouwe bedreef, dagen achtereen; en ik was vastende en biddende voor het aangezigt van den God des hemels. En ik zeide: — Och Heere! dat toch Uw oor opmerkende zij op het gebed Uwes dienstknechts, en op het gebed Uwer dienaren, wier lust het is Uwen naam te vreezen; en doe het toch heden Uwen dienstknecht wel gelukken, en geef hem mededoogen te vinden vóór het aangezigt dezes mans (Neh. I: 4, 11.). In de volgende hoofdstukken wordt de verhooring des gebeds verhaald.

»Het blijkt uit dit en andere voorbeelden, dat belijdenis van zonden en diep berouw daarover, vasten en dagen lang volharden in het gebed, tot verkrijging van het gebedene noodig werd gerekend, en dat men de kracht des gebeds daardoor vermeerderd achtte.

»Toen men met hun bouwen aan de muren den spot dreef, baden de Israëlieten: *Hoor, ô onze God! hoe wij tot beschimping zijn, en doe onzen smaad op hun hoofd terugkeeren! — En wij bleven bouwen aan den muur, en de geheele muur werd zaamverbonden, tot zijne halve hoogte toe.*

»*En toen de Ammoniten en Asdoditen eene zamenzwering maakten, om te komen, en* Jeruzalem *te beoorlogen, en alles weder tot een' puinhoop te maken, baden wij tot onzen God. — En het geschiedde, toen onze vijanden hoorden, dat wij alles wisten, en dat God hunnen raad had te niet gedaan, zoo keerden wij allen weder tot den muur, elk aan zijnen arbeid* (Neh. IV: 4, 6, 7—9 en 15.).

»De geschiedenis van JOB. De misslag van JOBS vrienden (ELIHU uitgenomen) bestond daarin, dat zij uit de menigte en de zwaarte zijner rampen besloten, dat hij onder zijnen voorspoed heimelijk een zeer onregtvaardig en zelfs misdadig man moest geweest zijn. JOB daarentegen bezondigde zich daardoor, deels, dat hij zich welligt voor al te onschuldig hield;

deels, dat hij zich, onder zijn lijden, der menschen lot in het gemeen en het tegenwoordige leven bijna als uit loutere ellende zamengeweven voorstelde; deels, dat hij alle hoop opgaf van in dit leven wederom gelukkig te worden, en deswegens den dood wenschte; eindelijk, dat hij de noodzakelijkheid en het nut ook van een onschuldig lijden niet wilde toegeven, en niet inzag, dat God ook daarin als een wijze vader van allen handelt. Hij schijnt zelfs te beweren, dat God somtijds in de ellende Zijner schepselen zelve een welgevallen heeft. Ook dunkt mij, dat JOB niet heeft willen toegeven, dat het de gewone regel der Voorzienigheid is, om de deugdzamen in dit leven gelukkiger te doen zijn dan de boozen. Deze waarheid had hij niet moeten miskennen, ofschoon zijn lot ook eene uitzondering ware. De leer van het gebed wordt alzoo door JOB niet wedersproken, dewijl hij met geen vast vertrouwen God om redding gebeden heeft.

»De Psalmen van DAVID zijn vol van opwekkingen tot het gebed en tot vertrouwen op God ook in de grootste nooden, en van gebeden en verzuchtingen zelve, en van lofzeggingen wegens gebedsverhooring enz.

»*Luid riep ik tot den Heer; en Hij verhoorde mij van Zijnen heiligen berg* (Ps. III: 5.).

»*Verhoor mij, als ik roep, God mijner regtvaardiging! Maak mij ruimte in benaauwdheid, wees mij genadig en hoor mijn gebed!* enz. — *De Heer hoort, wanneer ik tot Hem roep* (Ps. IV: 2 en 4.).

»*Neem, ô Heer! mijne woorden ter oore; let op mijne klagten! Luister naar de stem van mijn geschrei, mijn Koning en mijn God! want U aanbidde ik. Heer! des morgens zult Gij mijne stemme hooren; des morgens schik ik mij tot U, en zie steeds uit* (Ps. V: 2—4.).

»*De Heer heeft mijn smeeken gehoord; de Heer heeft mijn gebed aangenomen* (Ps. VI: 10.).

»*Steeds zal de Heer een hooge wijkplaats den verdrukten zijn; een hooge wijkplaats in overbange*

tijden. En op U zullen vertrouwen, die Uwen naam erkennen; want Gij, ô Heer! verlaat niet, die U zoeken. — Want niet eeuwiglijk wordt de ellendige vergeten; niet voor altijd vergaat de hoop der verdrukten (Ps. IX: 10, 11 en 19.).

»*Gij, Heer! Gij hebt der verdrukten wensch verhoord! Gij sterkt hun hart, en neigt Uw oor tot hen* (Ps X: 17.)!

»*Voorzeker, zij zullen 't gewaar worden, die ondeugd plegers allen! — Zij roepen den Heer niet aan! Straks overvalt hen de schrik; want God is het vroom geslacht nabij* (Ps. XIV: 4 en 5.)!

»*Nu roep ik U aan, dat Gij mij verhoort, ô God! neig Uw oor tot mij, hoor naar mijne rede! Maak Uwe weldadigheden wonderbaar; Gij redt ze, die op U vertrouwen, van hen, die tegen Uwe regterhand zich stout verheffen* (Ps. XVII: 6, 7.).

»*Den Hooggeprezenen aanriep ik, den Heer, en werd verlost van mijne vijanden. — In mijnen angst riep ik den Heere aan, en tot mijnen God verhief ik mijn geschrei; Hij hoorde uit Zijn paleis mijne stem, en mijn geroep tot Hem kwam tot Zijne ooren* (Ps. XVIII: 4 en 7.).

»*De Heer verhoore u in den dag des angstes; de naam van* JAKOBS *God beveilige u* (Ps. XX: 2.)!

»*Op U betrouwden onze vaderen, betrouwden en werden gered. Tot U riepen zij en werden uitgeholpen; op U betrouwden zij, en stonden niet beschaamd. — Want Hij verachtte niet en Hij versmaadde niet den verdrukten te verhooren; en Hij verborg voor hem Zijn aanschijn niet, maar hoorde, toen hij tot Hem riep* (Ps. XXII: 5, 6 en 25.).

»*Maar neen! die op U wachten worden niet beschaamd* (Ps. XXV: 3.)!

»*Hoor, ô Heer! mijne stem, als ik roepe; ontferm U over mij en antwoord mij! — Wacht op den Heer, houd moed, Hij zal uw hart versterken! Wacht gij slechts op den Heer* (Ps. XXVII: 7 en 14.)!

»*Tot U, ô Heer! roep ik; mijn rotssteen! wees niet doof voor mij! Dat niet, indien Gij voor mij zweegt, ik hun gelijk zij, die dalen in den kuil! Hoor de stem mijner smeeking, daar ik tot U schrei, daar ik mijn handen ophef tot Uw binnenst heiligdom! — De Heer is mijn sterkte en mijn schild, mijn hart vertrouwde op Hem en 'k werd geholpen! Nu juicht mijn hart, en 'k loof Hem met mijn lied* (Ps. XXVIII: 1, 2 en 7.).

»*Heer, mijn God! tot U riep ik, en Gij hebt mij genezen! — Tot u, Heer! riep ik, en hief mijne smeekstem op tot den Heer: — Hoor, Heer! en ontferm U over mij! Heer! wees mij ten helper! Gij hebt mijn rouw in rei-gezang veranderd! Het treurgewaad hebt Gij mij uitgetogen, en mij met vreugde omgord* (Ps. XXX: 3, 9, 11 en 12.)!

»*Leen mij het oor, haast U en red mij! — Heer! laat mij niet beschaamd worden, daar ik tot U roepe! — Ik sprak wel in mijn' angst: 'K ben afgesneên van voor Uwe oogen! Maar toen verhoordet Gij de stem van mijne smeeking, daar ik tot U riep* (Ps. XXXI: 3, 18, 23.).

»*Veel smarten wachten den godloozen; maar hem, die op den Heer vertrouwt, zal gunst omringen* (Ps. XXXII: 10.).

»*Ik zocht den Heer, en Hij antwoordde mij, en redde mij uit al mijn vreezen. Die op Hem zien, hun oog wordt helder, en schaamte dekt hun aanzigt niet. Deez' verdrukte riep, en de Heer verhoorde, en verloste hem uit al zijn nooden. — Vreest den Heer, ô gij aan Hem gewijden! want niets ontbreekt hun, die Hem vreezen. — Des Heeren oog let op de vromen, en Zijne ooren op hun klagte. — De vromen roepen, en de Heer verhoort, en redt hen uit al hunne nooden* (Ps. XXXIV: 5—7, 10, 16 en 18.).

»*Geduldig verbeidde ik den Heer; nu heeft Hij zich tot mij geneigd, en mijn geschrei gehoord* (Ps. XL: 2.).

»*Hoor mijn gebed, ô God! leen het oor aan de redenen mijns monds* (Ps. LIV: 4.)!

»*Leen, ô God! het oor aan mijn gebed, en verberg U niet voor mijne smeeking! Sla acht op mij en verhoor mij, daar ik den ruimen teugel vier aan mijne bruischende klagten! — Maar ik, ik roep tot God, en de Heer zal mij redden. Des avonds, des morgens en des middags klage ik en roep overluid; en Hij zal mijne stemme hooren, — Werp* (dus sprak hij) *op den Heer uwe bekommering, Hij zal u ondersteunen; Hij laat niet toe, dat de regtvaardige voor altijd wankele* (Ps. LV: 2, 3, 17, 18 en 23.).

»*Eens zullen mijne vijanden achterwaarts wijken, ten dage mijns roepens; dit weet ik, want God is vóór mij* (Ps. LVI: 10.).

»*Ik roep tot God, den Allerhoogsten; tot den Magtigen, die het voor mij voleinden zal: dat Hij zende uit den hemel en mij verlosse* (Ps. LVII: 3 en 4.)!

»*Hoor, ô God! mijn geschrei; sla acht op mijn gebed! Van 't eind des lands roep ik tot U. — Want Gij waart steeds mijn toeverlaat. — Want Gij, ô God! hebt mijne geloften gehoord* (Ps. LXI: 2—4 en 6.).

»*Hoor, ô God! mijne stem, als ik klage! — De regtvaardige zal zich verblijden in den Heer, en zich op Hem verlaten; en alle opregten van harte zullen juichen* (Ps. LXIV: 2 en 11.)!

»*Hoorder des gebeds! tot U komt alle vleesch* (Ps. LXV: 3.)!

»*Komt, hoort toe, ik zal het u verhalen, gij allen, die God vreest! wat Hij aan mij gedaan heeft. Mijn mond riep nog tot Hem, toen was reeds 't loflied onder mijne tong. Zoo 'k in mijn hart naar ijdelheid had omgezien, de Heer zou mij niet verhoord hebben. Maar nu, nu heeft mij God gehoord, en acht geslagen op de stem van mijn*

gebed. Geloofd zij God, die mijne bede niet heeft afgeweerd, noch Zijne gunst van mij (Ps. LXVI: 16–20.)!

»*Hoor mij, ô Heer! want mild is Uwe gunst; sla 't oog op mij, naar de grootheid Uwer ontfermingen! En verberg Uw aanzigt niet van Uwen knecht; ach! mij is bange, haast U, hoor mij! — Ziet het, bedrukten! en verblijdt u; gij, die God zoekt, dat dit uw hart verkwikke! Ja, de Heer verhoort de lijdenden* (Ps. LXIX: 17, 18, 33 en 34.).

»*Mijne stem is tot God, en ik roep; mijne stem is tot God, dat Hij mij verhoore* (Ps. LXXVII: 2.)! Om zich in zijne verlegenheid te bemoedigen en zijn geloof aan Gods magt en goedheid te versterken, overdenkt hij de wonderen, van ouds door God gedaan (vers 12–21.).

»*Hij heeft een getuigenis opgerigt in* JAKOB *en eene wet gesteld in Israël, die Hij onzen vaderen gebood aan hunne kinderen bekend te maken; opdat het nageslacht ze kennen zou, het kroost uit hen geboren, en zich beijv'ren mogt, om haar aan hunne kinderen bekend te maken. Opdat ze op God hun hope stellen, en niet vergeten zouden de magtige daden Gods, en Zijn geboden onderhouden* (Ps. LXXVIII: 5–7.).

»Gods wonderbare hulp moet al de nakomelingen daartoe dienen, dat zij er in het vertrouwen op God door gesterkt worden, om dezelfde hulp bij Hem te zoeken, wanneer zij Zijne geboden hielden.

»*Dat hoorde de Heer* (dat zij ongeloovig morden om vleesch) *en werd verbolgen; en een vuur ontbrandde in* JAKOB, *ja Zijn toorn rookte tegen Israël. Want zij geloofden niet aan God en vertrouwden niet op Zijne hulp* (Ps. LXXVIII: 21 en 22.).

»Zoo haat en straft God het ongeloof en het wantrouwen aan Zijne magt en goedheid.

»*Nog voeren zij in hunne zonden voort, en ge-*

loofden niet, bij al Zijn wonderen; des deed Hij hunne dagen in damp verdwijnen en hunne jaren in verschrikking (Ps. LXXVIII: 32 en 33.).

»*Wees mij genadig, Heer! daar ik te elken dage tot U roep. Verblijd de ziel Uwes dienstknechts; want tot U, ó Heer! verheffe ik mijne ziel. Gij toch, ó Heer! zijt goed en vergevende, en groot van gunst voor elk, die tot U roept. Leen, ó Heer! het oor aan mijn gebed, en merk op de stem mijner smeekinge! Ten dage mijnes angstes roep ik tot U, dat Gij mij antwoordt. Geen God is U gelijk, ó Heer! geen daden zijn gelijk aan de Uwe. — Doe mij ten goede een teeken; dat uwe haters 't zien en zich schamen; hoe Gij, ó Heer! mijn hulpe zijt en mijn vertroosting* (Ps. LXXXVI: 3—8, en 17.)!

»Men mag alzoo om openbaring van Gods hulp tot beschaming zijner vijanden bidden.

»*Heer, God mijns heils! des daags roep ik, des nachts stel ik mij voor Uw aangezigt. Laat mijn gebed voor Uw aanschijn komen, neig Uw oor tot mijn geschrei* (Ps. LXXXVIII: 2 en 3.)!

»*Omdat hij Mij bemint, zal Ik hem redden; omdat Mijn naam hem dierbaar is, zal Ik hem tot een hooge wijkplaats zijn! Roept hij Mij aan, 'k zal hem verhooren; in nooden zal Ik met hem zijn, verlossen en vereeren hem! Met lengte van dagen zal Ik hem verzadigen, en hem Mijn heil doen zien* (Ps. XCI: 14—16.).

»*Mozes en Aäron waren Zijn vertrouwelingen, en Samuël aanbidder van Zijn' naam; zij riepen tot den Heer en Hij verhoorde hen. — Zij onderhielden Zijn getuigenis, de inzettingen, die Hij hun gaf. Heer, onze God! Gij hoordet hen, Gij waart hun een vergevend God, maar straftet nogtans hun vergrijp! Verheft den Heere, onzen God, en buigt u neder voor den berg Zijner heiligheid* (Ps. XCIX: 6—9.)!

»Zoo worden de voorbeelden der grootste en voortreffelijkste mannen ons allen ter navolging en tot versterking van ons vertrouwen voorgesteld.

»*Heer! hoor mijn gebed, en laat mijn geschrei tot U komen! Verberg niet Uw aangezigt voor mij; neig Uw oor tot mij ten dage dat mij bang is; ten dage dat ik tot U roep, haast U, antwoord mij! — Dan zullen heidenen den naam des Heeren vreezen, — als de Heer — in Zijne heerlijkheid zal zijn verschenen; zich gunstiglijk tot des zieltogenden gebed gewend, en hunne bede niet versmaad zal hebben. Dat zal voor 't nakroost worden opgeschreven; 't nog niet aanwezig volk zal nog den Heere looven! Dat Hij — uit den hemel naar de aarde blikte, om het zuchten der geboeiden te hooren* (Ps. CII: 2, 3, 16—21.).

»*Roemt den naam Zijner heiligheid, het hart verblijde zich dergenen, die den Heere zoeken. Vraagt naar den Heer en Zijne sterkte; zoekt Zijn aangezigt geduriglijk. Gedenkt der wonderen, die Hij gedaan heeft, Zijner teekenen, en der gerigten Zijnes monds. — Hij, de Heer, is onze God. — Eeuwig gedenkt Hij aan Zijn verbond, aan 't woord, dat Hij bevolen heeft, in 't duizendste geslachte, 't verbond, dat Hij gesloten heeft met ABRAHAM* (Ps. CV: 3—5, 7—9.).

»*Gedenk aan mij, o Heer! als Ge aan Uw volk weêr gunst betoont; bezoek mij met Uw heil; dat ik aanschouwe het geluk van Uwe uitverkoor'nen!*" —

Vader! Zijn wij niet de gelukkigen, welke Hij met Zijn heil heeft bezocht? Zijn wij het niet, die het geluk Zijner uitverkorenen aanschouwen en ervaren zullen? —

(Hij leest verder.) »*En Hij verloste hen. — Toen sloegen zij geloof aan Zijne woorden; zij zongen Zijnen lof! — Daarna versmaadden zij het gewenschte land; zij geloofden Zijne belofte niet. — Toen*

hief Hij Zijne hand tegen hen op. — Maar zag Hij dan weêr hunnen angst, en hoorde Hij hun jammeren; dan dacht Hij hun ten goede aan Zijn verbond en het berouwde Hem, naar Zijne groote goedertierenheid. — Verlos ons, Heer, ô onze God! verzamel uit de heid'nen ons, om Uwen heiligen naam te loven, om U met lofgezang te roemen (Ps. CVI: 4, 5, 10, 12, 24, 26, 44, 45, 47.). —

» o Vader! vader! aan dat gelukkige tijdperk, hoop ik gedurig, zijn wij nabij!

» *Looft den Heer, want Hij is goed, want Zijne goedertierenheid is tot in eeuwigheid. Dat dit des Heeren verlosten zeggen, die Hij uit 's vijands hand verlost heeft! Die Hij verzameld heeft uit vreemde landen; van 't Oosten en het Westen, van 't Noorden en het Zuiden. Die doolden in de wildernis, op ongebaanden weg, en vonden geen' bewoonden grond; hongerende en dorstende, zoodat hun ziel in hen bezweek! Maar toen zij riepen tot den Heer, in hunnen angst, heeft Hij hen verlost uit hunne nooden; en deed hen treden op den effen' weg, dat ze aan bewoonde plaatsen kwamen. Dat zij des Heeren gunst in Zijn heiligdom loven, en Zijne wonderen voor de kinderen der menschen; omdat Hij de smachtende ziel verzadigde, en des hongerigen nooddruft rijkelijk vervulde* (Ps. CVII: 1—9.)!

Ik sta er verbaasd over, zoo dikwijls als de Profeet soortgelijke uitdrukkingen bezigt!

» *Zij, die zitten in duisternis en doodsnacht, gekneld in druk en ijzeren boeijen; omdat zij weêrspannig Gods geboden verwierpen, en des Allerhoogsten raad versmaadden. Waarom Hij hun hart door kommer vernederde; zij struikelden, en niemand kwam te hulp. Maar toen zij riepen tot den Heer in hunnen angst, heeft Hij hen verlost uit hunne nooden. Hij voerde ze uit de duisternis en doodsnacht uit, en hunne ketenen verbrak Hij. Dat zij des Heeren gunst in Zijn heiligdom loven, en*

Zijne wond'ren voor de kinderen der menschen; omdat Hij de koperen deuren verbrak en de ijzeren grendelen in stukken hieuw!

»*De dwazen, die om hunnes misdrijfs wil en om hunne ongeregtigheên in lijden kwamen; wier ziel van alle spijze walgde, die naderden tot aan de poorten van den dood. Maar toen zij riepen tot den Heer, in hunnen angst, heeft Hij hen verlost uit hunne nooden. Hij zond Zijn woord uit, en genas hen, en verloste hen van hunnen ondergang. Dat zij des Heeren gunst in Zijn heiligdom loven, en Zijne wond'ren voor de kinderen der menschen; en dat zij lof-offeranden offeren, en Zijne daden met gejuich vermelden!*

»*Zij, die ter zee met schepen voeren, — toen zij riepen tot den Heer in hunnen angst, heeft Hij hen uitgevoerd uit hunne nooden. — Dat zij des Heeren gunst in Zijn heiligdom loven enz.*

»*Dat zien de vromen en verheugen zich, en al wat boos is staat verstomd. Wie is wijs? hij sla dat gade, en lette verstandig op des Heeren goedertierenheden* (Ps. CVII: 10–23, 28, 31, 42 en 43.)!

»*Verleen ons in den angst steeds Uwe hulp; want menschenheil is ijdelheid. Met God doen wij heldendaden* (Ps. CVIII: 13 en 14)!

»*De regtvaardige is ter eeuwiger gedachtenis. Voor kwaad geruchte vreest hij niet; zijn hart is vast, vertrouwende op den Heer* (Ps. CXII: 6 en 7.).

»*Onze God is in den hemel; al wat Hem behaagt, dat doet Hij! Hunne afgodsbeelden zijn zilver en goud, het werk van menschenhanden. — Gij, die den Heere vreest, vertrouwt op den Heer! hunne hulp en schild is Hij* (Ps. CXV: 3, 4 en 11.)!

»*Ik heb den Heer lief; want Hij hoorde mijne stem, mijn smeekingen; want Hij neigde Zijn oor tot mij; Hem roep ik aan in mijne nooden. — Ik was ten einde hulp, toen heeft Hij mij verlost* (Ps. CXVI: 1, 2 en 6.).

»*Laat hen nu zeggen, die den Heere vreezen, dat Zijne goedertierenheid is tot in eeuwigheid! Ik riep den Heer aan uit den nood; de Heer heeft mij verhoord en uitgevoerd in ruimte. — Beter is het op den Heer zich te verlaten, dan op menschen te vertrouwen. — U love ik, omdat Gij mij verhoordet, en mij tot heil en redding zijt geweest* (Ps. CXVIII: 4, 5, 8 en 21.)!

»*Ja! laat mij Uwe goedheên overkomen, Uw heil, naar Uwe belofte. Zoo heb ik, wat ik mijnen smader antwoorde; want op Uw woord vertrouw ik. — Bijkans verdelgde men mij van de aarde; en nog verzaakte ik Uw bevelen niet. Doe mij herleven, naar Uw goedertierenheid; zoo zal ik het getuigenis Uws monds steeds onderhouden* (Ps. CXIX: 41, 42, 87 en 88.

»In deze verzen als ook vs. 94, 95, 132, 146, 153, 169 en 170, bezigt DAVID, als eene beweegoorzaak, om welke God zijne gebeden mogt verhooren, dat hij Zijne geboden hield, en bidt hij om verhooring, opdat hij die verder mogt houden.

»*In mijnen angst riep ik tot den Heer, dat Hij mij verhoorde* (Ps. CXX: 1.).

»*Ik hef mijne oogen op naar de bergen, van waar mijne hulpe komt. Mijne hulp is van den Heer, die den hemel en de aarde gemaakt heeft* (Ps. CXXI: 1 en 2.)!

»*Ik hef mijne oogen op, tot U, die in den hemel gezeteld zijt! Zie, gelijk der dienstknechten oogen op hunner heeren hand; gelijk de oogen der dienstmaagd op harer vrouwe hand; zoo zijn onze oogen op den Heere, onzen God, tot dat Hij ons genadig zij* (Ps. CXXIII: 1 en 2.)!

»*Die op den Heer vertrouwen, zijn als de berg Sion; die niet wankelt, maar blijft in eeuwigheid* (Ps. CXXV: 1.).

»*Haast U, verhoor mij, Heer! mijn geest be-*

zwijkt; verberg Uw aangezigt toch niet voor mij! — Doe, met het morgenlicht, mij Uwe gunst vernemen; want op U vertrouw ik (Ps. CXLIII: 7 en 8.).

»*Hij doet het welgevallen dergenen, die Hem vreezen; en hoort hun geschrei en verlost hen* (Ps. CXLV: 19.).

»*De Heer heeft welgevallen aan degenen, die Hem vreezen, die op Zijne goedertierenheid beiden* (Ps. CXLVII: 11.).

»*Toen ging DANIËL naar zijn huis, en hij gaf aan HANANJA, MISAËL en AZARJA, zijne medgezellen, de zaak te kennen: opdat zij barmhartigheid zouden afsmeeken van den God des hemels, aangaande deze verborgenheid* (namelijk de uitlegging van NEBUKADNEZARS droom), *dat DANIËL en zijne medgezellen niet mogten omkomen met de overige wijzen van Babel. Toen werd aan DANIËL, in een gezigt des nachts, de verborgenheid geopenbaard; en toen loofde DANIËL den God des hemels* (Dan. II: 17—19.).

»Het vereenigde gebed van deugdzame vrienden vermag veel. Daar hoorde ik JEZUS ook reeds van spreken.

»Toen DANIËL tegen het gebod, dat iemand van eenigen God iets begeeren zou, voortging tot den waren God te bidden en van Hem te begeeren, zoo liet de Koning DANIËL tegen zijnen wil in den leeuwenkuil werpen, met deze woorden: *Uw God, dien gij met zulk een' gestadigen ijver dient, verlosse u!* De leeuwen echter deden hem geen kwaad. Toen werd DANIËL uit den kuil opgetrokken, en *er werd geen letsel aan hem gevonden, vermits hij op zijnen God vertrouwd had* (Dan. VI: 1—24.).

»Het heerlijkste voorbeeld der wonderbaarste redding eenes Godvruchtigen, alleen dewijl hij op God vertrouwde.

»*Ik DANIËL vestigde mijne aandacht — op het getal der jaren; — dat binnen zeventig jaren; de jaren van* Jeruzalems *verwoestingen vervuld zou-*

den zijn. En ik rigtte mijn aangezigt tot den Heere God, om gebeden en smeekingen uit te storten, met vasten, en in rouwgewaad en assche. — Ach Heer! — Wij hebben gezondigd, en wij hebben verkeerd gekandeld. — Hoor naar het gebed van Uwen dienstknecht! — Want wij werpen onze smeekingen voor Uw aangezigt, niet op onze geregtigheden, maar op Uwe barmhartigheden, die vele zijn! — Terwijl ik nog sprak in den gebede, zoo kwam de man GABRIËL, *dien ik in het vorige gezigt had gezien, snellijk aangevlogen. — En hij sprak en onderrigtte mij, en hij zeide:* DANIËL! *ik ben nu gekomen, om u verstand en inzigt mede te deelen. In het begin uwer smeekingen ontving ik bevel, en ik ben gekomen, om u onderrigt te geven; want gij zijt een hoog begunstigde* (Dan. IX: 2—23.).

»DANIËLS ernstige voorbidding is door een bijzonder gezantschap eens engels verhoord geworden, omdat God in deze bede van den vromen DANIËL grootelijks welgevallen had. Het gebed der vromen wordt op de eene of andere wijs verhoord.

»*En* JONA *bad tot den Heer, Zijnen God, uit het ingewand van den visch*, dat Hij hem mogt redden, en de Heer gebood den visch, en hij spuwde JONA weder uit op het drooge (Jona II: 1—10.).

»Wij hebben alzoo in deze bijeenverzamelde plaatsen (*dus gaat* ZEBULON *voort in zijn opstel te lezen*) voorbeelden van gebeden om zeer verschillende zaken, om redding uit nooden en krankheden, om voorspoed in eenig bedrijf, om kinderen enz., die verhoord werden, en betuigingen der godvruchtigen, dat zij verhoord werden.

»Verder gebeden, uit welke wij besluiten kunnen, dat de bidders de kracht des gebeds als eene uitgemaakte zaak beschouwden.

»Verder voorbeelden, dat een vast geloof aan Gods magt en goedheid beloond werd.

»Verder uitdrukkelijke algemeene beloften, dat een vast geloof en vertrouwelijke gebeden aan God behagen, en door Hem beloond en verhoord worden.

»Ook leeren ons deze plaatsen het navolgende:

»Door gebedsverhooring wordt het geloof versterkt en de ijver tot godzaligheid opgewekt.

»Gods goedheid wil zich, juist door de verhooring van ernstige gebeden, voornamelijk aan elken vromen openbaren.

»De verhooring der gebeden is het beste middel tot verheerlijking van God, en alzoo ook tot bevordering der ware Godsdienst, en van gelukzaligheid onder de menschen.

»Geloovige gebeden worden in ruime mate verhoord.

»Door overdenking der wonderen, welke God van het begin der wereld af verrigtte, moeten alle vromen hun geloof versterken en vertrouwelijker leeren bidden.

»God heeft eene menigte van algemeene opwekkingen tot vertrouwen op Hem in het gebed geschonken.

»Men moet in het gebed volharden, en aanhouden, en worstelen, en niet wanhopen, tot dat men verhoord worde.

»Geen nood is zoo groot, waarin men van God geene hulpe zou mogen vragen en verwachten.

»Het ongeloof aan Gods beloften, aan Zijne goedheid en magt, worden door God gestraft.

»Wanneer ons hart ons niet veroordeelt, zoo hebben wij vrijmoedigheid, om tot God te spreken, en wat wij bidden, dat ontvangen wij.

»Boetvaardigen worden verhoord, en uit de nooden of plagen gered, die om hunner zonden wil hen getroffen hadden.

»God hoort de zondaars niet.

»God is bereidwillig, om ook het zwakke geloof door verhooring der gebeden en door bijzondere teekenen aan te moedigen.

»De treffendste voorbeelden der bijzonderste mannen mag de vrome op zich toepassen.

»Zoowel bijzondere als algemeene voorbiddingen, ook voor ondeugenden, zijn ten allen tijde door de vromen gedaan, en verhoord geworden.

»De leeraars zondigen, wanneer zij de voorbidding voor hun volk nalaten.

»Schuldbelijdenis behoort tot het gebed.

»Tot een aanhoudend bidden is het vasten zeer dienstig enz." (*Zoo ver leest* ZEBULON.)

Zoo ver gaat het, vader! wat ik heb opgeschreven, en uit de Heilige Schriften omtrent het gebed en het geloofsvertrouwen geleerd heb. Hoe wijs was uw raad! Ik zal dien in het vervolg zeker in meer dergelijke gevallen opvolgen. ô Ik zie het, hoe onbeschaamd men de waarheid kan verwringen, en toch den schijn aannemen, alsöf men het aloude en heilige onderwijs van God niet wederspreekt. — —

De Vader. Ziet ge 't nu? Onderzoek maar vlijtig de Schriften. Zij leiden u gewis ten eeuwigen leven, en zij getuigen van Hem, en van God, even als Hij zelf.

XX.

JADDAÏ EN METHUSAËL.

Vader en tienjarige zoon.

(Lukas XI: 5—10.)

JADDAÏ was weduwenaar. Zijne vrouw, aan welke hij hing met de gansche ziel, was voor korten tijd hem ontrukt. Zij had hem METHUSAËL nagelaten, een ziekelijk jongetje van tien jaren, en een klein meisje, dat even schoon en gezond was, als de knaap beide niet was.

Heden werd het meisje geheel onverwacht door eene hevige ziekte overvallen, en de geneesheer, dien men liet komen, schreef het kind geen twee dagen levens

meer. Toen JADDAÏ, die een vierde van eene mijl van de stad af woonde, hoorde met verrukking, dat de Profeet van *Nazareth* sedert eergisteren avond zich daar ophield, en maakte er zoo spoedig mogelijk werk van, om het kranke kind door zijn' bediende naar de stad te laten dragen, en kleedde zich haastig aan, om zelf haar bij den Profeet te brengen. Voor de poort echter vernamen zij van menschen, die hun tegenkwamen, dat JEZUS reeds negen uren geleden weder was afgereisd, digter naar *Jeruzalem*. Het meisje was intusschen erger geworden, en, terwijl de vader met den bediende eenige afgebrokene, angstvolle woorden wisselt, daar sterft het kind in zijne armen. De smart des vaders was grenzenloos, daar het meisje, het volmaakte evenbeeld van hare moeder, zijn eenigste en zekerste troost was, en hij zijn zoontje niet wist te waarderen. Met moeite bedwong hij zich, dat hij op de straat niet overluid weende. Als hij t' huis komt, en daar woest de kamer binnentreedt, zoo barsten zijne aandoeningen los, gelijk een woudstroom, die door dammen henenbreekt.

METHUSAËL schrikt, ziet, daar de bediende ook binnenkomt, weldra de oorzaak van den jammer, maar herstelt zich in weinige oogenblikken, vat zijns vaders hand, en bidt hem bij al de ontfermingen Gods, dat hij maar twee zegenspreuken lang hem mogt aanhooren. Eindelijk kan JADDAÏ liet van zich verkrijgen, om zoo lang te zwijgen. Nu zegt

METHUSAËL. Vader! misschien is er nog leven in het kind. Om Gods wil, wees bedaard, en bid om het leven van mijn zusje; ik wil het ook doen. ô Wij zullen het gewis verkrijgen; want God is barmhartig en hoort het gebed, al is de Profeet zelf er ook niet. Gij weet immers, wat ik u verhaalde, wat ik den Profeet van het gebed hoorde leeren, toen ik met oom naar Hem toe ben geweest?

JADDAÏ had zich slechts geweld aangedaan, om te zwijgen; hij kon niet luisteren, en barstte nu op nieuw

los in gejammer en geween: Zij is gestorven! Mijn engel, mijn troost is weg! Zij is gestorven! God heeft vergeten genadig te zijn! — — En zoo jammerde hij voort met gedurig al heviger aandoening van geest en van ligchaam, — tot dat hij een' aanval kreeg van krankzinnigheid.

Die last des lijdens drukte METHUSAËL verpletterend zwaar. »God alleen kan uit zoo namelooze ellende redden!" Die gedachte vermeesterde hem geheel. Hij rukte zich los, riep den bediende, liep naar den afgelegensten hoek van het huis, wierp zich daar in den bangen, knellenden nood voor den Vader in het verborgene neder, en bad: »Almagtige! Almagtige! Help Gij den ongelukkigsten zoon, verlos mijn' vader van den boozen geest, en schenk hem zijn kind weder! Vergeef al mijne zonden! Help om Uwes naams wil! Gedenk aan het woord van Uwen Profeet: Waarlijk, ik zeg u: wanneer hij ook niet opstond en het hem gaf, omdat hij zijn vriend is, zoo zal hij toch om zijner onbescheidenheid wil opstaan en hem geven zooveel hij behoeft. En daarom zeg ik u: Bidt, dan wordt u gegeven; klopt aan, dan wordt u open gedaan. Heer! ik kloppe aan! Verschoon mijn dringend smeeken! Ik verlaat mij op Uw woord. Gij zijt overal en helpt ook zonder Uwen Profeet, aan wien ik van ganscher harte geloof" enz.

Denzelfden middag kwam het meisje geheel weder bij, en werd zoo bloeijend gezond als te voren, en toen men des avonds haar bragt bij den razenden vader, en haar op eenigen afstand hem liet zien, zoo week de booze geest van hem, en hij werd weder geheel als te voren.

Naderhand heeft mij METHUSAËL meermalen twee dingen verzekerd, vooreerst, dat hij nooit in zijn leven zoo gebeden had, en ook daarna nooit zoo had kunnen bidden als toen, dat het hem geweest was, alsof hij God moest vasthouden, — en dan ook, dat hij terstond, eer hij nog weder oprees, volkomen verzekerd was

geweekt, dat zijne zuster en zijn vader nog dien dag zouden hersteld wezen.

XXI.

ZEFANJA AAN SEVERUS.

(Lukas XI: 37—54 en H. XII.)

Nu dan! Aan uw' wensch zal voldaan worden. Ik wil voortaan met nog meerdere vlijt vooral redenen en lessen van Hem u mededeelen, zoo naauwkeurig als ik die maar kan te weten komen.

Bij toeneming maakt hij zich vreeselijk gehaat bij de Farizeesche partij; want tot in het vleesch snijdt hij door, om hunne vooroordeelen en hun bijgeloof weg te nemen. Hij spaart hen zelfs niet, wanneer hij hun gast is. Waar is het ook, dat deze menschen het zoo maken, dat men hen niet verschoonen kan, en de boeijen des bijgeloofs, waarmede zij den grooten hoop des volks hebben gekluisterd en voeren waarhenen zij willen, zijn onverdragelijk. Hoe grooter hij is, hoe edeler hij handelt, hoe meer hij onafhankelijk van hunnen lof zijn' weg gaat, des te laaghartiger loeren zij onophoudelijk bij hem op alles, waar slechts een schijn van berispelijkheid aan zou kunnen gegeven worden.

Eens was hij nog aan het spreken, toen een Farizeër hem verzocht, dat hij het middagmaal bij hem nemen zou. Hij ging mede en nam plaats aan de tafel. Toen de Farizeër zag, dat hij zich niet gewasschen had, eer hij aan den maaltijd ging, zoo bevreemdde hem dit. JEZUS zeide tot hem: »Zeker weet gij, Farizeën, het buitenste des bekers en des schotels keurig rein te houden; maar het inwendige is vol van uwe roofzucht en boosheid. Dwazen! heeft niet dezelfde, die het buitenste geschapen heeft, ook het binnenste gemaakt? Geeft gij wat er in is slechts tot aalmoezen,

dan ware u alles rein. Maar wee u Farizeën, dat gij de munte en de ruite en ieder kruidje vertient, maar de regtvaardigheid en de liefde tot God voorbijgaat! Het een moet men doen, en het ander niet nalaten. Wee u Farizeën, dat gij in de vergaderingen haakt naar de eerste plaats, en op de straat naar diep eerbiedige begroeting! Wee u, gij Schriftgeleerden en Farizeën, gij geveinsden! Gij zijt aan verborgene graven gelijk, waarover de menschen gaan, zonder het eens te weten!" Hier nam een der Wetgeleerden het woord en zeide: »Meester! als gij zoo spreekt, dan smaadt gij ook ons." JEZUS antwoordde: »Ja, ook over u, Wetgeleerden, roep ik het wee uit, omdat gij den menschen lasten oplegt, die naauwelijks te dragen zijn, maar die zelve niet geen' vinger aanroert! Wee u, dat gij de grafteekenen der Profeten weder opbouwt! Uwe vaderen namelijk hadden hen vermoord . . . Zoo betoont gij zelfs nog een welgevallen aan de daden uwer vaderen. Zij hebben hen omgebragt, — gij bouwt hunne graven! Daarom spreekt Gods wijsheid aldus: Profeten en Apostelen zal ik onder hen uitzenden, en van deze zullen zij sommigen dooden, anderen verjagen, opdat het bloed aller Profeten, zooveel daar van het begin der wereld af van vergoten is, van ABELS bloed tot het bloed van ZACHARIAS, die tusschen het altaar en het huis Gods is omgekomen, aan dit geslacht gewroken worde! Ja, ik betuig het u: nog aan dit tegenwoordige geslacht zal het gewroken worden!"

Ik weet inderdaad niet regt, welken ZACHARIAS hij meent. Onze geschiedboeken zeggen het volgende: *En de Geest Gods toog ZACHARIA aan, den zoon van JOJADA* (de namen zijn dezelfde) *den Priester, en hij stond boven het volk; en hij zeide tot hen: Zoo zegt God: Waarom overtreedt gij de geboden des Heeren? Gij kunt aldus niet gelukkig zijn: als gij den Heer verlaat, zal Hij u ook verlaten. Toen schoolden zij zamen tegen hem, en steenigden*

hem met steenen, naar des Konings bevel, in het voorhof van het huis des Heeren (*).

Hij ging voort: »Wee u Wetgeleerden, dat gij den sleutel der kennis hebt weggenomen! Zelve wilt gij niet ingaan, en gij houdt ook die nog terug, die gaarne zouden ingaan!" Toen hij dit gezegd had, begonnen de Schriftgeleerden en de Farizeën sterk op hem aan te dringen, en over verscheidene dingen hem uit te lokken, terwijl zij den boosaardigen toeleg hadden, om hem hier of daar op eenig woord te vatten, waarover zij hem konden aanklagen.

Merkwaardig is dat woord van nog meer Profeten en gezanten, die tot ons volk zouden komen; zijne eigene verklaring, dat hij de Messias is, maakt hij daardoor zelf weder onzeker.

Terwijl hij zoo met de Farizeën gesproken had, verzamelde zich buiten eene menigte van volk, tot vele duizenden toe, zoodat zij elkander vertraden, en velen zijner leerlingen omringden hem, toen hij uit des Farizeërs huis kwam. Het gezigt eener zoo grootelijks op den dwaalweg gevoerde menigte moet hem getroffen hebben, en, nog zoo gloeijende van verontwaardiging over hunne verleiders, staat hij stil onder de leerlingen, ziet hen aan, maar verheft tevens zijne stem zoo luid, dat al het volk het kon hooren en zegt: »Wacht u boven alles (ziet gij, hoe aangelegen hem dat was?) wacht u boven alles voor den zuurdeesem der Farizeën, namelijk voor hunne geveinsdheid! Niets is zoo bedekt, dat het niet ontdekt zou worden; niets zoo verborgen, dat het zich aan het daglicht zou kunnen onttrekken: zoodat, wat gij in de duisternis hebt gezegd, op den vollen dag wordt gehoord, en wat gij elkander in het oor hebt gezegd, in de binnenkameren, van de daken wordt uitgeroepen. Doch alzoo spreek ik tot u, mijne vrienden! Vreest niet voor hen, die het ligchaam dooden, maar dan niet in staat

(*) 2 Chron. XXIV: 20 en 21.

zijn, om meer te doen. Daarentegen wil ik u zeggen, wien gij vreezen moet. Hem, die niet alleen magt heeft, om te dooden, maar ook, om in de hel te werpen, ja, Dien moet gij vreezen. Koopt men niet vijf muschjes voor twee penningen? En toch is niet een van deze bij God vergeten; ja ook de haren uws hoofds zijn allen geteld. Zoo weest dan onbekommerd, — gij zijt meer dan vele muschjes. Bedenkt dit slechts: wie zich voor de menschen voor mij verklaart, dien zal ook de Zoon des menschen voor de engelen Gods als den Zijnen erkennen; wie daarentegen voor de menschen mij verloochent, die zal voor de engelen Gods ook verloochend worden. Wie iets zegt tegen den Zoon des menschen, dien kan het vergeven worden; maar wie den Heiligen Geest lastert, dien zal het niet vergeven worden. Wanneer men u in de vergaderingen brengt, of voor overheden of magtigen, zoo weest daarover niet bekommerd, hoe of wat gij spreken zult. Want in die zelfde ure zal de Heilige Geest u leeren, wat gij spreken moet."

Een van de toehoorders moet door de liefde voor regtvaardigheid en door de onpartijdigheid van dezen man getroffen zijn geweest, en eene onregtvaardigheid zijns broeders, die zijne erfenis niet met hem deelen wilde, moet hem door het hoofd gemaald hebben, althans deze vervoegt zich thans bij hem, en verlangt, hij mogt toch zijn broeder bevelen, de erfenis met hem te deelen. Maar Jezus zeide hierop: "Mensch! wie heeft mij tot regter of scheidsman over u gesteld? Hoedt u," voer Hij voort, "neemt u zorgvuldig in acht voor winzucht; want niemands leven hangt af van den overvloed zijner goederen."

Gij weet, wat ik u laatst van zijne verhalen schreef. Hier is er weder een, dat hij terstond bij die waarschuwing tegen de gierigheid voegde. Oordeel, wat werking zoo iets, met zijnen nadruk uitgesproken, op het volk doen moet. "Het land van een' rijken man had veel vrucht gedragen. Nu overlegde hij met zich zelf:

Hoe zal ik het maken, daar ik geen plaats genoeg heb, om mijne vruchten te bergen? — Dit wil ik doen: ik wil mijne schuren afbreken en grootere bouwen, en daarin al mijne vruchten en al mijn goed zamenbrengen. En dan zeg ik tot mij zelven: Daar hebt gij nu vele goederen voor vele jaren bijeen; nu kunt gij u te goed doen, eten, drinken, vrolijk zijn! .... Maar God sprak tot hem: Gij dwaas! in dezen nacht wordt uw leven u afgeeischt! Wiens zal het nu zijn, wat gij hebt opgelegd? — Zoo gaat het, waar men zich schatten ophoopt, maar niet zorgt voor een' schat in den hemel."

Nu ging hij voort zijne leerlingen in het bijzonder weder toe te spreken, zoo als hij dit ook reeds deed bij andere gelegenheden. Hij heeft er ook inderdaad genoeg onder, die traag van begrip zijn, aan welke hij niet te dikwijls hetzelfde zeggen kan. Hij sprak: »Daarom zeg ik u: zijt niet bezorgd voor uw leven, wat gij eten zult, noch voor uw ligchaam, hoe gij dat kleeden zult. Het leven is meer dan de spijs, en het ligchaam meer dan de kleeding. Ziet slechts op de raven, die niet zaaijen en niet oogsten, die ook geene voorraadkamers noch schuren hebben, en toch voedt God dezelve! Hoe veel voortreffelijker dan de vogelen zijt gij niet! Of kan wel een van u met zijne zorgen zijn ligchaam ééne el langer maken? Wanneer gij er nu ook het geringste niet door kunt uitrigten, wat zoudt gij u dan over het meerdere bekommeren? Merkt op de leliën, hoe schoon zij wassen; zij arbeiden niet en spinnen niet; en toch verzeker ik u, dat ook SALOMO in al zijne pracht niet zoo schoon gekleed was als een van deze. Wanneer nu God het gras op het veld, dat er heden staat, en morgen in den oven geworpen wordt, alzoo bekleedt, zal Hij het u niet nog veel meer doen, gij kleingeloovigen?"

Hierover is mijn vader den Rabbi op ergerlijke wijs aangevallen. Dus moesten wij dan maar, zeide hij kwaadaardig, noch zaaijen noch oogsten, en de schu-

ren afbranden, en onze vrouwen moesten de handen in den schoot leggen? Zulk eene onbillijkheid ergert mij altijd, dat men een verstandig man niet laat spreken als een ander, en bij den een' zoo gaarne de zaak anders opneemt dan hij het meent; en zoo als men het bij geen' ander verstandig mensch zou opgenomen hebben.

»Zoo laat gij dan ook uwe bezorgdheid varen," ging hij voort, »wat gij te eten, of wat gij te drinken zult hebben. Peinst en tobt daar niet onrustig over; want dat alles zoeken de heidenen. Gij daarentegen hebt een' Vader, die weet, dat gij dit behoeft. Zoekt veel meer het Goddelijke Koningrijk, en dat alles zal u als toegift geschonken worden. Zijt zonder vrees, lieve kleine kudde! Uw Vader heeft besloten u het rijk te geven."

Daar zit mij mijne voornaamste, onoverwinnelijke twijfeling: de *kleine kudde*, zal die het *groote rijk* bezitten? Doch ik vergat, dat ik aan geen' Jood schrijf.

»Verkoopt wat gij hebt, en geeft het tot aalmoezen. Maakt u buidels, die niet verouden; verzamelt u een' gedurig al rijkeren schat in den hemel, daar waar geen dief er bij komt, en geen mot knaagt. Want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn. Dat uwe lendenen omgord zijn en de lampen brandende, evenzoo als wanneer knechten hunnen heer verwachten, als hij van den maaltijd zal wederkomen, bereid, om hem de deur te openen, zoodra hij komt en aanklopt. Gelukkige dienstknechten, welke hun heer, als hij komt, wakend aantreft! Ik verzeker u, hij zal zich zelven omgorden, zal hen doen aanzitten, en achter de tafel hen bedienen. Al kwam hij ook eerst in de tweede, of in de derde nachtwaak, en hij vond het alzoo, gelukkig zijn zij, die dienstknechten! — Merkt dit allen wel op: wanneer de huisvader geweten had, op welken tijd de dief zou komen, zoo had hij gewaakt, en had in zijn huis niet laten inbreken. Weest gij ook

zoo bereid! Want de Zoon des menschen komt op een uur, waarin gij het niet meent." — Hier moet SIMON PETRUS gevraagd hebben: »Heer! doelt gij met deze gelijkenis bijzonder op ons, of op allen te zamen?" JEZUS sprak: »Wie is wel de getrouwe en verstandige huisbezorger, wien de heer over zijne dienstboden stelt, opdat hij hun ter regter tijd het hun toegelegde deel spijze geve? Gelukkig zulk een dienstknecht, wanneer de heer bij zijne aankomst bevinden zal, dat hij zoo gedaan heeft! Ik verzeker u: zijne geheele bezitting zal hij hem toevertrouwen! Mogt daarentegen zulk een knecht bij zich zelven denken: Mijn heer komt nog in lange niet, en de dienstknechten en dienstmaagden slaan, en zich met spijs en drank overladen; zoo zal de heer van dezen dienstknecht komen op een' dag, dat hij het niet verwacht, en op een uur, waarin hij het niet meent, en zal hem in stukken houwen, en hem het loon geven, dat ontrouwen toekomt. De dienstknecht, die den wil zijns heeren geweten, maar zich niet bereid gehouden, noch zijn' wil gedaan heeft, die zal vele slagen ontvangen; maar die denzelven niet geweten heeft, en toch gedaan, wat slagen verdient, die zal er slechts weinige ontvangen. Wien veel was overgegeven, van dien zal veel gevorderd worden; en hoe meer men iemand heeft toevertrouwd, des te meer zal men ook van hem verlangen."

Het klaarste is mij hier juist het raadselachtigste. Dat onverwachts wederkomen, en als heer met de dienstknechten afrekenen, blijft mij altijd die onzettende aanmatiging van den man, en is hij de heer, dan weet ik niet, waarom hij van henengaan en wederkomen spreekt, en juist niet van blijven; zie, dat is mij een dubbel raadsel.

— »Ik ben gekomen, om een vuur op aarde aan te steken, en wat wenschte ik meer dan dat het reeds brandde! Eenen doop moet ik nog ondergaan, en hoe bang is het mij, tot dat die voorbij is! Meent gij, dat ik gekomen ben, om op aarde vrede te stichten?

o Neen, ik betuig het u, maar tweedragt. Want van nu af, waar er vijf in één huis zijn, zullen zij tegen elkander zijn, drie tegen twee, en twee tegen drie; De vader zal met den zoon, de zoon zal met den vader oneenig zijn; de moeder met de dochter, de dochter met de moeder; de schoonmoeder met de schoondochter, de schoondochter met hare schoonmoeder."

Zoo ik mij niet vergis, heb ik u al eens geschreven, toen hij bij eene andere gelegenheid ditzelfde ook zeide, dat deze woorden uit MICHA zijn (*). Ook hier vind ik geen licht. De Profeten schijnen zoo iets aan te duiden, en met het ware Joodsche begrip van het Messiasrijk laat het zich toch onmogelijk overeenbrengen. Maar al te dikwijls bekruipt mij de lust, om zulke onoplosbare redenen geheel aan een zij te zetten.

Hij zeide ook tot het volk: »Wanneer gij eene wolk ziet opkomen uit het westen, zoo zegt gij terstond: Er komt regen! en het gebeurt ook. — En wanneer de zuidenwind waait, zoo zegt gij: Er komt een groote hitte! en het gebeurt evenzoo. Hoe zijt gij zoo ongelijk aan u zelve, dat gij het voorkomen des hemels en der aarde zoo goed weet te beoordeelen, — maar niet de tegenwoordige omstandigheden des tijds!"

Dat is nu eene van zijne zeer strenge uitspraken. Zoo lang ik leef, haat ik niets meer dan huichelarij, en ik weet toch waarlijk niet, wat hij met het beoordeelen van dezen tijd bedoelt.

»En zoo ook met uwe twisten, waarom beslecht gij die niet liever onder elkander? Geef er u moeite toe, terwijl gij met uwe partij (dat moet wel willen zeggen, met hem, dien gij door beleedigingen tot uwe partij, uwen vijand gemaakt hebt) terwijl gij nog met hem op weg zijt naar den regter, om het zelf met hem af te maken; opdat hij u niet voor den regter

---

(*) *Want de zoon drijft den spot met den vader; de dochter staat op tegen hare moeder, de schoondochter tegen hare schoonmoeder; elks huisgenooten zijn zijne vijanden* (Micha VII: 6)!

trekke, en de regter aan den geregtsdienaar u overlevere, en deze u in de gevangenis brenge. Ik zeg u: gij zult er niet weder uitkomen, tot dat gij ook den laatsten penning betaald hebt."

XXII.

Vervolg.

(Lukas XIII: 1—9)

Nog heb ik voor u een antwoord van den zonderlingen man, dat aan de eene zijde zoo verstandig, en aan de andere zoo roerend is, dat ik nog weinig dergelijke gehoord heb, te weten alles met opzigt tot het volk. Gij weet, hoe het volk gewoon is, ieder ongeluk, dat iemand treft, ten kwade uit te leggen, en niet alleen elken uitstekend ongelukkigen tot een' uitstekenden zondaar maakt, maar ook van zich zelf droomt, in zoo verre zij van ongelukken verschoond blijven, dat zij, ook bij alle ondeugd, heiligen zijn en geliefden Gods.

Hoor nu! Eenige woelgeesten, zooals *Galiléa* er velen heeft, hebben het zich onlangs in het hoofd gezet, om de oproerige begrippen van den *Gaulaniter* (*) weder op te warmen (bij voorbeeld, dat Gods volk alleen onder God staat, en onder geen menschen; dat de Jood aan het Romeinsche hof geen hoofdgeld schuldig is; dat het een gruwel is voor God, om voor heidenen, zooals de Romeinsche Keizers en Stadhouders, offers te brengen enz.) Met deze heeft PILATUS, op zijne wijze, kort regt gehouden. Zoodra hij het vernam, zond hij een troep krijgsknechten, die hen moesten opzoeken en afmaken, waar zij hen ook vonden, in bed of in den tempel. Nu is onder al het ontzettendste en afschuwelijkste, wat een Jood van een' ongelukkigen dood zich denken kan, dit het allerafschuwelijkste en allerontzettendste, bij zijne offerande gedood te worden. En juist daar gebeurde het.

(*) Zie D. I, bl. 159, de noot.

De krijgsknechten, die zonder schroom in den tempel drongen, (gelijk gij weet, tegen alle overeenkomsten met het Romeinsche hof) troffen daar de oproerigen aan, en hieuwen er op in, en hun bloed vloeide met het bloed der offers.

Dit verhaalde men elkander overal met ontroering, en het gerucht kwam weldra ook in het landschap *Peréa*, waar JEZUS zich thans ophoudt. Men komt en verhaalt het hem, en wel niet met beklag over onze gekrenkte regten, maar met vroom beklag van deze zoo zwaar gestrafte zondaren. Hierop antwoordde hij nu: „Meent gij, dat deze Galileërs grooter zondaren zijn geweest dan andere Galileërs, omdat hun dit wedervaren is? Ik zeg u: neen! maar wanneer gij u niet bekeert, zoo zult gij allen te zamen op dezelfde wijs omkomen. Of die achttien, op welke de toren in *Siloam* viel, en hen doodde, meent gij, dat zij grootere overtreders zijn geweest dan alle overige inwoners van *Jeruzalem*? Ik zeg u: neen! maar wanneer gij u niet bekeert, zult gij allen te zamen op dezelfde wijs omkomen! Hoort eene gelijkenis: Iemand had op zijn' wijnberg een vijgeboom geplant. Nu kwam hij eens, en zocht er vrucht aan, maar vond die niet. Toen sprak hij tot den wijngaardenier: Zie, reeds drie jaren kom ik en zoek vrucht aan dezen boom, maar te vergeefs. Houw hem uit; waarom zou hij nog langer den grond nutteloos maken? De wijngaardenier antwoordde: Heer! laat hem ook dit jaar nog eens staan; ik wil hem omgraven, en mest er bij leggen; misschien geeft hij nog vrucht. Helpt dat echter niet, dan kunt gij toekomende jaar hem laten omhouwen.”

Ik kan u zeggen, dat mij nog geene gelijkenis voor mijn eigen hart zoo van nabij aanging als deze. Doch bij zooveel onzekerheid omtrent alles, is het eigentlijk zwakheid, wanneer ik zoo iets op mij zelven toepas.

XXIII.

SEVERUS AAN ZEFANJA.

Dat zal u toch wel bekend zijn, mijn waarde ZEFANJA! dat zoowel onze Goden, en heldendichters als die van Griekenland veel prijs stelden op het gebed tot de Goden, en de menschen als biddende en verhoord wordende voorstellen, even als uw Profeet het leert. Gij kunt mij zeker zeggen, dat zij de Goden bedoelden, en niet den eenigen God, en ik kan ook de heldendichters minder verontschuldigen dan de wijsgeeren, ook wil ik het ongeloofelijke van zulke verhalen niet tegenspreken. Opdat het u echter blijke, dat hetgeen ik u zeg, het geloof der dichters en het volksgeloof was en nog is, zoo hoor, hoe het bij den dichter, dien wij den vader der dichters noemen, ergens aldus luidt;

Gij zult dat zelf voor een deel, TELEMACHUS! ligtelijk vinden,
En voor een deel zal een God het u zeggen; ik denk toch, gij zijt niet
Buiten der Goden bescherming gekweekt, evenmin als geboren (*).

Op eene andere plaats:

Moedertje! stel u gerust, ik besloot het niet zonder de Goden (†).

Elders weder:

Bid gij nu vreemdeling! ook tot den magtigen Koning Poseidon;
Gij neemt als gasten hier deel aan den Hem toegeheiligden maaltijd.
Hebt gij dan zelf, naar behooren, geplengd en eerbiedig gebeden,
Reik dan daarna op zijn beurt ook aan dezen den geurigen beker,
Opdat hij plenge, hij zal, zoo ik denk, tot de onsterflijke Goden
Ook willen bidden; de menschen behoeven toch allen de Goden (§).

(*) HOMERUS, Odijss. III, 26—28. (†) Odijss. II, 372.
(§) Odijss. III, 43—48.

Elders:

Hoor onze smeeking, Poseidon! die 't aardrijk omvat, en verwaardig
Ons, op ons needrig gebed, dat gij ons dezen arbeid voleindigt. (*)

Elders:

En wij smeekten den God ons een teeken te geven, en deze
Wees ons den weg, en beval door 't midden der zeenaar Euboeä (†).

Elders:

Hoor mij, o God! wie gij zijt, gij helper, tot wien ik mij wende
Daar ik het woeden der zee en Poseidons dreigen ontvliede.
Ook bij d' onsterflijke Goôn pleegt de mensch eerwaardig te wezen,
Die daar als zwerveling doolt, en hulpe begeert, gelijk ik nu
Needrig mij buig voor uw stroom, en uw knieën omvat, in mijn
(lijden.
Wees dan ontfermend, o God! 'k zoek bij U, dat betuig ik
(bescherming (§).

Ik moet u eene geschiedenis verhalen uit een' Asiatischen geschiedschrijver, die voor meer dan vierhonderd jaren schreef, eene geschiedenis, die gij met genoegen zult lezen, al gelooft gij haar ook niet, wanneer gij over uwe Joodsche ergernis aan eene Godin u kunt henenzetten:

»Toen de Argiven een feest ter eere van JUNO vierden, en de moeder van CLEOBIS en BITON naar den tempel zoude rijden, en de ossen, die haar trekken moesten, op den bestemden tijd uit het veld niet waren aangekomen, zoo plaatsten zij zich voor den wagen, waarop hare moeder zat, en trokken dien, wel vijfenveertig stadiën ver, naar den tempel. Toen de gansche vergadering deze daad aanschouwde, de mannen de kracht dezer jongelingen roemden, en de vrouwen het geluk der moeder, waaraan zoo voortreffelijke zonen waren ten deel gevallen, zoo stelde zich hunne

(*) *Odijss.* III, vs. 55 en 56. (†) Ald. vs. 173 en 174.
(§) Ald. V, vs. 445—450.

moeder, doordrongen van vreugd, voor het beeld der Godin, en bad haar, zij mogt toch aan hare zonen, die haar zoo groote eer bewezen hadden, het beste schenken, wat menschen verkrijgen konden. Na dit gebed nu, toen men geofferd en maaltijd gehouden had, vielen de jongelingen in den tempel zelven in een' zachten slaap, en stonden niet weêr op, maar eindigden alzoo hun leven. De Argiven lieten van zoo voortreffelijke menschen beelden vervaardigen, en plaatsten die in den tempel te *Delphi* (*).

Wat gij van deze geschiedenis ook denken moogt, zoo komt, hetgeen er hoofdzaak in is, met de leer van uwen Profeet omtrent de verhooring der gebeden overeen. Wat de moeder bad, dat schijnt mij daarentegen met wijsheid gebeden te zijn, zoo dat het mij wonder geeft, dat uw Profeet ook niet beveelt, om slechts zóó te bidden.

Een van onze allernieuwste dichters drukt zich daarover met wijsheid aldus uit:

Voegt ons dan gansch geen wensch? Vriend! wilt gij goeden raad,
Geef 't in der Goden hand, wat goed ons zij of kwaad.
Voor 't aangename zullen ze ons, wat nut is, geven;
Zij minnen meer den mensch dan hij zich zelf. Gedreven
Door 't blind begeeren en het jagen van ons hart,
Staan wij naar gade en kroost, en denken aan geen smart;
Zij weten het, wat gade en kroost ons aan zal brengen.
Wilt ge echter 't offervleesch met uw gebeden mengen,
Bid, in 't gezonde lijf, ook een' gezonden geest,
Een onverschrokken hart, dat voor den dood niet vreest,
Dat een geschenk ziet in den laatsten stond van 't leven;
Dat elken last verdraagt; dat noch de toorn doet beven,
Noch woeste hartstogt; dat met Herkules zijn lot
En zuren arbeid liever deelt dan 't vol genot
Sardanapaals, aan rijken disch, op donzen bedden.
Zoo wijs ik u, o mensch! hoe gij u zelf kunt redden.
Voorwaar, de deugd alleen baant u het effen spoor
Van rust des levens. Licht u ware wijsheid voor,

(*) Herodotus, Lib. I, C. 31.

Dan zijt ge u zelf genoeg, en hebt geen God van nooden;
Gewis, wij zijn 't, Fortuin! wij zijn 't, die u vergoden (*).

Ik doe u hierbij een' van onze oudere dichters hooren, die even trotsch dat laatste zegt, maar dan ook een' Griekschen wijzen, die bescheidener overeenkomt met het eerste deel der zoo even aangehaalde plaats:

Ik bedoel onzen HORATIUS, die zingt:

Genoeg van God te bidden, wat Hij geeft en neemt,
Het leven, en waarvan men leeft, dat schenk' Hij beiden;
Een blij en rein gemoed zal ik mij zelf bereiden (†).

SOKRATES is de Grieksche wijze, die geheel anders hierover denkt, en van wien ik u nog veel zou kunnen verhalen. Hoor maar eens, hoezeer hij met betrekking tot hoogeren bijstand uwen Profeet zeer nabij komt. Hij was een man, die de bevordering van wijsheid en deugd hooger stelde dan zijn eigen leven, en die tot het laatste toe standvastig daarbij bleef, dat slechts een deugdzame waarlijk gelukkig wezen en gerust sterven kan. Dezen wijzen vroeg men: »Hoe meent gij dan, dat de deugdzamen ontstaan, o SOKRATES! zoo zij noch door eigene geaardheid, noch door het onderwijs van anderen deugdzaam worden? Op welke andere wijs worden dan de goeden gevormd?" Hij gaf daarop dit merkwaardige antwoord: »Ik houde het daarvoor, dat zich dit niet gemakkelijk laat aanwijzen. Ik vermoede, dat het bezit hiervan grootendeels iets Goddelijks is; en dat de goeden evenzoo ontstaan, als de echte wigchelaars en waarzeggers. Deze worden dit toch niet door eigen aanleg, noch door

(*) JUVENALIS, Lib. IV. Satyr. X, vs. 346—366. JUVENALIS was jonger dan SEVERUS, maar niet zoo veel, dat de verdichter zich deze kleine afwijking van de tijdorde niet zou mogen veroorloven.

(†) HORATIUS, *Epist.* Lib. I. 18, vs. 111 en 112.

kunst, maar door de aanblazing der Goden. En zoo verkondigen ook goede menschen, door de aanblazing der Godheid, aan den staat, wat in de toekomst te wachten is, dikwijls nog veel beter en duidelijker dan de waarzeggers. — En wanneer de Godheid eenen staat wil weldoen, zoo verwekt zij daarin goede menschen; wil zij daarentegen, dat het eenen staat kwalijk ga, zoo neemt zij de goeden daaruit weg. Zoo schijnt dus de deugd noch aangeleerd, noch door natuurlijken aanleg iemand eigen te zijn, maar hem, die haar bezit, door de Godheid te worden toebedeeld (*)."

Aangaande het gebed, zeide hij tot een' onkundigen en trotschen man: »Wijs schijnt mij die dichter te zijn, die aldus voor zijne vrienden bad: Jupiter! Koning! Geef ons wat ons nuttig is, hetzij wij er al of niet om bidden; maar weer van ons, ook als wij het bidden, wat ons schaden zou (†)."

Hier merkt gij wel, hoe dat verschilt van hetgeen uw Profeet leert. Ik bedenk echter tevens, dat uw Profeet het wel zoo kan gemeend hebben, dat men niet bidden moet om datgene, waarvan men door de Godheid zelve niet weet, dat het goed is.

Zie ZEFANJA! ik wil dat alles, wat gij mij schrijft, nog niet gaan beoordeelen; ik bewaar het alles te zamen, en blijf nog een nadere ontwikkeling der geschiedenis afwachten; dan wil ik mijn oordeel goed rijp laten worden. Ga gij maar voort met mij getrouw berigt te geven.

Eén punt echter omtrent de echtscheidingen moet ik nog aanroeren. Hieromtrent behaagt uw Profeet mij zeer, en onze voorvaders beschamen hierin u niet weinig, die zoo trotsch zijt op den naam van Gods volk. Denk maar eens, in het jaar 521 na het bouwen van onze stad (§), zag men hier in *Rome* het

(*) PLATO, *de Virtute*, p. 379, b. c. d.

(†) PLATO, *in Alcibiade* 2°, p. 143, a.

(§) Het jaar 231 vóór de geboorte van CHRISTUS.

eerste voorbeeld eener echtscheiding. Zekere KARVILIUS RUGA verstootte zijne vrouw, die hij anders zeer lief had, alleen om hare onvruchtbaarheid. Hij kon er ook alleen toe besluiten om den eed, dien hij met zijne medeburgers had gezworen, dat hij een huwelijk zoude aangaan, om kinderen te krijgen, en aan het gemeenebest burgers te bezorgen. Ofschoon hij het als uit nood, en eerst op het aanraden zijner vrienden gedaan had, zoo werd echter deze daad algemeen afgekeurd, en berokkende hem zelfs een' algemeenen haat. Ik wilde wel eens weten, wat uwe Oudsten, bij hunne schandelijke ligtzinnigheid, daarvan zeggen zouden,

Wat de liefde van uwen Profeet voor ongelukkigen betreft (nog kan ik niet eindigen, zonder deze regels er bij te voegen), bij onze dichters en wijzen vindt men niet zelden eene gelijke gezindheid. Als proeve hebt gij hier een woord van den vader der dichters, waarmeê ik mijnen brief besluite:

Als een ellendige zwerv'ling is deze hier tot ons gekomen;
Hem te verzorgen is pligt; want iedere vreemd'ling en arme
Hoort aan JUPITER toe; en reeds 't kleine geschenk is verblijdend (*).

(*) *Odijss.* VI, 206—208.

DERTIENDE AFDEELING.

VAN DE GENEZING EENER KRANKE VROUW OP EEN SABBAT TOT DE REINIGING DER TIEN MELAATSCHEN.

I.

EEN KOOR VAN ENGELEN OP SABBAT-AVOND. (*)

Nog grooter zal Zijn Sabbat zijn!
Hij spreekt voor 't oog der volken:
» Des boozen vijands magt verdwijn!" —
Diep zinkt ze in 's afgronds kolken.
Het kroost van ABRAHAM, verblijd,
Zal dan tot Hem genaken,
Hij zamelt het van wijd en zijd,
Zal alle boeijen slaken.
De nevel zwicht, — het menschdom krijgt
Zijn' eersten luister weder;
De klaagstem der ellende zwijgt,
Zijn eeuwig Rijk daalt neder!

II.

DANIËL, DE ZOON VAN KETÛRA.

Deze mensch werd dikwijls door eene droefgeestigheid overvallen, welke hij altijd verborg. Lang zag hij met smachtend verlangen naar hulpe uit voor zijne ongelukkige moeder en voor Israël, zonder dit te laten blijken. Dikwijls vastte hij deswegens, maar » zalf-

---

(*) Zie D. I, bl. 366 en D. II, bl. 186.

de daarbij zijn hoofd en wiesch zijn aangezigt, om het voor de menschen te verbergen," ook zonder deze woorden van den Profeet van *Nazareth* nog ooit gehoord te hebben; en hij arbeidde onvermoeid, om zijne moeder te onderhouden, en voor een' armen nabuur ook toch nog iets overig te hebben.

Op eenen Sabbat was hij 's middags gansch alleen; want zijne moeder was naar eene oude vriendin gegaan. Hij gaf zich geheel aan zijne diepe droefheid over, en toen deze hem al te drukkend werd, wilde hij zich eenigzins opbeuren, en doorliep de rol van DAVIDS Psalmen. Zijn oog viel op een gebed van ASAF, en dit begon hij overluid te lezen; — met diep gevoel de bange jammerklagten, — met moeite slechts en al zuchtende de woorden van bemoediging en van vertrouwen. Zijne moeder was juist weêr 't huis gekomen, en luisterde stil aan de deur, terwijl hij las:

Mijne stem is tot God, en ik roep; mijne stem is tot God, dat Hij mij verhoore! Ten dage mijnes angstes zoek ik den Heer; des nachts zelfs golft mijn hand in rustelooze trilling; ik weiger allen troost! Denk ik aan God, dan barst ik uit in luid misbaar; ik vier mijn klagt den teugel, en hartstogt overstelpt mij! Gij houdt mijne oogen wakende; ik ben verpletterd, sprakeloos. Ik overdenk de aloude dagen, de nu vervlogen jaren. 'k Herinner me in den nacht mijn snarenspel; mijn hart weidt uit in klagen, en 'k peins in mijn gemoed: Hoe! Zou de Heer in eeuwigheid verstooten, voortaan niet meer goedgunstig zijn? Heeft Zijn genaê voor altijd uit? En faalt Zijn woord, voor alle volgende geslachten? Heeft God vergeten zich te ontfermen, en houdt de toorn Zijn mededoogen op? Ja, zeg ik, dit heet smart, dat des Allerhoogsten regterhand verandert! Ik zal gedenken de groote daden des Heeren, van Zijne aloude wonderen geheugenis vieren! En al Uwe daden overpeinzen, betrach-

ten, wat Gij al groots verrigtedet! o God! Uw weg was steeds in 't heiligdom; wie is een God, zoo groot als onze God! Gij zijt die God, die wonderen doet; Gij hebt Uw magt beroemd gemaakt bij alle volken! Gij hebt door Uwen arm Uw volk, het kroost van JAKOB *en van* JOZEF *vrijgekocht. De wateren zagen U, o God! de wateren zagen U en beefden; ook sidderden de diepten. De dikke wolken stroomden water; de donder daverde door 't zwerk; ook vlogen Uwe pijlen daarheen. De donder rolde klaterend weg; bliksemen verlichtten de wereld, de aarde beefde en trilde! Uw weg was in de zee, Uw pad door diepe wateren, en achter U liet Gij geen spoor. Gij leidet Uw volk, gelijk eene kudde, door* MOZES' *en* AÄRONS *hand* (*).

Nu rezen weder bange zuchten uit zijne borst, een vloed van tranen besproeide zijne wangen en hij riep: ô Eeuwige! Uwe hulp is verder dan ooit! Hoe ontheiligen onze leeraars MOZES' stoel, en AÄRONS zonen weiden zich zelve; Uwe kudde is zonder herders! — Men mompelt gedurig van den grooten Profeet uit *Nazareth*, en wat groots er nog van hem zal worden. Maar er is geen beven der aarde, geen donderen des hemels, dat aan Uw volk gerigt of verlossing zou verkondigen!

III.

KETÛRA EN DANIËL.

(Lukas XIII: 10—17.)

KETÛRA treedt de kamer binnen met de woorden: Heil ons, mijn zoon! dat Hij toeft met het donderende gerigt, en, die op Hem hopen, in stilte verlost!

Men verbeelde zich DANIËLS verbazing, daar hij zijne

(*) Ps. LXXVII.

ellendige, vele jaren lang krom gebogene moeder, voor welke hij duizendmaal met angstig wantrouwen geweend, gebeden en gevast had, — volkomen regt, gezond en vol van Godverheerlijkende blijdschap ziet binnenkomen, en haar hoort zeggen: De Profeet is hier; Hij was in de Synagoge, zat in den kring der Opzieners, en moet mij bemerkt hebben. Ik kan althans niet denken, dat een der Opzieners Hem van mij gesproken zal hebben, daar het Sabbat is.

DANIËL. Of het moest uit list geweest zijn.

KETÛRA. Duid niets ten kwade, mijn zoon! — Hij riep mij tot zich; angst, vreugde en schaamte wisselden zich af in mijn hart. Toen ik nu voor Hem stond, kon ik Zijn aangezigt niet zien; maar des te spoediger hoorde ik Zijne liefderijke stem, en gevoelde Zijne op mijn' rug gelegde handen; een weldadige kracht, een zacht gevoel van leven doordrong mijn gansche ligchaam, en ik rigtte mij op, zoo gemakkelijk als in de volste kracht mijner jeugd.

D. Wat had Hij gezegd?

K. Niets dan: »Vrouw! gij zijt van uwe zwakheid genezen!" Overluid barstte ik los in den lof van God, en alles zweeg. Ik schaam mij nu, dat ik zoo veel sprak in de Synagoge; maar ik kon niet anders. Ik merkte ook wel, dat niemand onder het volk het mij kwalijk nam; maar bij de Opzieners verwekte het misnoegen. De Overste wendde zich tot het volk, en zeide met een toornige stem: »Zes dagen zijn er, waarin men werken moet. Komt dan, en laat u genezen, en niet op den Sabbat." Hij had het toch gehoord, dat de Profeet mij geroepen had, dat ik niet uit mij zelve gekomen was....

D. Die huichelaar! God vergeve mij! Maakt hij niet ook op den Sabbat al zijne ossen los van de krib, en laat hen henenleiden, om te drenken?

K. Dát was het juist, wat Hij met hoogen ernst hem zeide.

D. Hoe zei Hij het hem?

K. »Gij geveinsde! Maakt niet een ieder van u op den Sabbat zijn os of ezel los van de krib, en drijft ze heen, en drenkt ze?"

D. (*valt haar in de rede.*) De Profeet moest het eens weten, dat de Overste verleden week zijn' knecht aanstonds heeft weggezonden, omdat hij een' van de ossen, uit vergetelheid, twee uur te laat in de weide bragt.

K. Heeft hij? — »En deze (Hij wees op mij), die eene dochter ABRAHAMS is, welke de Satan, ziet, nu achttien jaren gebonden had, moest deze niet van dezen band worden losgemaakt op den Sabbat-dag?"

D. Goddelijke woorden! De Heer is Zijns verbonds gedachtig. *Zal men den magtigen zijn prooi ontnemen? Of zal men den geweldenaar zijn buit ontvoeren?* Zoo zuchtte ik menigmaal. Thans spreekt mijn hart met meer vertrouwen des Heeren antwoord uit: *Ja, dus spreekt de Heer: Ook des magtigen buit zal hem ontnomen, en des geweldenaars prooi hem ontvoerd worden! Want Ik zal met uwe partijen in twistgeding treden, en uwen zonen zal Ik ten redder zijn* (*). Mijne hoop houdt zich vast aan God! Ach! dat zij maar niet weder wankele en bezwijke!

IV.

UIT NATHANAËLS GESCHRIFT.

(Mattheüs XIII: 31—35; Markus IV: 21—34; Lukas XIII: 18—21.)

JEZUS gaat voort in Zijn onderwijs menige gelijkenis voor te dragen omtrent Zijn hemelsch Koningrijk. Onder anderen zeide Hij: »Het Koningrijk is gelijk aan een mosterdzaad, dat iemand neemt en zaait op zijnen akker. Dit is wel onder alle zaden een der

(*) Jes. XLIX: 24 en 25.

kleinste; maar wanneer het opgewassen is, zoo is het onder al de tuingewassen het grootste, en het wordt tot een' boom, zoodat zelfs de vogels komen, en nestelen in zijne takken."

Nog eene gelijkenis zeide Hij hun: »Het hemelsche Koningrijk is gelijk een zuurdeeg, hetwelk eene vrouw neemt, en onder drie maten vermengt, tot dat het er geheel van doorzuurd is!"

Ook zeide Hij hun: »Brengt men ook het licht, om het onder de koornmaat of onder het bed te zetten? Of veeleer, om het op den luchter te plaatsen? Niets is verborgen, dat niet openbaar, en niets zoo geheim, dat het niet bekend zou worden. Heeft iemand ooren om te hooren, die hoore!" Ook voegde Hij er bij: »Geeft acht, hoe gij hoort! Want met welke maat gij meet, zal u weder gemeten, en u, die opmerkzaam hoort, zal toegevoegd worden. Want wie heeft, dien zal gegeven worden; maar wie niet heeft, dien zal ook wat hij heeft worden ontnomen."

»Het is met Gods Koningrijk," zeide Hij verder, »gelijk wanneer een mensch zijn zaad in de aarde werpt, en zoo op- en nedergaat, en dagen en nachten het zaad aan zich zelf overlaat, dat intusschen ontkiemt en uitspruit, zonder dat hij het gewaar wordt. Want de aarde doet van zelve de vrucht te voorschijn komen, eerst het groene kruid, dan de aar, daarna de volle vrucht in de aar. En als de tijd gekomen is, zoo zendt hij er terstond den sikkel in, dewijl het nu de oogst is."

Onder vele dergelijke beelden droeg Hij Zijne leer hun voor, naar hunne vatbaarheid, om te hooren; maar zonder gelijkenissen sprak Hij niet tot hen; slechts voor Zijne jongeren verklaarde Hij alles afzonderlijk.

Ik vroeg den Heer, of het dan nu zaaitijd was, en niet oogsttijd, dat Hij zoo gedurig in Zijne gelijkenissen daarop doelde. Hij antwoordde mij: »Ja, het is zaaitijd, en de landman wacht met langmoedigheid op den oogst. Het is echter ook reeds oogsttijd, wan-

neer de landlieden het veld maar goed bearbeid hadden."

Ik herinner mij daarbij het antwoord aan JOHANNES, JAKOBUS en SIMON, toen zij van den berg der verheerlijking afkwamen, dat met dit antwoord van JEZUS wel wat gelijkheid heeft: »ELIAS zal wel komen en alles te regt brengen; maar, zoo gij wilt, is ook ELIAS reeds gekomen. Zij hebben echter met hem omgegaan naar het goeddunken van hun hart."

V.

UIT NATHANAËLS GESCHRIFT.

Vervolg.

(Lukas XIII: 22—30.)

Wij trokken gedurig al verder, en JEZUS kwam door geen stad of vlek, waar Hij niet de blijde boodschap verkondigde, en met ijver de vroomheid van Gods Koningrijk vorderde. Dikwijls klaagde Hij ook met weemoed, dat er onder de leidslieden des volks zelve zoo weinig deugd en vroomheid, zoo weinig trouw en barmhartigheid te vinden is.

Eens zeide er een uit het volk, die aandachtig had toegeluisterd, tot Hem (ik kende hem niet): »Heer! zijn het weinigen, die zalig worden?" Toen sprak Hij tot hem: »Strijdt om in te gaan door de enge poort; want, ik betuig het u, velen zullen trachten er door te komen, en zullen het niet kunnen! Wanneer de huisvader eens van den avondmaaltijd is opgestaan, en de deur heeft toegesloten, en gij dan buiten staat, en aanklopt, en roept: Heer! Heer! doe ons open! zoo zal hij u antwoorden: Ik weet niet, wie en van waar gij zijt! En ofschoon gij hem mogt tegenwerpen: Wij hebben met u gegeten en gedronken, op onze straten hebt gij geleerd! zoo zal hij u antwoorden: Ik verzeker u, wie en van waar gij

zijt, weet ik niet; weg van mij, gij werkers der ongeregtigheid! Daar zal weening zijn en knersing der tanden, wanneer gij een' ABRAHAM, IZAK en JAKOB, en al de Profeten ziet in de heerlijkheid van Gods Koningrijk, maar ulieden daaruit verstooten! Ja, van Oosten en Westen, van Noorden en Zuiden zullen er komen, en plaats nemen in het Koningrijk Gods. Merkt het op: daar zijn laatsten, die de eersten, en eersten, die de laatsten zullen zijn!"

Hoe ongegrond is de lastering van die twee Farizeën, die mij wilden opstrijden op den weg, dat Hij een eigendunkelijk leeraar is, die MOZES en de Profeten niet zou tellen. Hoe trouw houdt Hij zich aan de Profeten, en versterkt in onze harten de verwachting Israëls, dat Zijn volk in de laatste dagen tot zijne vaderen zal verzameld worden, en Hij onder hen wonen en met hen zal aanzitten, gelijk Hij daar met engelen aanzat onder den eik bij vader ABRAHAM; en dat Zijn naam groot zal worden in alle landen; en dat alle volken zich verzamelen zullen tot de heerlijkheid Zijnes huizes.

VI.

ZEFANJA AAN SEVERUS.

(Lukas XIII: 31—35.)

Ik ga voor u een antwoord opteekenen van den man, over wien ik u zoo dikwijls en zoo veel schrijf, zonder u ooit te kunnen bevredigen. Gij duidt het mij niet ten kwade, als ik wat wijdloopig daarover handel. Dit zijn woord komt mij ten hoogste opmerkelijk voor. Ditmaal heeft de Nazarener bij mij gewonnen spel.

JEZUS' antwoord aan de vriendschap huichelende Farizeën, dat ik u zal verhalen, is ten minste een bewijs, dat hij zelf de lessen betracht, die hij zijnen

jongeren geeft. Gelijk hij tot deze zeide: Zijt listig, gelijk de slangen, en eenvoudig, gelijk de duiven, zoo zult gij ook hier, dunkt mij, beide zijne fijnheid en de eenvoudigheid van zijn hart niet kunnen voorbijzien.

Het voorval is het navolgende: JEZUS was op eene reis tot aan de grenzen van *Galiléa*, het gebied van HERODES, gekomen, maar bleef zich echter nog altijd binnen dat gebied ophouden, en leerde, en verrigtte zijne daden HERODES, de wellustige en onregtvaardige Vorst, die JOHANNES den Dooper heeft laten onthoofden, is, gelijk gij weet, de ongestadigheid zelve. Nu zet hij JOHANNES gevangen; dan hoort hij hem met achting en genoegen. Nu schroomt hij, wegens het volk, hem te dooden; dan weder, wegens de aanzienlijken, zijn woord in te trekken, en hem niet te dooden. Nu laat hij hem heimelijk ombrengen; dan staat hij weder zijne begrafenis toe aan zijne leerlingen. Nu is hij een Sadduceër, en loochent de opstanding; dan meent hij, dat JEZUS de opgewekte JOHANNES is, en daarom wonderen doet. Nu is hij begeerig, om JEZUS te zien; dan zweert hij hem den dood, en staat hem naar het leven.

Daar komen nu Farizeën, die met beiden bekend zijn, met de tegenwoordige bedoelingen van HERODES, en met zijne ongestadigheid. Zij zeggen echter tot JEZUS met gehuichelde vriendelijkheid: Verlaat dit gebied zonder uitstel, als uw leven u lief is; want HERODES wil u dooden." Dat zeggen zij zoo, wien zijn dood nog veel meer welkom zou zijn dan aan HERODES. En zij zeggen het juist daarom, juist opdat hij hen meer vertrouwe, en niets kwaads van hen duchte. Zij weten, dat HERODES vreesachtig is, en het er niet ligt toe komen zou, dat hij den Nazarener doodde, en zij vreezen, JEZUS mogt het uitstellen, om naar *Judéa* en *Jeruzalem* te gaan, waar de huichelaars reeds weten, dat hij er aan hunne partij kwaadaardiger en moediger vijanden zal hebben dan aan HERODES; en

zij zouden hem daarom gaarne, door deze voorgewende waarschuwing, aan zijne gezworene moordenaars in *Jeruzalem* in handen spelen. Let maar op! Zij rekenden er op, JEZUS zou hen des te eerder vertrouwen, omdat zij Farizeën waren, en HERODES van de tegenovergestelde partij, en te gelijk hadden zij wel in den zin, om zoo doende JEZUS een gewaagd woord over HERODES te ontlokken, waarmeê zij zouden kunnen voortgaan, hier en daar hem zwart te maken. »Reis van hier weg," zeiden zij, »en stel u in veiligheid voor HERODES." Maar hij zeide: »Reist gijlieden tot den Vorst, en zegt aan dien vos: Ik doe mijn' pligt, en verdraag mijn lot; ik werp die geesten uit, aan welke hij niet gelooft, deel leven uit en gå in den dood; maar op den derden dag word ik voleindigd. Zegt hem, dat ik nu werkelijk verder reis, en, gelijk het betaamt, naar *Jeruzalem*. Wanneer hij mij in zijn gebied niet betrapt, zoo moet hij maar denken, dat het geen gebruik is, dat een Profeet buiten *Jeruzalem* omkomt." Zoo omtrent moet hij hun geantwoord hebben. Een antwoord, zoo als deze vossen en slangen, deze wolven in schaapskleederen het verdienden, een tweesnijdend zwaard, dat beide den Farizeër en den Sadduceër, waar hij het zou willen aanvatten, de hand doorsnijdt. Zoo komt het mij voor. Maar — nu had hij *Jeruzalem* genoemd! — Bedenk: op de reis naar het feest gebeurde dat; en nu moet gij u *Jeruzalem* voorstellen, die weleer uitverkorene en geliefde, die stad des grooten Konings, met hare dubbele heerlijkheid, *Moria*, den burg van het huis des Heeren, en *Sion*, den burg van DAVIDS koninklijk huis, — *Jeruzalem*, dat jaarlijks drie malen het geliefde volk, de zonen dier geliefde vaders, in zich verzameld zag; dat volk, dat een trotsch hart in des Heeren tempel brengt, en weder medeneemt, dat zich beroemt op de kennis van God, en elk Zijner geboden met voeten treedt. De hoofdstad van dit volk, *Jeruzalem* had hij genoemd; dat viel hem zwaar op het hart;

want er zijn ook vele verleiders binnen hare muren; daarom spreekt hij nu hartelijker woorden dan met de verleiders, die de taal des harten in het geheel niet meer verstaan. Hij barst los in deze of dergelijke woorden: (Het kan gebeuren dat ik het nog sterker uitdruk dan hij deed; want ik ben hoogelijk met hem ingenomen) »*Jeruzalem! Jeruzalem!* Profeten moorden, en Gods knechten steenigen, dat is sinds langen tijd uw heilloos bedrijf! Hoe dikwijls, hoe dikwijls heb ik u bij mij willen verzamelen, en u beschermen voor den boozen tijd, en u verplegen met moederlijke teederheid, gelijk eene hen hare kiekens verzamelt onder de vleugelen! o *Jeruzalem*, waarin spoedig de feestvierende menigte weder zamenvloeit en zich verzamelt om den tempel, zoodat men denken zoude, dat alle harten als één hart hingen aan den eenigen God! Nooit, nooit hebt gij mijne verzamelende moederstem willen hooren! Ziet, Gods huis, waarop gij trotsch zijt, zal verwoest worden, en verwoest blijven, en mij, den miskenden, zult gij niet meer zien, en vruchteloos naar een' Messias smachten, tot dat het weder zoo ver met u komt, dat gij met een hart vol berouw en geloof, gelijk nu met lippen vol van ijdele woorden, zeggen zult: Heil en zegen Hem, die daar komt, en de heerlijkheid Gods met zich brengt!"

Ik weet niet, of zij hem er iets op geantwoord hebben. Wanneer hij het ook niet ware, zoo zou het schandelijk zijn zich zoo veel aan te matigen en zoo vreeselijk te dreigen. Doch gesteld nu eens, lieve SEVERUS! dat hij het is, zoo ontdek ik in dit ééne antwoord bijzonder veel schoons en gewigtigs; en ik heb thans den tijd, om op mijn gemak daarover met u te praten; heb gij maar geduld, om mij aan te hooren, en de goedheid, om uwe gedachten er over mij mede te deelen.

Mij dunkt, de Profeet legt hier zoo veel in dat ééne woord. Zie maar eens, welk een' stempel van zijn karakter, en welk een' stempel van zijne leer hij in dit antwoord

heeft afgedrukt. Of ziet gij ook niet, in dit ééne antwoord, zijne fijnheid, zijne onverschrokkenheid, zijne menschenkennis, zijne wijze om met spotters om te gaan, slangen te verdrijven, huichelaars te ontmaskeren, zijne vastheid en welberadenheid, zijn' profetischen blik, zijne zielerust, zijn' treffenden ernst, zijne waarschuwende langmoedigheid, zijne innemende teederheid, zijne gloeijende vaderlandsliefde, zijne groote ziel? Welk een licht verspreidt alleen dit ééne antwoord over het eigendommelijke, en het groote van zijn karakter! Of dwaal ik, SEVERUS! ben ik te vurig vóór hem, gelijk ik reeds dikwijls te vurig tegen hem was? Gij kunt mij althans geene traagheid omtrent deze zaak meer verwijten.

Zoo dunkt mij is er ook van zijne leer, met betrekking tot zijn' eigen' persoon, zoo veel in weinig woorden opgesloten; zoo veel licht en vuur in één punt verzameld, om tot op het been door te branden, en te smelten. De Sadduceën wijst hij op de vijandige geesten, die hij verdrijft, en, zoo ik hem wel versta, op zijne opwekking van den dood. De Farizeën wijst hij op de verwerpelijkheid van al hunne tempeldienst bij hunne weêrspannigheid tegen hem, die hen redden en verzamelen wilde; wijst hij op zijne Goddelijke zending, gelijk die der Profeten vóór hem, en het doel zijner zending, om van de zonden te bevrijden en te genezen, tot God en Zijne ware dienst terug te brengen, en te leiden tot bekeering van booze werken. Hij vat de gansche geschiedenis des uitverkoren' volks te zamen van de eerste wederstrevigheid af tot de laatste bekeering toe, en drukt op alle openbaringen en voorspellingen des Ouden Verbonds het zegel; spreekt van al wat hoofdzaak is in zijn werk en in zijn lot, van zijne zending, arbeid, onderwijs, dood, opstanding, henengaan en wederkomen; verbindt met onlosmakelijken band de voorwaarden van Israëls en aller behoudenis, — bekeering en geloof aan Hem, en door Hem aan God; en dat alles in zoo weinige woorden!

Zijne manier, om met valsche menschen en met spotters om te gaan, schijnt mij juist de beste te zijn: zich niet met hen in te laten, niet lang en breed met hen te handelen, niet alle mogelijke wijsheid en schoone gevoelens voor hen uit te kramen, en met zachte en vriendelijke woorden hen te willen winnen; maar den spotter telkens eene korte, treffende bespotting toe te voegen, die hem toont, dat men hem kent, en die te gelijk aan de zaak een einde maakt, zonder ons nog dieper in zijn net in te wikkelen; den valschen mensch een' treffenden wenk te geven, dat men hem doorgrondt, doch met zulk eene voorzigtigheid, dat hij geen regt heeft, om ons iets te verwijten. Deze voorzigtigheid schijnt hij ten minste niet altijd in het oog te houden; maar zijne weemoedige verwijtingen, hoe streng zij wezen mogen, die hebben mij toch eigentlijk het meest voor hem gewonnen.

Overigens kan ik mij, zoo dikwijls ik bedaard over de zaak nadenk, zulk een' afloop zijner geschiedenis niet voorstellen, als hij zich schijnt te verbeelden. —

VII.

GEMARJA AAN ZIJN' BROEDER.

Hiernevens zend ik u twintig sikkels, met het dringende verzoek, dat gij er niemand een jota van zegt, in alle stilte spijs daarvoor koopt, en aan arme buren van u, die gij daartoe noodigt, er een goeden maaltijd van geeft. Gij kunt dat doen, zonder dat het opzien geeft, en dat zou ik niet kunnen. Ook doe ik er twintig sikkelen bij voor u, om in uwe bekrompene omstandigheden u eenige verkwikking aan te schaffen. Bid voor mij; en de armen, die gij onthalen zult, wek die op, alsof gij het uit u zelven deedt, dat zij ook voor uwen broeder bidden.

VIII.

DEZELFDEN.

(Lukas XIV: 1—24.)

Uwe verwondering over mijne verandering is zoo veel te meer beschamend, hoe billijker zij is. Ik dank u, dat gij hebt willen doen, wat ik u verzocht, en begin mij te schamen, dat een broeder mij dank zegt voor het hoodige, dat ik hem van mijnen overvloed reeds lang had moeten bezorgen.

Ik wil gansch openhartig met u spreken, maar anders ook met geen' sterveling; en ook dat doe ik nog niet zonder vrees; want dat ik mij opentlijk verklaren zou, daar is niet aan te denken.

Op den laatsten Sabbat was de beroemde Rabbi van *Nazareth* in onze Sijnagoge. Ik noodigde Hem op het middagmaal, deels, omdat ik het mij eene eer rekende; want ik wist, dat mijn buurman ACHAZ Hem zou genoodigd, en zich daarop beroemd zou hebben, indien ik hem niet ware voorgekomen; deels was het nieuwsgierigheid; en eindelijk, ik beken het, ook ten deele een heimelijke wensch en hoop, dat Hij er met zijn spreken en doen niet heel best bij mij af zou komen, vooral, wanneer ik eenigen van de sterksten onzer partij met Hem noodigde. Dat deed ik, en er waren werkelijk eenige ondeugenden en sluwen met Hem aan tafel. Die hadden juist daarom, omdat ik hen ook noodigde, geen kwaad vermoeden, alsof ik met den Nazarener te veel op had.

Hij kwam. Allen loerden scherp op Hem. Hij was bescheiden en vrijmoedig, zoo als ik dat nog bij geen' mensch te zamen gezien heb. Daar werd een waterzuchtige man voor de eetzaal gebragt, en kwam binnen, en de bediende, wien hij er naar vroeg, wees hem aanstonds de plaats, waar JEZUS zat. Niet lang te voren was er gesproken over den ijver in het vieren

van den Sabbat, waardoor ons stadje zich onderscheidt. Hij had daar geen woord op gezegd. Nu zag Hij het gansche gezelschap aan en vroeg: »Is het betamelijk op den Sabbat te genezen?" — Wij zwegen allen, en de meesten hadden nog veel liever dan ik: neen! gezegd, als zij gedurfd hadden. Aanstonds nam Hij den lijder tot zich, raakte hem aan, en zeide: »Gij zijt gezond; ga heen in vrede." Hij werd gezond, God weet hoe, en ging heen in vrede. Het duurde alles geen zegenspreuk lang. En alsôf Hij allen in de ziel gelezen had, zeide Hij nu tot ons: »Wie zou er onder u zijn, wanneer zijn os of ezel op den Sabbat in een put viel, die hem niet terstond op den Sabbat daaruit zou optrekken?"

Meer dan alles, wat ik van Hem zag of hoorde, trof mij deze vraag, omdat het mij daarbij was, alsof Hij ons allen in de ziel zag. Niet een van allen aan de tafel kon Hem één woord antwoorden. De vrijheid, die Hij reeds vroeger had genomen, om ons lessen te geven over de rangzucht, toen Hij zag, dat er verscheidenen waren, die drongen, om de beste plaatsen te hebben, mishaagde mij al niet, hoe kwalijk de anderen het Hem ook namen. Hij zeide: »Wanneer gij door iemand ter maaltijd zijt genoodigd, zoo neem niet aanstonds de eerste plaats; er mogt eens een meer aanzienlijke dan gij genoodigd zijn, en hij, die dezen zoowel als u te gast genoodigd had, mogt eens tot u zeggen: Maak plaats voor dezen! En zoo zoudt gij met schande tot op de onderste plaats kunnen komen. Maar wanneer gij genoodigd wordt, zoo ga en zet u op de laatste plaats; zoo mag wel de gastheer komen en tot u zeggen: Vriend! ga hooger op! Dan zal het u een eer voor de gasten zijn. Want ieder, die zich zelven verhoogt, wordt vernederd, en wie zich zelven vernedert, wordt verhoogd."

Na die genezing, toen de bedienden de laatste gerigten opdroegen, wendde Hij zich tot mij, alsôf Hij onder allen nog het meeste vertrouwen in mij stelde,

en zeide, met veel meer zachtheid, dan toen Hij die vraag deed na de genezing: »Wanneer gij een middag- of avondmaal bereidt, zoo noodig niet (*) uwe vrienden, uwe aanverwanten, uwe rijke naburen, opdat zij u niet weder noodigen, en u wedervergelding geschiede. Maar wanneer gij een' maaltijd geeft, zoo noodig armen, kreupelen, lammen, blinden; dan zult gij zalig zijn. Zij kunnen het u niet vergelden; maar bij de opstanding der regtvaardigen zal het u weder vergolden worden."

Ziet gij, mijn lieve broeder! waarom ik nu door u deed, wat ik deed? En waarom ik het niet zelf deed, wil ik u ook zeggen. Eerst zal ik mijn verhaal ten einde brengen.

Een aan de tafel, die ook wat zeggen wilde, maar Hem zeer ongenegen was, zeide: »Zalig hij, die aan den maaltijd aanzit in het rijk van God!" Wederom, alsöf Hij hem gekend had, verhaalde Hij, tot antwoord hierop, hem en ons allen eene berispende gelijkenis, die inderdaad geheel en al zoo luidt, alsöf het rijk van den Messias nabij ware, wanneer Hij ten minste ons daarmeê heeft willen voorstellen. Hij sprak: »Een zeker mensch gaf een groot gastmaal, en noodigde er velen. Toen het nu tijd was, om aan tafel te gaan, zond hij zijnen dienstknecht uit, om den genoodigden te zeggen: Komt, het is nu alles gereed! Maar zij verschoonden zich allen eenparig. De een sprak: Ik heb een' akker gekocht, en ik moet dus uitgaan, om dien te bezien; ik bid u, houdt mij voor verontschuldigd. Een ander zeide: Ik heb vijf koppel ossen gekocht, en ga heen, om er de proef van te nemen. Ik bid u, houd mij voor verontschuldigd. Wederom een ander: Ik heb eene vrouw genomen, en kan dus niet komen. — De dienstknecht kwam terug, en zeide dit

(*) *Niet* wil hier ongetwijfeld zooveel zeggen als: *niet zoo zeer*, *niet alleen*, evenals bij voorbeeld in de woorden: *Wie mij ontvangt, ontvangt mij niet, maar Hem, die mij gezonden heeft.*

aan zijn' heer. Toen werd de huisvader misnoegd en zeide tot den dienstknecht: Ga terstond op de straten en de markten der stad, en breng de armen, kreupelen, blinden, lammen hier binnen! Daarna, toen de dienstknecht zeide: Heer! uw bevel is uitgevoerd, en er is nog plaats over, antwoordde de Heer: Ga dan ook nog naar de wegen en de voetpaden, en dring de lieden, dat zij komen; mijn huis moet vol worden. Maar van die, welke eerst genoodigd waren, zal er niemand aan mijn' maaltijd komen."

Ik weet waarlijk niet, wie Hij meent met al die armen en ellendigen, die gezamenlijk genoodigd moeten worden. Zeker zie ik er uit, dat ieder, die komen wil, Hem welkom is, en Hij heeft mijn hart geheel gewonnen, toen Hij tot allen zoo gepast, en op zoo zachten toon tot mij wist te spreken.

Maar thans, lieve broeder! ben ik volstrekt buiten staat, om Hem te belijden, of een woord voor Hem te spreken. Ik moet thans zien, wat er eerst door allerlei omwegen voor Hem gedaan kan worden, en welke van Zijne bitterste vijanden zouden kunnen worden neêrgezet. Men moet den tijd afwachten; thans, merkte ik reeds, is er volstrekt niets te doen. Toen Hij weg was, wilde ik een woord voor Hem spreken, en had het reeds op de tong, — daar braken er twee in heftigen toorn los over de onbeschaamdheid van dezen man, dat Hij leeraars behandelt als schoolkinderen, en over die vergiftige gelijkenis, die hen en ons gansche volk te schande maakte. Ik dankte God, dat er nog geen woord over mijne lippen gekomen was; want daar had ik zeker een vuur meê aangestoken, dat niet meer te blusschen was, en mijn krediet en mijne werkzaamheid onder mijne gansche partij was voor altijd bedorven geweest. Kom eens bij mij; maar houd mij ten goede, rigt het zoo in, alsof gij buitendien eenige waar in de stad brengt. Zij vorschen alles uit, weten, dat gij gunstig over Hem denkt, en zouden mij terstond gaan verdenken, wan-

neer zij zagen, dat ik omgang met u had. God zij met u! Bid voor uwen broeder.

IX.

UIT NATHANAËLS GESCHRIFT.

(Lukas XIV; 25—35.)

— Met een beklemd hart schrijf ik op, wat JEZUS daarna sprak.

Er loopt Hem veel volk zoo begeerig na, zoo ingenomen met Zijne wonderen, menigeen met zoo veel hoop, dat Hij de Messias is; en, in plaats van ze aan te moedigen, in plaats van het eer en vreugd te achten, dat er van het eene vlek tot het andere, tot *Jeruzalem* toe, al meer en meer volk bij Hem komt, en als Zijne onderdanen wel met Hem de heilige stad zou willen binnen trekken, zoo schrikt Hij hen zoo zeer door Zijne redenen af; redenen, waarvan geen onzer regt weet, wat Hij er meê meent, dan juist, dat Hij er het volk door verwijderen wil, dat nog niet genoeg verbeterd is voor Zijn rijk. Hij zeide: »Zoo iemand zich voegt bij mijne navolgers, en zijn' vader, zijne moeder, zijne kinderen, broeders, zusters, ja zelfs zijn leven daarvoor niet kan opofferen, die is niet in staat, om mijn discipel te zijn. En wie zijn kruis niet draagt, en in mijne voetstappen treedt, ook die kan mijn discipel niet zijn. Wie is er onder u, die, als hij een huis wil bouwen, er niet allereerst den tijd toe zal nemen, om de kosten te berekenen, of hij in staat is, om het werk te voleindigen, opdat niet, als hij den grondslag gelegd heeft, maar dan niet in staat is, om verder te bouwen, allen, die het zien, hem bespotten en zeggen: Die mensch heeft begonnen te bouwen; maar hij kon het niet voleindigen! Of waar trekt een Koning tegen een' ander' op, om hem slag te leveren, die niet eerst wel overlegt, of hij het met tienduizend man zal kunnen uithouden tegen hem, die met twintigduizend tegen hem aanrukt.

Vindt hij zich daartoe buiten staat, zoo zal hij, terwijl de ander nog ver is, een gezantschap aan hem zenden, en om vrede verzoeken. Evenzoo kan niemand uit u, die zich niet van al het zijne los maakt, mijn leerling zijn! Het zout is een goed ding; maar wanneer het zout zijne kracht verliest, waarmeê zal men het die wedergeven? Het deugt noch voor het land, noch voor den mesthoop; men werpt het weg. Wie ooren heeft, om te hooren, die hoore!"

Reeds meer dan eens overviel mij een schrik en werd mijne ziel vermoeid bij het nadenken over zulke woorden. Waarom of Hij toch het ontzettendste van alle woorden, het kruis, zoo dikwijls noemen mag? Waarom ook, zoo in de nabijheid van het doel, met gelijkenissen van zoo bezwaarlijke dingen, als van een ondernomen torenbouw, ja zelfs van een' krijg, den moed zijner jongeren neêrgeslagen? Telkens echter wordt mijn hart terstond weder rustiger, als ik slechts bedenk, dat wij Hem bij ons hebben, en dat niets ons Hem kan ontrooven.

X.

ACHLAÏ MET HARE TWEE ZOONTJES, ELAM EN ZATTHU.

(Lukas XV.)

ACHLAÏ. Gij moest even weggaan, kleine man! ELAM heeft mij iets alleen te zeggen.

ELAM. Hij mag er wel bij blijven, moeder!

A. Nu, dan is 't goed.

E. Ik mag wel, daar hij bij is, naar vader vragen; ZATTHU ziet het zoo goed als ik, dat vader niet meer is, wat hij vroeger was.

ZATTHU. Ik zou nu wel graag willen, dat hij veel bij ons was. Te voren, toen hij dikwijls bij ons was, was hij zoo boos. Nu is hij goed; maar nu is hij zoo veel op zijn werk.

A. Merkt gij ook niet, kinderen! dat ik sedert veel vergenoegder ben?

E. Dat geloof ik, gij hebt nu niet altijd tranen te verbergen, zoo als vroeger.

A. Ik heb toch ook nog dagelijks menige traan in de oogen.

E. Ja, maar daarbij hebt gij het toch goed; dat ziet men wel aanstonds.

A. Dat geloof ik, het zijn slechts tranen van vreugde.

Z. Men weent immers niet, als men vreugde heeft?

A. Dat zult gij wel anders ondervinden, als ge niet meer alleen met de ruwste jongens loopt. Uw vader wil dat voortaan ook niet meer hebben. Hij heeft u ter deeg nagegaan; want gij waart hem te lief.

E. Maar, zeg toch, moeder! wat is de oorzaak van dit alles?

A. Ik zal het u verhalen; uw vader heeft mij opgedragen, om u alles te zeggen, zoodra gij er mij naar vragen zoudt. Ik doe het, en de Geest van God besture mijne tong, opdat gij reeds in uwe jeugd de grootheid van Zijne barmhartigheid leert prijzen.

Het is nu acht dagen geleden, toen is uw vader boos weggeloopen, omdat ik hem gebeden had, dat hij toch meer zou arbeiden, en bidden, en God voor oogen houden, en minder geld zou verteren, daar ik, en gij, en hij zelf anders nog naar ligchaam en ziel ongelukkig zouden worden. Hij was verbitterd tegen mij, voer ontzettend tegen mij uit, vloekte op ons allen, en liep weg; en wel naar zeer liederlijk gezelschap, om van nieuws geld te verteren, dat hij geleend had. Zoo heeft hij het mij naderhand zelf verhaald. Daar trof hij een van zijne liederlijke vrienden aan, die hem beloofde naar een vrolijk gezelschap meê te gaan, mits dat hij eerst nog met hem medeging. De Profeet van *Nazareth* was, zoo men zeide, niet ver van hier, en dien mogt de Overste JOAS maar in het geheel niet lijden. Daar wilde hij naar toe,

om Hem te beluisteren, opdat hij den Oversten iets kwaads zou kunnen vertellen. Die zou hem dan een dienst doen, en hem helpen, om den Opperwachtmeesters-post te krijgen.

E. Gaat vader dan met zoo slechte menschen om?

A. Hij ging er meê om; hoor maar. Uw vader zeide: »Dat 's goed, dan ga ik zoo lang met u, ik heb Hem ook nog nooit gehoord." Zij gaan dan zamen, en kwamen er juist op aan, dat de Farizeën en Wetgeleerden met den Rabbi van *Nazareth* wilden gaan twisten. Zij waren namelijk in het geheel niet tevreden, dat zij zoo veel tollenaars en menschen, die los geleefd hadden, rondom Hem, en wel het digtst bij Hem zagen, en bragten hier en daar onder het volk overluid tegen Hem in, dat het een' heiligen man zeer slecht stond, om zich met zoo zondige menschen meer dan met de vrome Farizëen in te laten. Zij riepen: »Deze ontvangt de zondaars en eet met hen," en wilden daarmeê duidelijk aantoonen, dat Hij geen Profeet kon wezen. Nu antwoordde Hij (en uw vader met zijn' losbandigen vriend waren door het volk heengedrongen, en stonden dig bij Hem): »Wie is er onder u, die, wanneer hij honderd schapen heeft, en er een van verdwaald is, niet de negen en negentig in de woestijn achterlaat, en het verlorene nagaat, tot dat hij het vindt? En heeft hij het gevonden, zoo neemt hij het vol vreugde op zijne schouders, en, als hij t' huis komt, roept hij zijne vrienden en geburen te zamen, en zegt hun: Wenscht mij geluk, ik heb mijn schaap, dat verloren was, wedergevonden!... Ik verzeker u, in den hemel is er even zoo blijdschap over eenen zondaar, die zich bekeert, meer nog dan over negen en negentig regtvaardigen, die geene bekeering noodig hebben!"

E. ô Hoe goed is de Profeet! Heeft dat vader niet bevallen?

Zatthu zweeg en luisterde maar.

A. Geduld mijn kind! Hij verhaalde nog een gelijkenis.

E. Och, moeder! vertel ons die ook.

A. »Of," zoo ging Hij voort, »waar is een arme vrouw, die tien drachmen heeft, en er een van verliest, die niet een licht aansteekt, en het huis uitveegt, en zorgvuldig zoekt, tot dat zij die vindt? Heeft zij ze gevonden, zoo roept zij hare vriendinnen en gebuurinnen te zamen, en zegt tot haar: Weest blijde met mij; ik heb mijn verloren drachme weder! Even zoo groot, ik verzeker het u, is de vreugde bij de engelen Gods over éénen zondaar, die zich bekeert."

E. ô Hoe goed zijn toch de engelen en de Profeet! Moeder! zoo had ik het niet gedacht!

Z. (*met zachter stem dan gewoonlijk.*) Heeft Hij niets meer verhaald?

A. Ja nog wel meer, lieve ZATTHU! Ik wil u nog meer vertellen, als gij maar gehoorzaam wilt wezen.

Z. (*op een ruwer' toon.*) Ik ben gehoorzaam. ELAM is ook niet altijd gehoorzaam.

A. — Ik wil het u toch vertellen, ofschoon gij mij onaardig hebt geantwoord. Hij verhaalde aan de menschen verder deze geschiedenis: »Een man had twee zonen. En de jongste sprak tot den vader: Geef mij het deel des goeds, dat mij toekomt! Toen verdeelde hij onder hen zijn vermogen. En niet lang daarna pakte de jongste zoon alles zamen, en toog naar een ver land, waar hij door zijne verkwistende levenswijs al zijn goed doorbragt. Toen hij nu alles verteerd had, ontstond er in dat land een zware hongersnood, zoodat ook hij nu gebrek leed. Hij ging alzoo en nam dienst bij een' burger van die landstreek, en die zond hem op zijn land, om de zwijnen te hoeden."

E. Dat is ontzettend! Voor een' onbesnedenen had het nog kunnen aangaan!

De Moeder. . . . . . . »Toen zou hij gaarne zich met den draf verzadigd hebben, die de zwijnen aten, —

en niemand gaf hem dien. Nu kwam hij weder tot zich zelven en sprak: Hoe vele daglooners heeft mijn vader, die brood in overvloed hebben! En ik moet hier van honger omkomen!...... Welaan, ik reis naar mijn' vader terug en wil tot hem zeggen: Vader! ik heb mij tegen God en tegen u bezondigd; ik ben niet meer waard uw zoon te heeten; (*Nu begint* ELAM *te weenen*) houd mij slechts als een' uwer daglooners! Aanstonds begaf hij zich op weg, en hij kwam weder tot zijn' vader. Toen hij nog ver af was, zag hem zijn vader, erbarmde zich over hem, liep hem te gemoet (*Nu barst ook* ZATTHU *in tranen los*), viel hem om den hals en kuste hem. Vader! sprak hij, ik heb mij tegen God en tegen u bezondigd, en ben niet meer waard uw zoon te heeten. Maar de vader zeide tot zijne knechten: Brengt hier het beste kleed, en trekt het hem aan; geeft een' ring aan zijne hand, en schoenen aan zijne voeten; brengt het gemeste kalf en slagt het; wij willen een vreugdemaal houden. Want deze mijn zoon was dood, en is weder levend; verloren was hij, en is weder gevonden. Nu was alles vol vreugde.... Maar zijn oudste zoon was op het veld. Toen hij nu wederkeerde, en het huis naderde, hoorde hij het muzijk en het dansen. Hij riep een' der knechten en vroeg, wat dat was. Die zeide hem: Uw broeder is gekomen, en uw vader heeft het gemeste kalf laten slagten, omdat hij hem gezond terugontvangen heeft. Toen werd hij toornig, en wilde niet binnengaan. Maar de vader kwam buiten bij hem, en verzocht het hem. Hij echter gaf den vader ten antwoord: Zie, zoo vele jaren heb ik u gediend, nooit heb ik uw gebod overtreden, en gij hebt mij nooit een bokje gegeven, om een vreugdemaal te houden met mijne vrienden. Nu echter deze uw zoon, die uw goed met hoeren heeft doorgebragt, gekomen is, hebt gij voor hem het gemeste kalf geslagt. De vader antwoordde: Lieve zoon! gij zijt altijd bij mij, en alles, wat het mijne is, dat is het uwe. Maar dat was wel een vreugdemaal waard,

dat deze uw broeder, die dood was, weder levend is geworden, en die verloren was, weder is gevonden."

(*ZATTHU grijpt de hand zijner moeder, die met groote gemoedsbeweging gesproken had.*)

Nu weet gij het overige reeds. Uw vader kreeg berouw over al zijne verkeerdheid, en bad den Profeet, dat Die voor hem tot God zou bidden. Hij komt t' huis; bidt zelf tot God; vraagt mij om vergeving; vangt een nieuw leven aan; arbeidt nu dag en nacht, om schulden te betalen en goed te doen; heeft u lief, en bidt en zorgt voor u, en maakt ons allen gelukkig.

Onverwachts treedt de vader zelf de kamer binnen en omhelst allen, daar hij aller rood geschreide oogen ziet. Dan roept hij ACHLAÏ ter zijde, toont haar een' buidel en zegt: »Zie! daar brengt DAN dit van mij gestolen geld mij terug met de woorden: Dat hebt gij aan den Nazarener te danken!" En een weinig later treedt JEZUS van *Nazareth* met verscheidenen van Zijne leerlingen ook in het vertrek, groet allen met Zijn' zegen, en zegt: Heden wederom heil dezen huize! THARA! (zoo heet de vader) ik wil in uw huis vertoeven!"

XI.

BOSOR EN NERI. TWEE RABBIJNEN.

(Lukas XVI.)

NERI. Men kan zich niet verzadigen van hem te hooren, en leeraars kunnen niet genoeg van hem leeren.

BOSOR. Van Rabbi JEZUS?

N. Ja, BOSOR! zoo bevallig zijn zijne redenen, zoo vindingrijk is zijn geest, zoo roerend en bevatte-

lijk zijn zijne verhalen en gelijkenissen, welke hij er in mengt.

B. Men zou zoo denken, hij moest meer werken op de aanzienlijken, als hij zoo bevallig spreekt.

N. Ik heb daar weêr eenige van zijne gelijkenissen opgeteekend, zoo goed als ik ze onthouden had. Mag ik u die voorlezen?

B. (*koel en droog.*) Ja wel, zoo gij lust hebt.

Neri neemt zijne kleine rol en leest:

»Eens sprak hij dus tot zijne jongeren: Een rijke man had een' rentmeester; die werd bij hem aangeklaagd, dat hij met zijn goed verkwistend omging. Hij riep hem tot zich en ondervroeg hem: Wat moet ik daar van u hooren? Doe rekening van uw rentmeesterschap! Voortaan kunt gij mijn rentmeester niet meer zijn.... Nu ging de rentmeester met zich zelf te rade: wat zal ik aanvangen, daar mijn heer het rentmeesterschap mij afneemt? Met de spade om te gaan, laat mij mijn kracht niet toe, en te bedelen schaam ik mij... Daar valt mij in, wat ik doen kan, opdat, wanneer ik van het rentmeesterschap ben afgezet, de lieden mij in hunne huizen opnemen. Hij liet dan den eenen schuldenaar van zijn' heer na den anderen bij zich komen, en vroeg den eersten: Hoe veel zijt gij aan mijn' heer schuldig?... »Honderd vaten olie."... Daar, zeide hij, neem uw handschrift terug, ga zitten, en maak er spoedig een van vijftig. Toen vroeg hij een' ander: En hoe veel zijt gij schuldig?... »Honderd mudden tarw."... Neem uw handschrift terug, en schrijf er een van tachtig.... De heer zelf gaf dezen onregtvaardigen rentmeester den lof, dat hij schrander gehandeld had; want inderdaad handelen de lieden dezer wereld in hunne soort met meer overleg dan de kinderen des lichts. En zoo geef ik u ook de les: maakt u vrienden door den ijdelen rijkdom, opdat, wanneer gij tot gebrek komt, zij u in de eeuwige woningen opnemen. Wie in het kleinste getrouw is, die is het ook in het groote; wie in het kleinste ontrouw is, die is het ook in het groote.

Wanneer gij nu met het ijdele goed der aarde niet getrouw hebt omgegaan, wie zal u dan edeler goederen toevertrouwen? Wanneer gij met datgene, wat het uwe niet was, niet trouw gehandeld hebt, wie zal u iets als uw eigen geven? Niemand kan twee heeren dienen; want hij zal of den eenen achterstellen, en den anderen ter dienst staan, of hij zal den eenen aanhangen, en den anderen verachten. Gij kunt niet God en den Mammon dienen."

B. Dat laatste woord is meer waard dan de gansche gelijkenis. Waren er ook Farizeën bij?

N. Ja eenigen, en wel zulken, die ik ken als zeer gierig. Die beschimpten hem zeer; want zij hadden er in 't geheel geen' zin aan, om zich de armen tot vrienden te maken door hunne onregtvaardige goederen. Tot hen sprak hij (*Hij leest weder*): »Gij zijt het, die u voor de menschen uitgeeft als regtvaardig en goed; maar God kent uw binnenste; wat voor de menschen hoog is, is bij God afschuwelijk. De wet en de Profeten gaan tot JOHANNES toe; maar van zijnen tijd af wordt Gods Koningrijk als tegenwoordig aangekondigd, en ieder, die daar deel aan neemt, kost het sterke inspanning. Het is ligter, dat hemel en aarde vergaan, dan dat een eenig stipje der wet zijne geldigheid verlieze. Een ieder, die zich van zijne vrouw scheidt, en eene andere trouwt, breekt den echt; ja ook hij, die eene door haren man verlatene trouwt, breekt den echt."

B. Maar hoe zou dat alles zamenhangen en hier te pas komen?

N. Dat ziet BOSOR beter in dan ik. Ik dacht alzoo: Gij neemt voor de menschen een' grooten schijn aan van vroomheid en regtschapenheid; maar God kent de zonden en de driften, waaraan uw hart zich overgeeft. Wat bij de menschen een' grooten schijn van heiligheid heeft, is dikwijls bij den hartekenner in den hemel een gruwel van onreinheid. MOZES en de Profeten voorspelden van het Goddelijke rijk tot op

JOHANNES, dat het komen zou. Nu klinkt de aankondiging, dat het opdaagt, van JOHANNES af tot hier toe. Verre echter van daar, dat gij aan Gods roepstem gehoor geeft, dringt een ieder zich in met geweld, bedilt en schimpt, alsof hij den sleutel der kennis had, dringt zich in met trotschheid en sluit anderen uit naar willekeur, maakt menschengeboden, en heft Gods geboden op naar believen. Maar waarlijk, ik zeg u: Niet één woord, noch één stipje van Gods wet vervalt er, noch van de verklaringen, die ik u gegeven heb in Zijnen naam, ook mijn gebod omtrent de echtscheiding niet, hoe slecht u dat moge aanstaan.

B. Nu, dat laat zich hooren.

N. (*Leest verder.*) Nog volgt er een onvergelijkelijk verhaal: »Er was een rijk man, die zich kleedde in purper en fijn lijnwaad, en dag aan dag zijn vreugde zocht bij schitterende feesten. Maar er was ook een arme man, met name LAZARUS, die vol met zweren lag aan zijn' voorhof, en wenschte zich te mogen verzadigen van de kruimels, die van de tafel des rijken vielen; zelfs de honden kwamen bij hem en lekten zijne zweren. Toen nu de arme stierf, werd hij door de engelen gedragen aan ABRAHAMS boezem. Nu stierf ook de rijke, en hij werd begraven. Toen hij in de onderwereld, waar hij smarten leed, zijne oogen ophief, zag hij ABRAHAM van verre en LAZARUS aan zijnen boezem, en hij riep: Vader ABRAHAM! erbarm u over mij, en zend LAZARUS, opdat hij den uitersten tip van zijn' vinger in het water doope, en mijne tong daarmeê verkoele; want deze vlam geeft mij hevige pijn! ABRAHAM antwoordde: Mijn zoon! herinner u, dat gij uw deel van het goede genoten hebt in het leven, LAZARUS daarentegen even zoo veel kwaads gedragen heeft; maar nu wordt hij getroost, en gij daarentegen lijdt smarte. Bovendien is er tusschen ons en u eene zoo groote kloof, dat niemand, die van hier tot u, of van u tot ons zou willen overkomen, dat zou kunnen. Hierop zeide hij: Dan bid ik u, Vader!

dat gij hem zendt tot mijns vaders huis, waar ik nog vijf broeders heb; dat hij die waarschuwe, opdat niet ook zij in deze plaats der pijniging komen. ABRAHAM antwoordde: Zij hebben MOZES en de Profeten, die kunnen zij hooren! Maar hij zeide: o Neen! vader ABRAHAM! maar wanneer iemand van de afgestorvenen tot hen kwam, dan zouden zij een' anderen zin krijgen! — Wanneer zij MOZES en de Profeten niet hooren, sprak ABRAHAM, zoo zouden zij ook geen gehoor geven, wanneer er zelfs iemand van de dooden opstond."

B. Het is treffend. Men kan er KAJAFAS en zijne heeren zonen ligt in onderkennen.

N. Hij verschoont de ondeugd niet, hoe zij zich vermomme; alleen de berouwhebbenden en opregten verschoont hij. Maar wat zegt gij van zulk een leerwijs?

B. Zij is naar mijn smaak niet, als ik de waarheid zal zeggen. Liever zie ik dwaling en ondeugd zonder omwegen aantasten. Wat behoeft men al die bevallige gelijkenissen en roerende verhalen, om de aandacht te boeijen? De waarheid weet zich wel aandacht te verwerven.

N. Waar doet zij dat? Waar doet het uw ijver?

B. Ja door dat de menschen zoo'n bedorven hart hebben. Baat de eenvoudige waarheid niets, dan zal de opgeschikte ook niets uitrigten.

N. Noem een gepast beeld, een verhaal, dat het harte roert, geen' opschik. Vergeef mij, als JEZUS zoo sprak, als gij daar zoo even deedt, dat mogt nog aangaan. Men zou kunnen zeggen, hij had het aanzien van een' Goddelijk Profeet voor zich, dat wij niet bezitten; men kan zeggen, hij heeft voor zich die Goddelijke krachten, waardoor hij zich den toegang tot de harten banen, en die als overweldigen kan. — Maar juist, dat hij dat alles voor zich heeft, wat wij niet hebben, en dat hij toch nog gaarne alles aanwendt, om door alle mogelijke welsprekendheid

zijne toehoorders te verlichten en te roeren: ik kom er voor uit, dat heeft mij voor onzen pligt de oogen geopend, en mij overtuigd, dat wij geene verontschuldiging hebben, wanneer wij niet alle menschenkennis, schranderheid, welsprekendheid aanwenden, nevens den ijver van een welmeenend hart, — om iets uit te rigten bij hen, die ons hooren. Gaarne wil ik sterven, wanneer ik zoo iets zal hebben voortgebragt, als het verhaal van den rijken brasser en LAZARUS. Geloof mij, ik heb er bij mijn' oudoom de werking van gezien. Ik dacht, dat hij naast mij in onmagt zou vallen; en die maakt zich nu vrienden door den onregtvaardigen Mammon! Hij heeft mij bezworen, dat ik toch bij hem voor armen zou komen vragen, zoo dikwijls als het mij maar voorkwam.

R. Het zal maar te bezien staan, hoe lang die werking duurt.

N. En al was dat maar kort; wij brengen voor korten noch voor langen tijd zulk een uitwerking te weeg. — —

R. Nu dat daar gelaten. Maar dat hij zegt: wie de oude wonderen en openbaringen niet gelooft, die gelooft de nieuwe ook niet; dat is geheel naar mijn' zin gesproken!

N. Ook geheel naar den mijnen; het wordt ook dagelijks door voorbeelden bevestigd.

R. Maar zoo ziet gij, waarom ik met dien JEZUS en zijn gansche bedrijf weinig opheb; wij hebben dat niet noodig.

N. Ik kan mij over zoo verkeerde gevolgtrekking niet genoeg verwonderen. De Profeet zeide wel: Wie de oude openbaringeu verwerpt, gelooft gemeenlijk ook de nieuwe niet; maar niet: Wie Gods oude gezanten gelooft, die moet den nieuwen gezant van God niet gelooven.

R. Maar wanneer zij elkander tegenspreken?

N. Nu ja, dan zijn ook gewis die of deze geen

gezanten Gods, of de tegenspraak bestaat slechts in schijn.

R. Maar dan zou er eerst veel onderzoek dienen plaats te hebben.

N. Veel en weinig. Mozes leert, dat iedere nieuwe gezant van God, die wonderen of voorspellingen doet, en in den naam van den eenigen God onzer vaderen komt, aannemenswaardig is.

R. Op een' ander' tijd spreken wij weêr eens zamen.

XII.

UIT NATHANAËLS GESCHRIFT.

(Lukas XVII: 1—10.)

— Onze Heer gaf ons weder eenige waarschuwingen, lessen en opwekkingen. Hij sprak tot ons: »Het is onvermijdelijk, dat er geene ergernissen komen zouden. Maar wee hem, die ergernis geeft! Het ware hem beter, dat hem een molensteen aan den hals gehangen werd, en hij in de zee geworpen, dan dat hij eenen der geringsten van deze aanstoot gave. Zijt allen wel op uwe hoede! Wanneer nu uw broeder zich tegen u vergrijpen mogt, zoo breng het hem onder het oog; berouwt het hem, zoo vergeef hem. En wanneer hij zevenmaal des daags tegen u zondigde, en hij zevenmaal des daags zich weder tot u wenden mogt en zeggen: Het berouwt mij! zoo moest gij hem vergeven."

Na een gesprek, dat intusschen plaats had over de groote hinderpalen, die men te overwinnen had, over nieuwe aanvallen van zwakheid enz., besloten wij van den Heer te begeeren, dat Hij ons het geloof vermeerderde. Hij antwoordde ons: »Wanneer gij geloof hadt als een mosterdzaad, gij zoudt tot dezen moer-

besiëaboom zeggen: Ontwortel u, en verplant u in de zee, en hij zoude u gehoorzamen."

Hij vermaande ons ook, dat het ons niet verdrieten moest Hem te dienen, en op de belooning te wachten. Hij zeide: » Wie is er, die een' knecht heeft, die zijn' akker bearbeidt, of zijn vee hoedt, die tot dezen, als hij van het veld komt, zal spreken: Kom spoedig hier, en zet u neder? Zal hij niet veeleer hem zeggen: Bereid mij het avondmaal, omgord u en bedien mij, zoo lang ik eet en drink, en dan kunt gij ook eten en drinken. Of zoude hij zijn' knecht daarvoor dank zeggen, dat hij gedaan had, wat hij hem bevolen had? Ik denk het niet. En evenzoo zult ook gij, wanneer gij alles gedaan hebt, wat u bevolen is te doen, erkennen: Wij zijn onnutte dienstknechten; want wat wij gedaan hebben, was onze schuldige pligt.

XIII.

ZEFANJA AAN SEVERUS.

(Lukas XVII: 11—19.)

Ontvang hierbij voor het tooneelstuk van uwe hand, dat gij mij eens hebt medegedeeld, en dat gij *de Dankbare Romeinsche* hadt genoemd, de beschrijving van een voorval, dat ik noemen moet: *de Ondankbare Joden.* Ik geef het u volgens het naauwkeurigste verhaal, dat er mij van gedaan werd. Het gebeurde, toen de Profeet zijne feestreis begon, en hij zich op de grenzen bevond van *Galiléa* en *Samarië.*

JEZUS tot JOHANNES. Wie zijn dat, die daar op ons aan komen, zoo geheel alleen, en geen ander nadert hun?

JOHANNES. Heer! het mag wel een troep melaatschen zijn. Zij zullen van u gehoord hebben. — Het zijn er tien.

JEZUS. Mogten zij reiner van ziel wezen!

Tien melaatsche mannen naderen tot op eenigen afstand, en staan daar stil, en een van hen roept luide: »JEZUS! ontferm u onzer!" Al de negen anderen roepen even luid, en op nog klagender toon: »Rabbi! ontferm u onzer!"

SIMON en JAKOBUS hadden, eer zij nog zoo riepen, tot elkander gezegd: Daar zullen wij weder tien nieuwe getuigen van Zijne heerlijkheid zien.

JAKOBUS. Die zullen ons dan zeker, bij het binnentreden der heilige stad, vergezellen.

JEZUS. Gaat henen, en vertoont u den priesteren.

Alle tien keeren zij zich om met eene buiging, en gaan weg in gehoorzaamheid aan het bevel. Onder weg bemerken zij, dat hun gansche huid rein is, en gevoelen het bloed bedaard door hunne aders vloeijen. Zij gaan hunnen weg. Een hunner echter, een Samaritaan, keert terug, prijst overluid zijnen redder, loopt naar JEZUS toe, valt aan zijne voeten en zegt luid, nog luider dan hij gebeden had: »De God Israëls zegene u eeuwiglijk, o Gij, Zijn groote Profeet! dat gij mij ellendigen die genade schenken wildet, dat ik gezond werd!"

JEZUS. Zijn er niet tien gereinigd geworden? Waar zijn dan de negen?

De Samaritaan. Zij gaan hunnen weg, o Heer!

JEZUS. Sta op en ga vrolijk naar huis. Uw geloof heeft u behouden.

JAKOBUS. Dat is een Samaritaan.

SIMON. Zien wij het, hoe zij ons volk beschamen!

JAK. tot JEZUS. De ondankbaarheid van uw volk geeft mij een voorgevoel van veel kwaads. — Doch uwe liefde zal zegevieren.

JEZUS zag ten hemel op en zweeg.

Gij zult hierbij, SEVERUS! uwe spreuk herhalen:

»Is iemand ondankbaar, zoo deugt hij ganschelijk niet (*)", en gij hebt gelijk.

XIV.

ZEFANJA AAN SEVERUS.

Vervolg.

Nog heb ik, omtrent de u gemelde geschiedenis, de gewigtige omstandigheid vernomen, dat de genezen melaatsche de zoon is van dien Samaritaan, die het allerwoedendste tegen JEZUS en zijn reisgezelschap is *uit*gevaren, dat men hen niet moest herbergen; en dat deze nu zoo getroffen is door de edelmoedigheid van JEZUS, en zoo beschaamd over zijn' verkeerden Godsdienstijver, dat hij niet rust, en gezworen heeft niet te rusten, eer hij zich aan JEZUS' voeten zal geworpen hebben (†).

(*) *Ingratum si dixeris.* —

(†) Zie bl. 243 en volgg.

EINDE VAN HET TWEEDE DEEL.

